تقدير جو تماشو
ناول
عزيز ڀنڀرو

تقدير جو تماشو

عزيز ڀنڀرو

سنڌ راڻي پبليڪيشن

ڪمپوزنگ:سرتاج جمالي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمورا حق ۽ واسطا اداري وٽ محفوظ

ڪتاب جو نالو:	تقدير جو تماشو
موضوع:	ناول
ليکڪ:	عزيز ڀنڀرو
ڇاپو پهريون:	جون 2016ع
ڪمپوزنگ/ٽائيٽل:	سرتاج جمالي
تعداد:	هڪ هزار
ڇپيندڙ:	سنڌ راڻي پبليڪيشن حيدرآباد
ڇپائيندڙ:	ينگ رائيٽرس فورم سنڌ/دانش اڪيڊمي بدين
قيمت:	200/-

TAQDEER JO TAMASHO

(Navil)

By:AZIZ BHANBHRO

Sindh Rani Publication Hyderabad

Cell: 0301-3492704

ڪتاب ملڻ جا هنڌ:

ٻناني ڪتاب گهر حيدرآباد، فڪشن هائوس حيدرآباد
ادبي بورڊ بڪ اسٽال تلڪ چاڙهي حيدرآباد
قليچ ڪتاب گهر سنڌي لينگويج اٿارٽي حيدرآباد
ڪنگ پن بڪ هائوس پريس ڪلب حيدرآباد
سنڌ راڻي پبليڪيشن حيدرآباد، سمبارا پبليڪيشن حيدرآباد
ڪامريڊ بڪ اسٽال ڄامشورو، رابيل ڪتاب گهر لاڙڪاڻو
مهراڻ ڪتاب گهر لاڙڪاڻو، وسيم ڪتاب گهر شڪارپور
سنڌيڪا ڪتاب گهر سکر، تهذيب بڪ اسٽور خيرپور ميرس
ٽر ڪتاب گهر مٺي، عزيز ڪتاب گهر سکر.

ارپنا

پھرين نفرت جي نانءُ،
جنھن کي محبت ۾ بدلائڻ
جي جستجو ۾،
پنھنجو پاڻ بدلائي ويٺس!
/ارپيان
تو ناول جي ڪردارن،
مقدس ۽ ڪومل ڪٽي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻه اکر

اسان جنهن سماج ۾ رهون ٿا، اتي هر شخص جي هڪ الڳ ڪهاڻي آهي، هر ماڻهو هڪ افسانو آهي ۽ هن معاشري ۾ اهڙا انياءَ ٿيندا رهن ٿا جو ٻڌي، ڏسي ڏندين آڱريون اچي وڃن ٿيون. پوءِ ماڻهو انهن کي قسمت جو لکيو سمجهي رضا تي راضي رهن ٿا. دنيا جي ماڻهن جا هڪٻئي سان روياءَ ۽ ناانصافيون ته پنهنجي جاءِ تي پر جيڪي رت جي رشتن جون درد ڪهاڻيون آهن انهن تي اهي ڪردار ته يقينن پوڙهين ٿي ٿا پر حساس ماڻهو پنهنجي پورا ٿي پوي ٿو ۽ سوچي ٿو ته تقدير ڀلا اهڙا تماشا ڇو ٿي ڪري جنهن سان انسان جو وجود لرزي وڃي ٿو ۽ رت جي رشتن کي باهه لڳي ٿي. امير ماڻهن جا ٻار ته سهولتون هجڻ ڪري داين يا ماسين جي هٿن ۾ پلجن ٿا ۽ پنهنجي مائرن جو نيپاج نٿا ٿين پر اهي ٻار جيڪي مجبورين ۾ پنهنجي ماءُ جي ممتا کان محروم رهن ٿا. درد ڪهڙي ٻار جو وڌيڪ هجي ٿو؟ تقدير ڪنهن سان تماشو ٿي ڪري... اهو هڪ حساس ماڻهو ئي محسوس ڪري سگهي ٿو. "تقدير جو تماشو" ناول ۾ ٻه مقدس ۽ ڪومل سان تقدير اهڙا تماشا ڪري ٿي جو عزيز پڙهندڙ جو اندر لڇي ٿو ۽ سندس اندر ۾ هڪ اٿل پٿل پيدا ٿي وڃي ٿي ۽ هن جي ذهن ۾ تقدير جا تماشا گردش ڪرڻ لڳن ٿا ۽ هو پنهنجو پاڻ کي مطمعن ڪرڻ يا اندر جو اوبر ڪيڻ لاءِ "تقدير جو تماشو" جهڙو ناول لکي معاشري کي ٻڌائي ٿو ته اسان جي سماج ۾ تقدير هئين به تماشا ڪندي آهي. دنيا ۾ الائي ڪيترا ماڻهو آيا ۽ تقدير جو تماشو ٿي هليا ويا. دنيا پنهنجي رفتار سان هلي ٿي پئي ۽ هلندي رهندي، پر تقدير به ماڻهن سان ائين تماشا ڪندي رهندي. هڪڙا ماڻهو بک تي ئي سمهي رهن ٿا ته هڪڙا ماڻهو طعام بچائي اڇلائي ڇڏين ٿا. هڪڙا ماڻهو پيٽ ڀرڻ جيترو ڪمائي نٿا سگهن ته هڪڙا ماڻهو ڪروڙين اربين روپين جا پيگ سمنڊ ۾ اڇلائي ڇڏين ٿا يا گهرن ۾ رکيل اهي نوٽ باهه ڏئي ساڙي ڇڏين ٿا ته جيئن ڇاپي وقت اهي ڪرپشن جا پئسا ظاهر ٿي نه سگهن. اهي سڀ تقدير جا تماشا آهن نه هڪڙن ماڻهن جا گهوڙا بادام ٿا کائين ته ٻئي طرف ٽڙ جا ٻار بک وگهي پيا مرن. اسان جنهن سماج ۾ رهون ٿا اتي جا حڪمران عوام سان سچا هجن ته عوام جي تقدير تبديل ٿي سگهي ٿي. اسان جو سچو معاشرو بگاڙ جو شڪار ٿي ويو آهي. ڪنهن کي ڪنهن جو احساس نه رهيو آهي، جيستائين اسان پنهنجون حالتون ۽ رويا تبديل نه ڪيا ته پوءِ تقدير ائين تماشا ڪندي رهندي جيئن مقدس ۽ ڪومل سان ڪيو ويو آهي.

غلام مصطفيٰ سولنگي/حيدرآباد

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ليکڪ جا ويچار.........

منهنجو هي پيو ناول ”تقدير جو تماشو“ اوهان جي هٿن ۾ آهي. 2008ع ۾ ڇپيل منهنجي پهرين ناول ”ٽٽل ويل سپنا“ کي جيڪا سڄي سنڌ جي باذوق ۽ ادب جي گهڻگهرن دوستن ۽ پڙهندڙن موٽ ڏني، اها منهنجي توقع ۽ سوچ کان تمام گهڻي هئي. حقيقت اها آهي ته آئون پنهنجي ذاتي زندگي ۾ ڏاڍو بي ترتيب رهيو آهيان منهنجا ڪپڙا ۾ پيل ڪتاب توڙي بيگن ۾ اڇلايل قيمتي ڪاغذات به منهنجي خيالن وانگي ائين بي ترتيب پکڙيل آهن، جو جڏهن به ڪجهه ڳولڻ چاهيو اتم ته وقت تي پنهنجي ئي رکيل اها شئي ڪڏهن ڳولي ناهيان سگهندو. ائين ڪڏهن واٽ ويندي يا تنهائي جي سوچن ۾ اچانڪ ڪي خوبصورت خيال اچي من مندر جا گهنڊ وڄائي سٽل احساسن کي بيدار ڪندا آهن ۽ پوءِ ڏات ديوي سورنهن سينگار ڪري اچي دل جي در تي دستڪ ڏيندي آهي پر الائي ڇو؟ آئون اهڙن نفيس احساسن کي به وقت سر سهيڙي ناهيان سگهندو ۽ پوءِ اها ڏات ديوي به ڪنهن رُٺل محبوبه جيان مون کان ايترو ڏور هلي ويندي آهي جو جڏهن به ان جي ضرورت محسوس ٿيندي آهي ته ڪوڙ سارين منٿن باوجود موٽي ناهي ايندي. شايد اهوئي ڪارڻ آهي جو پيو ناول اٺن سالن جي وڇوٽي کان پوءِ اوهان تائين پهچائي سگهيو آهيان ۽ شايد ڪٿي اهڙي بي ترتيبي هن ناول ۾ به اوهان کي محسوس ٿئي، انهي لاءِ آئون اڳواٽ معذرت خواهه آهيان ڇاڪاڻ ته اهڙو اظهار آئون اڳين ناول ۾ به ڪري چڪو آهيان ته مون ڪڏهن به ڪو ناول يا ڪهاڻي پلاٽ جوڙي ناهي لکي. بلڪ مون هميشه پاڻ وڃائي ڪجهه لکيو آهي ۽ جڏهن قلم رُڪيو آهي ته ڪائي تخليق جڙي پيئي آهي پوءِ اها ڪهاڻي يا ناول ڪهڙي روپ ۾ بيهي تو ان لاءِ آئون سونهن ساک سان چوندس ته منهنجي ڪابه مرضي يا ذاتي عمل دخل ذري برابر نه ناهي هوندو. ها، اهوئي سبب آهي، جو مون ڪڏهن به پنهنجي ڪنهن تخليق تي ڪا دعويٰ نه ڪئي آهي، ڪا هام نه هڻئي آهي.

”تقدير جو تماشو“ ناول لاءِ به آئون ڪائي هام نٿو هڻان البته ايترو دعويٰ سان چوان ٿو ته هن ناول جا ڪردار اسان جي آسپاس ۾ زنده ساهه کڻي رهيا آهن، انهن جا درد پڳل ڪاون جيان مون دل ۾ چڀندي نه فقط محسوس ڪيا آهن بلڪ منهنجون پوسرندڙ اکيون ڪيئي وحشي منظرن جون ساکي ضرور آهن تنهن ڪري روايتي ناولن وانگي هن ناول جو محور رڳو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عشق، سڪ، سونهن، ميلاپ، وڇوڙن بجاءِ ڏک، درد، محروميون، حساس جذبن جي نفاست، معاشري ۾ پلجندڙ بيحسي ۽ بي رياڪاري تي دارومدار رکي ٿو. زير نظر ناول ڪهاڻي ناول آهي جنهن ۾ ڪردارن ۽ ماڳ مڪانن جا نالا گهڙيل ياڳي فرضي آهن ۽ فرضي ئي سمجهڻ کپن، پر جيڪڏهن ڪنهن حقيقت سان مشابهت لڳي پوي ته به ڪنهن کي پاڻ ڏانهن نه سمجهڻ گهرجي.

آئون اموئي سمجهان ٿو ته ڪتاب پڙهندڙ ئي ڪتاب بابت ڪائي راءِ ڏيئي سگهي ٿو. انهيءَ لاءِ اگر ڪائي اصلاحي تنقيد هوندي ته آئون ان کي به کلي دل سان رهنمائي سمجهي قبوليندس. هن کان اڳ مونکي پڙهندڙن پاران جيڪا پيار پري سوٽ ملي آهي يا هات ايف ايم 105 بدين اسٽيشن تان ادبي پروگرامن جي ڪيل پنجن سالن واري خدمتن عيوض آواز جي دنيا مان مليل محبتا ڪي ئي آئون پاڻ لاءِ وڏو ايوارڊ يا زندگي جي ميراث سمجهان ٿو ۽ اميد ٿو ڪيان ته منهنجو هي پيار جو پورهيو به اوهان کي ضرور قبول پوندو.

"تقدير جو تماشو" ڪتاب جي عنوان تي به دوستن ڪافي بحث ڇيڙيا آهن ان لاءِ اهوئي چوندس ته هن ناول کي مڪمل پڙهي، ڪردارن جا انجام ڏسي اوهان پاڻ ئي فيصلو ڪندا ته اهو سڀ تقدير جو تماشو ناهي ته پوءِ ان ڪهاڻي کي ڪهڙو نالو ڏجي ها.....؟؟!

آخر ۾ آئون وڏ کان وڏ احسانمند آهيان، منهنجي محبوب دوست اياز دانش جو، جنهن جي محبتن، محنتن، همت افزاين توڙي فراخدليءَ سبب المازين، پيتن، فائيلن توڙي ڊائرين ۾ وکريل پنا سمبڙجي هڪ ٺيڪ ناول جي صورت ۾ اوهان جي هٿن ۾ هي ڪتاب پهتو آهي تنهنڪري هن ناول جو سچو ڪريڊٽ اياز دانش صاحب ڏانهن ئي وڃي ٿو ۽ تمام گهڻو ٿورائتو آهيان منهنجي ريڊيو آر جي ساٿي ۽ شاعر باغي حنيف کوسو جو جنهن وک وک تي منهنجي ڀرپور رهنمائي ڪئي هن ناول ڇپرائڻ ۾ هن ڪتاب ۾ شامل سندس لفظ ۽ تشبيهون پڙهي، آئون پنهنجو پاڻ تي سوچڻ تي مجبور ٿي پيس.......!! فراق هاليپوٽي ۽ عبدالحفيظ لغاري ناول تي پنهنجا سٺا ويچار ونديا آهن.

پنهنجي جگري يار علي محمد شاهاڻي سان گڏجي ڪيل رولاڪين جا تجربا به ڪتاب جو حصو آهن ته گڏوگڏ منهنجي ملڪاڻي شريف جي صحافي ساٿي عبدالمالڪ ملڪاڻي سان گڏ صحافت جي اڙانگي راهن تي ڪيل آهي وکون به ڪونه ٿو وساري سگهان جنهن جي قدم قدم تي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪندا ۽ پالا لتاڙي، روح رتوڇاڻ ڪرڻ باوجود جوڀن ڀمارن جا زندگي سان پرپور ٽهڪ اڏاري لطيف سائين جي انهيءَ عزم ڪي ورجايوسين ته

”آڏو تڪر تر، متان روهه رتيون ٿئين“

تورائتو آهيان ايوان صحافت بدين جي بيباڪ دوستن ۽ سينئر صحافين غلام مصطفيٰ جمالي ۽ هارون گوپانگ صاحب جو جن هر مشڪل گهڙي ۾ بهادري سان ساٿ ڏيئي منهنجا حوصلا وڌايا آهن.

هاڻ ايف ايم 105 ريڊيو نيٽ ورڪ جي ياسر قاضي صاحب کان وٺندي اسٽيشن مئنيجر محمد ابراهيم ملاح ۽ مارڪيٽنگ مئنيجر يونس ٻڪاري صاحب جو پڻ بيحد احسانمند آهيان جن ريڊيو جي دنيا ۾ پنهنجائپ ۽ پيار جا ڀرپور احساس ڏيئي آواز جي تيز ترين دنيا ۾ هڪ الڳ ٿلڳ سڃاڻپ ڏيارڻ ۾ مدد ڪئي.

وڏا ورڻ ڇٽيا محترم لطف علي ملڪاڻي، فقير گل حسن انڙ، يونس ملڪاڻي، ٽنڊوباگو جي پياري دوست محمد اسحاق ميمڻ، سائين شمس الدين سومرو ۽ علي محمد علواڻي صاحب جا، جن بهترين مشورن ۽ همت افزائين سان پاڻ نڀايو. بدين جي پيارن ماڻهن بهترين شاعر غلام رسول منڊرو، عبدالستار انصاري، يارو بيدار ۽ دوستن کان وڌيڪ دوست محمد عيسيٰ ڀنڀرو، ياءُ گل حسن ۽ غلام رسول ڀنڀرو ۽ محمد سليم ڀنڀرو جون محبتون ياد رهنديون.

آخر ۾ جنهن قرب ڏنا، انهيءَ جا قرب، جنهن درد ڏنا انهن لاءِ دعائون، جن ساٿ ڇنا، جن لڙڪ ڏنا جن پيار ڪيو، جن ساٿ ڏنا سڀ ياد رهندو. سڀ ياد رهندو.

.... پر ناول ”تقدير جو تماشو“ آڏو ۾ سيني ڪان وڌيڪ تورائتو آهيان سنڌ راڻي پبليڪيشن جي روح روان غلام مصطفيٰ سولنگي صاحب جو، جنهن درياهه دلي سان نه فقط ڪتاب ڇاپڻ جي هامي ڀري پر وقت سر ڪتاب ڇپرائي پنهنجي اداري ۽ فقيراڻي سنگت سان سچائيءَ جو ثبوت ڏيئي پاڻ ملهايو آهي.

عزيز ڀنڀرو

Email: azizbhanbhro6@gmail.com

FB/ www.facebook.com/RJazizbhanbhro.

Cell# 0334-3010660

0300-2300209

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مهاڳ

لکيو منجهہ نراڙ، قلم ڪياڙي نہ وهي...!

صدين کان وقت جي دامن صحرا ۾ ڏکندڙ حياتين جي معصوم هرڻين کي تقدير جي ظالم ۽ بي رحم خوني چيتن هميشہ چيريو ڦاڙيو ۽ ماريو آهي. مٿان وري زماني جي انهن مُرڻي مظلوم ۽ زخمين جي ڦٽن، زخمن تي مرهم پٽي اها پئي ڪئي آهي جو ڪين مقدر عيوض مليل ڏکن جي ڏنين ۽ سزائن مٿان مهڻن، طعنن، چٽرن سنديون بي ڏوهہ سزائون ۽ اذيتون ڏئي اڏمئو ڪري نشانو بنائي انهن کي ماري سندن جيئري جنازا ۽ جلوس پي ڪڍايا آهن.

تاريخ جي قديم دروازن جا ڪڙا لاهي اندر داخل ٿي ڏسو تہ تقدير ڇا ڇا نہ ڪيو آهي؟! تقدير سدائين تماشا پي ڪيا آهن! ۽ جيڪڏهن تقدير تماشا نٿي ڪري تہ پوءِ يوسف جو حسن مصر جي بازار ۾ نيلام ڇو ٿو ٿئي؟! يونان جو عظيم ڏاهو سقراط زهر پيئڻ تي مجبور ڇو ٿو ٿئي؟! دنيا جو تمام وڏو شاهڪار ڊچ مصور وان گوگ بک ۽ بدحالي ڏسي خودڪشي ڇو ٿو ڪري؟ ۽ پوءِ سندس پينٽنگس، آرٽ مان پيا ماڻهو لکين ڊالر ڇو ٿا ڪمائين؟! ڪاروڪاري جهڙيون ڪُڌيون رسمون ڇو ٿيون جنم وٺن؟! معصوم نياڻيون تماڻيون بدي جي سڱ چٽيءَ جو شڪار ڇو ٿيون ٿين؟! ڪوڙيون هميشہ گند جي ڍيرن ۾ ڇو پيدا ٿيون ٿيون؟!. شاديءَ جي پهرين رات سيج تي قتل ٿيل گلاب جهڙي ڳاڙهي ڪنوار جي ڪماڻي ڪهڙي زمري ۾ اچي ٿي؟ تقدير ۽ تدبير جي دوبدو جنگ ۾ زخمي ٿيل اسان جي شاعر دوست وقار حنيف ملاح جون ڪيل بي مثال تاريخي ڪوششون ڪهڙي ڪاتي ۾ وڃن ٿيون جنهن پنهنجي محبوبہ کي ماڻڻ خاطر اڪيلي سر ٻوڙون ڏکون پائيندي روڊ حادثي جو شديد شڪار ٿيڻ باوجود بيساکين تي گسڪندي حيدرآباد پريس ڪلب، هاءِ ڪورٽ توڙي ڪراچي پريس ڪلب ۽ انساني حقن جي تنظيمن جا پنڌ ڪندي پنهنجي منزل جي سڪ ۾ سسئي وانگر شور سٺا پر هوان وقت پنهنجي اندر ۾ مڪمل ٽٽي چڪو، جنهن وقت ڪيس جي آخري شنوائي ۾ هوءِ سندس جي نہ ٿي ۽ ملڻ جي مند ۾ ڪائنس ڏار ٿي هلي وئي. سنڌ جي نيڙي فضيلا سرڪي سميت دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ اغوا ٿيل معصوم ٻارڙن جو ڪهڙو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

قصور آهي؟ مختلف گروهن ۽ ٽولن جي فائرنگ سبب مارجي ويل واٽهڙن جو ڪهڙو قصور ڪجي؟! ڪنهن ماءُ جي پيٽ مان ناجائز ڇاول ٻار ڪهڙي ڏوهه جو ڏوهاري آهي..........؟؟؟ ڪچرن جي ڍيرن تي اُڇليل يا اسپتالن تان ڪنهن گود ورتل ٻار (Adoptive Child) ڪنهن ويڳي پيءُ ۽ ماءُ جي هٿن ۾ پلجي جواني ڪان پيريءَ تائين حقيقي ماءُ جي ممتا کان محروم رهندڙ ڏارين جي گهرن ۾ ڌڪا، طعنا، مهٽا ۽ مياروں سهندڙ جو ذاتي طور قصور ڀلا ڪهڙو آهي.........؟؟؟؟ اهڙي قسم جي درد ۽ سور کي سنڌ جو مهان ڪوي شاعر شيخ اياز هن انداز ۾ محسوس ڪري ٿو.

خدا معلوم ڪنهن رنگين چمن ۾ نه ڇاياسين
ٽڙياسين دامن صحرا ۾، خوشبوءِ ٿي اجائي وئي!!

افسانوي ادب جي دنيا ۾ خاص طور تي ناول جي حوالي سان يورپ ۽ آمريڪا جي ادب جي آسمان تان چمڪي نروار ٿي پوري دنيا ۾ ڪماٽي ۽ ناول جي فن ۽ آرٽ وسيلي ڌوم مچائيندڙ دوستو وسڪي، ٽالسٽاءِ، چارلس ڊڪنس، هيمنگوي، فلابير، وليم فاڪنر، سارتر ۽ ڪجهه ٻين پڻ ناول نگاري جي فن سان خوب نڀايو پاڻ ملهايو. انهن مان ڪجهه قلمڪارن جي قلمي پورهئي جي عشق جا پچ مختلف ٻولين جو ويس مٽائي ادب جي ڪيتر ۾ سنڌ جي سارين جيان آپريا، نسريا ۽ گلاب جي گل جيان ٽڙيا، پڪڙيا وچي دلين جي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ تائين پنهنجي خوشبوءِ پکيڙي پهتا!

اوهان جي هٿن ۾ هي ناول ”تقدير جو تماشو“ سنڌي ادب ۽ ٻولي جي سيبتي ۽ سهڻي نوجوان ناول نگار عزيز ڀنڀرو جي طرفان ”ٻتڪي ويل سپنا“ پهرئين ناول جي رڪارڊ ٽوڙ سرڪيوليشن کان پوءِ هي ٻيو ناول ساٿيهه واسين کي پيش ڪيل پيار جو پورهيو آهي. هيءُ ناول سنڌي ٻوليءَ جي اول صف ۾ بيٺل اهم ناول نگارن آغا سليم، سراج، طارق عالم ابڙو، ماڻڪ، انور بلوچ، منور سراج جيان متي بيان ڪيل يورپ ۽ آمريڪا جي عالمي سطح جي ليکڪن جي معيار کان ڪو گهٽ ڪونه آهي! پر جيڪڏهن ڪو فرق ڪبو ته انهيءَ اعليٰ سطح تي پذيرائي نه ملي سگهڻ جو فرق ٿي سگهي ٿو ۽ اهو به تقدير جو هڪڙو تماشو چئبو............!!

منهنجي زير نظر!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيءَ ناول مرشد پٽائي جي ٻولي ۾ سنڌ ديس جي سهڻي من موهيندڙ تخليقڪار عزيز پنيرو جي دل جي ڪئميرا جي اک ۾ محفوظ ڪيل سماج ۽ معاشري ۾ مقدر جي گهاٽي ۾ ڦيسجندڙ تقدير جي لڪيرن جي لٽيل ڪردارن جو عڪس آهي ۽ انهن ڪردارن ۾ مقدس به آهي، ڪومل آهي، تون آهين، مان آهيان، عزيز پاڻ آهي ۽ ساري ڪائنات آهي..

عزيز پنيرو لاڙ خطي جي بدين ضلعي جو پهريون ناول نگار آهي جيڪو سنڌي ادب جي چنڊ تي هڪدم پير پائڻ شرط بي پناهه شهرت ماڻي چڪو آهي. ڪيس مهربان پڙهندڙن سنڌ جي مختلف معياري رسالن ۽ اخبارن ڪان وٺي سندس ذاتي ناول جي ڪتابن تائين تمام گهڻي قربائتي ۽ مانائتي موٽ بخشي آهي.

سچ ته اهو آهي ته اهي مانائتي موٽ جو هو حقدار به آهي! پر رهيو سوال ته هي ناول ”تقدير جو تماشو“ ڪيئن آهي؟! سو توهان پڙهندڙ خود ئي هن ناول جي خوبصورت باغيچي اندر داخل ٿيڻ کان اڳ ۾ لفظن جي روپ ۾ گلن جهڙن خوشبودار ٽاريون ڏسندا، سندن سڳنڌ سرهاڻ ۽ خوشبوءِ جو واس وٺندا هلو..........!

۽ اهي من ئي من جي صنم خاني ۾ سندس مجسمي آڏو هٿ جوڙي، نيڻ جهڪائي، لوڪان لڪي، پوڄا پاٺ ڪري، من مندر جا گهنڊ وڄائي، اميدن جا ڏيپ ٻاري، پيار ديوي جي پرڇي پوڻ جي آس رکي، خاموش قدمن سان انهن راهن تان گذري ويندا هئا، جن جي مٽيءَ ۾ مقدس جي قدمن جي سدا بهار خوشبوءِ سينن ۾ سرهاڻ پري، ڪنهن ٿئين بهار جي آمد جهڙن حامين پريندي هئي...

..... خوابن جي هندوري جهڙي اها رنگين يونيورسٽي جي شام زندگيءَ ۾ ڪيئي ڳاڙها، پيلا گل وکيري رنگوليون رچائي هلي ويئي هئي... ۽ انهن رنگن جا ڪجهه ڇنڊا ڪجهه دلين تي ضدي داغن جيان هميشه لاءِ رهجي ويا هئا...!

..... اڄ به لاڙ جي لانديءَ نما اوطاقن ۾ ايندڙ مهمانن جي ڀرپور مهمان نوازي ٿئي پئي... ڏينهن تتي ويل ٻيرن جي وڻن مان ڳيرن جي گهوگهو تو... جمونءَ جي وڻن تي طوطن جون تنوارون... باغن مان اٿندڙ ڪوئل جي مٺڙي ڪوڪ... برڪا رت ۾ ڪارونجهر جي ڪورتان مورن ٽهوڪا... لاڏن جي منڊ ۾ مائرن جا ڳائجندڙ ڳيچ، راڳ ۽ دهلن تي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وڄندڙ واول تي دهلاريءَ کي گهيرو ڪندي نچندڙ نينگرين جي جهرمر ۽ تاڙين جي ٽهڪن تي ڇڙندڙ چوڙين جي ڇمڪار واري ڪنوارن احساسن جهڙي موسيقي، ان ڳالهه جو چٽو ثبوت آهي ته هيءَ سنڌ اها ساڳي آهي، جنهن جي چپي چپي تي لطيف سائين جي قدمن جا نشان آهن.

سچ پچ ته هن سڄي ناول کي سونهن بخشيندڙ عظيم ڪردار مقدس ۽ ڪومل اهي ڇوڪريون آهن جيڪي مُڏي ڪاتي جهڙي هن مدي خارج معاشري ۾ رهندي مهڻا، طعنا گلائون، ڌڪار، نفرتون برداشت ڪندي اهي سزائون ڀوڳين ٿيون جن ۾ سندن ڪنهن به قسم جو قصور ڪونهي!! ۽ گڏوگڏ هي ناول هن سماج کي اهو پيغام پڻ ڏئي ٿو ته تقدير جو تماشو بڻيل مقدر جي ماريل بي قصور ۽ بي ڏوهه ماڻهن تان هرگز ڇٽرون نه ڪيون وڃن. بلڪ ساڻن بهتر رويو رکيو وڃي. سٺو سلوڪ ڪيو وڃي ته جيئن اهي ماڻهو احساس ڪمتريءَ جو شڪار ٿي مايوسي جي کُن ۾ ٻڏي پنهنجي معمولي خوشين جو به انت نه آڻين ۽ سندن زندگيون سرڄڻ کان وٺي ساماڻجڻ تائين ڏکن سورن ۽ صدمن جي احساس ۾ وچائجي نه وڃن!. جيئن مرشد ڀٽائي ڪنهن جي نصيبن ۾ مليل بيوسي ۽ هيڻائي کي هن طرح بيان ڪري ٿو.

"سرجيس ته سُور ساماڻي ته سُک ويا،
اهي پئي پُور مون نماڻي کي نصيب ٿيا!

ليکڪ عزيز ٻنيرو جي فن ۽ فڪر جي حوالي سان حيرانيءَ جي حد ته اها آهي جو سندس چواڻي هن ڪڏهن به ناول جي ڪماڻي، پلاٽ، مڪالمي، ڪردارن ۽ منظرنگاريءَ بابت شاعري جي علم عروض، بحر وزن کي پرکڻ واري ڦٽ پٽين وانگر ناول جي فن جي مقرر ٿيل حدن ۽ پيمانن جي پابندين هيٺ ويهي غور ڪري سوچي سمجهي نا هي لکيو!! پر هُن کان ناول ائين لکجي ويندا آهن جيئن ساوڻي مينهن وسڪارو ڪري وسندا آهن. ائين ڪٺي ڇئجي ته ناول جا سمورا سهڻا رنگ ۽ روپ سندس روح جي چولي ۾ الستي ٽانڪيل آهن! ناول جا سيئي ڪردار ڀرپور سچائيءَ سان ڀريل آهن. سارا من موهيندڙ منظر ٻرينءَ جي پاڇي جهڙي سنڌ جيان سدا ملوڪ آهن! هن ناول جي ٻولي سنڌ جي ٻهراڙين ۽ ڳوٺن جهڙي سادگي ۽ سونهن رکي ٿي. مقصد، معنيٰ ۽ مفهوم جي لحاظ کان لفظ لفظ ۾ روشني جي شمر جهڙي رنگيني ۽

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمنڊ جهڙي گهرائي سمايل آهي!

يونيورسٽي سطح تي نصاب جوڙيندڙ بورڊ کي سنڌ ۾ هھڙا ڪتاب سنڌي شعبي ۾ لازمي طور شامل ڪرڻ کپن تہ جيئن اسانجا ايندڙ نسل اسان جي تاريخ، تهذيب، ڪلچر، سماجي روين، ريتن، رسمن، ادب، علم، سائنس، ٻولي، آرٽ ۽ زندگين کي صحيح معنيٰ ۾ تحقيقي حوالي سان سمجهي سگهن! ۽ ها هڪ ڏينهن ههڙا ڪتاب نہ رڳو اسان جي نصاب جو حصو هوندا بلڪ بين الاقوامي ٻولين ۾ تن جي ترجماني بہ ٿيندي. جيئن اسان جي عظيم ڏاهي، مفڪر، رهبر سنڌ سائين جي ايم سيد جو ڪتاب ”جيئن ڏٺو مون“ مصر ملڪ جي يونيورسٽيءَ جي نصاب ۾ لازمي طور قرار ڏنو ويو آهي.

هي ناول ”تقدير جو تماشو“ انهيءَ ڪري بہ خوبصورتي رکي ٿو جوهن ناول جي منظرن ۾ موهن ـ جي دڙي جي بيل گاڏي کان وٺي لاڙ پٽن جي روپا ننگر ۽ سانولپور جي علائقي سحرش ننگر جي خوشبوءِ ملي ٿي. دادو ضلعي جا منظر ۽ سپر هاءِ وي جا فراخ رستا ملن ٿا. ڄامشوري ڦاٽڪ المنظر جا نظارا بہ آهن. هوائن جي شهر حيدرآباد جي دلفريب هوائن جو هڳاءُ بہ محسوس ٿئي ٿو. سنڌ جي ٻهراڙين جي خاموشي بہ ملي ٿي تہ شهرن جو شور پڻ آهي، تعليمي ادارا، درسگاهون آهن، زمان ۽ مڪان پڻ ملن ٿا. عشق، محبت ۽ ماتم جون موسمون ملن ٿيون. درد، آلاپ، وڇوڙن جا ورلاپ ملن ٿا. اميدون ۽ آسون ڪر موڙي جاڳي اٿن ٿيون. سدا بهار گل ڦل جيون، جنون، جوش ۽ جذبا اجالا جرڪن ٿا.

اهي سموريون خوبيون محسوس ڪندي هن ناول تي لکندي ۽ انسان جي سر تي ٿيندڙ تقدير جي تماشن تي سوچيندي، لڇندي، لوچيندي اڌ رات کان جاڳندي پنهنجي اکين ۾ عشق جي آزادي ۽ ڌرتي جي خوشحاليءَ جا خواب سانديندي اکين جو قسم کڻي چوان ٿو سنڌي ٻوليءَ جو ادب پڻ نوبل پرائيز جو حقدار آهي ۽ منهنجي سنڌ جي هن ھلدار ناول نگار کي اهڙو مان ضرور ملندو!!

اياز دانش ـ بدين

18 اپريل 2016ع

رات جا 2 لڳي 25 منٽ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تقدير هينئن به تماشا ڪندي آهي...

دنيا ۾ تمام ٿورا ماڻهو آهن جيڪي گهڻ رخي شخصيت جي مالڪ هوندي گهڻ پاسائي شهريت ماڻيندا آهن ۽ تخليق جي ڪيتر ۾ نج جو نج ننهن کان چوٽي تائين، هر لحاظ کان سهڻن خيالن سان مالامال هوندا آهن... دنيا جي ڪاروهنوار ۾، الائي ڪيترا ڦيرا تقدير پنهنجا پاسا بدلائيندي آهي. ڪنهن فقير کي بادشاهه ۽ بادشاهه کي ترتنگ بنائي ڇڏيندي آهي.

تقدير جا تماشا.... واقعي به عجيب هوندا آهن. ڪڏهن سلطنت جي سونن سخن وارن گهوڙن تي گهمندڙ سون سجيل ٻيڙين ۾ سفر ڪندڙ صدر صدام حسين جهڙا ماڻهو به جڏهن تقدير تماشو ڏيکاريندي آهي ته ڪلراٺي زمين جي کڏ ۾ شڪل ڊبل روٽي سان ڪچا پيدا ڪائي، زندگي جي جيئدان گهرندي نظر ايندا آهن ته ڪڏهن وري ريل جي پراڻن ڏٻن ۾ جست جي ڪٽلين ۾ قهوا چانهه وڪڻندڙ مودي، جهڙا ماڻهو به هندستان جيڏي ملڪ جا والي وارث ٿي ويندا آهن. اهي سڀ روز جي جيئرن جاڳندڙ ڪهاڻين جا حقيقت ڀريا عنوان آهن. ۽ تقدير جي تماشن جا اُهي پاسا بدل آهن، جن کي ڏسندي عقل کي وات ۾ آڱريون اچيو وڃن... ناول به هڪ حقيقي واقعي جي سهيڙ جو نالو آهي. جنهن ۾ مختلف واقعا جڏهن سهيڙ جي سامهون اچن ٿا ته اهي جاڳندڙ وجودن سان هلڻ ڦرڻ لڳن ٿا. منهنجي جگري يار عزيز پنهيرو جنهن کي آئون تمام گهڻو ويجهو رهيو آهيان، سندس خاموش چهري واري وجود جي دل اندر هر لمحي جيڪا سمنڊ جي لهرن وانگي هلچل رهندي آهي انهن لهرن جي ڇنڊڻ کي به مون ويجهي کان محسوس ڪيو آهي. هر عام ماڻهو جي اڳيان هي ماڻهو جنهن جي مرڪ ۾ به درد وڪريل رهيو آهي. انهن جي خوشين واري لمحن ۾ به ساڻس گڏ رهڻ ۽ ڏک جي لمحن ۾ ساڻس گڏ رهڻ جا اعزاز مون کي حاصل آهن.

هن جي چهري جي هميشه هڪجهڙي معصوميت مان ڪڏهن به عام ماڻهو کي نه سندس خوشي جي خبر پوندي آهي، نه سندس ڏک جي ڪيفيت جي محسوسات ٿي سگهندي. بلڪل اهڙي نموني جيئن وسندي برسات ۾ ڪو لڙڪ هاريندو وڃي ته ڪنهن کي ڪهڙي چاڻ.....
پر عزيز جنهن سان ميرواهه جي وڏن وڻن جي ڇانو ۾ چانهه جي ڪوپ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تي انهن محبوب مائٽن، جا سنڌس ڪيل ذڪر جن عزيز کي چاهيو جن ۾ جيڪڏهن هتي ويهي رڳو سنڌس چاهيندڙ جو چاهيو انهن جو جي ويهي ذڪر ڪندس ته هي به اکر هڪ ناول جو روپ وٺي ويندا. عزيز پيرو، جي لاءِ جيئڻ گهڻ رکي، شهريت جو ذڪر ڪيم ته، سنڌس هٿ مون کي انهي ڪري سون سبيتا لڳن ٿا جو جڏهن به ڪنهن اخبار جي لاءِ خبر لکي، هيڊنگ ڏيئي، اداري ڏي ميل ڪري ٿو ته نيوز ايڊيٽر، ڪاڻ سب ايڊيٽر ٽائپ پين وات ۾ وجهي سوچين ٿا، ته ڇا ڪٽيون ڇا ڇڏيون هن مان ڪجهه ڪٽڻ جي گنجائش نٿي ملي، جي سنڌس هٿ ڪمائي لکن ٿا ته پريئي سانوڻ ۾ دريائن جي رواني... واهه واهه...!! جي ناول لکيو ته پرهنڌڙن سنڌس ”ناول پٽڪي ويل سپنا“ ضرور پڙهيو هوندو، جنهن جي ڪردارن جنهن جي منظرن لاءِ اڄ به عزيز کي سنڌ جو ڪو شهر ۽ يونيورسٽي رهيل نه آهي، جتان فون نه ايندي جنهن مان ڪائنس اهو پڇيو ويو هجي ته پوءِ سپنا ڪيڏانهن وئي... اڃان حياتي آهي... مري وئي. ڪنهن درگاهه تي آهي...!!؟ ڪيترين الهڙ ڇوڪرين قلندر جي نگري جي فقيرياڻين کان وڃي پڇڻ لڳيون ته سپنا تون آهين؟ جنهن پٽڪي ويل سپنا، جي مداح وڏي گهراڻي سان تعلق رکندڙ باذوق حيدرآباد جي ادي مهوش فراز آهي، جنهن وٽ عزيز سان گڏ مون به ادي مهوش جي هٿ جو لعيل جامشوري درياءَ جو سوادي پلو کائيندي. ادي مهوش جي ذهن کي به داد ڏيڻ کان سواءِ رهي نه سگهيس، جنهن سنڌس ناول پٽڪي ويل سپنا جو ”سپني اپني نهين هوتي جي عنوان سان اردو ۾ ترجمو ڪيو آهي. انهيءَ ۾ لفظن جي جادوگري عزيز جي لاءِ اردو ادب ۾ هڪ اهم جاءِ والاريندي... اهو ٿي ته ناول نگاري جو اهم پهلو آهي جو پڙهندڙ جو ذهن انهن ڪردارن جي ڳولا ۾ نڪري پون... پٽڪي ويل سپنا، جي ڪاپي ته هاڻي عزيز وٽ ئي ناهي پر جن عام پڙهندڙن وٽ آهي انهن به سچي ڪرڻ ڇڏي ڏني آهي... حقيقت ۾ اها موٽ ڪنهن ڪنهن تخليقڪار کي ملندي آهي. عزيز جنهن سان گڏ گهمندي ڦرندي وسيع پٽن تي گهڻن ئي موضوعن تي ڪچهريون ڪيون آهن. اتي پنجن سالن کان اسان هاٿ ايف ايم 105، بدين ۽ ٺٽي جي اسٽوڊيو ۾ ويهي خاص ڏينهن تي ادبي، سياسي عالمي ڏينهن ۽ عيد ڏهاڙن تي پروگرامن ۾ گڏيل ٿڪن جي وکير ڪئي آهي. انهي ڪري اسان جا جيءَ اڃان به وڌيڪ جڙيل رهيا آهن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تقدير جي تماشن ۾ وچايل ماڻهن تي مون عزيز گهڻو ڳالهايو آهي... پر هي جيڪو ناول آهي اهو به هڪ دنيا کان وسري ويل هڪ حقيقي واقعي جو اهو ڪردار آهي، جنهن جي باري ۾ جڏهن عزيز سندس گهر جي اڳيان جوڙيل باغيچي واري گهاٽي نم جي ڇانوءَ ۾ ويهي مون کي پڙهايو هو ته عزيز جي انهيءَ پڙهايل سچي حقيقت کان پوءِ اسان ٻنهي جي اکين جي ڳوڙهاڻ ڇڻ عزيز جي باغيچي واري آڱر ۾ بيٺل ڏاڙهون جي گل کان رنگ چورائي ورتا هئا ۽ ائين اندر جي سڏڪن ۾ به ڳوڙهاڻ مائل ٿي وئي هئي... عزيز کي مون چيو هو ته عزيز هي ناول ضرور اڇڻ گهرجي... پر جلد اڇڻ گهرجي ۽ ائين ئي ٿيو... جو هن فقير منش منهنجي يار مون کي اهو ئي چيو... پس باقي توکي وٽيو ڇڻ جڳ کي وٽيو... دنياوي نظر ۾ هي سادڙو... غريب به، خدا جو قسم دل جي اميري ۾ مون هن شخص جهڙو ماڻهو نه ڏٺو.... جنهن لاءِ جيترو وسيع ايراضي تي سندس مڪان آهي. ايتري ئي سندس دل وسيع آهي ۽ جتي شهرن جي دنيا ۾ رهندڙ ننڍڙي سوچ وارا ماڻهو، "منهن ڦير" واري مرض ۾ ورتل آهن. اتي هن ظاهري غريب دل جي امير ماڻهو جا در هر وقت کليل هوندا آهن.

تقدير جو تماشو..... ناول هڪ گهٽ ڇُهيل احساس وارو ناول آهي، جنهن ناول ۾ عزيز اسان جي سماج ۾ اڪثر ۾ وجودن جي چند سيڪنڊن واري آسيس ماڻڻ دوران جنم وٺندڙ ٽيون وجود ڪهڙي عذاب جي قيامتن مان گذري ٿو انهي ڪردار کي عيان ڪيو آهي. انهي لاءِ شايد ئي ڪو واقف هجي. اڄ به اسان پنهنجي هن سماج ۾ وڏن وڏن گهراڻن اندر مالڪيون مڪانيون ڪري ويٺل ماڻهو ڏٺا آهن. جن جي وجود جي پاڙ جو ڪو به اتو پتو ناهي. پر اهي وجود وري به ساوا ستابا نظر اچن ٿا ۽ هن ناول ۾ ڦرندڙ گهرندڙ ڪردارن مان ڪجهه ڪردار جيڪي اڄ زنده به آهن. جن جي باري ۾ ڪو گهٽ ئي ڄاڻ رکي ٿو. روشنين جي شهر ڪراچي جي وڏي اسپتال ۾ انسانيت جي خدمت کي پنهنجي نصيب العين، سمجهندڙ ڊاڪٽرياڻي جي هٿن ۾ هي ناول ضرور ايندو ۽ هو پڙهڻ کان پوءِ ڪهڙين حالتن ۽ حساسيت مان گذرندي انهيءَ لاءِ به ضرور ڄاڻ پوندي..... پر هن سماج ۾ ٻن وجودن جي غلطي جو، هڪ درد، ٽيون وجود ڇو ٿو ڀوڳي ۽ شهر جي رستن تي هن ناول جا ڪردار، توهان کي شعور جي ڪائنات کان وانجهيل رڻ جهڙي شام جهڙا ٽڪل پير

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پاتال ڪپڙن جي فيشن ڪوالٽي ڪٽنديءِ چهرن جي نقش ۽ وجود جي پاتال ڪپڙن جي فيشن ڪوالٽي ڪٽندي، چهرن جي نقش ۽ وجود جي ناول جا ڪردار اڄ بہ عزيز سان منهن مان اندازو لڳائي سگهبو تہ هن ناول جا ڪردار اڄ بہ عزيز سان منهن مقابل تيِن ٿا اڄ بہ ڪنهن چوڪ جي ڪليل هوٽل تي چانهہ پيئندي اوچتو عزيز جي چهري جي بدلجندڙ تاثر تي عزيز جي چهري ڪان نظر هٽائي آئون روڊ تي ڪنهن کي تلاش ڪريان ٿو... الا...!!؟ ڪيڏي ٽڪاوٽ آهي. بي ترتيب وکن ۾، جڻ طويل سفر سنهن ڏاڍن جيان پيرن ۾ ويڙهيل هجن... سو عزيز جي هن ناول جي ڪنهن خيالي پلاٽ بجاءِ حقيقي ڪردارن سان وڌيڪ ويجهڙائي آهي ۽ عزيز هن ناول لکڻ ۾ ڪردارن کي ڪٽڻ ۽ چڏڻ ۾ ڪا بہ تکڙ نہ ڪئي آهي. عزيز ڀرپور نياءُ ڪيو آهي. ۽ هن ناول ۾ عزيز هڪ ڀرپور نياپو ڏيڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. تقدير وک وک تي هر ماڻهو سان تماشو ڪندي رهي آهي. مون ۽ عزيز هڪ خاص قسم جي گولا رکي، اڄ بہ وڏن سياستدانن، ڊاڪٽرن، سرمائيدارن، زميندارن جي گهرن ۾ اهي اولاد وينل آهن جيڪي انهن سان ڪو بہ رت جو رشتو نٿا رکن. پر رت جي رشتن کان بہ وڌيڪ ويجها ۽ مٺا آهن ۽ ڪڏهن اهو بہ ڏٺو تہ وڏين وڏين گاڏين ۽ وسيع اَيراضي زمينن جي مالڪن کي بہ گود ورتل اولاد ڏري تي ويهاري ڇڏيو آهي... سڀ تقدير جا تماشا آهن. ڪٿي ڪو اولاد جي وجود لاءِ سڪي ٿو، ٻاڏائي ٿو، درگاهن تي پٽڪي ٿو، ڪٿي همالي ڪندڙ مزدور جي گهر ۾ انگ اگهاڙا ٻارڙا، ٻاٽي واري رب پي رات گذارين ٿا. اهي سڀ تقدير جا تماشا آهن. ۽ انهن تماشن کي عزيز جي عقل، آئينو پٽجي تصويرن، ڪردارن جا الٽرا سائونڊ ڪيا آهن. جيڪي هن سماج جي لاءِ هڪ نئڙي نياپي طور ضرور سامهون ايندا. عزيز جي هن ناول کان پوءِ بہ بہ ناول هڪ اڻ ڇهيل موضوعن سان موجود آهن. آئون پر اميد آهيان تہ عزيز جو هي ناول بہ سنڌي ادب ۾ هڪ اهم ۽ الڳ جاءِ والارينديو ۽ عزيز پنهنجي نانءُ جيان مستقبل ۾ هر باذوق جي لاءِ عزيزان من هوندو.

باغي حنيف ڪوسو
07 فيبروري 2016ع

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

توڙي جو "پنکي ويل سپنا" عزيز ننيرو جو پهريون ناول هو، پر ان ناول سنڌ ۾ جيڪا مچتا ماڻي ۽ پڙهندڙن جي هڪ مخصوص حلقي کي پاڻ ڏانهن متوجه ڪيو. اها ڳالهه گهڻن لاءِ ته حيرت جوڳي هوندي، پر مون کي ان ڪري حيرت نه ٿي جو هو پنهنجي لکڻين ذريعي اڳ ۾ ئي ڌاڪو ڄمائي چڪو هو. عزيز ننيري جو هي ٻيو ناول "تقدير جو تماشو" به پنهنجي انوکي آرٽ ۽ ڪرافٽ سان شروع کان آخر تائين پڙهندڙن کي پنهنجي گهيري ۾ وٺي ٿو ڇڏي. هڪ انتهائي حساس ۽ اڻ ڇُهئي موضوع سان ڀرپور نياءُ، سماج تي گهري نظر، ناول جا جاندار ڪردار، ان جو پسمنظر ۽ مڪاليه سندس وسعت جي گواهي ڏين ٿا، جيڪي سندس سڃاڻپ رهي آهي. عزيز هن ناول جي صورت ۾ اسان اڳيان هڪ اهڙو آئينو ٽنگيو آهي، جنهن ۾ انارڪي انتشار ۽ ڇڪتاڻ جو شڪار هي سنڌي سماج پنهنجي تمام خوبصورتين ۽ بدصورتين سان ٻروار ٿي پيو ٿو.

ناول ۾ مقدس ۽ ڪومل جون ڪيفيتون ڀلي ڪنهن يورپي مفڪر جي نظرئي پٽاندڙ نه هجن پر اهي درد جو اهڙو ڪٿارس ضرور آهن، جيڪو سماجي جبر جو شڪار ٿي هن ڌرتي جي عورتن جي اڪثريت ڀوڳي ٿي، پوءِ به اڏولتا سان جيئڻ جي جنگ ۾ مصروف آهي، فن جو مقصد ڪنهن تجربي ۽ ان جي تپش کي عام ماڻهن تائين پهچائڻ جي جاکوڙ ڪري ٿو. ٽالسٽاءِ جي انهن لفظن جو عزيز نه رڳو ڀرم رکيو آهي پر پنهنجي تخليقي سگهه ۽ مسلسل ڪميٽمينٽ سان پنهنجو انفرادي نانءُ به پيدا ڪيو آهي. آئون به پنهنجي محدود ڄاڻ موجب دوستن جي انهن لفظن سان متفق آهيان ته بدين ضلعي جو هي پهريون ناول نگار آهي، جنهن پنهنجا ناول مارڪيٽ ۾ آڻي بدين جي تاريخ ۾ پنهنجو منفرد سڃاڻپ سان نالو لکرايو آهي. ذاتي طور به عزيز منهنجو هڪ اهڙو دوست آهي، جيڪو شخصي ۽ خسيس مفادن کان مٿاهون سوچيندو آهي. سندس زنده دلي ڇهري جي دائمي مرڪ مان ظاهر ٿيندي آهي ۽ هن فقير طبيعت يار شهريت کي قائل نوٽ جيتري اهميت ڏني آهي، گذريل پنجن سالن کان ايف ايم 105 بدين تان پنهنجي درديلي آواز سان دليون منديندڙ منهنجي هن سادڙي طبيعت واري يار لاءِ دعا آهي ته هو سدائين پنهنجي ذات ۽ ذات جي خوشبوءِ سان پنکي ويل سپنا ۽ تقدير جو تماشو جهڙا شاهڪار ناول لکندو رهي.

فراق هاليپوٽو

ٽنڊو باگو

10-02-2016

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تقدير جو تماشو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بيل گاڏي واهه جي ڪپ تان واريءَ مان چيڪات ڪندي لڏندي لمندي، آهستي آهستي منزل طرف وڌندي رهي هئي. گگهه اونداهي رات ۾ ڏيگن جي وچ ۾ ٽنگيل لالٽين جي روشني تي جيتن جا لامارا هئا. هڪ پتنگ بار بار باهه جي ننڍڙي شعلي ۾ ٽپو ڏيڻ جي لاءِ لالٽين جي شيشي سان مٿو ٽڪرائي رهيو هو. واهه جي ڪنارن ڪان ٻيلن جهنگ مان جهنگلي جيتن جا سنهڙا آواز رات جي اونداهي ۾ عجيب خوف پکيڙي رهيا هئا. جڏهن گاڏي ڪنهن وهندڙ واٽر ڪان گذري ٿي ته موگهن مان نڪرندڙ پاڻي جا گڙگاٽ وڏيڪ ڏيڄاريندڙ پئي محسوس ٿيا... ويتر فصلن منجهان گدڙن جي اُٿندڙ اوناڙن گاڏي ۾ ويٺلن کي ڪنهن اڻڄاتل خوف ۾ ويڙهي ٿي ڇڏيو. چنڊ آسمان جي بستر مان جهڙ ننڍا ڪڙا نيڻ کٽي ڏرتيءَ کي روشن ڪرڻ لاءِ آرس ڀي موڙيو ۽ تيز چمڪندڙ تارن جي جهرمٽ ۾ ڪٿيون وڃ وني جرڪي رهيون هيون.

اڍائي ڪلاڪن جي ڏکي مسافت ڪاٽيوءِ جڏهن بيل گاڏي شهر جي پڪي روڊ تي چڙهي هئي ته اسٽريٽ لائيٽ جي ڪير جهڙي روشني ۾ گاڏي ڪاهيندڙ ميرانجهڙي پگڙي ۽ سفيد ننيڙي ڏاڙهي وارو پيرسن پري کان ظاهر ڏسڻ ۾ اچي رهيو هو. گاڏيءَ جي ڏانچي ۾ هڪ پوڙهي عورت اُپي ٽيو وني هئي ۽ ٽوڪراٽي رليءَ ۾ ويڙهيل ڪائي نوجوان عورت پاسا ورائي لُڇي ۽ تڙپي رهي هئي. سڄي سفر ۾ هنن پاڻ ۾ هڪ لفظ بہ ڪونہ ڪچيوهو، پر ڪنهن ڪنهن مهل انهيءَ تڙپندڙ عورت جي تڪليف ۾ نڪتل چينگهہ خاموشيءَ کي ٽوڙي ٿي ڇڏيو.

ڪچي رستي جا ٽڪل ڏيڍا هاٽي منزل جي روشني نظر اچڻ ڪانپوءِ ٽاپ ٽاپ ڪندا، ڪنڌ کي مستيءَ ۾ لوڏيندا پڪي رستي تي ڊوڙي رهيا هئا ۽ گاڏي ۾ ويٺل پوڙهي سامان سهيڙي لهڻ جا سعيا ڪرڻ لڳي...

گاڏي اچي هڪ پڪي بلڊنگ وٽ گهرنما پراٽي لوهي دروازي وٽ بيٺي، جنهن جي مٿان پراٽي بورڊ تي ڪجهہ ڍٺل ۽ سفيد اکرن ۾ لکيل هو "سحرش ميٽرنٽي هوم".

لوهي در کليو پوڙهي انهيءَ رليءَ ۾ ويڙهيل نوجوان عورت کي جهٽ ڀاڪرن جي سهاري گيهليندي اندر ولي وڃڻ لڳي ۽ سندس ٻانهن ۾ زوري پاڻ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڀاليندي قدم کڻندڙ انهيءَ نوجوان عورت جي وکريل وکري جي ڇهري جي ڳوراڻ ۾ پيڙائڻ جون ڪيئي لڪيرون پري ڪان پکجڻ لڳيون هيون.
دروازو لڪاءَ سان بند ٿيو ته پوڙهو گاڏير ڏڳڻ جي رسن کي ڇڪيندو پوئتي تاڻڻ لڳو ۽ فرمانبردار ڏڳا خاموشيءَ سان پويان وڃڻ لڳا.

❊❊❊❊❊

ويم گهر مان جيئڻ ئي ڪنهن ننڍين ٻارڙي ٻار جون معصوم صدائون فضائن کي چيريندي، ٻاهر ڪاٺ جي ٻنچ تي اوسيئڙي ۾ ويٺل پوڙهي عورت جي ڪنن تي پهتيون ته هوءَ منيون پيڪوڙي تيزي سان اندر داخل ٿي وئي.
ان وقت ڊاڪٽرياڻي ٻارڙي جي ماءُ جي ضروري علاج ۾ هڪ طرف مصروف هئي ۽ تازي ڄاول ٻارڙي ڪمري جي ٻي ڪنڊ ۾ هڪ ننڍڙي صندل تي رکيل جهولي ۾ هٿ پير هلائي زور زور سان ريهون ڪري رهي هئي...
پوڙهي تکي رومڙ ڪري وڃي معصوم ٻارڙيءَ جي ڳلي ۾ هٿ وجهي نپوڙڻ ڏنو ته اهي معصوم صدائون اوچتو خاموش ٿي ويون...!!؟
ان اوچتي خاموشيءَ تي ڊاڪٽرياڻي هڪدم ٻارڙي ڏانهن ڏنو ۽ پوڙهي کي ٻارڙي جو ڳلو دٻائيندي ڏسي، هن بي اختيار رڙ ڪري ان طرف ڊوڙ ڪئي ۽ ڪاوڙ مان ان پوڙهي عورت جي ٻانهن کي جهلي ڪڙڪيدار آواز ۾ چيائين "دماغ خراب ٿيو اٿئي ڇا مائي...؟ هي تون ڇا پئي ڪرين...!؟"
ٻارڙي جي ڳلي مان هٿ نڪرندي هوءَ اڃان به زور سان ريهون ڪرڻ لڳي ٿي... پوڙهي غضبناڪ نظرن سان معصوم ٻارڙيءَ تان نظرون هٽائي، ڊاڪٽرياڻيءَ کي ڏسندي چوي ٿي "مائي: تون پنهنجو سان پڌل آهين. سي پورا ونجان،... باقي هن خواري، جي نڪر کي ڪو اسين گهر ٿوروئي ڪٽي ويندا سين...!؟" پوڙهيءَ جو ٻارڙيءَ کي روئندو ڏسي اکين ۾ رت مڙي اچي ٿو ۽ ڊاڪٽرياڻي سخرش گهبرائجي وڃي ٿي...!!
ان ڪان اڳ جو پوڙهي ٻيهر ٻارڙيءَ جو ڳلو دٻائي، ماسي جانان اندر داخل ٿي پڇي ٿي "ميڊم ڇا ٿيو؟"
تڏهن جڻ ڊاڪٽرياڻي جو گم ٿي ويل حوصلو موٽي اچي ٿو ۽ چوي ٿي،

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"ماسي ڏس تہ سهي هن ڏائڻ ڪي...؟ نئي ڄاول معصوم ٻارڙيءَ کي گهٽا ڏيئي مارڻ جي ڪوشش پئي ڪري...!؟"
ماسي جاناں لُوهہ ڪري پوڙهي کي ٻاڪرن ۾ ڀري ٻاهر ڌڪا ڏيندي چوي ٿي "متو ڦريو اٿئي ڇا رن، هي اسپتال آهي، ڪوس گهر ڪونهين، جتي ماٺهو ڪهجن...!"
پوڙهي پاڻ ڇڏائڻ لاءِ مزاحمت ڪندي چوي ٿي "آئون ڪڏهن بہ انهيءَ پاپي ڇوڪريءَ کي زنده گهر ڪونہ ڪٽي ويندس...!"
"ها تون نہ ڪٽي وڃجان. اسين پاڻهين ڪنهن بي اولادي کي خدا ڪارڻ ڏيئي ڇڏيندا اسين، پر خون ٿيڻ ڪونہ ڏيندا سين" ماسي جاناں ائين چوندي پوڙهيءَ کي ڊليوري روم مان ٻاهر ڪڍي اندران ڪُنڊي لڳائي ڇڏي ٿي. ڪمري ۾ اونده ڇانئجي وڃي ٿي تہ ٻٽڻ آن ڪري ٽيوب لائيٽ کولي ڇڏي ٿي. جنهن سان سڄو ڪمرو سفيد روشنيءَ ۾ جرڪي پوي ٿو.
ننڍڙي جُهولي ۾ ڇڙيون هڻندڙ ٻارڙي هاڻ خاموشيءَ سان ڪيڏڻ لڳي ٿي. بيڊ تي سُتل سندس ماءُ پاسيري نظر سان وجود مان جنم وٺندڙ ننڍين وجود کي حسرت ڀريل نظرن سان نهاريندي زارو قطار روئي رهي آهي ۽ ڪجهڙين ڳلن تان رستا ٺاهي وهندڙ لڙڪن جا وهڪرا ڪپهہ جي بستري ۾ جذب ٿيندا رهن ٿا. مامتا سندس اندر ۾ "ٻاٽي ٻنا ٻلي" وانگي ڦٿڪڻ لڳي ٿي ۽ ڪنهن شديد پيڙاءِ جي ڪيفيت ۾ هو، هيٺيون چپ زور سان ڏندن ۾ ڀيڪوڙي، ٻارڙيءَ تان نظرون هٽائي، ڪنڌ ٻئي طرف ڦيري اکيون پوري ڇڏي ٿي ۽ پنهنجو پاڻ سان اندر ۾ ٻُٽڪي پوي ٿي "يا خدا: مون کي پنهنجي اکين سان پنهنجي "تقدير جو تماشو" ڏيکارڻ کان اڳ ماري ڇو نٿي ڇڏئي...!؟"
اهو سارو حساس ۽ ڏکوئيندڙ منظر سحرش ڊاڪٽرياڻي پنهنجي حساس نظرن سان ڏسندي رهي ۽ پوءِ هن جي اندر ۾ پڻ مامتا جو عظيم احساس آرس ڀڃڻ لڳو هو... هن وڏي وچي صندل تان هتوراٽيون هڻندڙ معصوم ٻارڙي کي پنهنجي هٿن ۾ کڻيو ۽ اچي ماءُ جي ڀر ۾ ليٽائي ڇڏيو. روئيندڙ ماءُ ڳاڙهيون ڀنل اکڙيون ڪٽي ڀريان ڊاڪٽرياڻي ڏي ڏٺو ۽ پوءِ پنهنجي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ان معصوم تخليق کي ڏسڻ لڳي هئي، جيڪا هن لاءِ دردن ۽ سڏڪن جا جهول ڀري، هن بيدرد دنيا جي رنگن ۾ رچڻ لاءِ سندس ڪُک منجهان جنم وٺي آئي هئي؟! پيهر سندس اکين جا ڪٽورا پاڻي مان ڀلتجي ويا هئس ۽ ڀنل اکين سان ڏنڊلائجي ويل ٻارڙيءَ جي تصوير کي ڏسندي پيهر ڏک مان هيٺيون چپ ڏندن ۾ قاسائي هڪ ڊگهو ساهه ڀريندي سوچيو هئائين ته "ڪاش! هوءَ جمڻ کان اڳ ئي مري وڃي ها...!؟.

ڊاڪٽرياڻي ڪرسي سيري اچي سندس سيرانديءَ وٽان وٺي هئي... ٻارڙيءَ جي بلڪل ويجهو... سندس دل ۾ ان عورت لاءِ رحم ۽ همدردي پيدا ٿي پئي هئي. جنهن اڄ پنهنجي پيٽ مان جڻ ته نون سورن کي جنم ڏنو هو...!؟

ڊاڪٽرياڻي پيار ڀرين نظرن سان ٻارڙيءَ جي چهري تي شفقت جون تڪيون ڏيندي ماڻس جي پريشان نيڻن ۾ ڏسندي چيو. "صفا گلاب جو گل لڳي ٿي. ڏٺائيو ٻه صفا تو جهڙو اٿس. هي ڏس، هيٺين چپ جي ڪنڊ تي سنهڙو تر جو نشان ٻه صفا اهڙو ئي آهي، جهڙو تنهنجي چپ تي آهي...!!"

ڏڪارن نيڻن سان ڊاڪٽرياڻي ڏانهن جوابي نظرون کڻي ڪاپي پاڻهن انهيءَ معصوم تان واري ڪيس بغور ڏسڻ لڳي ۽ هڪ تيز سڏڪو ڀريائين ته ڀنبڙين ۾ اٽڪيل لڙڪ داڻو معصوم ٻارڙيءَ جي چپن تي اچي ڪريو ۽ ٻارڙي چپن کي ڏائڻ جي انداز ۾ ماءُ جي ڏنل آها ڀرين سُتيءَ پي ورتي...!

ڊاڪٽرياڻي پنهنجي لفظن ۾ پيار، پنهنجائپ ۽ همدرديءَ جو مناس ڀريندي، نرميءَ سان پڇي ورتو. "ڌيءُ! تون ته ڏاڍي سياجهڙي ۽ سلجهيل ٿي لڳين... پوءِ تو کان هيءُ غلطي ڪيئن ٿي...!؟"

تڏهن هن آهستگيءَ سان ڪنڌ مٿي کڻندي ڊاڪٽرياڻي جي سوالي اکين ۾ جوابي نظرن سان نهاريو هو... ڊاڪٽرياڻي اهو تاءُ سمي ته سگهي هئي ۽ نظرون هٽائي ڇڏيائين.

سندس اکين ۾ هاڻي لڙڪن بدران عجيب ويڳاڻپ اچي ويئي هئي ۽ ڊاڪٽرياڻي کي جڻ ته پنهنجي سوال جو جواب. ٻنهنجي ئي اندر مان

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گونجندي محسوس ٿيو هو "تہ: هيءَ ڇوڪري گنهگار نٿي ٿي سگهي...!؟ ضرور سائنس ڪائي ويساهہ گهاتي ٿي آهي...!؟" ڊاڪٽرياڻي جي دل ۾ هن لاءِ همدردي ۽ تجسس ويتر وڌي ويو...! ۽ ٻيهر ٻارڙيءَ سان پيار ڪندي جهڪيل ڪنڌ سان ٿي چوي ٿي "لڳي تو ڏيءَ، تو سان قسمت ڪونہ نڀايو...!؟"

"ها جيجيءَ هيءَ سڀ منهنجي تقدير جو ئي تماشو آهي، انهيءَ ۾ ٻي ڪنهن جو بہ ڏوهہ ڪونہ آهي!!!"" ڀڃريون ڀيرو انهيءَ جوان ڇوڪري جو مٺڙو آواز ڪمري ۾ گونجيو هو. هن جي آواز ۾ عجيب پنهنجائپ جو احساس هو. جڏهن هوءَ جيجي چئي ڊاڪٽرياڻي سان مخاطب ٿي تہ ڊاڪٽرياڻي پنهنجائپ جي نفيس احساسن ۾ گهيرجي پئي هئي...! ائين لڳس، ڄڻ انهيءَ نينگري سان رت جو ڪوئي گهرو رشتو جڙيل هجيس...!؟ هو بغور انهيءَ ڇوڪريءَ جي معصوم صورت ۽ سادگي کي ڏسندي چوي ٿي... "ها، جڏهن تون مون کي جيجي جهڙي مقدس نالي سان ۽ مون تو کي ڏيءَ جهڙي مضبوط رشتي سان سڏيو آهي تہ پوءِ ڇا تون مون جيجيءَ کي پنهنجي هن عجيب وارتا کان واقف نہ ڪرائيندين ڏيءَ...!؟"

..... هوءَ اداس نيڻ کڻي انهيءَ ڊاڪٽرياڻي جي شفيق نيڻن جي وسعتن ۾ ڏور ڏور تائين نهارڻ لڳي ٿي ۽ ڄڻ تہ وڃائجي ويل ڪنهن پنهنجائپ کي ڳولڻ جي ڪوشش ڪري ٿي...!؟ اها اوپري ڊاڪٽرياڻي جنهن کي بيخيالي ۾ هن جيجي سڏيو ۽ انهيءَ عارضي رشتي جي اکين ۾ حقيقي ماءُ جي جوت جرڪندي محسوس ٿيس ٿي...

هوءَ ڊليوري روم جي ديوار تي ٽنگيل انهيءَ ڪئلينڊر کي ڏسي ٿي جنهن تي ماءُ پنهنجي ٻارڙي کي گوڏن تي سمهاري ٿڃ پياري رهي آهي...! سرير منجهان هڪ ڏکو ساهہ ڪڍي بيڊ کي لوڏي، ڪمري ۾ هلڪو پڙلاءُ پيدا ڪري خاموش ٿي وڃي ٿو...! هوءَ مير انجهڙيءَ ڀوتي سان اکيون اگهندي، سڏڪن ۽ سسڪين کي روڪي روڪي ڊاڪٽرياڻي سحرش کي پنهنجي ڪهاڻي ٻڌائڻ شروع ڪري ٿي.

❋❋❋❋❋

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منهنجو نالو غلام زهره آهي پر بابا ننڍڙي هوندي کان مون کي پيار مان گُلي سڏيندو آهي. اسين روپا ڳوٺ جا آهيون. منهنجو پيءُ هڪ غريب هاري آهي ۽ سندس اولاد ۾ صرف اسين ٻه ڏيئرون آهيون، جن مان آئون ننڍي آهيان ۽ منهنجي وڏي ڀيڻ ڳوٺ ۾ ئي چاچي جي پٽ سان پرڻايل آهي. انهيءَ جو نالو غلام فاطمه آهي. اسان جو ڪو به ڀاءُ ڪونه آهي. بابا وڏيري مير خان جو هاري آهي. جيڪو هڪ وڏو زميندار ۽ وڏي پهچ وارو ماڻهو آهي. اهو وهيءَ کان موتيل آهي ۽ وارن کي رنگ ڪري پاڻ کي نوجوان ڏيکارڻ جي ڪوشش ۾ هوندو آهي اهو وڏو مڪار ۽ عياش وڏيرو آهي. جنهن اڄا تائين شادي به ناهي ڪئي ۽ پاڻ کان وڏي ڀيڻ جي به شادي رڳو ملڪيت بچائڻ خاطر ڪونه ڪرايائين. جيڪا گذريل سال گذاري ويئي. وڏيري مير خان کي پاڙي ۽ ڳوٺ جو ڪو به ڊپ ڪونه آهي. ايتري تائين جو جڏهن بنگلي تي دوستن جي محفل مچائيندو آهي ته هارين جون ڇوڪريون زوري ڪڍائي راتيون رنگين ڪندو آهي. وڏيري مير خان هڪ ڀيري مون کي پنيءَ مان گاهه ڪندي ڏسي ورتو. ساڻس گڏ چمچو ڪمدار فيضو هو. اڳيان وڏيرو ۽ پويان ڪمدار پئي لڏندا لمندا اچي هاري جي انهيءَ ٻني تي بيٺا جنهن مان مون گاهه پئي لڻيو. اوچتو ظالم وڏيري کي سامهون ڏسي مون کان ڇرڪ نڪري ويو. هڪدم منهن پري ڪري پوتيءَ جي پلئه سان پردو ڪيم.

فيضو "هي ڇوڪري ڪهڙي فارم جو آهي؟" وڏيري غضبناڪ لهجي ۾ پڇيو ۽ فيضو چمچاگيري جي انداز ۾ چوڻ لڳو "پوتار سائين: اها پنهنجي هاري بخشل جي ڌيءُ آهي."

"ڪمدار، توکي نه چيو هئم ته پنهنجي باغ ۾ جيڪو به ميوو پچي ان جو ذائقو سڀ کان پهرين مون کي چکرائيندا ڪريو. متان اڳ ۾ ئي ڪو طوطو ٽُڪي وڃي...!؟" وڏيري داهي واري لهجي ۾ ڪمدار کي تڪو ڪيو ۽ ڪمدار فيضو هٿ جوڙيندي چيو ته "پوتار. اوهان جو حڪم ڪپي. بابا سائين! بخشل ته هونئن ئي پنهنجي قرض ۾ ايترو جڪڙيل آهي جو گهٽي محنت ئي نه ڪرڻي پوندي. اصل ڪجهه لٽ ۽ ڪجهه چٽ. پاڻهين ڪلهن تي کڻي اچي. پوتار سائين جي قدمن ۾ اُڇلائيندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جيڪڏهن ائين نہ تہ پوءِ رستا پيا بہ ڪوڙ، هي پوتار سائين جي جنت جاگير آهي، جيڪا شيءِ طلبيندو، اها پاڻ اچي قدمن ۾ ڪرندي...!!"

وڏيرو مير خان ڦري اچي منهنجي سامهون بيٺو هو. منهنجي منهن تان جهڙپ ڏيئي پوتي جو نقاب لاهي ورتو هٿائين ۾ مڇ کي مروڙيندي چيائين.

"ڪمدار، شيءِ ڏاڍي جهڙي آهي، هن کي تہ حويلي جو سينگار بڻائڻو آهي...!؟"

ان وقت اوچتو منهنجي ڏڪندڙ بدن ۾ ڪاوڙجي لهر اُٿي هئي... پنهنجي هٿن سان وڏيري کي زور سان ڌڪو ڏنو هئم ۽ وڏيرو ڪرندي ڪرندي پني تي تريون ڪوڙي ويهي رهيو. سندس اکين ۾ اکيون وجهندي چيم.

"ڪتا، ڪمينا، ڪنهن جي ڇائيءَ ۾ اکيون وجهندي شرم ئي ڪونہ ٿو اچيو...!؟ هاري تہ پڇن برابر هوندا آهن... پنهنجي پڇن جي عزتن سان کيڏندي، ڪائي غيرت بہ ڪونہ ٿي جاڳي...!؟ ۽ ها، چاپلوس ڪمدار، اگر وڏيري وٽ پيش ڪرڻي اٿئي تہ پنهنجي ڌيءَ آمنہ کي پيش ڪر... ڪن ڪولي ٻڌي ڇڏ، وڏيري جي حويليءَ ۾ منهنجي جُتي بہ ڪونہ ايندي".

ائين چئي آئون ڊوڙندي ۽ روئندي گهر هلي آئي هيس پر وڏيري ۽ ڪمدار مان ايتري ست ڇڏائي ويئي جو مون کي سامهون هڪ لفظ بہ ڪونہ ڪجهي سگهيا هئا.

گهر اچي جڏهن امان ۽ بابا سان اها ڳالهہ ڪئي هئم تہ امان پار ڪڍي روئڻ ويٺي هئي تہ هاڻي اسين برباد ٿي وينداسين... اسين لُٽجي وينداسين... اسان کي ظالم وڏيري کان ڪير بچائيندو...!؟

۽ بابا بدحواسن وانگي پنڊ پهڻ ٿي ويٺو رهيو. ڇڻ پٿر جو بُت هجي...!؟ امڙ اوڇنگارون ڏيندي مون کي ٻانهن کان ڌونڌاڙيندي چوندي رهي "ڳالهيون ڏيءَ هيءَ ڇا ڪيو...؟ اڙي تو تہ اهو بہ ڪونہ سوچيو تہ تون هڪڙي مسڪين ۽ بي پهچ هاريءَ جي ڌيءَ آهين...!؟"

۽ ان وقت آئون بہ امڙ کي چنبڙي دانهون ڪندي روئندي رهيس...! ان وقت اسان تي ڪنهن انسان کي تہ رحم نہ آيو پر تيري آڪاش جي سائين

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪي بہ ڪمل ڪونہ آئي جو اسان کي مصيبت مان ڪيڍڻ لاءِ ڪي رحمت جا فرشتا اماڻي ها...!

ان شام اسان جي گهر ۾ چلهہ ڪونہ ٻري ۽ روئندي رڙندي رات پئجي ويئي...

نيڪ اڌ رات جو چار ٻہ پڌل بندوقن وارا ماڻهو اسان جي گهر ۾ گهڙي آيا... پوڙهي بابا ۽ ڪمزور امان کي بندوقن جا ڪنداق هڻي زخمي ڪيائون ۽ مون کي ٻانهن مان گهليندا ڪڍي ويا...! مون رڙيون ڪيون سڏ ۽ واڪا ڪيا پر ڪنهن بہ سڏ ڪونہ ورايو ۽ مون کي اچي ظالم وڏيري جي قدمن ۾ اڇلايو ويو...

ان وقت مون هٿ ٻڌا، پيرن تي پوتي رکيم، قرآن جا واسطا ڏنم پر مون جيئن واسطا تي وڌا، جيئن قسم تي ڏنا، تيئن انهيءَ وڏيري وڌا ٺمڪ تي ڏنا... ۽ پوءِ مون کي زوري ٻانهن مان ڇڪيندي چوڻ لڳو... "او بيوقوف ڇوڪري: تو ڪمدار فيضو جا اهي لفظ ڪونہ ٻڌا هئا تہ هي وڏيري مير خان جي جاگير جنت آهي، اهو جيڪو طلبيندو آهي، اها شيءِ پاڻ اچي قدمن ۾ ڪرندي آهي...!؟"

"۽ تون تہ جوانيءَ ۽ حسن جي ٻلهہ تي اهو بہ وساري ويٺين تہ جنهن داڻي مان اوهين پيٽ جي دوزخ ڀري رهيا آهيو انهيءَ جو مالڪ بہ آئون وڏيرو مير خان آهيان... ها ها... ها ها...

وڏيري جي ٺهڪن وچ ۾ وري هٿ ٻڌي چيم "وڏيرا سائين، مونکان غلطي ٿي وئي، مون کي معاف ڪريو." پر هن ظالم منهنجي هڪ بہ ڪونہ ٻڌي ۽ گهليندو هڪ ننڍڙي ڪمري ۾ وٺي آيو.....

ان رات هو وحشي درندن جيان صفا اگهاڙو ٿيو پيو هو ۽ منهنجي ڪنواري بدن تان چيري ڦاڙي ڪپڙا لاهي، ڏينيوئن جيان منهنجي مقدس بدن کي سڄي رات ڏنيبو هئائين ۽ آئون تازي ڪُنل ڪڪڙ جيان ڪمري ۾ ڦٿڪندي رتورت ٿي پيئي هئس.

ان رات مون سنڌ جي سمورن اوليائن کي گڏ ڪيو هو، قدرت جي قهر کي پڪاريو هئم، زمين کي ڦاٽي پوڻ لاءِ ليلايو هئم، پر منهنجي تقدير اهڙي لوهي ليڪ مثل ثابت ٿي، جو ڪا بہ طاقت مون کي لُتجڻ کان بچائي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪونہ سگهي هئي... تڏهن مان ڪافر ٿي پيو هئس ۽ حياتيءَ تان ويساهه ڪڇي ويو هئس...!؟

۽ پوءِ ائين منهنجون معصوم سوچون ڪسنديون رهيون ۽ منهنجو ڪنوارو جسم انهيءَ ظالم وڏيري جي وندر بڻجندو رهيو... منهنجي غريب مائٽن ۾ ايتري همت ڪونہ ٿي سگهي جو مون کي هن قيد مان آزاد ڪرائڻ لاءِ مزاحمت ڪن. منهنجو پيءُ هڪ دفعو وڏيري کي منٿون ڪرڻ آيو پر وڏيري ڪيس اهو چئي واپس روانو ڪيو تہ گلان هاڻي منهنجيءَ بنگلي جي سونهن آهي جيسين خوشبوءِ ساڳي رهندي تيسين واپس ڪونہ ايندي. هاڻ آئون چئڻ تہ قيد جا ڏينهن گهاري رهي هيس... ان دوران مون خودڪشي جي پڻ ڪوشش ڪئي پر مون کي موت بہ ڪونہ قبوليو. ڇهن مهينن تائين وڏيري جي دل ڪونہ ڀرجي سگهي پر پنجين مهيني ۾ جڏهن منهنجي پيٽ ۾ ڪنهن نئين وجود چرپر شروع ڪئي تہ وڏيري جا ڪجهہ خيال بدلجڻ لڳا پر پوءِ بہ هن مون کي پنهنجي سخت پهري هيٺ رکيو... ان ڏينهن منهنجي طبيعت خراب رهڻ لڳي... نيٺ ستين مهيني وڏيري اهو چئي مون کي پنهنجي گهر تائين پهچائي ڇڏيو تہ هاڻي تو ۾ اڳوڻي خوشبوءِ ڪونہ رهي آهي...!؟ روانو ڪرڻ کان اڳ هن مون کي سخت لهجي ۾ چيو تہ جيڪڏهن پٽ ڄڻئي تہ توکي نڪاح ۾ڏي زال ڪري ويهاريندس ۽ جيڪڏهن ڌيءَ ڄڻئي تہ ٻنهيءَ کي مارائي ڇڏيندس...!

ان ڪانپوءِ آئون پيهر مٿل احساس سان امڙ ۽ بابي جي گهر موٽي آئي هيس...! هاڻي آئون پنهنجي مائٽن اڳيان ڪنڊ ڪڙي جيئڻ جهڙي ڪونہ رهيس...! ۽ پوءِ مون خودڪشي ڪرڻ جو پڪو ارادو ڪري ڇڏيو هو...! هڪ ڏينهن بابا ڪم تي ويل هو ۽ امان مال کي گاهہ پئي ڏنو. موقعي جو فائدو وٺي فصلن واري دوا جي شيشي کڻي گهر ۾ داخل ٿيس تہ اوچتو بابا گهر اندر اچي ويو. دوا جي شيشي هٿ مان کسي پنهنجا پوڙها هٿ مون آڏو جوڙيندي چيائين "گلان پٽ: منهنجي هن اڇي ڏاڙهي ۽ ڪمزور هڏن ڏانهن ڏس.. اسين اڳيئي مئا پيا آهيون، ويتر عذاب ڏيئي جيئري مارين ڌيءَ...!؟ هي ڏس... ڏس تہ تنهنجي ئي سورن منهنجا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪھڙا حال ڪري ڇڏيا آھن ڏيءُ...؟
منھنجا پٽ تہ ڪونہ ويٺا آھن جيڪي منھنجي پيريءَ جو سھارو ٿيندا...
۽ پيو تہ... ان ۾ تنھنجو ڪھڙو ڏوھہ آھي گلان... اھو سڀ ڪجھہ تہ
پنھنجو نصيب آھي...! ڀلا نصيب جو لکيو ڪوئي متائي سگھيو آھي...!
؟"

تڏھن پيءُ جي التجائن ۽ جھور اکين ۾ آيل لڙڪن کي ڪونہ ڏسي
سگھي ھئس... ۽ پوءِ مون ھر حال ۾ جيئڻ جو ارادو ڪيو ھو... ھا
جيجي! جيڪڏھن پوڙھي پيءُ ۽ ماءُ جو خيال نہ ھجي ھا تہ جيڪر ھن
وقت آئون مٽيءَ جي ڪنھن ڍڳ ھيٺان سٽل ھجان ھا...!؟
مون کي اذيتن جا ھي پل ڪونہ ڏسڻا پون ھا جيجي...!"
پنھنجي سورن جي ڪھاڻي ڊاڪٽرياڻي کي ٻڌائيندي ھوءَ ھيھر زاروقطار
روئڻ لڳي ھئي ۽ سندس سڏڪا وڌيڪ تيز ٿي ويا ھئا.
ڊاڪٽرياڻي جي اکين ۾ بي اختيار لڙڪ اچي ويا ۽ ائين گلان سان گڏ
روئندي رھي ھئي، جيئن ساڻس ڪوئي رت جو رشتو ھجي...!؟
ڪنڊ ۾ صفائي ڪندڙ ماسي ٻن ٻن پاڻ ماڳو لڙي آيل لڙڪ پرتيءَ جي
پلڪ سان اگھندي سندس ڏک ۾ شريڪ ھجڻ جو ثبوت ڏنو ھو...
ڪافي دير ڪمري ۾ خاموشي ڇانيل رھي ۽ گلان سان گڏ ڊاڪٽرياڻي
سحرش ۽ ماسي جانان پڻ گونگا لڙڪ وھائيندي رھيون...
ڳچ خاموشيءَ کانپوءِ ڊاڪٽرياڻي پاڻ سنڀاليندي گلان جو حوصلو وڌائڻ
لاءِ ڳالھايو...
"گلان ڏيءُ! تنھنجي ڪھاڻي ڏاڍي ڏکوئيندڙ آھي پر جنھن قيد ۾ موت
جھڙي ماحول ۾ بہ تو زندگي گذاري حوصلو برقرار رکيو، اھو ھر ڪنھن
عورت جي وس جي ڳالھہ نہ آھي... تنھنجي انھيءَ ھمت ۽ جرئت کي
آئون سلام پيش ڪريان ٿي...!"
"جيجي! اھا منھنجي ھمت نہ پر مجبوري ھئي... ڪڏھن ڪڏھن وقت
جي ھٿان انسان ايترو مجبور ٿي پوندو آھي جو نہ جيءُ سگھندو آھي ۽ نہ
ئي مري سگھندو آھي... بس زندگي ۽ موت جي بہ واٽي تي پنھنجي انجام
جي انتظار ۾ لڇندو، تڙپندو پڇي ويندو آھي...!؟"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

”گلان ڏيءَ: هڪ ڳالهہ پڇانءِ؟“

”ها جيجي، ڀلي پڇو؟“

”تون پڙهيل ڪيتري آهين...؟“

”جيجي: آئون سنڌيءَ جا رڳو ٽي درجا ڳوٺ جي اسڪول ۾ پڙهي هئس، پر دنيا جي دستور مون کي الائي تہ ڪيتريون پٽيون ۽ سبق پڙهائي ڇڏيا آهن، ها جيجي، مون گهڻو ڪجهہ پڙهيو آهي...؟“

”گلان ڏيءَ: تنهنجي ڳالهين ۾ ايتري گهرائي آهي، جو مون سمجهو تہ تون ڪائي يونيورسٽي پاس آهين...!؟“

اوچتو ٻارڙي جي روئڻ تي سندن ڳالهين جو سلسلو ٽٽي پوي ٿو. گلان جي چهري تي پيهر ڏک جون ليڪون ظاهر ٿي پون ٿيون ۽ هوءَ پاسيري ٿي ٻارڙي کي ڇاتيءَ سان لڳائي پنهنجي مامتا نڇاور ڪري ٿي.

ڊاڪٽرياڻي کي هڪ ويڳاڻي ماءُ جي اهڙي مامتا تي وري بہ قياس اچي وڃي ٿو. ٻارڙيءَ جي منهن ۾ نهاريندي پڇي ٿي. ”گلان ڏيءَ! هوءَ ٻاهر ويٺل پوڙهي تنهنجي ماءُ آهي نہ؟“

”ها.“ گلان ڪنڌ ڌوڻي ٿي.

”تہ پوءِ ان تنهنجي هن معصوم ٻچڙيءَ کي مارڻ جو ٿي چاهيو؟“

ڊاڪٽرياڻي جي سوال تي گلان ٻارڙي تان توجهہ هٽائي ٻيهر ڊاڪٽرياڻي جي سواليہ اکين ۾ ڏسندي روئڻ هارڪي لهجي ۾ وراڻيو.

”جيجي: انهيءَ ۾ امان جو ڪو بہ تہ ڏوهہ ناهي...! هن کي خبر آهي تہ جيڪڏهن هو مون کي ان ٻارڙي سوڌو واپس ڳوٺ ولي وٺي تہ اسان ٻنهي کي قتل ڪيو ويندو...!؟“

”گلان ڏيءَ: ڄمڻ مرڻ صرف الله جي ذات کان آهي، زندگي موت ۽ عزت ذلت تہ ان جي هٿ ۾ آهي... وڏيرو ڪو خدا تہ ڪونہ آهي...!؟“

”جيجي! وڏيرو خدا نہ تہ شيطان ضرور آهي ۽ شيطان کي الله تعاليٰ طرفان ڊگهي رسي مليل آهي...! ۽ پيو تہ منهنجو پنهنجي تقدير تان ان رات ويساهہ کڄي ويو، جڏهن آئون بيگناهہ لُٽبي رهيس، پر منهنجي لڙڪن ۽ سڏڪن، آهن ۽ دانهن، سڏڙن ۽ پڪارن، دعائن ۽ بد دعائن ۾ ڪو بہ اثر جاڳي ڪونہ سگهيو هو ۽ آئون بي يارو مددگار وڏيري جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وحشي ٿڪن جي ڦڙاڏن ۾ تڙپندي رهجي ويس...!؟"

جذبات جي ڏڪندڙ لهجي سان ڳالهائيندي گلان زخمي شينهڻ جيان گجندي ۽ گڏوگڏ بيوسيءَ جي لڙڪن ۾ پُسندي رهي هئي... ۽ ڊاڪٽرياڻي جي وجود ۾ عجيب حراس ۽ خوف اچي ويو. هن ڀيهر همدردي ظاهر ڪندي چيو "ڏيءَ هر مصيبت جو ڪوئي حل هوندو آهي. تون سمجھ تہ مون کي قدرت واري تنهنجي همدرديءَ لاءِ ئي موڪليو آهي... چئو، آئون تنهنجي ڪهڙي ڪم اچي سگهان ٿي...؟"

"جيجي! تو کان اگر ٿي سگهي تہ مون تي هڪڙي مهرباني ڪر."

"هاها، چئو گلان ڏيءَ، جا تي چوڻ چاهين...!؟"

جيجي! تون ڊاڪٽرياڻي آهين نہ...؟ تي سگهي تہ هڪڙي زهر جي سئي مون ۽ منهنجي معصوم نياڻي کي اڏو اڏ ڪري هٿي ڇڏ...!!؟؟" گلان ڏکي گيت ڏيئي پنهنجا سيئي لڙڪ پيئڻ جي ڪوشش ڪئي پر هڪ هلڪي اوچنگار سان گڏ لڙڪن جا ڪمزور بند لڙهي ويا ۽ لڙڪن جا ڪيئي سفيد موتي سندس جهوليءَ ۾ ڇڻي وکري ويا...!

ڊاڪٽرياڻيءَ جي دل ۾ اڪيون ڀرجي آيون... پوتيءَ جي پلڪ سان لڙڪ اگھندي وڌي اچي گلان جي پير ۾ ٻيڪ تي ويٺي...! گلان جي مٿي تي شفقت جو هٿ رکندي چيائين "گلان! آئون هڪ ڊاڪٽرياڻي هئڻ سان گڏ هڪ عورت ۽ هڪ ماءُ بہ آهيان، مامتا جو مادو ۽ مامتا جو احساس واقعي ئي دنيا جي سڀني احساسن کان حساس هوندو آهي. مون تنهنجي اندر ۾ تڙپندڙ مامتا کي ڏسي ورتو آهي...! ۽ آئون مامتا جو قسم کڻي تو سان وعدو ٿي ڪريان تہ تنهنجي هن معصوم ڏيءَ کي آئون ماءُ ٿي پاليندس...! ۽ هڪ ڏينهن پاڻ جهڙي ڊاڪٽرياڻي بڻائيندس...! ها گلان! اهو تو سان وعدو آهي تہ هن کي آئون پنهنجي اولاد وانگي پڙهائيندس ۽ ڪڏهن بہ اهو احساس ڏيڻ نہ ڏيندس تہ هن جا ماءُ پيءُ ڪي ٻيا آهن...!!"

گلان ڇرڪي ڊاڪٽرياڻيءَ جي منهن ۾ حيرت ڀرين نظرن سان ائين ڏسڻ لڳي ڄڻ ڪيس ڊاڪٽرياڻي جي ڳالھ تي ويساھ ئي نہ هجي...!!؟

ڊاڪٽرياڻي مرڪي، هاڪار ۾ ڪنڌ ڌوڻيندي ڪيس پنهنجي ڳالهين جو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يقين ڏياريو ۽ پوءِ ڳلان جي ڇهن تي هڪ ڀرپور مرڪ ۽ اکين ۾ اميدن جا موتي جرڪي پيا هئا...
جڏهن فجر جون اذانون پئي مسجدن مان آيون، تڏهن هنن وڇڙ جا سعيا ڪيا... ڳلان پنهنجي مٿي تان سائي رنگ جي ميرانجهڙي پوتي لاهي پنهنجي معصوم نياڻيءَ تان اوڍائي... ۽ پوءِ جهڪي سڄي ڇمري تي ديوانن وانگي چمندي ٻارڙيءَ جي ڇاتي تي منهن رکي روئڻ لڳي هئي.
ماسي جانان وڏي اڇي ڪيس ڪلهن ڪان ٻاڪر پاتو هو ۽ هو ماسي جانان جي ٻاڪرن جي سهاري ڊليوري روم مان آهستي آهستي ٻاهر طرف وڌڻ لڳي...
ڪمري جي چانٺ تي پهچي هن پيهر مڙي ٻارڙيءَ ڏانهن ڏٺو ۽ ڪرندي ڪرندي پاڻ سنڀالي ورتو. اسپتال جو لوهي در ڪليو ۽ هنن کي بيل گاڏي ۾ سوار ڪيو ويو، پرهه جي روشنيءَ سان گڏ بلبن جي جهڪي تي ويل روشنيءَ ۾ بيل گاڏي چيڪاٽ ڪندي روڊ تي وڃڻ لڳي ۽ ڳلان گاڏيءَ جي پاٺين ۾ هٿ وجهي نيڻن نمار تائين حسرت ڀرين نظرن سان اسپتال ڏانهن ڏسندي رهي...!!

*****

ڊاڪترياڻي دير تائين پلنگ تي پاسا ورائيندي انهيءَ نينگريءَ بابت سوچيندي رهي... ڪيس راتوڪي اوجاڳي جو ڪو به احساس نه هو. ننڊ سندس نيڻن کان ڪوهين ڏور وڃي چڪي هئي... ۽ ڊاڪترياڻي جي ذهن ۾ سادڙي، سباجهڙي ۽ معصوم ڳلان جون ڪيل ڳالهيون هڪ هڪ تي ياد اچڻ لڳيون هيون ۽ سندس رڳن ۾ رت بدران جڻ ته بيچيني ڊوڙي رهي هئي. ائين پئي لڳس جڻ ڳلان سان ٿيل سموري وارتا ساڻس ئي تي هجي... ۽ پوءِ سندس دل ۾ انهيءَ جاگيرداري نظام کان سخت نفرت ٿي پئي هئي... چڙ اچڻ لڳس انهن ظالم سرمائيدارن تي جيڪي پنهنجي جاگير ۾ اڌامنڊڙ آزاد پکين کي پڻ پنهنجو غلام سمجهن ٿا ۽ سندن زمينن جا سينا چيري مٽيءَ مان سون اپائيندڙ هارين جي ننگن سان سرعام پنهنجا نفس وندرائي، معصوم صدائن عيوض وحشي ٽهڪ اُڏارين ٿا...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڊاڪٽرياڻيءَ جي پيشانيءَ تي پگهر جي موتين سان گڏ نفرت جون ڪيئي لڪيرون اڀري اچن ٿيون. هو خيال بدلائڻ لاءِ وري پاسو بدلائي ٿي ۽ خيالن مان جان ڇڏرائڻ لاءِ سوچي ٿي "منهنجو ڇا وڃي اهڙين ڳالهين سان. دنيا تہ دردن سان ڀري پئي آهي، آئون ڪيترن جا سور پنهنجي جهوليءَ ۾ ڪٺنديس...!؟"

هوءَ ڏکي اوباسي ڏئي ٽيوب لائيٽ جو بٽڻ بند ڪري زيرو بلب جو بٽڻ چالو ڪري ٿي. ڪن پل جي اونداهيءَ ڪانپوءِ ڪمري ۾ زيري بلب جي هلڪي نيري روشني پکڙجي وڃي ٿي ۽ ڊاڪٽرياڻي پنهنجي هٿن جي چنبيلي ناهي مٺي جي هيٺيان ڏيئي وهاڻي تي سنئين سمهي ڇت ۾ ڦرندڙ پنکي کي هڪ نظر ڏسي ٿي. پنکو اڄ ڪجهہ وڌيڪ تيز ڦرندي محسوس ٿئي ٿو. هو پاسو ورائي پاسيري ٿي، شيطاني خيالن مان جان ڇڏائڻ لاءِ ڪلمہ شهادت پڙهي اکيون بند ڪري ٿي ڇڏي.

اکيون پوريندي ئي ذهن تي اهو منظر ڊوڙي ٿو اچي جيڪو گلان جي پنهنجي ٻارڙيءَ کي حسرت ڀريل نظرن سان ڏسڻ وقت نيڻ چمڪي ۽ مامتا تڙپي اٿي هئي. ڪيڏيون حسرتون سانڍي رکندي آهي هڪ ماءُ جڏهن سندس پيٽ ۾ ڪوئي ننڍڙو وجود حرڪت ڪرڻ شروع ڪندو آهي...!؟ ڪيترو پيارو لڳندو آهي اهو ٻار جنهن کي موت جهڙن سورن ۽ تڪليفن ڪانپوءِ هڪ ماءُ جنم ڏيندي آهي...!؟ ڪيئن نہ سڀ سور وسري ويندا آهن. ان ماءُ کي جڏهن سندس ڪن تي نئين جنم وٺندڙ ٻار جي ٻهرين دانهن پوندي آهي...!؟ ڪيئن نہ مامتا ان وقت نڇاور ٿيڻ لڳندي آهي...!؟

اهي خيال ايندي ئي ڊاڪٽرياڻي کي اهي احساس ياد آيا جڏهن پنهنجن ٽن ٻارڙن کي جنم ڏيڻ وقت سندس مامتا سڀ سور وساري خوشيءَ جي عجيب ڪيفيتن ۾ گم ٿي وئي هئي. هو ٿڌو ساهہ ڀري ٻيهر پاسو ورائي خيال بدلائڻ جي ڪوشش ڪري ٿي... پر ڇڻ تہ هن سوچڻ جو ٺي پاسو بدلايو هو... هو سوچي ٿي "ڪيڏي نہ عجيب ڇوڪري هئي...!؟ ۽ ڪيڏو نہ پنهنجاپ جو سنگ ڳنڍيو هئائين...!؟

"جيجي...!" ڇا تہ ان رشتي جي چِڪ هئي... ڇڻ سچ پچ بہ آئون هن جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جيجي ۽ هو منهنجي صفا پنهنجي هجي...!؟“
هوءَ ٻيهر سڌي ٿي سمهي ٿي ۽ خيال ٻئي طرف هليا وڃنس ٿا.
”جيجي...! تون ڊاڪٽرياڻي آهين نه...! ٿي سگهي ته هڪڙي زهر جي سُئي مون ۾ منهنجي چاول ٻارڙيءَ کي اڏو اڏ ڪري هٽي ڇڏ...!؟“ ڳالهين جا لفظ ذهن تي هتوڙا ٻڌجي وسڻ لڳن ٿا ۽ هو هڪدم اکيون کولي ڇڏي ٿي.
هاڻي طبيعت ۾ وڌيڪ بيچيني ۽ دماغ تي ڳهٽو ٻار محسوس ڪرڻ لڳي ٿي... اٿي اچي ڪٻٽ مان Zenax گوري ڪڍي کائي ٿي ۽ واپس بيزاريءَ مان بيڊ تي بُت اُڇلائي ٿي... ڪافي دير جي لوڇ ڪام ڪانپوءِ نه ڄاڻ ڪهڙي ويل بدن آرامي تي پهچي توءِ ننڊ نيٽڻ تي هٿ رکي کيس گمنامي جي دنيا ڏانهن وٺي وڃيس ٿي...!؟

*****

صبح جو ننڊ مان جاڳندي ئي هن سڀ کان پهرين ماسي جانان کي سڌي ننڍڙيءَ بابت پڇيو. ”ماسي! هوءَ ننڍڙي ڪيئن آهي رات تنگ ته ڪونه ٿي هئي؟ کير پياڻين...؟“
”ها ميڊم: کير پياريو اٿم، ٻارڙي بلڪل صحتياب آهي، توهان ان جو ڪو به اُلڪو نه ڪريو...!“
”ٺيڪ آهي ماسي، ننڍڙيءَ جي سار سنڀال تنهنجي ذمي آهي، اگر ڪنهن ڳالهه جي ضرورت پئي ته مون کي ضرور سڏائجان...!“
”جيءَ ميڊم: ضرور ٻڌائينديس...“ ماسي جانان ٻاهر وڃي ٿي.
ڊاڪٽرياڻي سحرش ڏندڻ پاڻي کان آجي ٿي، سڌو پنهنجي مڙس ڊاڪٽر فرحان جي ڪمري ۾ هلي وڃي ٿي. سندس ٻير ۾ صوفي تي ويهندي ئي چوي ٿي.
”فرحان: رات هو جيڪو ڊليوري ڪيس آيو هو نه...!؟“
”ها ها! ڇا ٿيو انهيءَ ڪيس جو سحرش؟“ ڊاڪٽر چڻ چرڪ ڀريندي سڌو ٿي ويهي ٿو رهي.
”انهيءَ جي ڌيءَ جائي.“ سحرش اطمينان سان جواب ڏنو ته ڊاڪٽر فرحان ٽڙو سڌو ڪٽي صوفي کي ٽيڪ ڏيندي چيو ”يار ڳالهه اهڙي انداز

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۾ ڪيئي جو مون کي تہ چرڪائي ڇڏيئي“.

”يار ڪائي چرڪڻ جي ڳالھ مجي تہ ڇئو؟“ سحرش اداڪاريءَ جي انداز ۾ مرڪندي ڊاڪٽر فرحان کي ٽي وي تي هلندڙ صرف ايڪسل جي اشتهار وارو ڊائلاگ ٻڌايو ۽ ڊاڪٽر فرحان پنهنجي لوَ ميريج واري محبوبا جي انهيءَ خوبصورت ادا تي اکين ۾ پيار اوتي مرڪڻ لڳي ٿو.

”۽ اها ڇوڪري، مون هنج وٺي ڇڏي آهي. هاڻي هوءَ پنهنجي گھر ۾ پلبي...!“

ڊاڪٽر فرحان ڀيهر چرڪي حيرت مان پڇي ٿو. ”ڇا...!!؟؟“

”ڪيئن چرڪجي پئين نہ...!؟“ سحرش ڀيهر مرڪندي پنهنجي مڙس کي اشتهار جو رهيل ڊائلاگ ٻڌايو.

”پر... پر هي جان تون ڇا پيئي چوين...!؟ جڏهن الله سائين پاڻ کي پنهنجو ئي پيارو اولاد ڏنو آهي تہ پوءِ پيو پار هنج وٺڻ جي ڪهڙي ضرورت...؟!“

”دراصل هنن هن ٻارڙيءَ کي ختم ڪرڻ ٿي چاهيو. هنن جو ڪجھ مسئلو ئي اهڙو هو جو ٻارڙيءَ کي ڪٽي وڃڻ لاءِ تيار نہ هئا.“

”جيڪڏهن ڪو اهڙو مسئلو هو تہ پوءِ توهان انهيءَ ڪيس ۾ هٿ ئي ڇو وڌو؟ انهيءَ ۾ تہ پنهنجي لاءِ بہ مسئلا ٿي سگهن ٿا نہ!؟“

”نہ جانو! اهڙي ڪا ڳالھ ناهي. در حقيقت هوءَ هڪ معصوم ۽ مظلوم نينگري هئي. سائنس ظالم سماج وڏو ويلڻ ڪيو هو. مون جڏهن سندس درد ناڪ ڪٿا ٻڌي تہ لڙڪ روڪي نہ سگهيس. هڪ ماءُ کي پنهنجي ٻچڙي جي نصيبن تي ماتم ڪندي ڏسي، منهنجي اندر جي مامتا بہ تڙپي اٿي... ۽ هڪ اجنبي ڇوڪريءَ مون کي ”جيجي“ چئي ڪوٺيو تہ ان وقت مون کي هوءَ صفا رت جي رشتي جهڙي پنهنجي لڳي هئي... ڏاڍي سباجهي ۽ معصوم ڇوڪري هئي مون کي سائنس انسانيت جي ناتي همدردي ۽ مامتا جي ناتي پيار اچي ويو. ان ڪري سائنس وعدو ڪري ويٺيس تہ تنهنجي هن نياڻي کي آئون پنهنجو اولاد سمجھي پاليندس ۽ کيس پڙهائي ڀاڻ جهڙي ڊاڪٽرياڻي بڻائيندس...!“

ڊاڪٽرياڻي جو آواز ڳروڻي پيو هو ۽ اکين مان لڙڪ وهي ڳلن تي ريلا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٿاھڻ لڳا ھئس...!

ڊاڪٽر فرحان پنھنجي زال جي حساسيت کان واقف ھو. ھن سندس درد کي چڱي طرح سمجھي ورتو ھو. وڏي اچي ڪنڌ ۾ پاڪر پائيندي پيار گاڏڙ ھمدرديءَ مان چيائين.

"بس سحرش بس! آئون سمجھي سگھان ٿو تہ تو جيڪو ھمدرديءَ وارو ڪارنامو ڪيو آھي، انھيءَ تي خود خدا بہ خوش ٿيو ھوندو...! ھاڻ اھا معصوم پنھنجي پيار ۾ پلجندي. ھن گھر ۾ ٿي رھندي ۽ پنھنجي ٻارن سان پنھنجي ئي اولاد وانگي ڪيڏندي، پڙھندي ۽ تو جھڙي ھڪ ڏينھن ڊاڪٽرياڻي ٿيندي... ڪيس ڪڏھن بہ اھو احساس ٿيڻ نہ ڏيندا سون تہ ھوءَ ڪنھن ٻئي جو اولاد آھي...!!"

ڊاڪٽرياڻي خوش ٿي پنھنجي مڙس جي اکين ۾ مرڪي نھاريو ۽ ڊاڪٽر فرحان پيار مان سندس مٿو پنھنجي ڇاتيءَ سان لڳائي ڳلن تي پيار جون ٺڦڪيون ھڻڻ لڳو... تڏھن ڊاڪٽرياڻيءَ جا راتوڪا سمورا ٿڪ لھندي محسوس ٿيا ۽ ڪيس مڙس جي ٻانھن جي پناھن ۾ ننڊ جا خمار چڙھڻ لڳا...

اوچتو سندن ٻارڙا شھباز ۽ نازش اسڪولي ڊريس ۾ تيار ٿي پنھنجي پيءُ ماءُ کي اسڪول جو سلام ڪرڻ لاءِ ڪمري اندر گھڙي آيا تہ ٻئي زال مڙس سڌا ٿي صوفہ تي ويھي رھيا ۽ اسڪول ويندڙ ٻارڙن کي پيار ڪيائون. ڊاڪٽر فرحان کين اسڪول جي خرچي ڏني ۽ ھو ٽينگ ٽپا ڏيندا ڊوڙي ڪمري مان نڪري ويا ۽ سندن ماءُ پيءُ پيار مان مرڪي کين خوش ڏسندا ئي رھيا. جڏھن ھو اسڪول طرف روانا ٿي ويا تہ ڊاڪٽر فرحان پنھنجي زال جي اکين ۾ ڏسندي چيو "سحرش! سچ پچ تہ ٻار گھر ۾ خوشين جي گلدستي مثل ھوندا آھن. انھن جي موجودگيءَ سان ئي گھر جون سڀئي رونقون برقرار آھن. ورنہ گھر بہ ڪنھن آفيس مثل ھجي ھا. جنھن ۾ صرف ڪم ڪار ئي ڪري پيو سگھجي پر ذھن کي سڪون ڏيندڙ ڪا بہ ونڊر تہ باقي نہ ھوندي آھي...!؟"

"توھان سچ ٿا چئو، پر ڊاڪٽر صاحب توھان پنھنجي گھر ۾ آيل نئين خوشيءَ کي نہ ڏسندا ڇا؟"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"اڙي ها يار! وارو ڪر، ڪٿائي وليمس ته آئون به پنهنجي ڌيءَ جو منهن نه ڏسان، متان پاپا پنهنجي ڌيءَ جو ڪٿي مياري نه ٿي پوي...!؟" ڊاڪٽر فرحان جڻ پنهنجي زال جي خواهش ڪيَ مان ڏيندي سندس رضا ۾ راضي هجڻ جو ثبوت پئي پيش ڪيو.

سحرش ٻاهر هلي وئي ۽ ڪن پل ۾ ئي ٽوڪراٽي رلڪي ۾ ويڙهيل اها معصوم ۽ صدا ملوڪ نياڻي کڻي اچي پنهنجي مڙس جي جهوليءَ ۾ وجهي پاڻ پڻ ۾ صوفي تي ويهي رهي...!

"اڙي واهه، هيءَ ته صفا چنڊ جهڙي ملوڪ ڇوڪري آهي."

ڊاڪٽر فرحان ٻارڙي کي ٻنهي هٿن ۾ مٿي کڻي ڏيان سا نهاريندي چيو.

"صفا ماءُ جهڙي آهي، هن جي ماءُ به ڏسڻ ۾ اهڙي ئي سٺي، طبيعت ۾ سادي ۽ اخلاق جي مٺي هئي...!" ڊاڪٽرياڻي چيو.

"ٺيڪ آهي ڊاڪٽر پر پنهنجي ڌيءَ جو نالو ڪهڙو سوچيو اٿئي؟"

ڊاڪٽر فرحان زال کان پڇيو.

"نالو توهان ئي تجويز ڪريو... آخر پيءُ به ته آهيو؟"

"بس ٺيڪ آهي! دنيا ڪجهه به سمجهي، پر منهنجي نظر ۾ ماءُ جي پيٽ مان جنم وٺڻ وقت هر ٻار مقدس هوندو آهي. انهيءَ ڪري هن جو نالو به ايترو ئي پوتر هئڻ گهرجي. ڪهڙي خبر ظالم سماج جي پيداوار هيءَ ٻارڙي اڳتي هلي سماج کي بدلائڻ جو ڪردار ٻڌجي پوي...!؟" ڊاڪٽر فرحان معصوم ڏانهن نهاريندي چيو.

"بس بس جانو! نالو توهان ئي رکي ڇڏيو آهي!" زال چيس.

"مون...!؟ مون ته ڪو به نالو نه رکيو آهي اڃا تائين...؟!"

"توهان چيو نه، ته ماءُ جي پيٽ مان جنم وٺڻ وقت هر ٻار "مقدس" هوندو آهي، ته پوءِ هن جو نالو ئي مقدس ٿا رکون، ڪيئن رهندو!؟"

"زبردست...! واقعي ئي، هيءَ اسان کي هڪ مقدس امانت ملي آهي، انهيءَ ڪري هن جو نالو ئي "مقدس" ٿا رکون."

"ته پوءِ بسم الله ڪر، ڪن ۾ ٻانگ ڏيئي نالو رکينس مقدس"

ڊاڪٽر فرحان ٻارڙيءَ کي کڻي اولهه طرف مُنهن ڪري ان معصوم جي چينبڙ جهلي ڪن ۾ اذان ڏيئي نالو رکيائين "مقدس"... انهي کانپوءِ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سندن گهر ۾ خوشيءَ جو هڪ عجيب ۽ پرڪيف ماحول جڙي پيو هو. قسم قسم جون ملهايون ورهائجي ويون. سندن ٻئي ڀار شهباز ۽ نازش گهر ۾ نئين وندر ملڻ تي بيحد خوش نظر پئي آيا ۽ هنن پنهنجي پيٽ متعلق پيءُ ماءُ کان ڏاڍو وٽندڙ، اُتساهيندڙ ۽ مرڪائيندڙ سوال جواب پئي ڪيا. هنن معصوم ذهن سان ڪيئي پيار، ڪيئي هجتون ۽ ڪيئي خواهشون جوڙي ڇڏيون هيون. خود سحرش خوشيءَ جي خوبصورت احساس ۾ پنهنجو اندر ڏاڍو مهڪندڙ محسوس ڪرڻ لڳي هئي. مطلب تہ معصوم مقدس جي اچڻ ڪانپوءِ اٿين تي لڳو ڄڻ گهرياتين جا چهرا ئي نہ پر دليون ۽ گهر جون در، ديوارون پڻ مُرڪي رهيون هيون. بلڪل ائين ئي جيئن گهر ۾ نئون ٻار ڄمڻ وقت خوشيءَ جو ڏيک هوندو آهي...!

*****

وقت جي ڪاٺن جا بي لغام گهوڙا، ٽاپ ٽاپ ڪندا گمنام منزل ڏانهن ڊوڙندا رهيا ۽ حال جي حقيقتن کي ماضيءَ جي طرف ڌڪيندا اڳتي وڌندا رهيا.... سيڪنڊ منٽن ۾، منٽ ڪلاڪن، ڪلاڪ ڏينهن، ڏينهن مهينن ۽ مهينا سالن جا فاصلا گهٽائيندا رهيا. انهي ڪي نصيبن جو ڏوهہ چئجي يا هٿ لڪيرن جو ڪمال، جو هڪ بدنصيب ماءُ جي ڪک مان جنم وٺي، موت جي چنبن مان بچي نڪتل ٻارڙي، پنهنجي حقيقي ماءُ پيءُ کان اڻڄاڻ تي، ڊاڪٽر جي اسپتال نما بنگلي ۾ اميراڻي زندگيءَ ۾ ٻانبڙا پائيندي بيپناهہ محبتن ۾ ٿهڪ اڏاريندي ڪير، بوتلن ۽ نرم غذائن جا مرحلا طئي ڪري هاڻي سڄي ڪٽنب جي قرب ۾ ناشتي جي ٽيبل تي ويهڻ جي قابل تي وئي هئي. ڏکن جا ڏينهن بہ ڏونگر ڏارڻ مثل ڏکيا لڳندا آهن پر سُکن جا سال بہ سيڪنڊن مثل ماضي جي ساروٽين ۾ گم تي ويندا آهن. عمر جا ڏاڪا چڙهندي ماءُ پيءُ جي لاڏلي مقدس پرائمري جا پنج ڪلاس هوشياري ۽ چالاڪيءَ سان پاس ڪري انگريزي اسڪول تائين پهچي وئي هئي. هوءَ پڙهائي جي ڪم ۾ تمام تيز نڪتي هئي. ڇهون، ستون ۽ اٺون پوزيشن ۾ پاس ڪرڻ دوران هوءَ ماءُ سان گڏ اسپتال جي ڪم ۾ پڻ دلچسپي وٺڻ لڳي ۽ ٿوريئي وقت ۾ سئي لڳائڻ، بوتل چاڙهڻ يا مرهم پٽي ڪرڻ مقدس لاءِ مشڪل نہ رهيا هئا. جنهن ڪري

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌس ماءُ ڊاڪٽرياڻي، تان گهڻو بار لمي چڪو هو. سنڌس ڪاميابين جي انهيءَ سفر ۾ ڊاڪٽر فرحان ۽ ڊاڪٽرياڻي سحرش بيحد خوش هئا. تيرهن سالن جي عمر کي پهچندي مقدس جي سونهن ڏاڙهون جي گلن وانگي ڦولارجي چڪي هئي. اڇ پڪل ٽماٽي جهڙو گلابي رنگ، شرميلين اکين ۾ خماريل ٽمار، سنهڙو وڻندڙ نڪ، گلاب جي پنکڙين جهڙا چپترا چپ ۽ هيٺين چپ تي پري کان ٻکجندڙ ڪارو تر... ٻين لاءِ ته هوءَ واندڪائي ۾ ويهي ٺاهيل قدرت جو شهڪار هئي، پر ڊاڪٽرياڻي سحرش کي ته هو بلڪل سنڌس ماءُ گلان جو پيو روپ لڳندي هئي...!!
مقدس جڏهن پيءُ جي ڪاري ڪار ۾ ڊرائيونگ ڪندي اسڪول طرف ويندي هئي ته رستي ۾ ڪيئي نوجوان مٿس ڪنوارن جذبن جا رنگبرنگي گل نڇاور ڪري ڪيس خوابن جي راڻي جهڙا دل ئي دل ۾ لقب ڏيئي ويهندا هئا. پر مقدس جي انهيءَ شرافت کي هو پٿر دل، ظالم، مغرور، لاغرض، بيقدر، بيحس، بيوفا ۽ ٻيا ڪيئي لقب ڏيئي ويهندا هئا. چاڪاڻ ته هن ڪڏهن به ڪنهن نوجوان ڏانهن تيڻ نه ڪنيا هئا... ڪڏهن به ڪنهن چاهيندڙ کي مرڪن جي خيرات نه ڏني هئي ۽ نه ئي ڪڏهن ڪنهن سان اها شڪايت ڪئي هئائين ته منهنجي رستن تي نظرن جا چارچو وڇايا اٿو...؟! هو ته بس ڪم سان ڪم رکڻ واري چوڪري هئي. ڪيس کهڙي ڪل ته ڪيترا نوجوان سنڌس نالي جي پهرين حرف واري اکر (M) جي اڳيان پنهنجي نالي جا پهريان اکر جڙائي ڳچيءَ ۾ هار ڪريو پايو پيا گهمن... يا ڪيترا مشتاق پنهنجي ٻانهن تي بليڊ جا چهڪ ڏيئي رت سان سنڌس نانءُ لکيو گهمن... يا ڪيترن نوجوانن هٿن تي مهنديءَ جا گل سجائي وچ ۾ (M) لڪرائي سائس گمنام محبتن جا سانگ رچايا آهن. هن ته هيستائين صرف پيءُ سان پيار، ماءُ سان محبت ۽ پاءُ پيڻ سان ڪيتا ڪرڻ سکيا هئا... ۽ اگر ڪنهن ٻئي سان سنڌس ڪوئي تعلق، ڪوئي رشتو، ڪائي دوستي هئي ته صرف پنهنجي ڪلاس فيلو ڪومل سان هئي، پهرياتين ته ڪومل سان به سنڌس صرف هڪ ڪلاس فيلو جو ئي رشتو هو پر جڏهن ناٿين ڪلاس ۾ سندن ڪينجهر، مڪلي ۽ بادشاهي مسجد ڏسڻ جو اسڪولي ٽوئر ٻئي ٿيو ۽ سهڻي چوڪرين ٽيچر

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وٽ پنهنجا نالا لکرائي فيس پڻ جمع ڪرائي. ان ڏينهن مقدس ڏٺو تہ ڪومل هڪ ڪنڊ ۾ ويهي پريڪٽيڪل جو ڪم لکي رهي هئي ۽ سندس چهري تي مايوسي جا تاثر صاف ظاهر هئا...!؟ تڏهن مقدس جو من بہ الائي ڇو صفا ويڳاڻو ٿي پيو هو. هو پنهنجي ڪلاس ميٽ ڪومل جي پيشانيءَ تي مايوسيءَ جون ريکائون ڏسي نہ سگهي هئي ۽ ڊيسڪون اورانگهي اچي سندس پر ۾ ڊيسڪ تي ويهي رهي... ڪومل پهريائين تہ ڇرڪ پري هن ڏانهن نهاريو ۽ پوءِ هڪدم پريڪٽيڪل بوڪ بند ڪري پنهنجي پريشانيءَ کي لڪائڻ لاءِ هڪ ڦڪي مرڪ مرڪي هئي... پر انهيءَ مصنوعي مرڪ وبتر سندس ويڳاڻپ کي ظاهر ڪري ڇڏيو...!؟ مقدس سندس اکين ۾ نهاريندي پڇيو... "ڇا ڳالھ آهي ڪومل سڄو ڪلاس ٽوئر تي پيو وڃي ۽ تون سڀني کان بيخبر ٻڌجي ڪاپيون فيئر ڪرڻ ۾ مشغول آهين...!؟"

ڪومل وري مرڪندي، جهيڻي لهجي ۾ وراڻيو.

"بس مقدس دوست: مون کي ڪوئي شوق ناهي ٽوئر جو...!"

"غلط... بلڪل غلط" مقدس چيو "اهو ڪيئن ممڪن آهي تہ تاريخي ماڳن جو دورو هجي ۽ توجهڙي محنتي ۽ هوشيار شاگرديائيءَ کي شوق نہ هجي...!؟"

"يقين ڪر مقدس! الائي ڇو؟ بس دل نہ ٿي چوي ٽوئر لاءِ...!"

"ڪوڙ نہ ڳالهاءِ...! ٻڌاءِ ڪهڙي مجبوري اٿئي؟" مقدس زور ڀريندي پڇيو.

مقدس جي انهيءَ هجت ۽ پنهنجائپ تي ڪومل جي دل ڀرجي آئي... هن ڪجھ چوڻ چاهيو پر ڪجھ بہ چئي نہ سگهي... لفظ نڙيءَ ۾ ڦٿڪندا ٻڌي بيهي رهيا...!!؟

مقدس اهڙي ڪيفيت مان ٿي ڪومل جون سڀئي مجبوريون پرکي ورتيون ۽ ڪيس ڪلهي تي هلڪي ٿڦڪي ڏيئي اٿي ٽيچر ڏانهن هلي وئي.

مقدس جي اهڙي خلوص، پنهنجائپ ۽ همدرديءَ تي ڪومل جا نيڻ ڪٽورا پلٽي پيا... پر لڙڪ ڪرڻ کان اڳ ئي ڪومل پوتيءَ جي ڪنڊ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سان اکيون اگهي چڙهيون هيون ۽ هو پيهر پريڪٽيڪل بوڪ کولي پنهنجائي لکيل اکر پڙهڻ لڳي هئي...
مقدس، ٽيچر جي ٽيبل کان واپس اچي پيهر ڪومل جي پر ۾ ڊيسڪ تي ويهي رهي... ڪومل جو هٿ ڊيسڪ تان کڻي پنهنجي هٿن ۾ قابو ڪندي چيائين "تنهنجو نالو مون لسٽ ۾ چاڙهائي ڇڏيو آهي. هاڻي تنهنجو ڪو به بهانو نه هلندو... پليز... پليز... سڀاڻي ٽوئر جي تياري ڪري اچجان... تنهنجو ٽوٽل خرچو مون تي آهي...!"
ڪومل ڏڪارا نيڻ کڻي مقدس کي ڪجهه چوڻ لاءِ چپن ۾ جنبش آندي، پر ان کان اڳ مقدس سندس چپن تي هٿ رکندي چيو.
"بس ڪومل! آئون تنهنجي ڪا به ڳالهه ٻڌڻ لاءِ بلڪل به تيار ناهيان. توکي هلڻو پوندو ۽ آئون سڀاڻي تنهنجو انتظار ڪنديس...!"
تڏهن ڪومل جي دل کي نئين آٿت ملي هئي ۽ اکين ۾ دوستيءَ جي چمڪ چمڪي پئي هئس... حقيقي مرڪ جون ريکائون چپن تي وکرڻ سبب سڄي چهري تي سندرتائن جي اندلت اُڀري آئي هئس ۽ ان ڏينهن کانپوءِ ڪومل مقدس جي دوستي ڪلاس ۾ مثالي بڻجي ويئي هئي...
صبح جو سوير اسڪول جي چوديواريءَ ۾ ڪوسٽر اچي بيٺي هئي اڌ ڪلاڪ تائين پٽيوالن ڪوسٽر ۾ ڪاڌي پيتي جا ٿانو، ڪولر وغيره رکي تياري ورتي ۽ ڇوڪرين پنهنجين پنهنجين جاين تي پرس رکي والار پئي ڪئي. مقدس ۽ ڪومل گڏيل سيٽ والاري خوشيءَ جو هڪ پر رونق ماحول هو. ڇوڪريون نه ڪپڙن ۾ نه پيون ماپن پر استادياڻين ميڪ اپ ۽ ڊريس ۾ شاگرديائين کي به شهه ڏيئي ڇڏي هئي. ٽوئر جا هو چڻ ٻهراڙي مان ڪائي جڃ گهوٽ پر ٽائڻ پئي ويئي... ٺهڪ، مذاق، تاڙيون، ڪينچل، هوڪرا، سيٽيون... گاڏيءَ ۾ هڪ اهڙو جذباتي ماحول هو، جو پوڙهي ڊرائيور کي به گاڏي کي تيز ڊوڙائڻ ۾ مزو پئي آيو... ان ڏينهن ڪومل جي مقدس سان پهرين گهرائپ واري ملاقات ٿي هئي. تڏهن مقدس پڇي ويٺي هئي ڪومل کان ته آخر ڪهڙو راز آهي جو ڪلاس ۾ تون اڪثر خاموش، اداس ۽ گم سم نظر ايندي آهين...؟؟
ڪومل ڏاڍو ٽارڻ جي ڪوشش ڪئي پر مقدس اڄ سندس درد ڪهاڻي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هر حال ۾ پڙهڻ جو جڻ قسم کنيو هو ۽ جڏهن ڪومل پنهنجي هن پرخلوص دوست جي محبتن آڏو مجبور ٿي پئي تڏهن چپ چوري مقدس ڪان اهو وچن ورتو تہ هو سندس ڪهاڻيءَ کي راز سمجهي ائين دل ۾ دفن ڪري ڇڏيندي، جيئن هن پاڻ پنهنجي دل جي قبر ۾ زندگيءَ جون اهي ڪئور حقيقتون هميشہ لاءِ دفن ڪري ڇڏيون هيون...؟ جيڪي ڪيس مقدر تحفي ۾ ڏنيون هيون...

مقدس تڏهن پنهنجو هٿ ڪومل جي مٿي تي رکندي، ڪومل جو هٿ ڪٽي پنهنجي مٿي تي رکندي دوستيءَ جو قسم کڻي کيس يقين ڏياريو هئائين تہ هوءَ ڪڏهن بہ اهڙي راز کي فاش نہ ڪندي، جنهن سان سندس دوست جي زندگيءَ تي ڪائي مصيبت جي گهڙي اچي يا ڪٿي کيس احساس محروميءَ ۾ ڪنڌ جهڪائڻو پئجي وڃيس...!

۽ ان ڪانپوءِ ڪومل پنهنجي درد ڪهاڻي هن طرح شروع ڪئي...

❊❊❊❊❊

منهنجو پيءُ هڪ ٽاليوارو زميندار هو. 800 ايڪڙيلي زمين جو مالڪ ۽ هڪ پڙهيو لکيو همدرد دل رکندڙ بهترين انسان هو. انسانيت جو ايترو قائل جو ڪنهن بہ غريب غربي کي تڪليف ۾ ڏسندو هو تہ هلي ملهي وڃي سندس مدد ڪندو هو. اوطاق بہ 24 ڪلاڪ وسندي هئي. ڪو بہ مسافر ايندو هو تہ ان جي خاطر خدمت پنهنجي هٿن سان ڪندو هو. ڪيترائي ماڻهو وٽس عرض ڪٽي ايندا رهندا هئا هو وس آهر ڪنهن کي بہ خالي ڪونہ ڇڏيندو هو. پئسي ڏوڪڙ کان ويندي، بيمارن جو علاج ۽ غريبن جون نياڻيون اٿارڻ ۾ پڻ ڀرپور ساٿ ڏيندو هو. هو تمام نرم دل، حساس طبيعت ۽ خلق جي خدمت ڪندڙ ڀلوڙ انسان هو. کيس پهرين شاديءَ مان ڪو بہ اولاد ڪونہ هو ۽ سندس اڳوڻي زال احساس محروميءَ سبب خودڪشي ڪري ڇڏي هئي. منهنجي ماءُ جيتوڻيڪ هڪ غير ذات مان هئي ۽ بابا جو نيڪ هڏي ڪانئس متاثر ٿي هئي. ۽ پوءِ هنن سڌي طرح رشتي جي ڪوشش ۾ ناڪاميءَ ڪانپوءِ گهران نڪري ڪورٽ ميريج ڪئي هئي ۽ انهيءَ مان سندس اولاد ۾ فقط آئون ئي هيس...

منهنجي پيءُ جو هڪ وڏو ڀاءُ بہ آهي، جيڪو اڻپڙهيو ۽ ظالم قسم جو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وڏيرو آهي. مائٽاڻي ملڪيت ته اها ٿي 800 ايڪڙ زمين هئس پر هن ظلم ۽ ڏاڍ جي بنياد تي آسپاس جي ڪيترن ئي ننڍن زميندارن جي زمينن تي ناجائز قبضا ڪرائي، خونريزيون ڪرائي، ماڻهو مارائي ٻي به هزارين ايڪڙ زمين ڦٻائي. سڄي علائقي کي پنهنجي جاگير ٻڌائي ڇڏيو هو ۽ ماڻهو ان کي سڏيندا ئي "خان جاگير" آهن. چاڪاڻ ته ان جو نالو مير خان آهي. مير خان جا پوليس آفيسرن کان ويندي چورن، لوفر ۽ ڌاڙيلن سان خاص واسطا آهن. سندس اوطاق تي اڪثر محلفون مچنديون هيون. جنهن ۾ ضلع جا وڏا آفيسر ۽ ڪامورا شريڪ ٿي وڏيري مير خان جي شان ۾ دٻدٻي جي واکاڻ ڪندا هئا. اهو پڻ ته علائقو ڄڻ ته هن جي رياست ٻڌيل هوندو هو ۽ سندس اجازت کانسواءِ پکي پر به ڪونه هڻي سگهندو هو. چور سندس اشاري تي... ڌاڙيل سندس نيابي تي.. ۽ پوليس سندس چئيءَ تي ڪم ڪندي هئي. دٻدٻو ايترو هئس جو ڪنهن ماڻهو کي اگر چئي لکي ٻاڻ وٽ حاضر ٿيڻ لاءِ چوندو هو ته ان جو هيٺيون ڌڙ ساهه ئي ڇڏي ويندو هو ۽ ان وقت تائين سندس ڪاڌو زهر ٿي ويندو هو جيستائين وڏيري مير خان جي قهر جا ڪڪر لهي نه ويندا هئا...

وڏيري مير خان ڪا به شادي نه ڪئي، چاڪاڻ ته امان چوائي هو چوندو هو ته "جيڪڏهن ڳُندي ڪير ڏئي ته نينهن ڏارڻ جو ڪهڙو ڪم". ائين هن کي پنهنجي جاگير ۾ جيڪا به ڇوڪري وڻندي هئي ان کي زوري کڻائيندو هو ۽ تيسين واپس نه ڪندو هو جيسين سندس دل پرجي نه ويندي هئي. اهو ئي سبب هو جو ڪو به عزتدار هاري سندس جاگير ۾ ويهڻ جو سوچيندو به نه هو. جيتوڻيڪ هن شادي نه ڪئي هئي پر پوءِ به سندس هڪ جوان ۽ ترڙي طبيعت جو ظالم پٽ هو، جيڪو سندس هڪ شريت مان ٿيو هو ۽ پوءِ ماءُ کي ڇڏي اچي پنهنجي ناجائز پيءُ جو پٽ بڻيو هو. وڏيري به پنهنجي ناجائز پٽ کي خاص اهميت ڏيئي ڇڏي هئي، جنهن ڪري ماڻهو انهيءَ کان به ايترو ئي ڊڄندا هئا جيترو وڏيري مير خان کان ڊڄندا هئا. هن جو نالو همير خان هو.

منهنجي بابا ۽ منهنجي چاچي جي ڪردار ۾ ڏينهن رات جيترو فرق هو. بابا هارين سان رحمدليءَ سان پيش هوندو هو ۽ هارياڻين کي نياڻين برابر

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمجهندو هو. هن جي ڪوشش سان اسان جي ڳوٺ ۾ هڪ پرائمري اسڪول بہ کليو هو جتي هارين ۽ آسپاس جي ٻارن سان گڏ آئون بہ پڙهندي هئس. اسان جو استاد هڪ شفيق ۽ مهربان طبيعت جو انسان هو ۽ اسان کي اولاد جيترو پيار ڏيندو هو، جنهن ڪري سيئي ٻاروڙي چاهہ سان اسڪول ايندا هئا.

بابا سائين جي همدردانہ رويي ۽ غريب ماڻهن ۾ سندس لاءِ همدرديءَ جي ڪري چاچا مير خان کي متس ڏاڍي ڪاوڙ رهندي هئي ۽ ظلم ۽ ڏاڍ جي ڪري بابا سائين کي چاچا تي ڪاوڙ هئي جنهن ڪري اڪثر ٻنهي جاين تي ٻئي ڀائر هڪٻئي جا نظرياتي مخالف بڻيل هئا.

نيٺ چاچا مير خان کان بابا سائين جون ڳالهيون برداشت نہ ٿي سگهيون ۽ سندس ملڪيت قبائڻ لاءِ هو بابا سائين جو جاني دشمن بڻجي پيو.

هڪ ڏينهن وڏيرو مير خان امڙ جي ماڻتن وٽ هلي ويو ۽ بابا کان انتقام وٺڻ لاءِ کين تمام گهڻو ڀڙڪائي، هٿيار ۽ پئسا ڏنائين ۽ پڻ پوليس ۾ هر قسم جي مدد جو يقين بہ ڏيارايائين.

هڪ رات آسمان تي ڪارا ڪڪر ڇانيل هئا، کنوڻ جا چمڪاٽ ۽ گوڙ جا نڪاءَ تي رهيا هئا. ميهن اچان شروع ڪونہ ٿيو هو پر هلڪيون هلڪيون ڦڙيون وسي رهيون هيون... مون کي ڏاڍو ڊپ ٿي رهيو هو ۽ آئون بابا سائين کي ڀاڪر پائي ان جي سيني تي چنبڙي پيئي هيس... امڙ ڪمري جي ٻئي دنگ تي کٽ تي ليٽيل پئي هئي ۽ گهر ۾ ميڻ بتيءَ جي هلڪي روشني ڪمري ۾ ڇانيل هئي.

اوچتو ڪمري جو دروازو نڪاءَ سان کليو... بابا هڪدم مون کي سيني تان هٽائي ديوار تي ٽنگيل بندوق کڻڻ لاءِ اُٿيو ۽ مون ڊپ ۾ روئڻ شروع ڪيو. امڙ هڪل ڪئي "ڪير آهيو؟"

سامهون بہ مُنهن ويڙهيل ماڻهو بندوقون اُپيون ڪريو بيٺا هئا. هڪ ڊوڙي وڃي امان کي وارن مان جهلي ڌڪ هڻڻ شروع ڪيا ۽ ٻيءِ بندوق جا ٻئي نال بابا تي ڇوڙي ڇڏيا ۽....۽.....!!؟؟

ڪومل منظر ياد ڪندي خوف ۽ ڏک وچان ائين ڏڪندي زارو قطار روئيندي پنهنجو ڪنڌ مقدس جي جهوليءَ ۾ رکي ڇڏيو ۽ سڏڪا تيز

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٽيڻ لڳا...!

مقدس جون اکيون پاڻي سان پرجي آيون ۽ ڏک جي لهر سندس من کي ويڳاڻو ڪري ڇڏيو. هيءُ هڪدم پوتيءَ جي پلئه سان لڙڪ اگهندي هيڏانهن هوڏانهن بس ۾ نهارڻ لڳي. ڏٺائين ته سڀئي سفر جي مستيءَ ۾ مست لڳا پيا هئا...

مقدس ڪومل کي سهارو ڏيندي، ڪيس حوصلو رکڻ لاءِ همٿائيندي چيو "ڪومل دوست" ڪجهه پاڻ سنڀال، بس ۾ ويٺا آهيون، انهيءَ عمل سان پنهنجا دوست ڇا سمجهندا...؟ ڪجهه پاڻ سنڀال...!"

تڏهن ڪومل ڪنڌ مٿي ڪٽي لڙڪ اگهيا ۽ سندس روڪيل سڏڪا هاڻ تڏن ساهن ۾ بدلجي ويا. ڪجهه دير لاءِ ٻئي خاموش ٿي ويون. خيال بدلائڻ لاءِ ڪومل دريءَ کان ٻاهر تيزيءَ سا پوئتي ڀوڙندڙ نظارن کي ڏسڻ لڳي ۽ مقدس، من ئي من ۾ ڪومل جي مظلوميت تي روئڻ لڳي هئي.

گاڏي پنهنجي پوري رفتار سان ڀوڙندي روڊ کي تڏي وانگي ويڙهي فاصلا گهٽائيندي رهي... مقدس ۽ ڪومل الائي ڪهڙين سوچن ۾ پاڻ وڃائي ويٺيون رهيون... ڪي پل هو ٻئي هڪ ئي سيٽ تي پڻ اهڙن اجنبي مسافرن وانگي سفر ڪنديون رهيون، جن جون سوچون هڪٻئي کان گهڻيون مختلف هونديون آهن...!؟

ڪومل جڏهن ڪجهه دير ڪانپوءِ دريءَ تان نظرون هٽائي مقدس جي چهري ڏانهن ڏٺو ته هن جي چهري تي ڪيس اداسيءَ جون انيڪ ريکائون ڀوڙندي محسوس ٿيون ۽ ڪومل جي دل ۾ چڻ ته ڪنهن پڇتاءَ جي احساس پاسو ورايو. هڪ دم ڪومل پنهنجو هٿ مقدس جي هٿ مٿان رکيو ته مقدس خيالن جي دنيا کان حقيقت جي طرف موٽي آئي.

ڪومل ڪوڙي مرڪ مرڪندي مقدس جي نيڻن جي وسعتن ۾ پري تائين نهاريندي چيو.

"مقدس: يار تون ايتري پريشان ڇو ٿي وئي آهين...!؟ مون ته پنهنجي ڏکن جي ڪهاڻي ٻڌائي گهڻي عرصي کانپوءِ پنهنجي من جو بار ڪجهه هلڪو ڪيو آهي. پر تنهنجي اکين ۾ اتڪي پيل هي لڙڪ ڪهڙي معنيٰ ٿا ٻڌائين...!؟"

"بس ڪومل! چوندا آهن تہ پتر پرائو ۽ ڏک هر ڪنهن جا پنهنجا هوندا آهن. پرائي ڏک ۾ بہ صرف اهو ئي ماڻهو روئي سگهي ٿو، جنهن جي اندر ۾ ڪجهہ پنهنجا ڏک، سور سانڍيل هوندا آهن... نہ تہ، جنهن ماڻهو دنيا ۾ ڏک ڏٺائي ناهن، سو تہ بيحس بڻجي پوندو آهي...!؟"

"پر مقدس! مونکي تہ لڳندو آهي تہ اسان جو سڄو معاشرو ئي بيحس بڻجندو ٿو وڃي.... احساس ختم ٿيندا ٿا وڃن... ڪير تڙپي ٿو... ڪير لڇي ٿو... ڪير اڻ تيل ڏوهن جي سزا ڀوڳي ٿو.... ۽ ڪير مرندي مرندي زنده رهي ٿو... ان تي ڪنهن کي بہ ترس نٿو اچي...!؟ پر مقدس! اهڙي حالتن ۾ جيڪڏهن ڪوئي ماڻهو ڪنهن ڏکايل جو ڏڍ بڻجي پوي تہ اهو انسان بہ قدرت جي موڪليل رحمت جي فرشتي جهڙو عظيم لڳندو آهي... بلڪل ائين جيئن مون لاءِ تون...!؟"

مقدس چرڪي ڪومل جي مرڪندڙ نيڻن ۾ نهاري ٿي ۽ پوءِ سندس هٿ پنهنجي ٻنهي هٿن ۾ قابو جهليندي چوي ٿي "ڪومل! مون کي ڪڏهن بہ ايترو اتم نہ سمجهجانءِ... مون لاءِ تہ بس ايترو ئي ڪافي آهي جو تون مون کي پنهنجي حيثيت جي برابر دوست سمجهين...!"

"پر مقدس! چا مخلص دوست رحمت جي فرشتن کان گهٽ هوندا آهن...!؟"

"الائي: پر گهٽ ۾ گهٽ آئون تہ توکي پاڻ لاءِ رحمت جو فرشتو ئي سمجهان ٿي...!" مقدس ڪومل جي اکين ۾ شرارتي نظرن سان نهاريندي چيو ۽ پوءِ ٻنهي هڪ آواز اهڙو ٽهڪ ڏنو جو سڄي بس ۾ خاموشي ڇانئجي ويئي... سڀ نظرون سندن سيٽ ڏانهن کڄي ويون ۽ پوءِ ٻئي ائين سنجيده ٿي ويهي رهيون، ڄڻ هنن کي ڪنهن ڳالهہ جي ڪل ئي ڪانہ هجي...!؟

❋❋❋❋

دوستيءَ جو هي پهريون ٽوئر هنن لاءِ يادگار ثابت ٿيو هو. ٺٽي جي بادشاهي مسجد جي وسيع لان کان وٺندي مڪلي جي تاريخي قبرستان تائين هنن سڀني کان الڳ ٿلڳ ٿي خوب انجوائي ڪيو هو. ڪينجهر جي ڇڙواڳ لهرين تي اڏامندڙ موٽر بوٽ جي جهٽڪن تي هڪٻئي جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مان سنهڙا تمڪ ڏيڻ ڪنڌ ۾ پاڪر پائي سهارا ڏيڻ ڪان وينندي مستيءَ جي مقابلي ۾ هنن جڻ تہ زندگيءَ ۾ پهريون ڀيرو موج مستي کي ملهايو هو. نوريءَ جي مزار تي دعائون گهرندي ڪومل پيهر نماڻي بڻجي پئي هئي. تڏهن مقدس پيار جي نظرن سان سندس اداس اکين ۾ نهاريندي چيئي ڏنو "ڪومل تنهنجي نماڻائيءَ ۾ بہ نوريءَ جي نوڙت جو عڪس پيو جرڪي... خيال ڪجانءِ متان تنهنجي اها نوڙت ڪٿي ڪنهن تماچيءَ کان تخت نہ پلائي ڇڏي...؟!"

ڪومل مصنوعي ڪاوڙ مان مقدس جي مرڪندڙ اکين ۾ ڏسي پاڻ بہ مرڪي پئي... ۽ پوءِ ٻنهي جي مرڪ مان هڪ گڏيل تمڪ اڏامي ڪينجهر جي پاڻيءَ جي اچ متان آسمان ۾ اڏامندڙ اڇن پکين سان وڃي مليو...

جڏهن ڪينجهر ڪنڌيءَ تي گلم وڇائي سندن سمورا ساٿي تيار ٿيندڙ ديڳ جي چوگرد گهيرو ڪاهي ڪچهريون ڪرڻ ۽ هڪٻئي کي پيش ايندڙ يادگار ۽ رومينٽڪ قصا ٻڌائڻ تمڪ ڏيڻ، هڪٻئي کي ٽوڪڻ ۽ مذاقن ۾ مزا ماڻڻ ۾ مصروف نظر آيا، تڏهن مقدس ۽ ڪومل آهستي آهستي اتان کسڪي ٻاهر لڪري آيون هيون... ڪينجهر ڪنارن تي پتڪڙيون وڪون کڻي پسار ڪندي هو نوري ريسٽورينٽ ڪان اچي نڪتيون هيون. ريسٽورينٽ جي ٻاهرين کليل ٿلهي تي ڪرسين تي ويٺي، ڏور ڪينجهر ۾ ترڳندڙ ڪنولن ۽ ٻيڙين جا خوبصورت منظر ڏسڻ لڳيون هيون. تڏهن اوچتو ڪومل کي بس ۾ پيش آيل مايوسي ياد اچي وئي ۽ هن پنهنجي دوست کان معذرت ڪندي چيو...

"مقدس دوست! آئون گهڻي شرمسار آهيان جو تو جهڙي بهترين دوست کي بس ۾ پاڻ روئي پريشان ڪيم. اگر تي سگهي تہ مون کي معاف ڪجان...!"

معقدس ڏانهنس ڏسندي وراڻيو... "توکي معافي هڪ شرط تي ملندي...؟"

"ها! تنهنجو هر شرط قبول آهي. حڪم ڪر ڇاٽي چوين...؟"

"ڪومل! تون مون کي پنهنجي اڌ ۾ ڇڏيل ڪهاڻي مڪمل

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پڌائيندئين... ۽ اهو به بغير روئڻ جي...!"
"پر مقدس! روئڻ ڪوئي انسان جي وس جي ڳالهه نه آهي؟"
"ليڪن روئڻ تي ضابطو آڻڻ انسان جي وس ۾ هوندو آهي!"
"ته پوءِ ٺيڪ آهي...! پاڻ هتان اُٿي ڪينجهر جي ڏاڪڻي ڪناري طرف هلنداسين، جتي ماڻهن جي رش ناهي... ۽ اتي آئون توکي پنهنجي سڄي درد ڪٿا ٻڌائينديس...!"
"ٺيڪ آهي ڪومل، اچ ته اوڏانهن ٿا هلون...!"
۽ پوءِ ڪينجهر جي ڏاڪڻي ڪناري تي وڃي پٿرن مٿي ويهي، پير پاڻيءَ ۾ لڙڪائي ٽن تنها ڳالهيون ڪرڻ ويٺيون هيون.... ۽ ڪومل پنهنجي اڌ ۾ ڇڏيل قصي کي پيهر سلسلو ڏيئي ڇڏيو...!

*****

"ها مقدس! اها برسات واري رحمتن ڀري رات اسان لاءِ زحمتن جو سامان کڻي آئي هئي. اسان جي نظرن جي سامهون بابا تڙپي تڙپي دم ڏنو هو... امان اُپ ڏارينڌڙ ريهون ڪري پڪاريو هو، پر اسان جي مدد لاءِ ڪير به ڪونه آيو... مون سڄي رات بابا، بابا پڪاري داتهون ڪيون پر نه ڪنهن منهنجو سڏ ورنايو ۽ نه ئي مون کي ڪنهن پرچايو...(ڪومل جو آواز پرجي آيو، پر وعدي جو ڀرم رکندي لڙڪ ڳيت ڏيئي ڳڙڪائي ڇڏيا) ۽ قصو جيئڻ جو تيئڻ جاري رکيائين...!
صبح سوير منهنجو ظالم چاچو مير خان پنهنجي سمورن ساٿين سميت وڏي اداڪاريءَ سان روئندو پٽيندو اسان جي گهر پهتو هو. پاءُ جي لاش مٿان ييهي پار ڪيدي اوچنگارون ڏئي روئڻ لڳو... مون کي شفقت مان پاڪرن ۾ ڀري رُنو ۽ امان جي مٿي تي هٿ رکي روئندي چيائين "پاجائي! دل وڏي ڪر. تون پاءُ جي لڄ جي ڪري اسان جو ننگ آهين... مرد ننگن تان نثار ٿيندا آهن."
پر الائي ڇو ان وقت امڙ خاموش هئي...!! اهن ڪو به پار نه ڪيو نه ڪا به اوچنگار ڪونه ڏني... بس خالي خالي نظرن سان اڱڻ تي ستل بابا جي خاموش وجود کي ڇڻ ته ڏور اپي جي نظرن سان ڏسندي رهي هئي...!!؟.
چاچا جي چوڻ تي پوليس پهتي. انهيءَ ڪمري جو جائزو ورتو ويو جتي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيءُ واقعو ٿيو هو ۽ پوءِ لاش کي جڏهن پوسٽ مارٽم لاءِ موڪلڻ جو چيائين تہ چاچا مير خان ڏمرجي پيو. چئي آئون پنهنجي ڀاءُ جي لاش جي بيحرمتي ٿيڻ هرگز بہ نہ ڏيندس...! ۽ پوليس پوءِ خالي خالي واپس هلي وئي هئي صرف چاچا کان واقعي جا تفصيل وٺي...!

چاچا مير خان پاڻ فريادي ٿي بابا جي قتل جو ڪيس نامعلوم جوابدارن خلاف لکرايائين.

بابا جي ٽيجهي، ڏهي ۽ چاليهي تي ديڳون لاهرائي وڏي ماني ڪرائي علائقي واسين کي محسوس ڪرايائين تہ ڪيس ڀاءُ جي موت جو وڏو ڏک آهي...؟!

پر وقت گذرڻ سان گڏ آهستي آهستي هو پنهنجي اصل وڏيرائي ۽ وحشياڻي طبيعت تي لهي آيو هو.

امان کي چيائين تہ هاڻي ادا ناهي رهيو تہ منهنجو فرض آهي تنهنجي حفاظت ڪرڻ. جو تہ تون هن خاندان جي عزت آهين. ان ڪري تون مون سان نڪاح ڪر. جو تہ ڪومل جو سڱ بہ ادا جيئري ئي منهنجي پٽ همير خان جي نالي ڪيو هو. ائين ڪرڻ سان ادا جو خاندان منهنجي خاندان ۾ ملي ويندو...!؟

پر امان صاف انڪار ڪري ڇڏيو. ڪيس يقين هو تہ بابا کي سندس ڀاءُ صرف ملڪيت تي قبضو ڪرڻ لاءِ قتل ڪرايو آهي. ۽ هن پنهنجي مڙس جي قاتل سان زندگي گذارڻ کان موت کي وڌيڪ ترجيح ڏني هئي...

تن ڏينهن آئون صفا ٻار هيس... ۽ امڙ مون کي ڳل لائي هر وقت روئندي ۽ پيار ڪندي رهندي هئي...! هو چوندي هئي "ڪومل! هي ماڻهو تنهنجي پيءُ جا قاتل ۽ اسان جا دشمن آهن. هي پاڻ کي هرگز جيئڻ ان ڪري ڪونہ ڏيندا جو پاڻ تنهنجي پيءُ جي قتل جا اکين ڏٺا شاهد آهيون. ان ڪري منهنجي ٻچڙي پاڻ هتان نڪري هلي ڪٿي پناهہ وٺي زندگي گذاريندا سين ۽ هنن ظالمن کان پلئہ وٺڻ لاءِ وقت جو انتظار ڪنداسين...!"

تن ڏينهن مون کي امان جون اهي ڳالهيون سمجهہ ۾ ڪونہ اينديون هيون. آئون رڳو امان کي ڇنبڙي بابا کي ياد ڪندي روئيندي رهندي هيس...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چو تہ آئون بابا جي ٻانهن تي سمهندي هيس... بابا جي وڇوڙي کانپوءِ اڪثر سڄي رات ننڊ نہ ايندي هئي ۽ خوف مان دانهون ڪندي هيس جو امڙ مون کي ڇاتي تي ٿڦڪيون ڏيئي سمهاري ڇڏيندي هئي...!؟ (ڪومل سڏڪي جهڙو ڏکمو ساهہ کڻي ٿي ۽ پيهر ڳالهہ جو سلسلو جاري رکي ٿي).

ائين ڪجهہ وقت تہ منهنجو وڏيرو چاچو امان کي ريجهائڻ لاءِ پيار، پنهنجائپ، عزت، غيرت، لڄ ۽ اوچي خاندان جي رسمن جهڙيون ننگائتيون ڳالهيون ڪندو رهيو. پر جڏهن منهنجي ماءُ جي اڳيان سندس هڪ بہ نہ هلي تہ پوءِ ڌمڪين تي بہ لهي آيو. چئي "تون هن خاندان جي لڄ آهين، هاڻي تنهنجي تقدير جا فيصلا بہ اسان کي ڪرڻا آهن. خبردار جو گهر کان ٻاهر هڪ قدم بہ رکيو اٿئي... جيڪڏهن اسان جي عزت کي گهٽيءَ ۾ نيلام ڪرڻ جي ڪوشش ڪيئي تہ ڳيا ڳيا ڪري ٻوٽيون ڪتن ڪانگن کي ڏيئي ڇڏيندس...!؟"

تڏهن امڙ سڏڪندي چيس تہ "تون مون کي ڇا مارينديين، آئون تہ اڳ ئي مري چڪي آهيان...! جيڪڏهن مون کي معصوم ڪومل جو لاچار نہ هجي ها تہ جيڪر تنهنجي پاءُ سان گڏ منهنجو لاش ڪڇي ها...؟"

"تنهنجي زبان ڏاڍي ڏکمي ٿيندي ٿي وڃي... شايد تون مون کي سڃاڻين ئي ڪونہ ٿي... هاڻي آئون ڏسندس تہ تون ڪيئن ٿي منهنجي فيصلي کان انڪار ڪرين...!!؟"

ائين ڌمڪي ڏيئي هو ٻاهر نڪري ويو هو ۽ امان بہ سمجهي چڪي هئي تہ هاڻي ڪوئي جبري فيصلو ٿيڻ وارو آهي. ان ڪري رات جي پوئين پهر مون کي ننڊ مان جاڳايائين ۽ وڃهہ وٺي اتان ڀڄي، وڏيون تڪليفون ۽ مصيبتون برداشت ڪري اچي شهر مان نڪتاسون...

شروع ۾ اسين رڳو انهيءَ خوف کان لڪندا رهياسين تہ متان ڪٿي وڏيري جا ماڻهو اسان کي پيهر جهلي نہ وٺن... پر پوءِ آهستي آهستي اهو خوف گهٽجڻ لڳو هو.

امان وٽ بابا سائين جا ڪجهہ پئسہ پيل هئا ۽ ساڻ سڀ زيور بہ کڻي آئي هئي... پوءِ هڪ ڳتيل ۽ ڪچي آباديءَ ۾ گهر ڪرائي تي وٺي رهڻ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لڳاسين... پر وينءَ ڪائڻ سان ڪافي خرچ ٿي ويو هو، جڏهن ٿورا پئسا وڃي بچيا تڏهن امان پاڙي ۾ گهرن جو ڪم ڪار ڪري پورهئي مان گهر جو خرچ پکو هلائڻ شروع ڪيو ۽ گڏوگڏ مون کي اسڪول ۾ روزانو ڇڏڻ ۽ وٺي وڃڻ جو پڻ باقائدي ڪم ڪندي رهي... ائين امڙ جي محنتن ۽ تڪليفن ۾ پلجي، پڙهي آئون هن منزل تي پهتي آهيان.هاڻي امان کي پورهئي ۾ ڏکن وقت کان اڳ پوڙهو ڪري ڇڏيو آهي. ان ڪري آئون خود چاهيان پئي ته مئٽرڪ پاس ڪري ڪائي اهڙي سيري نوڪري وٺي پنهنجي پورهيت ماءُ تان ڪجهه بار هلڪو ڪريان...!!؟"

"دوست مقدس! اها آهي منهنجي درد ڪهاڻي...!"

مقدس هڪ ٿڌو شوڪارو هڻندي، ڪومل جو ساڄو هٿ پنهنجي ٻنهي هٿن ۾ جهليندي چميو ۽ چميٽي، ڏکايل ۽ همدرد لهجي ۾ چيائين

"ڪومل! سچ پچ ته تنهنجي مظلوم ماءُ ۽ تون عظيم آهيو...! اوهان جو مثال شاهه سائين اڳ ئي پنهنجي سٽن ۾ سموئي ڇڏيو هو ته:

"سرجيس تان سُور، سامايس تان سک ويا.

اهي ئي پُور، نماڻيءَ کي نصيب ٿيا."

"پر ڪومل! يقين ڪر ته دير يا سوير، اوهان جي ڏانهن ۽ ڏکن جو ازالو ضرور ٿيندو...! ڇو ته الله تعاليٰ جي حضور ۾ دير ضرور آهي پر انڌير ذرو به نه آهي...!؟"

ڪومل سڏڪندڙ لفظن ۾ چيو "انشاءالله"

❊❊❊❊❊

ائين اهو ٽوٽر هنن لاءِ انڪري به اهم رهيو جو هنن جي دوستي پنهنجائپ ۽ گهرائپ جي انهيءَ حدن تائين پهچي وئي جتي ڪا به ڳالهه راز ناهي رهندي...!

وقت تيزي سان اڳتي وڌندو رهيو ۽ مقدس ۽ ڪومل جو دوستي وارو سفر پڻ روان دوان رهيو... مقدس پنهنجي پيءُ جي ڪار تي روزانو ڪومل کي گهر جي رستي تان کڻندي ۽ موڪل ۾ ساڳي هنڌ ڇڏي ويندي هئي...هاڻ هنن مئٽرڪ جو امتحان به ڏيئي ورتو هو ۽ رزلٽ جي انتظار ۾ وقتي طور ٻئي پنهنجي پنهنجي مصروفيتن ۾ مصروف ٿي ويون هيون...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪومل پنھنجي ماءُ سان ھٿ ونڊائڻ لاءِ گھر ۾ ڪڙھائي ۽ سلائي جو ڪم ڪرڻ لڳي وئي ۽ مقدس پنھنجي ماءُ پيءُ جي ھلندڙ ڪلينڪ ۾ حصو وٺندي ڪافي ڄاڻ حاصل ڪري ورتي ھئي صحت جي شعبي ۾... سندس شوق، قابليت ۽ سٺي اخلاق جي ڪري ڪلينڪ تي رش وڌڻ لڳي ھئي... جنھن ڪري مقدس جا ماءُ پيءُ ھاڻي ڏاڍا خوش ھئا پنھنجي انھيءَ ڌيءُ جي ڪم جي ڪري... ڪڏھن ڪڏھن ڪومل به ماءُ سان گڏ مقدس سان ملڻ لاءِ ڪلينڪ ايندي ھئي پر اتي گھڻي رش ڏسي جلدي پئي ماءُ ڌيئر مقدس سان ملي واپس ھليون وينديون ھيون...! ڪومل جي ماءُ پڻ مقدس جي ڪومل سان دوستي ۽ ھمدردي جي ڪري گھڻي خوش ۽ مطمئن ھئي. ڇاڪاڻ ته جتي ڪا به پنھنجائپ نه ھجي اتي مقدس جھڙو سھارو به ھنن لاءِ قدرت جي نعمتن ڪان گھٽ ڪونه ھو.

مئٽرڪ جي رزلٽ آئي جنھن ۾ مقدس "اي" گريڊ ڪنيو ۽ ڪومل "اي" گريڊ مان چار مارڪون گھٽ ھئڻ ڪري بي ٽاپ ۾ مئٽرڪ پاس ڪري ورتو.

ڪجھ ئي ڏينھن ۾ ڪومل کي ھڪ پرائيويٽ اسڪول ۾ نوڪري ملي وئي ۽ مقدس وڌيڪ پڙھڻ لاءِ حيدرآباد جي پبلڪ ڪاليج ۾ داخلا وٺي چڏي ھئي. ڪيس شروع ۾ پبلڪ ڪاليج جو ماحول ڏاڍو اوپرو لڳندو ھو. ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون گڏ پڙھي رھيا ھئا. اڪثريت اردو ڳالھائيندڙن جي ھئي، پر مقدس کي وڌيڪ ڪاوڙ انھيءَ ڳالھ تي اچي رھي ھئي جو سنڌي شاگردن پنھنجي ٻولي ڳالھائڻ بدران اردو ڳالھائڻ ۾ فخر محسوس ٿي ڪيو...!؟

ھن ڪاليج ۾ خلوص، پيار، محبت ۽ دوستي جي وڏي کوٽ محسوس ڪئي ھئي. ھتي ته رڳو سرمائيدارن جو گھٽو ڪري ڪريل اولاد نظر آيو جيڪي ھر وقت ھاڻ کي ھيرو ۽ ولين ثابت ڪرڻ لاءِ ايڪشن ھٽندي يا ڪامريڊيون ڪندي ڏسڻ ۾ آيا ٿي...! تڏھن ھن کي بار بار پنھنجي محبوب دوست ڪومل ياد آئي ٿي. ھن کي ڪلاس ۾ ڏاڍي بوريت ٿيندي ھئي ۽ دل چاھيس ٿي ته ڪاليج ڇڏي واپس ھلي وڃي... پر وري جڏھن ساڻس گڏ فليٽ ۾ رھندڙ ٻاءُ شھباز جيڪو خود مھراڻ يونيورسٽي جو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شاگرد هو. پنهنجي موٽر سائيڪل تي ڪٽي شام ويلي حيدرآباد جي هوائن ۾ سير ڪرائيندي سنڌو درياءَ جي پل ڪان ويندي سنڌالاجي تائين گهمائيندو هو تڏهن سندس سمورا ٽڪ ڪن پل ۾ ئي لهي ويندا هئا ۽ ڪيس حيدرآباد وڻڻ لڳندو هو...

حيدرآباد جي نسيم نگر ۾ سندن پيءُ جو ذاتي بنگلو هو جنهن ۾ اڳ اڪيلو شهباز رهندو هو پر مقدس جي اچڻ ڪانپوءِ پئي ڀاءُ ڀيڻ گڏ رهڻ لڳا هئا... شهباز ان ڪري به ڏاڍو خوش هو جو هاڻي سندس اڪيلائي ختم ٿي چڪي هئي... هو صبح سوير پنهنجي موٽرسائيڪل تي مقدس کي ڪاليج ڇڏي ۽ پاڻ يونيورسٽي ڏانهن هليو ويندو هو ۽ موڪل ٽائيم کان ٿورو اڳ واپس ڪاليج جي گيٽ تي پهچي چاٽ جي ريڙهي واري سان ڪچهري ڪندو هو. جيسين موڪل ٿيندي هئي. انهيءَ ڪري ريڙهي واري جي شهباز سان پڪي سنگت ٿي وئي هئي ۽ شهباز جي دوستيءَ جي ڪري اهو ريڙهي وارو مقدس جي پڻ احترام جي حد تائين عزت ڪندو هو... اهو هنن جو روز جو معمول بڻيل هو...

❊❊❊❊❊

ڪومل پنهنجي گهٽ پگهار واري ڊيوٽي پابنديءَ سان ڏيئي رهي هئي. پين ماسترياڻين سان برابريءَ ۾ ويهڻ لاءِ ڪيس ميڪ اپ به ڪرڻو پوندو هو... پر جڏهن هو ميڪ اپ ڪري سڄي اسٽاف سان گڏ اسيمبلي جي سامهون اچي بيهندي هئي ته سونهن ۾ سڀني کي مات ڏيئي ڇڏيندي هئي ۽ اڪثر استادياڻيون احساس محرومي جو شڪار ٿي پونديون هيون... پر ان باوجود ڪومل ۾ ذري برابر به هٺ يا تڪبر نه هو. هو اڪثر خاموش ۽ ڪم سان ڪم رکندي هئي.

هو روزانو صبح جو 8 وڳي گهران سنيري تيار ٿي پيدل ئي پيدل اسڪول طرف ايندي ۽ موڪل پڄاڻان ساڳي رستي تان واپس هلي ويندي هئي...! جنهن گليءَ مان سندس گذر ٿيندو هو انهيءَ گهٽيءَ ۾ اسڪول جي بلڪل ويجهو هڪ وڪيل جو ننڍڙو بنگلو هو. جنهن جي ننڍڙي لوهي گيٽ تي لڳل نالي واري تختيءَ تي لکيل هو. وڪيل فدا حسين ايم اي ايل ايل بي...! ۽ دروازي جي بلڪل سامهون لاهيءَ جي آخري

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏاڪٽر وٽ سليٽي رنگ جي ڪار بيٺل هوندي هئي. جيڪا پڻ انهيءَ وڪيل جي هئي. هڪ ڏينهن جيئن ئي ڪومل وڪيل جي ڪار وٽ پهتي تہ ٺيڪ ان وقت دروازو کلڻ جو ٺڪاءُ ٿيو ۽ ڪومل جون نظرون جڻ حادثاتي طور وڃي وڪيل فدا حسين جي نظرن سان ٽڪرايون... وڪيل تہ اتي ئي پٿرائجي بيهي رهيو هو. سندس اکين چنيچڻ ڇڏي ڏنو هو ۽ هو هوش هوندي مدهوشيءَ جي ڪيفيتن ۾ ڦاسي پيو پر ڪومل بہ الائي ڇو. جلدي نظرون هٽائي نہ هئي سگهي...!؟ ڪجهہ منٽن جي سڪتي ڪانپوءِ اوچتو ڪومل جا حواس بيدار ٿي پيا ۽ هڪدم نظرون ٻئي طرف ڦيريندي اڳتي وڌڻ لڳي هئي... پر ڪيس اڳتي وڪون کڻندي بہ اهو گمان ٿيڻ لڳو هو تہ هوءَ هلي نٿي سگهي ۽ هڪ جاءِ تي بيٺي آهي...!؟ جڻ ٽنگهن بار کڻڻ کان انڪار ڪري ڇڏيو هو...!؟ دل جو ڌڙڪو معمول کان ڪنهن قدر وڌي ويو هئس... بيوسيءَ مان سامهون رستي ڏانهن نهاريو هئائين... اکين اڳيان وڪيل جي قداور تصوير رستا روڪ ڪري بيهي رهي... هن مُڙي پوئتي نهاريو هو... وڪيل ساڳي جاءِ تي جيئن جو تيئن بيٺو ڪيس ويندو ڏسي رهيو هو. جڻ ڪيس پڪ هئي تہ هو ضرور پوئتي ڏسندي... ۽ سندس اهو شڪ جڏهن پڪ بڻيو تہ هن خوشيءَ جي هڪ اڻڄاتي احساس ۾ مرڪي ڏنو... ڪومل کي ائين لڳو جڻ سندس سيني تي ڪائي دريءَ کلي پئي هئي. جتان ٿڌڙي هير جي آيل جهوٽي سڄي سرير کي سڪون ۾ وٺي ڇڏيو هئس...

ڪومل کي اڄ ڪلاس ۾ ڏاڍي بوريت پئي محسوس ٿي... هر هر ديوار تي ٽنگيل گهڙيال ڏانهن پئي ڏٺائين... پر اڄ تہ گهڙيال جي ڪانٽن کي بہ پير ڪڙيون لڳل هيون. آصل چُرڻ لاءِ تيار ئي نہ هئا... منٽ بہ ڪلاڪن جي رفتار سان پئي گذريا... ڪيس من ۾ مونجهہ ٿي رهي هئي.. هن جلد گهر وڃڻ ٿي چاهيو... انهيءَ اٽڻ ۾ ڪلاس ۾ بليڪ بورڊ ڏانهن منهن موڙي خيالن ۾ ڇهل قدمي پئي ڪائين جو سامهون اسڪول جي پٽيوالي کي پاڻ ڏانهن ايندو ڏسي، ڪجهہ پاڻ سنڀاليندي ڪرسيءَ تي ويهي رهي.

پوڙهي پٽيوالي هڪ پوسٽ وارو بند لفافو ٽيبل تي رکندي اٽمائي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

احترام مان چيو "مس: توهان جو خط...!"

ڪومل پٽيوالي ڏانهن ڏسڻ بغير ئي لفافو ڪٽي ورتو. لفافي تي لکيل ايڊريس جي اکرن مان ئي سڃاڻي ورتائين ته اهو مقدس جو خط آهي...!

۽ هڪ ڪُنڊ کان لفافو ڦاڙي اندران لکيل خط ڪڍي پڙهڻ لڳي...!

ڪومل احساس جهڙي پياري ڪومل!

شال هر ڏک کان محفوظ هجين (نيڪ تمنا) ڪافي ڏينهن کان تون ڏاڍو ياد اچي رهي آهي... پر خط لکڻ جيترو ٽائيم ئي نه پئي مليو، پر اڄ جڏهن تنهنجي ياد صفا دل تي ڌرڙهو هڻي ويهي رهي ته سڀ مصروفيتون وساري توکي سارڻ ويٺي آهيان...! ها ڪومل! سچ پچ ته حيدرآباد جي مصروفيتن، زندگيءَ جا سڀئي ضابطا ئي ٽوڙي ڇڏيا آهن. شروع شروع ۾ ته مون کي ڪاليج ۾ ڏاڍي بوريت محسوس ٿيندي هئي. ڇوڪرا، ڇوڪريون گڏ... اوپرو ماحول... اردو ڳالهائيندڙن جي اڪثريت ۾ آئون اڪيلي...!! پيو ته وري هتي سرمائيدارن جا دادلا ڇوڪرا ڇڻ ته پڙهڻ نه پر عشق جا سرٽيفڪيٽ وٺڻ آيا هجن...!؟ جڏهن ڏس ته اهي مون ڏانهن دوڙا ڦاڙي ائين پيا ڏسندا ڇڻ اڄهو حملو ڪري ڪائي ويندا...!

مون اهڙي شڪايت امان ۽ بابا سان به فون تي ڪئي هئي پر انهن چيو ته "ڏيءَ ڪير به ڪنهن جو ڪجهه بگاڙي نٿو سگهي... تون اهڙين ڳالهين کي نظرانداز ڪري پنهنجي پڙهائي تي ڌيان ڏي... وقت سان گڏ سڀ ڪجهه ٺيڪ ٿي ويندو...! ۽ سچ به آئون هاڻي وقت سان گڏ مطمئن ٿي وئي آهيان... ادا شهباز جي پيار مون کي امان ۽ بابا جي ڪوٽ ڪڏهن به محسوس ٿيڻ نه ڏني آهي. هاڻي ته آئون به حيدرآباد جي ماحول ۽ روڊ رستن کان چڱي طرح واقف ٿي وئي آهيان... ڪڏهن ٽائيم ڪڍي اچ ته توکي حيدرآباد گهمايان... اڙي يار.... آئون ته پنهنجي قصن ۾ مصروف ٿي ويس... پلا تون ٻڌائي ته ڪيئن آهين...؟ وقت ڪيئن پيو گذري ۽ ڊيوٽي ۾ مزو اچي پيو يا نه...!؟ جيجيءَ جا ڪهڙا حال آهن...؟ مون کي ياد ڪريو ٿا يا وسري ويس...!؟ مهرباني ڪري جيجي جي پيرن تي هٿ رکجان ۽ تفصيلي جواب جلد ۽ ضرور ڏجانءِ...! انتظار ڪنديس.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

فقط توهنجي مقدس.....

خط پڙهي وڏو ساهه کڻي پنو ويڙهيندي دل ئي دل ۾ مقدس لاءِ دعائون گهرڻ لڳي... "مقدس شال سهڻي سک ماڻين، ڏکيو ڏينهن نه ڏسين... گرم، ٿڌين هوائن کان محفوظ هجين...!"

پر خط پڙهڻ کانپوءِ به سندس چهري تي ڪا به خوشيءَ جي جهلڪ نه آئي هئي ويتر سندس من ويڳاڻو ٿي پيو هو. عجيب بيقراري جي لهر اندر ۾ ولوڙ وجهي ڇڏيس ٿي...! جواب لکڻ جو سوچي ٿي، پر لکي نٿي سگهي ۽ پوءِ طبيعت چاڪ نه هجڻ جو بهانو ڪري رسيس ۾ ئي پرنسيپل کان موڪل وٺي گهر هلي اچي ٿي...! رستي ۾ وڪيل جي گهر کي بغور ڏسي ٿي... لوهي دروازي تي چاڻنا جو وڏو تالو چڙهيل هو... هوءَ پيهر نالي واري تختي پڙهي ٿي.... ۽ پيهر اکين آڏو وڪيل جي قدآور تصوير اچي وڃي ٿي ۽ هوءَ ڏڪندڙ قدمن سان اڳتي وڌي وڃي ٿي...!

ڪومل جيئن گهر پهچي ٿي ته هڪ ٻي خطرناڪ خبر سندس منتظر هجي ٿي. ماءُ ٻڌايس ته اڄ تووارو سئوٽ وڏيرو همير خان آيو هو...!

"ڇا...!!؟" ڪومل ڇرڪجي پڇي ٿي "پر امان هن کي اسان جي گهر جو ڏس ڪنهن ڏنو...؟!"

"ڌيءُ! اهڙن ماڻهن لاءِ شهر ۾ ماڻهو ڳولڻ ڪا وڏي ڳالهه ڪونه آهي بس پڇائون ڪري ڳولي ورتو هوندن...!"

"پر امان! انهيءَ ظالم وڏيري جي پٽ کي هتي اچڻ جي ڪهڙي ضرورت هئي...!؟ ڇا هو اسان کي سکون سان جيئڻ به ڪونه ڏيندا...!!؟"

"ها ڌيءُ! اڄ هنن کي وري پنهنجي رشتيداري ياد آئي هئي، وڏيون پنهنجائپ ۽ ماڻپي واريون ڳالهيون پئي ڪيائين... چئي اها سنڌ جي ڪهڙي ڪنڊ ڪڙڇ هئي جتي اسان توهان کي نه ڳوليو هجي...! مس مس وڃي پتو پيو اوهان جو...!!"

"پر امان، هنن جو آخر مقصد ڪهڙو آهي؟!"

"ها ڌيءُ! اڄ وري هنن کي پنهنجي ننگ ۽ غيرت جي يادگيري آئي آهي... چيائين پئي ته ڪومل منهنجي منگ آهي، چاچا نندي هوندي منهنجي نالي ڪئي هئي ۽ آئون نٿو چاهيان ته منهنجي لڄ پرائيويٽ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نوڪريون ڪري... ان ڪري هاڻي آئون ڪجهہ وقت ۾ شادي ڪري اوهان کي هتان ڪان وٺي ويندس...!"

"يا الله خير...!!" ڪومل ڪنبندي چيو "پوءِ امان، تو ڇا چيو؟"

"ڌيءَ! آئون سڀ ڪجهہ سمجهان ٿي... هنن کي لڄ ۽ غيرت جو احساس ناهي، پر ڊپ اٿن تہ ڪٿي انهن جا پاڻبا اسين ڦاڙي نہ وڃون ۽ ڪٿي هنن کان تنهنجي پيءُ جون زمينون ڪسجي نہ وڃن... انهيءَ ڪري هو تو سان شادي رچائي پاڻ ٻنهي کي ڪوٺن ۾ قيد ڪري ۽ اڃي ڪاري جا مالڪ ٿيڻ ٿا چاهين...! پر ڌيءَ جيسيتائين منهنجي سسيءَ ۾ ساهہ آهي، آئون هرگز بہ ائين ڪرڻ ڪونہ ڏيندس...! ڀلي ڪيڏو بہ ظلم ڪن...؟!"

"پر امان: تو آخر جواب ڪهڙو ڏنو؟" ڪومل حراسيل لفظن ۾ پڇيو.

"مون روڪڙو جواب ڏنو ماتس" اڏول لهجي ۾ وراڻيو "چيم: مون گهڻو ڪجهہ برداشت ڪيو آهي... وڌيڪ برداشت ڪونہ ڪنديس، منهنجا هاڻي اوهان سان سڀ رشتا ناتا ختم آهن، مون پنهنجي ڌيءَ کي سورن سان ساڏيو آهي، سو هاڻي هرگز هتن سان ڪيس عذاب ۾ ڪونہ وجهنديس...!"

"پوءِ... پوءِ هن ڇا چيو امان...!؟" ڪومل ڏڪندي پڇيو.

وڏي بيشرميءَ مان مرڪندي اهو چئي روانو ٿي ويو تہ چاچي! لٺ هڻئي، پاڻي جدا ڪونہ ٿيندو...! اوهان جون ناراضگيون ختم ڪري وٺي ويندا سون اوهان کي...!؟" "مون: بيضمير ڪتان جا...!؟"

ماٽس ڦتڪار وجهندي نفرت مان منهن گهنجائي ڇڏيو...

ڪومل ان وقت اڻڄاتل خوف مان دل ئي دل ۾ رڙڻ لڳي هئي. ڪيس اهو خوف ورائي ويو تہ جيڪڏهن وڏيري همير خان جا چار غنڊا ڪيس رستي تان ئي اغوا ڪرائي ويا تہ منهنجي تہ زندگي هونئن برباد ٿي ويندي... پر منهنجي پوڙهي ماءُ جو ڇا ٿيندو، جنهن جي زندگيءَ جو آخري سهارو آئون ئي بچي آهيان...!!؟؟

۽ اها رات ڪومل لاءِ هڪ ڏکي عذاب واري ثابت ٿي هئي. ڪيس طرح طرح جا ڊپ گهيري ويا هئا... هوا تي در جو ڪڙو ڪڙڪيو ٿي تہ ڪومل کان ڇرڪ ڇڏائجي ٿي ويو...!؟. سڄي رات تڙپي، لڇي صبح ڪيو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هئائين... ڪيس زندگي به ڪوئي عذاب محسوس ٿي رهي هئي...! جيئن تيئن صبح ٿيو هو ۽ ڪومل اوجاڳيل اکين، ٿڪل ذهن ۽ سست جسم سان ڊيوٽيءَ لاءِ تيار ٿي رهي هئي، پر اڄ هو ڪافي منجهيل لڳي رهي هئي ٺيڪ طرح سان ميڪ اپ به نه ڪيو هائين ۽ مقرر ٽائيم تي ڊيوٽي لاءِ رواني ٿي وئي... پر اڄ ڪيس ڏاڍو خوف ٿي رهيو هو، هي رستا غير محفوظ نظر اچڻ لڳا هئا...! جڏهن وڪيل واري گهٽي وٽ پهتي ته اهو وڪيل گاڏي کي چيڪ ڪرڻ جي بهاني اڳ ئي گهٽيءَ ۾ بيٺو هو. سندس پير ڪان ڪومل هيٺ ڪنڌ ڪري به قدم اڳيان وڌي هئي جو وڪيل جو آواز ڪن تي پيو هئس "پڌو ته...؟!"

۽ ڪومل پنهنجي جاءِ تي بيهي رهي.

وڪيل اڳتي وڌي اچي هڪ خالي لفافو هٿ ۾ ڏيندي ۽ سندس ڪومايل چهري ڏانهن ڏسندي همدرديءَ مان پڇيو هو. "اڄ ڪجهه مايوس ٿا لڳو...؟ ڪوئي پرابلم آهي ڇا؟!"

ڪومل لفافو هٿ ۾ ڪٽي بغير ڳالهائڻ جي اڳتي وڌي وڃي ٿي ۽ وڪيل حيران پريشان ڪيس ويندو ڏسندو رهي ٿو.

ڪومل اسڪول جي گيٽ اندر وڃڻ کان پهرين پوئتي نگاهه ڪري وڪيل ڏانهن ڏٺو ۽ پوءِ درد جي ڪيفيت ۾ ٻئي چپ ڀيڪوڙي اندر هلي وڃي ٿي. ۽ وڪيل فدا حسين ٿڌو شوڪارو هڻي گيٽ کولي گاڏي ۾ ويهي، سلپ هٽڻ کان اڳ ٽيپ رڪارڊ چالو ڪري ٿو ته گاڏيءَ ۾ شفيع فقير جو آواز گونجي پوي ٿو...

اسين بس رهياسين اڌورا اڌورا،
نڪي عشق آتش فشان تي اُڀاميو،
نه ئي ديپ دل مان اوهان جو اجهاميو،
نه سورن جي شدت کان شعلو ٻٽياسين،
نه سگريٽ ڪو ڦلو ٿي ڇٽياسين،
دکياسين جلياسين اڌورا اڌورا،
اسين بس رهياسين اڌورا اڌورا.....

۽ وڪيل جي گاڏي آهستي آهستي روڊ تي وڃڻ لڳي...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موڙائين ڪومل جي اندر ۾ آنڌ مانڌ وڌي وڃي ٿي... ڪيئن دل ۾ هر ڪو آهي ته لفافي ۾ ڇا آهي؟

ڪلاس ۾ اڄ ٻارن کي سبق ياد ڪرڻ جي سختيءَ سان هدايت ڪري ٿي، جڏهن سڀئي ٻار ڪتاب ۾ منهن هڻي پڙهڻ ۾ مشغول ٿي وڃن ٿا، تڏهن هو ڪرسيءَ تي ويهي، جيئن ئي لفافو کولي ٿي ته ڪجهه موتئي جا تازا گل اچي سندس جهوليءَ ۾ ڪرن ٿا. هوءَ اهي گل ميڙي ٽيبل تي رکي لفافي مان هڪ ڊگهو خط ڪڍي پڙهڻ لڳي ٿي...

قابل احترام......!

شال هميشه گلن جيئن مرڪندي رهين.

گستاخي معاف! در اصل الائي ڇو جڏهن کان توهان سان نيڻ اٽڪيا آهن تڏهن کان ننڊ وسري وئي آهي ۽ هڪ عجيب احساس ئي لفظ لکڻ تي مجبور ڪري ڇڏيو ته تون منهنجي آهين...!؟ هڪ اجنبي لاءِ دل کي پنهنجائپ جو ايڏو يقين شايد منهنجي ڪائي چريائپ هجي...!؟ اها چريائپ ناهي ته پيو ڇا هي؟ جو هڪ اجنبي ڇوڪريءَ ڏانهن ڀريون خط به ايڊو بيباڪي سان پيو لکان جڻ ليهان جو ڪوئي جنمن جو ناتو هجي...؟ پر شايد اها جرئت به مون کي انهن اکين ڏني آهي، جنهن جي ڀرين نهار مون کي صفا پنهنجو ڪري ڇڏيو هو...!؟ جاني! هيڏي ساري سنسار ۾ مون وٽ ڪنهن ڳالهه جي کوٽ ته نه آهي، سڀ ڪجهه مون وٽ ضرورت کان به وڌيڪ آهي...! پر اڪيلائپ جو احساس زندگيءَ کي صفا اڌورو بڻائي ٿو ڇڏي...! ۽ مون کي اڪيلائپ کان بچڻ لاءِ تو جهڙي دوست، ساٿي جي تلاش هئي... اها تون ئي ٿي سگهين ٿي...! ٿي سگهي تو ته آئون ڪنهن خوشفهميءَ ۾ هجان پر گهٽ ۾ گهٽ منهنجي اعتماد جو ڀرم رکندي ڪوئي جواب ضرور ڏجانءِ، جيئن آئون اجاين خوابن ۽ خوشفهمين ۾ ڀٽڪڻ کان بچي سگهان...! جيڪڏهن منهنجي هن پيشقدميءَ کي ڪائي مانائتي موٽ ملي ته آئون پاڻ کي دنيا جي خوشنصيب انسانن مان هڪ سمجهندس.

فقط تنهنجو

فدا...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

خط پڙهندي ڪومل جي من تان پريشانين جا ڪڪر ڪجهہ جهڪا ٿي پون ٿا... ڪيس وڪيل جي صورت ۾ سهاري جي اميد جاڳي پوي ٿي ۽ هن کي شايد اهڙي ئي مضبوط سهاري جي ضرورت هئي، جيڪو نہ فقط زندگي لاءِ سهارو بڻجي، بلڪ پنهنجي رشتيدار دشمن کان بچائڻ جي ڀرپور سگهہ بہ رکندو هجي...!؟ اهي ڳالهيون سوچيندي ڪومل جي اداس چهري تي سرهائيءَ جون شعائون چمڪي پون ٿيون ۽ هوءَ چپن ئي چپن ۾ مرڪڻ لڳي ٿي...! پر اوچتو سوچ پاسو بدلائي ٿي.. هوءَ سوچي ٿي تہ منهنجا دشمن انتهائي طاقتور آهن ۽ آئون ڏکن ماريل هڪ مظلوميت جو ڪردار آهيان... ڇا منهنجي مظلوميت، مفلسي ۽ محروميءَ جو پڌڻ ڪانپوءِ اهو وڪيل صاحب مون کي قبوليندو؟ اهو سوچيندي پيهر سندس منهن جو پنو لهي وڃي ٿو ۽ پيهر اداسيءَ جا ڪڪر مٿس غمن جو چانورو ڪري بيهي ٿا رهن...!؟

هورات جي ٽائي جڏهن سندس ماءُ سمهي پيئي هجي ٿي تڏهن اٿي پنهنجي کٽ تي ويهي وڪيل جي خط جو جواب لکڻ لڳي ٿي...!!

محترم وڪيل فدا حسين صاحب؛

توهان جو خط پڙهي سوچيم تہ ڪاش آئون انهيءَ پيار جي لائق هجان ها، جيڪو توهان مون کي ڏيڻ جي آس رکي ويٺا آهيو...!!؟ پر افسوس آئون توهان جي اميدن تي پوري لهڻ جي قابل ناهيان...!! توهان سمجهو ٿا تہ منهنجو جيون ساٿ اوهان جي اڱڻ تي ڪي خوشين جا موتيا، گلاب ٽيڙي ڇڏيندو، پر آئون سمجهان ٿي تہ منهنجي شامل ٿيڻ سان اوهان جي زندگي ۽ بربادين، پريشانين ۽ ڏکن ڪانسواءِ ڪجهہ بہ نہ رهندو...! ها فدا صاحب! منهنجي زندگي بربادين جو اهڙو باب آهي جنهن کي توهان جو قانون شايد ڪڏهن بہ بدلائي نہ سگهي...!؟ منهنجي مقدر ۾ هڪ اهڙي اونداهي آهي، جنهن ۾ روشني جي جهيڻي لات لاءِ اگر ڪڇي مٿي جو ڪوئي ڏيئو ٻارڻ جي ڪوشش ڪبي تہ بدنصيبيءَ جا اهڙا طوفان لڳي پوندا جو ان ڏيئي جو سمورو تيل بہ اڏامي ويندو...!!؟

هن وقت منهنجي جهوليءَ ۾ سواءِ محرومين، لڙڪن ۽ خانداني دشمنين جي باقي ڪجهہ بہ نہ آهي رهيو...! ۽ وڪيل صاحب! جن اڱڻن تي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لڙڪن جي سيلاب مان ڪنڊن جا فصل اُپري نڪرندا هجن، تن اکڙن تي اميدن جي شمعاين جهڙي ڪوئل جي مٺي ڪوڪ ڪڏهن به ناهي گونجي سگهندي...! آءِ ايم ويري سوري فدا صاحب! توهان منهنجي اُجري جهري جا پلي ڪيترائي طالب جو نه هجو... پر آئون توهان کي پنهنجي مقدر جي اونداهين ۾ گم ٿيڻ نه ڏينديس...!؟ جيتوڻيڪ پهرين نظر ۾ توهان مون کي ڏاڍا سٺا لڳا... پر وري به پنهنجي اندر ۾ جهاتي پائڻ ڪانپوءِ آئون انهيءَ فيصلي تي پهتي آهيان ته آئون تنهنجي پيار جي لائق ناهيان... اميد ته خط پڙهڻ ڪانپوءِ توهان خوابن جي دنيا ڇڏي حقيقت جي دنيا ۾ اچي ويندا... ۽ مون کي غلط نه سمجهندا...!

بدنصيب

ڪومل

خط پڙهڻ ڪانپوءِ وڪيل فدا حسين جا نيڻ ڇلڪي پيا هئا... هڪ ڊگهو ساهه کڻي، آرام ڪرسيءَ جي ٽيڪ تي ليٽي، سامهون شيشي جي شوڪيس ۾ رکيل قانون جي ڪتابن ۾ بدحواس نظرن سان نهارڻ لڳو هو... ڪورٽ جي ڪيس ۾ مخالف وڪيل جو ته هو به ڦڙتيءَ سان جواب ڏيڻ جو ڍنگ رکندو هو پر اڄ پهريون ڀيرو ڪيس ائين لڳو هو ته ڪنهن سندس وڪالت جي ڊگري يا سندس زندگي جي ساٿي قانوني ڪتابن کي للڪاريو هو...! اندر ۾ عجيب اداسين جي جهڙالي موسم لهي آئي هئس... ۽ من ڪوريئڙي جي ڄار ۾ بيوس مک جيئن ڦاسي پيو هئس...!؟ ڪجهه گهڙيون دماغ ايترو خالي ٿي پيو جو هو پنهنجي وجود جو هجڻ ۽ نه هئڻ به وساري ويٺو هو...! پر جلد ئي ڀيهر حواس موٽي آيا هئا... ۽ سوچن جو هڪ نئون سلسلو جڙي پيو هو...!

سوچيائين ته "ناممڪن ته دنيا ۾ آهي ئي ڪونه...؟ هر مرض جي دوا... ۽ هر ڏک جو درمان ڳولڻ سان لڀي پوندو آهي...: پوءِ ڪومل جو درد ايترو مشڪل ڪيئن ٿو ٿي سگهي، جنهن جو حل نه هجي...!!؟. نه نه...! ائين هرگز نٿو ٿي سگهي...! ڪومل ضرور احساس محروميءَ ماں اهي لفظ لکيا آهن...! ها: مون کي ڪومل جي سوچ بدلائڻي پوندي...! ڪومل کي حوصلو ڏيڻو پوندو...! ۽ پوءِ آئون... ۽ منهنجو قانون، ڪومل

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جو سهارو ٿيندا سون...!!"

ائين وڪيل فدا حسين پنهنجو پاڻ سان هڪ وچن ڪري ڇڏيو تہ "هر حال ۾ ڪومل کي حاصل ڪندس! سندس اڱڻ تي اپريل سمورا ڪنڌا ميڙي ڪيس گلن جي رنگين پيچرن ڏانهن وٺي ويندس...! ۽ سندس جوڀن ۾ نوان رنگ ڀري ڪيس زندگيءَ جا خوبصورت رنگ ڏيکاريندس...!؟ ها مان ڪومل کي پنهنجو بڻائيندس...!؟

❊❊❊❊❊

وڪيل جي پٺي خط ڪومل جي مايوس زندگيءَ ۾ اميدن جو نئون نياپو پهچايو هو... ويڳاڻپ جي اڻٿڪ رڻ ۾، ڪيس ٽڏو ڇانورو پري کان نظر آيو هوءِ هن نيري آسمان جي پولارن ۾ نهاريندي چپن ۾ ڪجھ چيو.... ۽ نيڻن جي ڪنڊن مان پاڻي نار ڪري سندس جهولي ۾ جذب ٿيڻ لڳو هو...! ڪومل جي ڪچڙي ذهن جي ديوارن ۾ وڪيل جا لکيل لفظ آواز پڙاڏو بڻجي گونجڻ لڳا هئا... "جاني! جيون ڏکن جي گهاٽي ۾ خاموش پيڙائن ۾ پيڙهجي مرڻ لاءِ ناهي هوندو...!؟ تہ ٿي زندگي ڪنهن جي اناڻن جي سزائن ۾ پرڳيندي تڙپي تڙپي جيئڻ کي چئبو آهي...!؟ ڏک پلي ڪٽي زندگي جو حصو بڻجي پون، مگر مقدر ناهن هوندا...؟ تقدير جون تدبيرون انسان جي هٿن ۾ هونديون آهن...! مون کي بيحد خوشي آهي تہ منهنجو پلڪ ڪنهن بيدرد ماڻهو بدران هڪ درد مند انسان سان پيو آهي...! جو تہ ڏک ئي ماڻهو کي انسان بڻائي ٿو...! ۽ ڪومل! توسان اهو بہ وعدو ٿو ڪريان تہ آئون پنهنجي حصي جون سيئي خوشيون سنديءَ جهول ۾ ڀري... ۽ تنهنجي جهوليءَ مان سمورا ڏک، درد ۽ لڙڪ چونڊي پنهنجي سيني سان لڳائيندس...! بس، هڪ ڀيرو آئون توهان سان روبرو ملي، اهو ڄاڻڻ چاهيان ٿو تہ اهي ڪهڙيون تڪليفون ۽ مشڪلاتون آهن، جن توکي ايترو مايوس ڪيو آهي...!؟ ها ڪومل! جيڪڏهن مون تي ڀروسو ڪري سگهين تہ هڪ ڀيرو روبرو ملڻ جو موقعو ڏي...!؟"

وڪيل فدا حسين جا لفظ جڻ التجائون بڻجي ڪومل جي ذهن سان وچڙي پيا هئا...! ۽ ويتر جو وڏيري همير خان جي ارادن تي سوچيائين تہ دل وسامڻ لڳي هئي... ۽ هن پنهنجو وزن هوا ۾ ٿوڪٽي مثل صفا هلڪو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمجهيو هو تڏهن هن وڪيل فدا حسين سان ملڻ وڏيڪ ڪارائتو سمجهيو هو...

فيملي پارڪ ۾ ٿيل پهرين ملاقات فدا حسين ۽ ڪومل جي زندگيءَ جي اهم فيصلي لاءِ بلڪل اهم ثابت ٿي هئي. ڪجهه وقت تائين پارڪ جي سائي لان تي آمهون سامهون ويٺي نظرون چورائيندا رهيا هئا ۽ ائين محسوس ٿيو جڻ ٻنهي جي دلين ڌڙڪڻ ۽ اکين ڦڙڪڻ ڇڏي ڏنو هو ۽ اوچتو نظرون ٽڪرايون ٿي تہ جڻ ٻنهيءَ جي دلين هڪ ئي رفتار سان ڌڙڪڻ شروع ٿي ڪيو...! ڪافي ٽائيم هو ڳالهائڻ لاءِ لفظ ڳوليندا رهيا ۽ سندن خيال پوپٽن جيان پارڪ جي رنگين گلڙن مٿان اڏامندا ئي رهيا هئا...!

ڪجهه دير ڪانپوءِ فدا حسين ئي ڳالهائڻ جي همت ڪندي چيو...

"ڪومل! الائي ڪيتريون ڳالهيون توهان سان ونڊڻ لاءِ سوچي آيو هئس پر توهان جي انهيءَ حجاب ۽ خاموشي اڳيان مون کان تہ سڀ ڪجهه وسري ويو...!؟"

ڪومل شرميلي مرڪ مرڪندي، هڪ نظر ڏانهنس ڏسي ۽ هڪدم پنهنجا نيڻ زمين ڏانهن جهڪائيندي بي معنيٰ جواب ڏنو.

"ها! الائي ڇو؟... مون کي بہ ڪجهه ياد ڪونهين...!؟"

ڪومل جي چپن مان ڌيمي آواز ۾ نڪتل لفظن فدا حسين جي ذهن تي عجيب خمار جا ڪيپ چاڙهي ڇڏيا...! هن ڳهريل آواز ۾ چيو "ڪومل! جيڪڏهن غلط نہ سمجهين تہ آئون ائين ئي چوندس تہ، نہ فقط تنهنجو نالو ڪومل آهي پر تنهنجو سڄو وجود ئي ڪوملتا جي مٽيءَ مان جڙيل آهي...! سچ پچ تہ، مون ڪڏهن هڪڙو سندر خواب ڏٺو هو... ۽ لڳي ٿو تہ تون انهيءَ جي تعبير آهين...!؟" ۽ ڪاش ڪومل: تون منهنجي احساسن کي سمجهي سگهين... منهنجي جذبن جي سچائي کي پرکي سگهين...!؟" ڪومل جڻ بدحواس نظرن سان وڪيل فدا حسين جي چهري جي تاثرن کي پڙهندي رهي... ۽ خود ڪومل جي چهري تي ڪي ڏک، پيڙاءَ ۽ پڇتاءَ جا تاثر بدي مند جي بانورين ڪڪرين جيان ڊوڙڻ لڳا هئا... ۽ سندس جهڙاليون اکيون ڪنهن پياسي ڌرتي تي وسڻ لاءِ بيتاب ٿيڻ جي بيون هيون...!؟ سيني مان اُڇلون ڏيئي ايندڙ سڏڪن کي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيڪرزيل چپن جا مضبوط بند ڏيندي، چپ ڏڪڻ لڳا هئس ۽ هن هڪدم نظرون ڪابي طرف خالي ديوار ڏانهن ڦيري هڪ ڏکي ڳيت ڏيئي سمورا سڏڪا ۽ لڙڪ ترڙيءَ ڪان هيٺ لاهي ڇڏيا ۽ ڏکا ڏکا ساهه کڻندي جڻ تہ سمڪڻ لڳي هئي...!؟ فدا حسين پريشان ٿي پيو هو... اندر ۾ بيچيني جي باهه پڙڪي احساس کي ساڙڻ لڳي هئس...! هڪدم ڪومل کي ويجهو ايندي سندس ڪلهي تي ٿ رکندي، همتائيندڙ لهجي ۾ چيائين.

"ڪومل! اگر مون کا غلط ڳالهه ڪئي هجي تہ پليز مون کي معاف ڪري ڇڏ...! سچ تہ مون سپ ڪجهه بيخياليءَ ۾ ئي چيو هو...!"

ڪومل ڪيس سامهون نهاريندي هڪ مصنوعي مرڪ مرڪندي ورائيو. "نہ نہ! اهڙي ڪا ڳالهه نہ آهي... دراصل مون کي ماڻهن جي ڳوڙهه ۾ ساهه ۾ مونجهه ٿي پوندي آهي، ان ۾ توهان جي ڪا بہ غلطي ناهي!"

"جيڪڏهن اها ڳالهه آهي تہ پوءِ اچ تہ ياڻ ڪنهن اڪيلائي جي آزاد فضائن ۾ هلي ڪچهري ڪريون...؟"

"ها فدا! مون بہ اهو ئي پئي سوچيو..." ڪومل پرس هٿ ۾ کڻي اٿندي چيو.

ڪار جي ڊرائيونگ ڪندي فدا حسين آڏي نظرن سان ڪومل ڏانهن نهاريندي چيو "ڪومل! زندگيءَ بہ ڪيڏي نہ عجيب فطرت رکي ٿي... ڪي ماڻهو پاڇي وانگي هميشہ گڏ گڏ هلڻ باوجود بہ اوپرا اوپرا محسوس ٿيندا آهن ۽ انهن جي ساٿ ڇڏي وڃڻ سان زندگيءَ ۾ ڪو بہ خال يا جهول ناهي رهندو...!؟ پر ڪي ماڻهو پهرين نظر ۾ صفا پنهنجا محسوس ٿيندا اهن...! ۽ انهن جو هڪ پل بہ نظرن کان پري ٿيڻ سان، ماڻهو پنهنجي وجود ۾ وڏي کوٽ محسوس ڪندو آهي...! آخرائين ڇو آهي ڪومل...!؟"

ڪومل فدا حسين جي اکين ۾ نهاري ٿي پر هو هڪدم نظرون هٽائي تڏي جيان ويڙهجندڙ ڪاري روڊ کي ڏسڻ لڳي ٿو.

"فدا صاحب! زندگيءَ لاءِ ان کان بہ وڌيڪ اهم سوال ڪجهه پيا آهن. توهان ڏسو: هڪ ماڻهو زندگيءَ جي آرائشن مان لطف اندوز ٿيندي دنيا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي دردن، احساسن ۽ تڪليفن کان اڻڄاڻ ٿي پنهنجي خواهشن جي ڍوڙ ۾ پنهنجي رب کي وساري ويٺو آهي...!؟ پر هڪ ماڻهو، بکئي پيٽ، سورن جون گهڙيون ڪٽي، ظلمن جا گهاءَ سهندي موت جهڙي زندگي کي پوگهيندي، مسجد جي ڪنڊ ۾ ويهي روئي زندگيءَ جي خيرات لاءِ آسمان ڏي هٿ ڪڍي پڪاري پڪاري ٿڪو آهي. پر ان کي جڻ تہ پنهنجي رب ئي وساري ڇڏيو آهي...!!؟ ٻڌائي پلان، ائين ڇو ٿيندو آهي فدا صاحب...!؟"

فدا موڙ ڪاٽيندي ڪومل جي نيڻن ۾ نظرون اوتيندي ورائيو.

"ها، ڪومل! تنهنجي انهيءَ سوال جو جواب، منهنجي حقيقي مرشد ڀٽائي سرڪار هنن لفظن ۾ اڳوات ئي ڏئي ڇڏيو هو تہ..."

"پيهي جا پاڻ ۾ ڪيم روح رهاڻ،
تڪو ڏونگر ڏيھ ۾، تڪا ڪيچين ڪاڻ،
پنهون تيس پاڻ، سسئي تان سُور هئا."

"ڪومل! لطيف سائين هنن سٽن ۾ واضح ڪيئي ويو آهي تہ جيڪڏهن پنهنجي اندر ۾ جهاتي پائي ڏسو تہ دنيا ۾ ڪا بہ مشڪل ڳالھ نہ آهي، مشڪلاتون تڏهن ئي اينديون آهن جڏهن انسان ڪنهن هيٺي عورت واري سوچ ۾ ڦاسي پوندو آهي... پر جيڪڏهن ماڻهو انهيءَ هيٺائيءَ مان نڪري ڪنهن بهادر مرد جهڙي، سوچ رکي تہ هر مشڪل خود ئي آسان ٿيڻ جي پوندي...! ۽ هونئن بہ ڪومل! جيڪڏهن ماڻهو پاڻ کي مظلوم نہ سمجهي تہ دنيا ۾ ڪو بہ ظالم پيدا ڪونہ ٿي سگهي ها...!!"

ڪومل مرڪي فدا حسين ڏانهن نهاريندي ڄڻ هار قبوليندي ورائيو.

"بس سائين! آٺ ڪتابن جا پڙهي جيڪو ماڻهو وڪيل بڻيو هجي انهيءَ کي سورن سان مئٽرڪ پاس ڪندڙ مون جهڙي ڇوڪري ڪٿي ٿي بحث ۾ پڄي سگهي...؟"

پنهي هڪبئي ڏانهن ڏٺو ۽ پنهي جي چپن تي رسيلي مرڪ وکري وئي...!

گاڏي اچي سمنڊ کان ٿورو پريرو تاريخي ڪردار روپا جي ديس ۾ دودي سومري جي مزار وٽ بيني.

ٻئي ڄڻا لهي اچي مزار جي پٿر ۾ پراڻين سرن تي ويهي ڏور ڏور تائين

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

خالي زمين جي ڪلرائي پوئن ڏانهن نهارڻ لڳا هئا.

سنڌ جي امر ڪردار دودي سومري جي مزار به مڪليءَ جي قبرستان ۾ لميل ڪنهن اهڙي مقبري جيان لڳي رهي هئي، جنهن جو ڪو به والي وارث نه رهيو هجي ۽ اهو مقبرو فقط سياحن لاءِ عجوبي جو ڪم ڏيئي رهيو هجي...!؟

اڻين ئي دودي سومري جي دليريءَ تي ناز ڪندڙ سنڌس قوم جي ماڻهن پنهنجي بهادر ڪردار جي مزار تي اچڻ ڇڏي ڏنو آهي ۽ سنڌس ڪنڊيرات جهڙي مزار جڻ ته هر ايندڙ سنڌيءَ کي ميارون ڏيئي چئي رهي هجي ته ”اي غيرتمند قوم جا سجاڻ ساٿيو... ڌرتي ۽ ننگن تان نثار ٿيندڙ پنهنجن هيروئن کي اٿين وساري ڇڏڻ، اوهان کي هرگز ڪين ٿو جڳائي...!!؟؟“

اهو سوچيندي وڪيل فدا حسين جي اکين ۾ موتي چمڪڻ لڳن ٿا ۽ هو هڪ ڊگهو ساهه کڻي، پر ۾ سوچن جي اونهيءَ سمنڊ ۾ ترندڙ ٻتيلي مثل پاڻ وڃائي ويٺل ڪومل ڏانهن نهاري ٿو، ته نظر جي ڪشش سنڌس سوچيون وڪيري حقيقي دنيا ۾ آڻي وجهن ٿيون...!

فدا حسين آسمان ۾ اڏامندڙ پکين جي قطار کي حسرت ڀرين نظرن سان ڏسندي، پنهنجي مقصد ڏانهن موٽي اچي ٿو.

”ڪومل! هي تنهايون... هي اڪيلايون، قسمت سان ئي ڪنهن چاهيندڙ کي نصيب ٿينديون آهن...!“

”ان ڪري آئون چاهيان ٿو ته اڄ مون کي پنهنجي سمورين تڪليفن ۽ زندگيءَ جي حقيقتن کان آگاهه ڪري ڇڏ، ته جيئن آئون تنهنجي حالاتن کي ويجهڙ بهتر نموني سمجهي سگهان؟؟“

ڪومل ڪجهه دير انهيءَ سوچن ۾ گم ٿي وئي ته پنهنجي ڏک ڪهاڻي جي شروعات ڪٿان کان ڪريان...! ڪجهه منٽن جي ماٺ ڪانپوءِ هن ڳالهائڻ شروع ڪيو.

فدا صاحب آئون مقدر جي ماريل هڪ بيوس ۽ مظلوم ڇوڪري آهيان. پر منهنجي بيوسي جي شروعات منهنجي نيڪ دل ۽ سخي مرد طور مشهور بابا سائين جي قتل ڪانپوءِ ٿي هئي...!“

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"ڇا؟ توهان جي پيءُ کي قتل ڪيو ويو هو...!؟" فدا حسين ڄڻ تہ ڇرڪي پيو هو...!

"ها فدا صاحب! منهنجي بابا کي انتهائي بيدرديءَ سان تڏهن قتل ڪيو ويو، جڏهن آئون اجا صفا ٻار هيس...! ۽ منهنجي بابا جو قاتل ڪوئي ٻيو نہ، پر ان جو سڳو ڀاءُ وڏيرو مير خان هو...!!؟"

وڪيل فدا حسين جون حيرت وچان اکيون ڦاٽي ويون... ۽ هو وڌيڪ تيندي پر تجسس نظرن سان ڪومل جي چهري ڏانهن ڏسڻ لڳو، جنهن مان نڪتل هر لفظ ڏکن ۽ دردن مان وهنجي نڪري ٿو...!

ڪومل رڪجي، رڪجي، سڏڪي، تڙپي... فدا حسين کي ساڻس ٿيندڙ ظلمن، ناانصافين، محروميين ۽ مجبورين جو درد ناڪ داستان ٻڌائي، پنهنجي ظالم چاچي وڏيري مير خان جي "خان جاگير" ۾ ٿيندڙ وارتائن کان ويندي ساڻس ڪيل ظلمن، بابي جي قتل، زمين تي قبضي ۽ ماءُ سان ٿيندڙ ناانصافين تائين سڀ ڪجهہ ٻڌائي ڇڏيو... ۽ هن اها حقيقت بہ ڪيس ٻڌائي ڇڏي جنهن جي دعويٰ سندس سئوٽ همير خان ڪندي چيو تہ هو سندس مڱيندي آهي ۽ هو ساڻس ضرور لائون لهندو.

پر ڪومل واضح ٻڌايو هو تہ "وڏيرو همير خان فقط منهنجي پيءُ جي زمين جو قانوني وارث ٿيڻ لاءِ ئي مون سان شادي ڪرڻ جو ڊونگ رچائي رهيو آهي، جيڪو مون کي هرگز قبول نہ آهي...!"

پنهنجي درد ڪهاڻي سڏڪي سڏڪي ٻڌائيندي، ڪومل جي معصوم ڇهري جي سڄي ڪوملتا ماڪ جي موتئي ۾ ٻنل گلاب جيان آلي تي وئي هئي... ۽ هنيانءَ تان سمورو بار لاهڻ کانپوءِ سندس اندر ائين شانت ٿي ويو هو، جيئن طوفان جي گذري وڃڻ کانپوءِ سمنڊ جون لهرون خاموش ٿي وينديون آهن...!!؟

ڪومل جي مظلوميت ۽ وڏيري مير خان جي وحشياڻي ڏاڍ تي وڪيل فدا حسين جو اندر ڇڄي ڇيهون ڇيهون ٿي پيو هو... سندس نيڻ تہ اجا تائين ٺوٺ ٻٽيل هئا پر دل ڪومل جي لڙڪن سان گڏ وسندي، ڪيترائي قيمتي لڙڪ هاري چڪي هئس...!؟ هو خاموش نيڻن سان آسمان جي نيراڻ ۾ اڏامندڙ اڇن پکين کي ڏسندڙ ڪومل جي پير ۾ ويٺي... ائين

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چپ ٿي ويو هو جڏهن ته وڌيڪ ڪومل سان وڃائڻ لاءِ به همدردي، جا ٻول ٻولڻ جيتري همت ئي ڪونه رهي هئي....!؟

ڪجهه پلن جي خاموشيءَ کانپوءِ ڪومل کي اوچتو احساس جاڳيو ته ڪيترن هتي ويٺي گهڻو ٽائيم گذري ويو آهي ۽ سچ به پنهنجي ڏينهن جو سفر پورو ڪري اولهه جي آرام جهوپڙيءَ جي چائونٽ تي پهچي چڪو آهي.

من خيالن جي خلائن ۾ وڃائجي ويل وڪيل فدا حسين ڏانهن نهاريو، جيڪو الائي ڪهڙين سوچن ۾ هوش وساري ويٺو هو....!!؟

”فدا صاحب! هاڻي ٻاهر کي واپس هلڻ گهرجي....! ڪافي وقت گذري چڪو آهي، ڏس ته.... سچ به سمنڊ ۾ لهي رهيو آهي....؟“

فدا ڇرڪ ڀري هوش ۾ ايندي.... مصنوعي مرڪ سان ڪومل جي نيڻن ۾ نهاري تو.... ۽ پوءِ ٻئي ڄڻا دودي سومري جي ڍهندڙ مزار ڏانهن هڪ نظر نهاريندي.... تنديڙيون وڪون کڻدي واپس اچي گاڏي ۾ ويهن ٿا.... ۽ گاڏي سست رفتاري فتل روڊ تان اڳتي وڌڻ شروع ڪري ٿي....!

اڳين سيٽ تي ويٺي ڪومل جو ذهن سوچن جي جار ۾ منجهي پوي ٿو. دماغ تي بار وڌي پوڻ ڪري متو ڳرو تي پوي ٿو ۽ سور جي شدت سبب اکيون ڳاڙهيون تي پونس ٿيون....!

فدا حسين سندس ڪيفيت کي محسوس ڪري وٺي ٿو ۽ سندس من ۾ بيچيني جي تکي لهر ڊوڙي وڃي ٿي....! هو ڪومل سان ڳالهائڻ لاءِ لفظ سهيڙڻ لڳي تو پر لفظ سندس ساٿ نٿا ڏين....!؟

ذهن ۾ گهڻي پيچ ڊاهه کانپوءِ نيٺ هو ڪومل سان ڳالهائڻ شروع ڪري ٿو.

”ڪومل! مون کي خبر آهي ته تنهنجو ڏک اينترو وڏو آهي، جنهن کي خوشين ۾ بدلائڻ لاءِ ڏينهن مهينا نه پر سالون لڳنديون!“

”پر ڪومل! مون کي هاڻي تو کان وڌيڪ تنهنجي انهن ڏکن ۽ چڪلنجن سان دلچسپي آهي، جيڪي تو پنهنجي ڪومل وجود تي برداشت ڪيا آهن. انهيءَ ڪري ڪومل، آئون چاهيندس ته تون منهنجو ساٿ ڏئي ته گڏيل ساٿ سان ٻاهر گهڻو ڪجهه بدلائي سگهون ٿا....!“

”۽ جاڻان ٿو ڪومل! اهي دشمنيون ۽ تڪليفون ٻوڳڻ تو جهڙي هڪ مظلوم ۽ بي سهارا ڇوڪريءَ جي وس جي ڳالهه نه آهي.... پر ٻاهر ٻئي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳالهين سان چاهيندس…! ان کري… انڪ…!!؟"

ڳاڄي انهن سيني چٺلنجن کي منهن ڏيئي سگهون ٿا…!؟"

"ها ڪومل! سچائين جي طاقت، تقديرن جا رخ موڙي ڇڏيندي آهي…
۽…۽ تنهنجون ڳالهيون ٻڌي ڪانپوء ته آئون توکي هڪ ڏينهن به اڪيلو
ڇڏڻ نه چاهيندس…! ان کري… انڪ…!!؟"

"چا فدا صاحب! ايترين ڳالهين ۽ دشمنين جي باوجود به اوهان مون کي
پنهنجي جيون ساٿ ۾ آڻي، شڪن کي فتو ڪري، عذابن سان سيٺو ساهڻ
چاهيو ٿا…!!؟؟"

"ها ڪومل! مون کي توهان جي هر پريشاني قبول آهي… تنهنجون
پريشانيون منهنجي قانون کان مٿي ناهن…! اڃا انصاف مئو ناهي
ڪومل… ۽… ۽ تون ڏسجانء ڪومل ته هڪ ڏينهن… هڪ ڏينهن اهڙو به
ايندو جڏهن تون پنهنجا سيئي حق ڇڪي وٺندين… تنهنجي لڙڪن جي
جاء خوشيون والاريندين ۽ سندء مشڪلاتون مسرتن ۾ بدلجي
ويندين…! بس…! بس رڳو تون منهنجو ساٿ ڏي.. باقي بهادريء سان
جيئڻ جو ڍنگ توکي آئون سيکاريندس ڪومل… آئون
سيکاريندس…!"

تڏهن ڪومل جي چپن تي اميد ڀري مرڪ نچڻ لڳي هئي ۽ چمڪندڙ
نيڻن سان وڪيل فدا حسين جي اکين ۾ نهاريندي، پهريون ڀيرو
پنهنجاپ مان پنهنجو ڪنڌ وڪيل فدا حسين جي ڪلهي تي نمائي
ڇڏيو…!؟

اٿين پنهنجاپ جي احساس ۾ ويڙهجي فدا جو انگ انگ جهومي اٿيو
هو ۽ هن پنهنجو ڪابو هٿ اسٽيرنگ تان کڻي ڪومل جي ڀنين وارن کي
سنوارڻ شروع ڪيو…!

ان وقت ٻنهي جي اندر ۾ اُتساهيندڙ موسيقيء جا ساز ڇڙي پيا هئا… ۽
سڄو ماحول ڄڻ ته خوابديده بڻجي پيو هو…!!!

❋❋❋❋❋

گاڏي ٻمراڙيء واري هڪ سنسان روڊ تان آهستگي سان هلي رهي
هئي…سج جي روشني اولهه طرف لالاڻ ۾ بدلجي ويئي هئي، آڪاش تي
هڪ طوطن جو وڳر منڙيون لاتيون لوندي واهيرن ڏانهن وڃي رهيو هو…!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪومل، فدا حسين جي ڪلهي تي ڪنڌ رکڻ ڪانپوءِ جڻ تہ پاڻ وساري ويٺي هئي...!! سندس جيون ۾ پهريون ڀيرو پيار جا حقيقي گل ٽڙيا هئا، جن سندس رڳ رڳ ۾ مدهوش ڪندڙ خوشبوءِ ڦهلائي ڇڏي هئي...!!؟
فدا حسين ڪي زندگيءَ جي اها روشني ملي وئي هئي، جنهن سندس دل ۽ ذهن کي منور ڪري، زندگي جي خوبصورت رستن تي پيار جانڊوڪيون پکيڙي ڇڏيون هيون... ڪومل جي ريشمي وارن ۾ آڱريون ڦيريندي هن جڻ ڪيس يقين ڏيارڻ لاءِ پڌل لهجي ۾ چيو.
"ڪومل! توڙي جو مون وٽ ضرورت زندگيءَ جي هر آسائش موجود هئي پر پوءِ بہ پنهنجي وجود کي هميشہ ڪوڪلو ۽ بي سهارو سمجهندو هئس...!
حقيقت ۾، منهنجي زندگيءَ ۾ اچي اڄ تو ئي جيون کي نئي معنيٰ ڏني، پيار جي رنگن سان رنگيو آهي... ۽ مون کي مڪمل ڪيو آهي...!"
"۽...۽ ڪومل، تون ڏسجانءِ تہ... آئون بہ تو لاءِ حقيقي سهارو بڻجي، تنهنجي محرومين کي محبت جي طاقت سان مسڪراهٽن ۾ بدلائي ڏيکاريندس...!"
ڪومل، فدا جي ڪلهي تان ڪنڌ کڻي، هڪ ادا سان وارن کي جهٽڪو ڏيئي سنواريندي... سامهون پوئنٽي ويندڙ روڊ ڏانهن نهاريندي جڻ ڪنهن ڪوهہ جي اونهاين مان ڳالهائيندي چيو...!
"فدا سائين! مون کي اگر مقدس جو سهارو نہ ملي ها، تہ شايد آئون وقت کان اڳ ئي اُجڙي وڃان ها...! پر قدرت وارو ڪائنات جي هر ڪردار کي زنده رکڻ لاءِ بهانا، سهارن جي روپ ۾ ڏيندو آهي...! ائين ئي، هيستائين مون کي همتون ۽ احساس ڏيئي مقدس اجڙڻ کان اڳ سهيڙي رکيو هو...!!"
"مقدس!؟... اها مقدس ڪير آهي ڪومل...!!؟"
"مقدس منهنجي اهڙي دوست آهي فدا، جنهن جو مقدس نانءُ ڪڻڻ سان منهنجو سمورو وجود احترام جا سجده ڏيڻ لڳي ٿو...!!"
"۽ فدا سائين! آئون ان وقت تائين توهان سان ڪو بہ وعدو نہ ڪنديس، جيستائين منهنجي مقدس دوست حيدرآباد مان اچي، توهان کي ڏسي، ملي ۽ پنهنجي هن جڙندڙ رشتي کي ڪائي معنيٰ... ڪوئي نانءُ نہ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏيندي...!!؟"

"ها...! ها ٺيڪ آهي، پر ڪومل... پليز ان ۾ دير نہ ٿيڻ گهرجي...! مون انتظار ڪندي منهنجو وساهہ نہ ٽوڙي وجهجي... ان ڪري بس، ڪنهن بهاني جيترو جلدي ٿي سگهي پنهنجي دوست مقدس کي گهرائي وٺ...! آئون پاڻ ان سان ملڻ ۾ ڳالهائڻ لاءِ تيار آهيان مني...!!"

"ٺيڪ آهي سائين! دير ڪونہ ٿيندي...!"

❊❊❊❊❊

مقدس جيئن ڪاليج جي مين گيٽ اندر پير رکيو تہ پٽيوالي سڏي ڪيس هڪ لفافو ڏيندي چيو... "ادي! توهان جو خط...!"

هن خط وٺندي پري کان ئي ڪومل جا اکر سڃاڻي ورتا ۽ من باغ بهار ٿي پيس... خط کي هڪ ڪنڊ کان ڦاڙي اتي ويهي ئي پڙهڻ لڳي.

پياري مقدس!

زندگيءَ جا رنگ ڪڏهن تبديل ٿي وڃن ٿا، ڪا خبر ئي نٿي پوي...!؟

جو تہ ميلاپ ۽ وڇوڙي جون ڪي بہ مندون ڪونہ هونديون آهن... تنهنجي لکيل خط جو بہ ٽڪڙو جواب ان ڪري ڪونہ ڏيئي سگهيس جو آءٌ خود هن وقت عجيب ڪيفيتن مان گذري رهي آهيان...! ڪجهہ فيصلا تہ مقدر ۾ لکجي ايندا آهن جن کي اکيون پوري قبول ڪيو ويندو آهي پر ڪي فيصلا ماڻهو کي ئي ڪرڻا پوندا آهن...! پر بدقسمتيءَ سان مون ۾ فيصلا ڪرڻ جي همت ئي ناهي رهي...!

مقدس! مون کي وقت فيصلا ڪن موڙ تي بيهاري ڇڏيو آهي ۽ آئون چاهيان ٿي تہ تون جلدي اچ... ڪٿي ائين نہ ٿئي جو گهڻي دير ٿي وڃي...!!؟

تنهنجي

ڪومل

خط پڙهندي مقدس جو گلاب چهرو ڪومائجڻ لڳو هو. . ڇپ خشڪ ۽ نڙي لوڙ ٿي ويس...! بدن ائين بيساختو ٿڌجي پيو جڻ سمورا وتنس ۽ ڪٽلشم ختم ٿي ويا هجنس...!؟ دل جو ڌڙڪو پڻ هڪ جاءِ تي قتل

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گھڙيال جي سيڪنڊ ڪانٽي وانگي اٽڪي پيو هو...!!؟

هوءِ ساڳين قدمن پوئتي موٽي... ۽ گيٽ بند ٿيڻ ڪان اڳ ٻاهر نڪري ڪليل هوا ۾ ڊگها ساهه ڪڻي، منجهيل ذهن سان ڪجهه سوچڻ لڳي...!! ؟؟ ۽ پوءِ ڪجهه سوچي هو ڪاليج جي ٻاهرين ديوار سان لڳ بيٺل چاٽ جي انهيءَ ريڙهي ڏانهن هلي اچي ٿي، جتي ويهي موڪل مهل سندس ڀاءُ شهباز انتظار ڪندو هو...

"چاچا! ڀاءُ شهباز کي ٻڌائجو مون کي ضروري ڪم سان واپس وڃڻو پيو پوي. انتظار نه ڪري ۽ گهر هليو اچي...!" مقدس، ريڙهي واري کي ٻڌايو.

"جي بيٽا! ٻڌائي ڇڏيندس." ريڙهي واري اردو گاڏڙ سنڌي ۾ وراڻيو ۽ مقدس واپس فليٽ تي هلي آئي.

هن کي ڪومل جي انهيءَ پراسرار خط ڏاڍو پريشان ڪري ڇڏيو سو ڪيس ائين محسوس ٿي رهيو هو ته اجهو ڪجهه اڻوڻندڙ ٿيڻ جي خبر اچڻ واري آهي...! ۽ ان کان اڳ هن ڪومل تائين پهچڻ ٿي چاهيو...! چاڪاڻ ته ڪيس خبر هئي ته ڪومل جي زندگي هڪ رسڪ بڻيل آهي ۽ سندس دشمن ايترا ته سگهارا آهن جو ڪومل کي ڪجهه به ڪري پيا سگهن...!؟

هن فوري طور واپسي جو رستو وٺڻ ٿي چاهيو پر انهيءَ پريشاني ڪيس جذبات کان روڪي رکيو هو ته جيڪڏهن هو اچانڪ بغير اطلاع جي واپس هلي وئي ته پوءِ ڀاءُ شهباز ڪيترو پريشان ٿيندو...؟!

۽ گهڻي ڪشمڪش کانپوءِ مقدس پنهنجي ڪاپيءَ مان هڪ پنو ڪيڏي ڀاءُ جي نالي هڪ چٺي لکڻ شروع ڪئي.

ادا شهباز!

منهنجي ڪجهه طبيعت به سهي ڪونه آهي ۽ امي، بابا جي به ڏاڍي سڪ لڳي رهي آهي، انهيءَ ڪري آئون ڳوٺ وڃي رهي آهيان، ٻن ڏينهن کانپوءِ موٽي ايندس... توهان پريشان بلڪل به نه ٿجو...! الله حافظ

فقط توهان جي ڀيڻ

"مقدس"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اها چئي شهباز جي رائٽنگ ٽيبل تي رکي مٿان فٽ اسڪيل ڏيئي مقدس اٿان نڪري اچي ٿي...!

هوءِ جلد سانولپور بس اسٽاپ تي پهچڻ چاهي ٿي پر ڪيس رڪشو نٿو ملي... ائين تڪيون وڪون ڪندي پڪوڙا اسٽاپ وٽان رڪشي ۾ چڙهي بس اسٽاپ تي اچي لهي ٿي.

هوءِ ڪوسٽر ۾ ڊرائيور جي پويان واري سيٽ ۾ ويهي گاڏي هلڻ جو انتظار ڪرڻ لڳي ٿي...

گاڏي زيل پاڪ وٽان حيدرآباد کي الوداع ڪري جيئڻ ئي منزل ڏانهن ويندڙ رستي تي تيز ڊوڙڻ شروع ڪري ٿي ته مڪراني ڊرائيور ٽيپ رڪارڊ جو بٽڻ آن ڪري ٿو ۽ بس ۾ تيز جهنڪار سان گڏ فوزيه سومرو جو درديلو آواز گونجڻ لڳي ٿو...!

رامچند راهي جا بول:

توکي آخري دفعو ڏسڻ ٿي گهران

پوءِ منهنجو پاڳ مون کي جيڏانهن چڪي

خدا جي واسطي منڍا ڏيکار منهڙو اچي،

زبان پنهنجي سان ڏي تسلي، پوءِ شايد مان بچي

مان توکي پنهنجي اڄ اکين سان ڏسان

پوءِ منهنجو پاڳ مون کي جيڏانهن به چڪي...!

اهي بول ٻڌندي، مقدس جي من ۾ مانڌاڻ، وينتر وڌي وڃي ٿي...! کيس ائين تو لڳي، جڻ سندس زندگيءَ ۾ ڪوئي نئون درد داخل ٿيڻ وارو آهي. ۽ دل کان ڪوئي اهڙو سهارو ڇڄڻ وارو آهي، جنهن کي هو ڪنهن به قيمت تي وڃائڻ نٿي چاهي...!!؟.

هيڪر دل ۾ اچيس ٿو ته جيڪر ڊرائيور کي چوي ته پليز... ٽيپ کي بند ڪري... پر اهو سوچي جڏهن شيشي ۾ ڊرائيور ڏانهن نهاري ٿي ته ڊرائيور سندس انهيءَ بيچيني کي انجوائي ڪندي محسوس ٿئي ٿو... ۽ نظرون ملڻ سان مرڪي ڪس پنهنجو ڪرڻ جي ناڪام ڪوشش ڪري ٿو... تڏهن مقدس جي پيشانيءَ تي نفرت جا گهنج پئجي وڃن ٿا ۽ هو ان نفرت کي لڪائڻ لاءِ دريءَ مان ٻاهر نهارڻ لڳي ٿي...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حيدرآباد کان سانولپور جو پنڌ ڪلاڪن وارو سفر بہ ٻن مهينن جيترو طويل ڀاسجي پيو هو...!

نيٺ هوءَ منزل مقصود تي پهچي وئي هئي ۽ هڪ ٽانگي ذريعي پنهنجي اسپتال نما گهر تائين پهچي وئي هئي ۽ اهو منجهند 2 وڳي جو ٽائيم آهي.

گيٽ کي سامهون اينڊرڊ ڊاڪٽرياڻي سحرش جي نظر اوچتو مقدس جي مايوس ۽ وساڻل چهري تي پئي هئي تہ هو بيساختہ دانهن ڪري ٿي "ياالله خير...!؟"

جيئن ويجهي پهچي ٿي تہ هوءَ حيران پريشان لهجي ۾ چوي ٿي "مقدس تون...!؟"

"اڻين ٿي اوچتو...!"

"بغير اطلاع جي...!!؟"

مقدس ڊوڙي اچي ماءُ جي سيني سان لڳندي ڪيس ڪنڌ ۾ ٻانهن جو هار پارائي، مرڪندي چوي ٿي...!

"امي: الائي ڇو؟ مون کي ڪالهہ رات کان وٺي، توهان ۽ پاپا جي اينٽري سک لڳي، جو بس اچڻ ڪانسواءِ ڪو چارو ئي ڪونہ هو...!!"

ڌيءَ جي انهيءَ معصوميت تي ڊاڪٽرياڻي کي پيار اچي ويو ۽ لفظن ۾ مٺاج پرڻندي چوي ٿي...!

"صفا ڪا نادان آهين!"

"هيڏي ساري ٿي آهين، اڃا ٻارن وانگي مائٽن تان ارواح نٿو ڪڍجي...!؟"

"گهٽ ۾ گهٽ فون ڪري اچڻ جو اطلاع تہ ڏين ها...!؟"

"ممي...!" مقدس معصوميت مان چوندي وري ماءُ کي ڀاڪرن ۾ ڀري وٺي ٿي... ۽ هن جي ماتا مٿس نڇاور ٿي پئي ٿي...!

ڊاڪٽرياڻي ڪيس ٻانهن مان جهلي، ڊاڪٽر فرحان جي آفيس ۾ اٿيندي... "فرحان صاحب! هيءَ توهان جي لاڏلي... ماءُ پيءَ جي سڪ ۾ اوچتي اچي نڪتي آهي هتان...!"

"اڙي مقدس تون...!؟" پٽس جڇڻ تڙي پئي ٿو ۽ پنهنجي ڪرسي تان اٿي، وڌي اچي ڪيس شفقت مان ڪلهن وٽان ڀاڪر پائي ٿو...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"مقدس اڪوٽي پاڻ سان جھيڙو ڇيڙو ته ڪونه ٿيو آهي...؟ تون ائين اوچتو ملي آئين...؟!"

"بابا...! ادا شهباز ته ڪڏهن مون سان تيز لهجي ۾ به ناهي ڳالهائيندو. ان سان ڀلا ڇو جهيڙو ٿيندو...؟ آئون ته بس توهان سان ملڻ لاءِ ادا کان پڇڻ بنا ئي ملي آيس...!!"

"ڇا؟! تو پاڻ کي هيڏانهن اچڻ جو به ڪونه ٻڌايو؟!"

"هو اتي پريشان ڪونه ٿيندو...؟؟"

"بابا! اگر ادا شهباز کي ٻڌايان ها ته پوءِ ان جا ليڪچر ڪير ٻڌي ها...!؟"

هونئن به! آئون سنڌس ٽيبل تي پرچي ڇڏي آئي آهيان... ۽ وڌيڪ سانجهي فون تي ڳالهائي وٺندا سين...!"

ائين ڳالهين ڳالهين ۾ هو پنهنجي ماءُ پيءُ کي ريجهائي وٺي تي ۽ 4 وڳي ماءُ کي ڪومل سان ملڻ جو چئي هوءَ گهران نڪري اچي ٿي...!

ڪومل جي گهر جي دروازي تي نظر پوندي ئي، مقدس جو من وسامڻ لڳي ٿو ۽ هوءَ دل ئي دل ۾ ڪنهن خراب خبر ٻڌڻ کان پناهون گهرڻ لڳي ٿي...!

جنهن ٽائيم مقدس در جي اندر پير رکي ٿي، ٺيڪ انهيءَ وقت ڪومل باٿ روم مان ٽوال وارن سان ٻاهر نڪري ٿي...!

مقدس تي نظر پوندي ئي ڪومل هڪ ڇرڙاٽ ڪري ٿڪ فضائن ۾ اڏاريندي ڊوڙي اچي مقدس کي ٻاڪرن ۾ ڀري ڦيرائڻ لڳي ٿي...

مقدس، حقيقتن کي پنهنجي سوچن ۽ خدشن جي اُبتڙ ڏسي حيران رهجي وڃي ٿي...!!؟ ۽ ڪومل کي ميار ڏيندي چوي ٿي ته "ڪومل! هي ڪهڙو مذاق آهي...؟"

"آئون هيڏو پريشان ٿي، ڪيڏي ايمرجنسي ۾ هتي پهتي آهيان... ۽ تون ٽهڪن مٿان ٽهڪ ڏيئي، مذاق بڻايو ويٺي آهين...؟؟"

"آخر تنهنجو مقصد ئي ڪهڙو آهي؟!"

ڪومل هڪدم مقدس کي سنجيده ڏسي، کيس پنهنجائپ جي ٻاڪرن ۾ ڀريندي هڪ ڀرپور چُمي ڏيندي چوي ٿي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"اڙي منهنجي جان، تون اندر ته اچ، سڀ ڪجهه سمجهي ويندين...؟"
سندن وڏن آوازن تي ڪومل جي ماءُ به اندران نڪري اچي ٿي...
مقدس جهڪي سندس پير ڇُهي ٿي ۽ هو سندس مٿي تي شفقت جو هٿ رکندي دعائون ڏيڻ لڳي ٿي.
مقدس چڻ شڪايت ڪندي چوي ٿي:
"جيجي! ڇا ڳالهه آهي؟ ڪومل مون کي ڪوڙا خط لکي هتي گهرايو آهي... ۽ مقصد پڇڻ تي رڳو پئي ٽهڪ ڏي...!؟"
"اڙي ته ڪڏهن ايترو ڪومل کي خوش ڪونه ڏٺو اٿم...! هيءُ اوچتو خوشين جو چراغ ڪٿان هٿ چڙهيو اٿس...!!؟؟"
ماءُ مٺي مرڪ سان ڪومل کي ڏسندي وراڻي ٿي:
ڌيءُ! الاءِ ته ڪهڙو قارون جو خزانو هٿ آيو اٿس...! پر ٿي ڏينهن ٿيندا، جو ڪومل خوش خوش ٿي نظر اچي...!؟"
۽ ڪومل شرمائجي ڪنڌ جهڪائي ڇڏي ٿي...!
۽ پوءِ پئي ڄڻيون خوش موڊ ۾ ڪمري اندرويهي حال احوال ڪرڻ لڳن ٿيون... تڏهن ڪومل ساڻس پيش آيل سمورين حقيقتن کان واقف ڪري ٿي...
ڪيس ٻڌائي ٿي ته ڪيئن سندس سئوٽ وڏيرو همير خان سندس غير موجودگيءَ ۾ گهر آيو... ساڻس مڱڻي هجڻ جي دعوي ڪري ۽ ڌيپل لفظن ۾ ڌمڪيون ڏيئي روانو ٿي ويو... جنهن ڪانپوءِ هن جي ذهن تي ڪهڙا خيال هتوڙا ٻڌجي وسندا رهيا...!؟
۽ پوءِ ڪيس وڪيل فدا حسين بابت سڀ ڪجهه جيئن جو تيئن ٻڌائي ڇڏي ٿي... ته ڪيئن سندن نظرن جو حادثو ٿيو، جيڪو خط و ڪتابت کان ويندي ملاقاتن تائين پهچي هڪ پر اعتماد دوستيءَ ۾ تبديل ٿي ويو...!؟
انهن ڳالهين دوران ڪومل وڪيل فدا حسين جي خلوص، اخلاق ۽ شخصيت جي ايتري ته تعريف ڪري ٿي جو مقدس خود سمجهي وڃي ٿي ته ڪومل جي دل ۾ وڪيل لاءِ ڪيتري محبت پيدا ٿي ويئي آهي...
۽ مقدس کي ڪومل جي انهيءَ خوشيءَ جي راز جي پڻ ازخود خبر پئجي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وجي ٿي...

مقدس، گهري ويچار ڪانپوءِ چوي ٿي!

"ڪومل! اهو انتهائي سنجيده مسئلو آهي، انهيءَ ڪري جذبات سان نه پر حواس سان فيصلو ڪبو... مون کي خبر آهي ته توکي اهڙي ئي سگهاري ۽ مضبوط سهاري جي ضرورت آهي...! پر پاڻ کي پهرين انهيءَ شخص جي ڪردار ۽ سچائي کي ڏسڻو پوندو... جيڪڏهن انهن معاملن ۾ هو واقعي ئي سٺو نڪتو، ته انهيءَ رشتي جي اڳرائي آئون پاڻ ڪنديس..."

"ها مقدس! پلي خبر چار لهينس... منهنجي دل چوي ٿي ته هو تمام بهترين انسان آهي...!"

"ها، پر چري! زندگيءَ جا فيصلا دل سان نه، دماغ سان ڪبا آهن...!"

"تڏهن ته توکي گهرايو اٿم نه مقدس!"

"ڏاڍو سٺو ڪيئي ڪومل! آئون ڪجهه ڏينهن رهي، اهو سچو قصو ئي پوءِ رواني ٿينديس...!"

"پلا پيو پُڻ! تو جيجيءَ سان خود ذڪر ڪيو آهي ان باري ۾...؟"

"ها مقدس! مون امان کي سڀ ڪجهه ٻڌائي ڇڏيو آهي...! امان به چيو ته پهرين مقدس کي گهرائي وٺ... اها وڌيڪ سمجهو آهي... جيڪڏهن مقدس بهتر سمجهي ته اهو رشتو چڱو ثابت ٿيندو... سمجهه ته امان راضي آهي، ڳالهه رڳو تنهنجي راضپي جي آهي...!؟"

"ڏاڍي ڪا تکڙ اٿئي...!؟" مقدس مذاق ۾ چيڙيندي چويس ٿي:

"امان راضي...!"

"آئون راضي...!"

"وڪيل صاحب راضي...!"

"باقي رڳو هڪڙي مقدس کي راضي ڪرڻ لاءِ گهرايو اٿو.... ائين نه...!؟؟" ڪومل موت ۾ پرپور ٽهڪ ڏيئي، مقدس کي ٻانهن ۾ جڪڙي ڇڏي ٿي... ۽ مقدس، مرڪندي پاڻ ڇڏائڻ لاءِ مزاحمت ڪندي رهي ٿي.

ائين ٽائيم گذرندو رهي ٿو ۽ مقدس انهيءَ وڪيل بابت اوڙي پاڙي سان هتان هُتان خبر چار لهندي رهي ٿي...!

۽ جڏهن ڪيس پورو وڪيل فدا حسين جي شخصيت ۽ ڪردار تي يقين

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تي وڃي ٿو، تڏهن هڪ ڏينهن شام جو مقدس ڪومل کي ساڻ ڪري وڪيل فدا حسين جي گھر تي هلي اچي ٿي.
ڪومل ۽ مقدس کي اوچتو پنهنجي گھر ۾ ڏسي، وڪيل فدا حسين جي هٿن مان ڪيس جو فائيل هيٺ ڪري پوي ٿو... ۽ هو فائيل کڻڻ بدران اتي بيهي حيران ۽ خاموش نظرن سان ٻنهي کي بد حواسيءَ مان ڏسڻ لڳي ٿو...!!؟؟
مقدس هجتائتي لهجي ۾ مرڪي ڪيس ٽوڪيندي چئي ڏئي ٿي: "ياءِ وڪيل صاحب! هونئن ته توهان ماڻهن جي تقدير جا فيصلا ڪندڙ وڏن ججن اڳيان، ڪوڙي کي سچو ثابت ڪرڻ لاءِ ڪلاڪن جا ڪلاڪ بحث ڪندي ناهيو ٿڪندا...؟ پر هتي ته توهان معمولي ڇوڪريءَ اڳيان به هوش وڃائي ويٺا...!!؟"
فدا حسين شرمساري مان هڪدم پاڻ سنواريندي، جهڪيل ڪنڌ سان چوي ٿو.
"ادي! معاف ڪجو...! دراصل جنهن کي توهان معمولي ڇوڪري چئو ٿا اها مون لاءِ معمولي نه پر غير معمولي هستي آهي...!"
ان جواب تي مقدس کي پڇتاءُ ٿئي ٿو ۽ معذرت ڪندي چوي ٿي:
"معاف ڪجو ادا! مون کي اها خبر نه هئي ته توهان ايترا حساس به آهيو...!"
"ڪائي ڳالهه ناهي...! توهان ٻيٺا ڇو آهيو...؟ اچو ويهو نه...!"
پوءِ ٻئي وڪيل صاحب جي سامهون وارين ڪرسين تي ويهي رهن ٿيون.
وڪيل هيڏانهن وڏانهن نهاريندي چوي ٿو:
جيءَ: توهان جي ڪهڙي خدمت ڪري سگھجي ٿي...؟"
"چانهه. يا بوتل...!"
"ڪجهه به نه ادا، بس توهان اطمينان سان ويهو... خدمتن جا موقعا پوءِ به ملي سگھن ٿا."
مقدس جي ڳالهه ٻڌي وڪيل سڌو ٿي ويهي رهي ٿو.
"ادا فدا حسين صاحب! آئون ڪومل جي دوست...!؟"
"مقدس... توهان جو نالو مقدس آهي نه...؟؟" وڪيل سندس ڳالهه اڌ ۾

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪتيندي چيو...!

مقدس حيران ٿيندي چوي ٿي

"پر توهان کي منهنجي ڳالهه نالي...!!؟"

مون کي توهان جي نه فقط نالي، بلڪ توهان جي باري ۾ ڪومل سڀ ڪجهه اڳ ۾ ئي ٻڌائي ڇڏيو هو...!" وڪيل پيهر مقدس جي سوال کي اڌ ۾ ڪٽيندي جواب ڏئي ٿو.

مقدس تجسس ڀرين نظرن سان ڪومل ڏانهن نهاري ٿي...!!؟

۽ ڪومل شرميلي مرڪ مُرڪي نيڻ جهڪائي ڇڏي ٿي...!!

ان وقت وڪيل جي ڪمري جو سڄو ماحول هڪ پر تجسس ۽ رومانوي احساس ۾ رچجي وڃي ٿو...!!!

مقدس کي جڏهن پيو ڪجهه به ڳالهائڻ لاءِ نه ٿو ملي... تڏهن ڪومل جي ٻانهن ۾ هٿ وجهي، وڪيل ڏانهن وڌائيندي چوي ٿي:

"ٻاءِ فدا صاحب! آئون هيءَ امانت اوهان کي سونپڻ آئي آهيان...!"

"مون کي اوهان جي محبت تي پورو يقين آهي...!"

"۽ ادا! ڪومل منهنجي انتهائي بهترين دوست آهي."

"هن جي توهان کي ئي پارت آهي ٻاءِ...!"

فدا حسين ڪومل جو هٿ پنهنجي هٿ ۾ جهليندي ورائي ٿو.

"مقدس ڀيڻ! اوهان جيڪو مون تي احسان ڪيو آهي... سو ته زندگيءَ تائين لاهي ڪو نه سگهندس...! باقي پارت ڪومل جي مون کي نه پر منهنجي ڪومل کي ڪريو ته بهتر رهندو...!؟" وڪيل مرڪي ڪومل جي نيڻن ۾ نهاريندي چوي ٿو ۽ ڪومل ڪنهن نئين ڪنوار جيان شرم جي ڳاڙهي ڪنبي ۾ ويڙهجي، ڪنڌ جهڪائي ڇڏي ٿي...!! ۽ سندس من ۾ خوشيءَ جون انيڪ تارون ڇڙي پونس ٿيون...!!

موڪلائڻ کان اڳ مقدس چوي ٿي

"ادا، توهان صبح 9 وڳي ڪومل جي گهر هليا اچجو ته ڪومل جي ماءُ سان ملي، رشتي جي ڳالهه پڪي ڪري ڇڏيون...!"

"جيءُ... جي ڀيڻ! آئون انهيءَ ٽائيم تي ضرور پهچي ويندس." وڪيل خوش ٿيندي چوي ٿو...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

واپس اچي جڏهن اها سموري ڳالهه ڪومل جي وقت ڪان اڳ پوڙهي تي
ويل ماءُ کي ٻڌائين ٿا ته، هوءَ خوشيءَ مان ٻهڪندي پئي هٿ مٿي کڻي
پنهنجي رب جا شڪرانا بجا آڻي ٿي... هن کي اڪثر پنهنجي ڌيءُ
ڪومل جو ئي فڪر رهندو هو... ۽ هن ڪڏهن اهو سوچيو به نه هو ته
سندس ڪومل جا ڪي اهڙا ڀاڳ موچارا ٿيندا جو سندس جيون ساٿي
ڪوئي وڪيل بڻبو...!!؟

اها رات ڪومل کي خوشيءَ ۾ ننڊ ئي ڪونه پئي آئي...! سڄي رات
تصورن، خيالن ۽ سوچن جي پيڙيءَ ۾ لڏندي لمندي گذاري هئائين.
مقدس ته انتهائي خوش هئي، جو هو پنهنجي همدرد، هم خيال ۽ بهترين
دوست ڪومل جي زندگيءَ ۾ هتي سان خوبصورتيءَ جا رنگ ڇٽي رهي
هئي...!!

هوڏانهن فدا حسين وڪيل به خوشيءَ ۾ آسمان جا تارا پئي ڇُهيا...!
ڪيس اهڙو ئي جيون ساٿي ملي رهيو هو، جهڙو هن خيالن ۾ سوچيو...
خوابن ۾ تراشيو ۽ حقيقتن ۾ چاهيو هو...!

ڪومل ٻاڪ ڦٽڻ ڪان اڳ ئي بسترو ڇڏي، گهر جي صفائي ۽ سينگار ۾
لڳي وئي هئي...! ڪم ڪار لاهي هن ڳاڙهو پرتيل جوڙو پائي، هار
سينگار ڪري جڻ ته پنهنجو پاڻ کي ڪنوار بنائي ويٺي هئي...!

9 بجلي ڪان ٿورو اڳ مقدس به ڪومل جي گهر پهچي ويئي، هن اڄ
پهريون دفعو ڪومل جي گهر کي ايترو سنواريل ڏٺو جڻ ته خوشيءَ مان
هن گهر جون در ديوارون به مرڪي رهيون هيون ۽ جڏهن ڪومل تي نظر
پيس ته ڏسندي دنگ رهجي وئي هئي...! هار سينگار ڪانپوءِ ڪومل
جي سونهن ائين نکري پئي هئي جو خود مقدس جو من به مٿس عاشق ٿيڻ
لڳو هو...!؟

ويجهي اچي پيرن ڪان وارن تائين ڪيس ڀرپور نظر سان ڏسندي چيائين.
"ڪومل! ايترو به ظلم نه ڪر، جو ويچارو وڪيل اڄ ئي توکي پاڻ سان
گڏ وٺي وڃڻ جو ضد نه ڪري ويهي...!"
۽ ڪومل مرڪي شرمائجي ڪنڌ جهڪائي ڇڏي ٿي...!!
ٺيڪ 9 وڳي گهر ٻاهران ڪار جي بيهڻ جو آواز اچي ٿو ته ڪومل هڪدم

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڊوڙي ڪمري اندر هلي وڃي ٿي...

مقدس وڏي اچي دروازو کولي فدا حسين کي اندر اچڻ جي دعوت ڏئي ٿي ۽ هو بي حجاب اندر هليو اچي ٿو.

هو ڪومل جي ماءُ کي جهڪي هٿ ڏئي ٿو ته اها خوش ٿي کيس دعائون ڏيڻ لڳي ٿي.

ٻئي ڌريون اڳ ئي متفق ٿي چڪيون هيون، جنهن ڪري گهٽيون ڳالهيون نه ڪرڻيون پيون...!

مقدس چيو "ادا! هي سڄو اعتماد جو رشتو آهي ان ڪري اسين ڪو به شرط ڪونه ٿا وجهڻ چاهيون، باقي منهنجو ذاتي خيال اهو آهي ته جيترو جلد ٿي سگهي، توهان ڪم نبيري وٺو ته آئون به انهيءَ خوشيءَ ۾ شريڪ رهان... جيڪڏهن واپس حيدرآباد هلي ويس ته پوءِ جلدي اچي ڪونه سگهنديس...!"

فدا حسين جي جڻ دل وٽان ڳالهه ٿي هئي، سو خوش ٿيندي وراڻيو "ادي! منهنجو به اهو ئي خيال آهي... جڏهن توهان مون تي هيڏو سارو اعتماد ڪيو آهي ته آئون به توهان جي خيالن تي پورو لهڻ جي ڪوشش ڪندس...! امڙ ۽ توهان اسان جا وڏا آهيو جيئن چاهيندا ائين ئي ٿيندو پيڻ...!"

"ته ادا! توهان تياري ڪريو ۽ هن ئي هفتي جي ڪنهن تاريخ تي سادگي سان شادي ڪري ڇڏيو." مقدس چيو.

"ٺيڪ آهي، ته پوءِ ايندڙ آچر ڪيئن رهندو امڙ؟"

"ها پٽ! اهو ٺيڪ رهندو... پنج ڏينهن تياريءَ لاءِ ڪافي آهن."

فدا حسين ڪوٽ جي کيسي مان چيڪ بوڪ ڪڍندي هڪ چيڪ مقدس جي حوالي ڪندي چيو.

"ادي! هي وٺو ۽ توهان ضروري تياري هتان سان ڪرائجو!"

"نه ادا! انهيءَ جي ضرورت ناهي، اسين پنهنجي نياڻيءَ کي سادگيءَ سان ئي روانو ڪنداسين...!" ڪومل جي ماءُ اعتراض ڪندي چيو.

"امڙ اهڙي ڳالهه نه آهي، جيڪڏهن ڪومل توهان جي ڌيءُ آهي ته آئون به توهان جي پٽ برابر آهيان...! مون جيڪڏهن پنهنجي ونيءَ کي ڪجهه

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻه ڏنو ته ڪو وڏو فرق ڪونه پوندو...!"

"ٺيڪ آهي ادا، آئون پاڻهين سڀ سنڀالي وٺنديس... توهان پنهنجي تياري ڪريو...!" مقدس مرڪي چيڪ وٺندي چيو.

فدا حسين ڪجهه ڳولڻ جي انداز ۾ هيڏانهن هوڏانهن ڏسندي: "ڀلا ڪومل ڪونه پئي نظر اچي...!؟"

مقدس هڪدم ڪٽ تان اٿي خوشي مان ڪلندي، ڪمري اندر وڃي شرم وچان لڪي ويٺل ڪومل کي گهليندي ٻاهر ڪڍي آئي...

ڪومل هڪ خوبصورت ادا سان وڪيل ڏانهن ڏسي، شرم وچان ڀيهر ڪنڌ جهڪائي ڇڏيو.

فدا حسين جي من جي اڱڻ تي ڪيئي شهنايون گونجي ويون، ۽ هو بنا ڪجهه چوڻ ڳالهائڻ جي مرڪندو ٻاهر هليو ويو.

*****

مقرر تاريخ تي فدا حسين ۽ ڪومل جي هڪ سادي تقريب ۾ شادي ٿي وئي. فدا حسين پنهنجي ڪجهه خاص دوستن کي گهرايو ۽ مقدس ۽ ڪومل پڻ پنهنجي ڪن خاص ساهيڙين کي ان دعوت ۾ سڏايو...!

شاديءَ کانپوءِ ڪومل جو گهر وڪيل جي گهر ۾ ڄڻ ته ضم ٿي ويو. سندس ماءُ به گڏ رهڻ لڳي هئي.

ڪومل ۽ فدا حسين هڪ نئين دنيا آباد ڪري ورتي هئي...!

هنن ڄڻ ته جاڳندڙ نيڻن ۾ ڪيئي خواب پوکي ڇڏيا هئا...! ڏک ۽ غم هنن کي الوداع چئي ويا هئا. مرڪ مالهائون سندن مقدر ٻڻجي پيون هيون...! ڪائنات جا ڪاروهنوار في الحال ڪانئن ڇڏائجي ويا... هنن ڄڻ ته هڪٻئي جا ٻانهن ۾ ئي ڪل ڪائنات کي قيد ڪري ورتو هو...!

راتين جون ننڊون نيڻن جي آڪيرن مان اڏام ڪري ويون هيون...!

پيار...هڄتون... ڪيتا.... ٺهڪ... رساما... پرچاءُ.... ناز... انداز... چاهه... چميون... سڪ... ڇڪ... ۽... ۽......!!؟

مطلب ته نئين پيار جي شوق ۾ هنن کي ڏينهن ۽ راتين جي ڪائي سُڌ ڪونه رهي هئي...!

هوڏانهن ڪومل جي ماءُ پنهي جو ايڏو قرب ۽ پيار ڏسي تمام گهڻي خوش

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ مطمئن ٿي وئي هئي...!

❋❋❋❋❋

مقدس واپس حيدرآباد ته هلي آئي هئي پر الائي ڇو هو ڪافي اداس رهڻ لڳي هئي...!
ڪيس ائين لڳندو هو ڄڻ ته سندس دل جي رفتار سست ٿي وئي آهي؟
بار بار ڪيس ڪومل جا خيال ستائيندا هئا...!
ائين محسوس ٿيندو هئس... ڄڻ ڪائنس بهترين دوست کنهن کسي ورتو هجي...!؟
وري جڏهن ڪومل ۽ فدا جي رنگين ۽ بهترين زندگي ڏانهن ڏسندي هئي ته ڪيس پنهنجي سوچ تي پڇتاءُ ٿيڻ لڳندو هو...!!؟
ڪومل به ڪيس ٻي ٽئين ڏينهن فون ڪري وٺندي هئي...!
پر فرق اهو هو ته اڳي ڪومل ٻڌندي هئي ۽ مقدس ڳالهائيندي هئي پر هاڻ مقدس ٻڌڻ لڳي هئي ۽ ڪومل ڳالهائيندي نه ٿڪبي هئي...!
اڳي جڏهن به ڪومل سان رابطو ٿيندو هو ته رڳو ڏکن، سورن ۽ سڏڪن لڙڪن جون ڳالهيون ٿينديون هيون...!
پر هاڻي ڪومل جي مزاج ۽ انداز ۾ ٺهڪن ۽ خوشين جي جهلڪ پڌري ۾ ايندي هئي..!
هوءَ جڏهن به ڳالهائيندي هئي ته رڳو پنهنجي مڙس فدا حسين جي تعريف جا ڄڻ ته گيت ڳائيندي هئي...!
ڪڏهن ٻڌائيندي هئي ته هن آچر تي اسين پنهنجي گاڏيءَ ۾ چڙهي ڪينجهر ويا هئاسين... ڏاڍو لطف آيو... توکي جام ياد ڪيوسين...!!
نوري ريسٽورينٽ ۾ تريل مڇي کاڌيسون...!!
ڪڏهن چوندي هئي ته هن دفعي ڀنڀور جي ٽڪري تي گهمڻ وياسين سڄي جا پڊ.... شهر جا آثار.... ۽ پراڻا قصا ياد ڪري ڏاڍو سڪون ماڻيوسين...!
اهڙا قصا ۽ تعريفون ٻڌي ڪڏن ڪڏهن خود مقدس جي من ۾ ريس پيدا ٿي پوندي هئي...!
هو سوچيندي هئي ته ڪاش، منهنجو به ڪو همسفر هجي... جنهن سان

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳڌجي، زندگيءَ جا حقيقي رنگ ڏسي سگهان...؟
جنهن جي ٻانهن جي آغوش ۾ سمهي اکين جا ڪ لاهي سگهان...؟
جنهن جي هٿن ۾ هٿ ڏيئي، اڪيلائيءَ جا انيڪ سفر انجوائي ڪريان...!
پر جڏهن اهڙين اجاين سوچن مان آجيو ملندو هئس ته پاڻ مهاڳو پٽڪي پوندي هئي...
"آئون به ڪا صفا چري آهيان...!!؟"
۽ پوءِ اپ ڏي دعائيه نظرون کڻي چپن ۾ چوندي هئي...!
"يا ستار...! يا غفار...!"
تون منهنجي دوست ڪومل جي جهولي سدائين ٽهڪن سان ڀري رکجانءِ...!
"ڪيس ڪڏهن به جيون ۾ ڏک نه ڏجانئس...!!"
"سندس جوڙي سلامت رکجانءِ يا رحيم...!!"
"شال ڪومل! سدائين ور سهاڳڻ رهين...! آمين ثم آمين...!"

❊❊❊❊❊

جڏهن ڪومل جي سئوٽ وڏيري همير خان کي ڪومل جي وڪيل سان شادي جي خبر پئي ته هو ڪاوڙ ۽ غيرت مان تپي باهه ٿي ويو...!
هڪ ته هن ڪومل کي سندس مڱيندي هجڻ جي دعوي ڪئي هئي، جنهن کي هاڻ سندس لڄ جي غيرت جاڳي پئي هئي...! ۽ پيو ته هن هڪ وڪيل سان شادي ڪئي هئي جنهن ڪري ڪيس قانوني طور زمين کسجڻ ۽ چاچي جي قتل جي پيهر جاچ کلڻ جو خوف پڻ وکوڙي ويو هو...!!؟
ڪيس خوف ڳاڙڙ ڪاوڙ صفا آپي مان ڪڍي ڇڏيو هو.
هن انهيءَ فڪر مان هڪدم جان ڇڏائڻ ٿي چاهي، ان ڪري پنهنجي خاص ڪمدار علڻ کي سڏي سمجهايائين ته وڃي ٻيلي ۾ مون واري سنگتي ڌاڙيل ملهار کي نياپو ڏئي اچ ته سڀاڻي واري رات جو اسان وٽ هتي محفل مچندي... تون پنهنجي وفادار ساٿين بهادر خان ۽ مامون ميرڻ سميت ضرور اچجانءِ...!
ڪمدار علڻ مڇ کي تاءُ ڏيئي هٿ ۾ ڪهاڙي جهولائيندو ٻيلي طرف راهي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تي ويو...!

۽ وڏيرو همير خان ڳاڙهين اکين سان ڪيس ويندو ڏسندي ۽ ڪي خوني سوچون سوچيندو رهيو...!

۽ پوءِ ٻي رات وڏيري همير خان جي اوطاق ٻاهران ديڳون چڙهي ويون... ڪڪڙ ۽ ٻڪرا ڏار ڪسجڻ لڳا...! قسم قسم جا طعام ترجڻ لڳا...!

اوطاق اندر تر جا ڪجهه نالي وارا لوفر ۽ بدنام وڏيرا کٽن تي ويهي ٽنگه ٽنگن تي چاڙهي پنهنجو رعب ۽ دٻدٻو ڏيکاري رهيا هئا ۽ وڏيري همير خان جي چمچاگيريءَ جا به گڻ ڳائيندا رهيا....! سندس اڳيان ولايتي بوتلن جا ٻوچ کليا پيا هئا. ۽ ٽيبل تي پڳيل دال ۽ نمڪ پارن جون پليٽون پريون پيون هيون.... جيئن ئي رات گهري ٿيڻ لڳي ته رش وڌي ڪنهن ڪاچ يا ميلي جو ڏيک ڏيڻ لڳي هئي...

ڪاڏي پيتي ڪانپوءِ اوطاق جي کليل پڌر ۾ ڳائڻ وڄائڻ شروع ٿي ويو...! حيدرآباد مان خاص ناچڻيون گهرايون ويون هيون، جن پنهنجي نخريلي ناچ ۽ جسم جي نمائش سان محفل کي خوب گرمائي، ويٺلن جا رهيل هوش به اڏائي ڇڏيا هئا... جنهن سبب ڪجهه ترجا وڏا وڏيرا به وڏيرائپ وساري ناچڻين سان گڏ ائين جهومي رهيا هئا ڄڻ هو انهن ناچڻين جي ئي خاندان مان هئا...!!؟

محفل ۾ وڏيري همير خان سان گڏ علائقي جو بدنام ڌاڙيل ملهار پنهنجي ساٿين بهادر خان ۽ مامون ميرڻ سميت گولين جا ٻٽ ڪلهن ۾ سجائي ويٺا هئا ۽ انهن جي صفا سامهون پوليس جا ڪجهه وڏا ڪامورا پڻ نشي ۾ الوٽ جهومي رهيا هئا...!

جڏهن محفل عروج تي پهچي حاضرين کي مدهوشيءَ ۾ مست ڪري ڇڏيو، تڏهن وڏيري همير خان ڌاڙيل ملهار کي ڪن ۾ انتهائيءَ رازداريءَ سان پنهنجي من مقصد جي ڳالهه ٻڌائي ۽ ڪجهه وقت پٺي يار سرهاڻن ۾ پئجي ويا...!

ليٽ سنڌن سودو ٺهي ٿي ويو...!

وڪيل فدا حسين جي لاش جي قيمت 15 لک رپيه مقرر ٿي. وڏيري همير خان هڪ دستي ايڊوانس طور ملهار جي هٿ تي رکي ۽ پوءِ تاڙي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ملائڻ جي زوردار نڪاءُ سان گڏ، هنن جي ڪاڪڙن مان ٺهڪن جا برسڻ، رپيٽر جيان آسمان کي ڏارڻ لڳا ۽ ملهار ڏاڙيل جو ٽولو هلندڙ محفل دوران پيهر پيلي ۾ لهي ويو...!!؟

❊❊❊❊❊

رات دير تائين جاڳي ڪچهريون ڪندي ڪومل فدا سان انگل ڪري ويٺي ته هن آچر تي پاڻ مقدس سان ملڻ لاءِ حيدر آباد ضرور هلنداسون...! فدا پنهنجي زال جي ڪا به ڳالهه ٽاري نه سگهندو هو ۽ سندس خوشي خاطر هن جي هر مرضي اکيون پوري قبولي وٺندو هو...!

آچر صبح 6 وڳي مقدس جي گهر واري فون جي گهنٽي وڳي ته هو ننڊ مان ڇرڪ ڀري اٿي ۽ ننڊ اکڙين اکين سان فون کڻي ڀڳريل آواز ۾ چيائين.

"هيلو...!"

"هيلو مقدس، آئون ڪومل پئي ڳالهايان...!"

"ڪومل تون...!! هينئر...!؟"

"چو مقدس! ان ۾ حيران ٿيڻ جي ڪهڙي ڳالهه آهي، ڇا مون اڄ پهريون ڀيرو توکي فون ڪيو آهي...!!؟"

"اها ڳالهه ناهي يار...! اصل ۾ تون جڏهن به فون ڪندي آهين ته مون کي پريشان ڪرڻ لاءِ ڪو نئون ٽينشن ڏيندي آهين...! ۽ آئون هن وقت ڪو به ٽينشن وٺڻ جي موڊ ۾ بلڪل به ناهيان...!!؟"

"تون پلي موڊ ۾ نه هجين... پر مون توکي اهو ٽينشن ڏيڻ لاءِ ئي فون ڪيو ته اسين اڄ تنهنجا مهمان ٿيڻ وارا آهيون...!؟"

"ڇا؟ واقعي ئي...!؟" مقدس خوش ٿيندي پڇيو.

"تنهنجو قسم...!"

"منهنجو نه، هُن جو قسم کڻ...!"

"اهو ناممڪن آهي...!"

"باقي آئون اينتري سستي آهيان جو...!!؟"

"ها ها ها..." فون مان کجهه سنهڙا ٽهڪ گونجيا ۽ پوءِ بزي ٽيون وڄڻ لڳي.

مقدس جيئن واپس ڪمري ۾ آئي ته شهباز پڇيو:

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"ايترو سوير ڪنهن جو فون هو مقدس...؟"

"ادا، هو مون واري دوست آهي نه... ڪومل... جنهن وڪيل سان شادي ڪئي آهي، ان جو فون هو... هو اڄ ٻئي ڄڻا ٻارن وٽ اچي رهيا آهن."

"ڪهڙي ٽائيم ايندا؟ مون کي ته اڄ يونيورسٽي ۾ فنڪشن اٽينڊ ڪرڻو هو؟"

"ڪا ڳالهه ناهي ادا، توهان مون کي ڪجهه ضروري سامان آڻي ڏجو ۽ پوءِ مهمانن کي آئون پاڻ سنڀالي وٺنديس."

"ليڪ آهي...! پرچي لکي رکجانءِ"

❊❊❊❊❊

اڄ هنن کي سنيرنڊي نڪرڻ ۾ ڪافي دير ٿي وئي هئي...!

ٺاڪ منجهند جي ٽائي ڪومل ۽ فدا تيار ٿي اچي ڪار ۾ ويٺا... فدا ڪار ڊرائيو ڪري رهيو هو ۽ ڪومل پر ۾ ويٺي هئي...!

گاڏي شهر ڇڏي مين حيدرآباد روڊ تي ڊوڙڻ لڳي...!

اس اينتري تيز هئي جو روڊ تي جڻ باهه جا الا پيا اٿيا...!

ٽرئفڪ تمام گهٽ هئي...!

فدا حسين پهريائين گاڏيءَ جي اي سي چالو ڪئي ۽ پوءِ ٽيپ رڪارڊ جو بٽڻ آن ڪيائين ته هلڪي موسيقيءَ سان ضامن علي جو آواز گاڏيءَ ۾ گونجي پيو...!

"عشق هو چرچو نه هو
رونشو نه هو
باهه جو شعلو هو
گلدستو نه هو...!

مان به عيدن تي خريديان ها ڪٿي
پر خوشي بازار جو سودو نه هو...

عشق هو... عشق هو... عشق هو چرچو نه هو.....!!"

هي ٻئي ڄڻا انهيءَ ڪلام جي سحر ۾ سيڪجهه وساري ويٺا هئا...

فدا هڪ ادا سان پاسيري نهار سان پاسي ۾ ويٺل پنهنجي پياري ڪومل کي پيار سان ڏسندي دل ئي دل ۾ پنهنجي نصيبن تي ناز ڪري رهيو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هو...! ۽ گاڏي جيئن ئي مصري شاهه جي درگاهه واري موڙ مان نڪري روڊ تي سڌي ٿي تہ لطيف پيٽرول پمپ جي پراڻي بلڊنگ پٺيان ديوين جي گهاٽي جهڳٽي مان ٿي ٻُٽ پڌل هٿياربند اوچتو روڊ تي چڙهي سندن گاڏي کي هٿيارن جي زور تي روڪڻ لاءِ رائفلون ايمون ڪيون... ان اوچتي ڪارروائي تي فدا حسين بدحواس ٿي پيو ۽ گاڏي جي ايڪسيليٽر تي زوراڻي لت رکجي وئي، جنهن ڪري ان جي اسپيڊ اڃان بہ وڌي وئي...!

ڌاڙيلن گاڏي تي انڌا ڌنڌ فائرنگ ڪري چارئي ٽائر برسٽ ڪري وڌا ۽ گاڏي رمن تي ڇيڪاٽ ڪندي گهمتون هڻندي وڃي روڊ جي ايرندي ڪناري تي بيهي رهي ۽ ٽائرن مان دونهان نڪرڻ لڳا...!

ڌاڙيل ڊوڙي اچي اڳيان پٺيءَ در کولي فدا ۽ ڪومل کي هيٺ گهلڻ لڳا...!

گهليندا جڏهن روڊ جي ٻئي ڪناري جي لاهي وٽ پهتا تہ اوچتو سامهون پوليس موبائيل انتهائي تيزيءَ سان خطري جا سائيرن وڄائيندي ظاهر ٿي...!

پوليس جي اوچتي آمد ڌاڙيلن کي بوکلائي وڌو... ۽ هنن مان هٿ ڪڍي پاڻ بچائڻ لاءِ ديوين طرف ڀڄڻ لڳا...!

پوليس هڪدم لهي فائرنگ شروع ڪري ڏني ۽ جوابي فائرنگ ڌاڙيلن بہ شروع ڪري ڏني...!

شهر ويجهو هئڻ ڪري پوليس جي ٻي نفري ڊي ايس پي عبدالحميد جي اڳواڻي ۾ پهچي وئي ۽ ڌاڙيلن جو چئني طرفن کان گهيراءُ تنگ ڪيو ويو...!

نيٺ ڌاڙيلن کي هٿيار ڦٽا ڪري پوليس آڏو پيش ٿيڻ ڪانسواءِ ڪو بہ چارو نہ مليو ۽ نامور ڌاڙيل ملهار پنهنجي ساٿين بهادر خان ۽ مامون ميرڻ سميت گرفتاري پيش ڪري ڇڏي...!

وڪيل فدا حسين روڊ تي گهلجڻ ڪري زخمي ٿي پيو هو ۽ ڌاڙيلن جو سردار ملهار پڻ ٽنگهہ ۾ گولي لڳڻ ڪري زخمي ٿي پيو هو.

ڊي ايس پي عبدالحميد وڪيل فدا حسين ۽ سندس زال ڪومل کي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آفيس ۾ سڏائي سندن بيان قلمبند ڪيا ۽ کين احتياط جي هدايت ڪندي گهر وڃڻ جي اجازت ڏيئي ڇڏي...!

❋❋❋❋❋

مقدس سڄو ڏينهن انتظار ڪري ڪري بيزار ٿي پئي پر مهمان جڏهن نه پهتا ته کيس يقين ٿي ويو هو ته ڪومل سائس اهو بہ مذاق ڪيڏيو هوندو...!؟ ۽ پوءِ مقدس کي ڪومل تي تمام گهڻي ڪاوڙ اچڻ لڳي هئي...!؟

جڏهن رات جو 8 وڳي ڌاري ڪومل مقدس جو نمبر ملايو ته مقدس مٿس ڏمر جي پئي... بلڪ وڙهڻ لڳي هئي ڇئي:

"ڪومل! هر ڳالهہ جو ڪوئي وقت ڪوئي ٽائيم هوندو آهي...!تون هر وقت مذاق ڪندي، صفا ٻاراڻيون حرڪتون ڪندي آهين. آئون ئي بيوقوف آهيان جو تنهنجي ڳالهين تي اعتبار ٿي ڪريان...!؟"

"اڙي مقدس دوست! تون ڪجهہ منهنجي بہ ته ٻڌ...!؟"

"ڇا ٻڌان تنهنجي...!؟ تون ڪيڏي نہ غير سنجيده ٿي وئي آهين...!؟"

"پر مقدس يقين ڪر، اڄ آئون صفا سنجيده آهيان...! اسين اڄ تو ڏانهن ئي نڪتا هئاسون... پر رستي ۾ ڌاڙيلن اسان جي گاڏيءَ کي برسٽ ڪري اسان کي اغوا ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي، اهو تہ شڪر ٿيو جو اسان جي ڀاڳ ۾ مٿان پوليس پهچي وئي...!؟"

"واهہ، ڏاڍو سٺو... بچي تہ وئين نہ...؟؟ هاڻي اها بڪواس وڃي ڪنهن ٻئي کي ٻڌائجان...!!" مقدس ڪاوڙ ڀري طنز سان کيس چيو...!

"پر... پر... مقدس، تون ٻڌ تہ سهي...!!؟" ڪومل چوندي رهي پر ان کان اڳ لائين ڪٽجي وئي...!

❋❋❋❋❋

ٻئي ڏينهن صبح واري اخبار ۾ شهہ سرخيءَ سان اها خبر ڇپي هئي تہ لاڙ جو بدنام ڌاڙيل ملهار، ٻن ساٿين سميت پوليس مقابلي ۾ گرفتار ٿي ويو آهي، ڌاڙيلن ناماري وڪيل فدا حسين ۽ سندس زال ڪومل کي هٿيارن جي زور تي لطيف پيٽرول پمپ وٽان اغوا ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي تہ حادثي جي اطلاع تي وينڊز پوليس سان ٽڪر ٿي پيو جنهن ڪانپوءِ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پرغماليءَ کي جهڏي جهنگ طرف پڳا، جتي ٽن ڪلاڪن جي سخت مقابلي ڪانپوءِ پوليس ڏاڙيلن کي گرفتار ڪري ايڊووڪيٽ فدا حسين جي فرياد تي ڪيس داخل ڪري ڪين جيل حوالي ڪري ڇڏيو آهي.
واضح رهي تہ ڏاڙيل ملهار قتل، ڦر ۽ اغوا جي سوين ڪيسن ۾ گهربل هو ۽ سنڌ حڪومت طرفان مٿس 20 لک رپيہ ۽ سندس ساٿين بهادر خان ۽ مامون ميرڻ جي گرفتاريءَ تي 5.5 لک روپيہ انعام رکيل هو...!
ان خبر جي هيٺان 2 ڪالم جي هڪ خبر ملهار ڏاڙيل جي اعترافي بيان جي هئي...! جنهن ۾ هن اعتراف ڪيو تہ اسان وڏيري همير خان جي چوڻ تي وڪيل فدا حسين کي اغوا ڪرڻ تي چاهيو... ڇو تہ وڪيل فدا حسين وڏيري همير خان جي منگ سان شادي ڪئي آهي.
ان جي پر ۾ ٻي بہ ٻن ڪالمن جي خبر ڇپيل هئي، جنهن ۾ لکيل هو تہ ڏاڙيلن جي اعتراف تي پوليس اٿالي اڏ رات جو چڙهائي ڪري وڏيري همير خان کي پڻ گرفتار ڪري ورتو آهي.
آخر ۾ سنگل ڪالم ۾ فدا حسين جو بيان هو تہ اسين حيدرآباد ڪومل جي دوست جي دعوت تي وڃي رهيا هئاسين تہ واقعو پيش آيو. وڏيري مير خان ۽ سندس پٽ همير خان جا ڪومل جي خاندان سان اختلاف آهن، جنهن ڪري هنن اسان کي اغوا ڪرائي مارائڻ تي چاهيو پر هاڻي انهن وڏيرن کي ڪورٽ جي ڪٽهڙي ۾ آڻي حساب وٺندا سون.

❊❊❊❊❊

صبح سوير مقدس بورچيخاني ۾ چانهہ ٺاهي رهي هئي تہ سندس پاءُ شهباز ڪير سان گڏ اخبار بہ وٺي آيو.
ڪير پيٺ کي ڏيئي پاڻ اندران ڪرسي سيري اچي ٻاهر پڌر ۾ ويهي جيئن ئي اخبار کولي تو تہ هڪدم سندس نظر ڊوڙي وڃي ان خبر تي بيهي تي ۽ ڪانئس رڙ نڪري وڃي تي، پيٺ کي ٽڪرا سڏ ڪندي چوي ٿو.
”مقدس، ٻاهر تہ اچ! اچ ڏاڍي ٻري خبر آئي آهي...!“
ڇا؟ ڪا خاص ڳالهہ ٿي آهي ڇا ادا؟!“
مقدس اچي پاءُ جي پٺيان بيهي اخبار ۾ ڏسندي پڇڻ لڳي ٿي.
”ها مقدس، هي ڏس! ڪالهہ تنهنجي دعوت تي اينڊڙ مهمانن سان هيڏو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سارو واقعو پيش آيو ۽ توکي ڪائي خبر ناهي...!؟"
۽ جڏهن شهباز جي هٿن مان ڪٽي مقدس اها خبر تفصيل سميت پڙهي
ٿي تہ سندس پيرن هيٺان زمين کسڪندي محسوس ٿئي ٿي...
رات ٿيل ڪومل سان تيزيءَ ٿي ڪيس پڇتاءَ ٿيڻ لڳي ٿو ۽ هو پاڻ کي
ضمير جي ڏوهاري سمجهندي ملامتون ڪرڻ لڳي ٿي...!!؟؟
هو ڪچن مان چانهہ جا ٻہ مگ پري هڪ پاءُ شهباز کي ڏيندي ۽ ٻيو هٿ ۾
ڪٽي ڪمري اندر هلي وڃي ٿي.
ٽيليفون واري ٽيبل تي چانهہ رکي ڪرسي سيري پر ۾ ويهندي ڪومل
جو نمبر ڊائيل ڪري ٿي...!
مسلسل رنگ وڃندي رهي ٿي پر فون ڪو بہ اٽينڊ نٿو ڪري...! هوءَ
پيهر ... ٽيهر ۽ بار بار ٽرائي ڪري ٿي پر فون اٽينڊ نٿي ٿئي تہ ويتر
پريشان ٿي وڃي ٿي.
۽ پريشانيءَ ۾ سندس چانهہ بہ ٺري پاڻي ٿي وڃي ٿي...!
پاءُ شهباز سڄي ڪيفيت کي سمجهندي ڪمري اندر هليو اچي ٿو... ۽
ڀيڻ کي دلاسو ڏيندي چوي ٿو:
"مقدس، پريشان نہ ٿي...! سڀاڻي تنهنجو آخري فزڪس جو پرچو آهي
اهو ڏيئي تون ڳوٺ هلي وڃجان... ۽ پوءِ ڪومل سان روبرو ملي سڀ
حقيقتون معلوم ڪري وٺجانءِ...!"
مقدس پنهنجون پريشانيون لڪائيندي چيو، "نہ ادا، اهڙي ڳالهہ ناهي...
الله تعاليٰ رحم ڪيو آهي."
۽ ٻئي ڏينهن مقدس کي سندس پاءُ شهباز ڳوٺ روانو ڪرڻ لاءِ بس
اسٽينڊ تائين ڇڏڻ آيو هو...! کيس ڪوسٽر ۾ ويهاري فروٽ جي ٿيلهي
بہ آڻي ڏنائين... اهو بہ چيائين تہ "پاڙو مون ڏيئي ڇڏيو آهي، تون نہ
ڏجانءِ...!"
پاءُ جي احساس کي ڏسي، مقدس کي دل ئي دل ۾ فخر ٿيڻ لڳو هو... ۽
پوءِ ڪوسٽر جي وڃڻ تائين شهباز بيٺوئي رهيو هو.
ڳوٺ پهچي پنهنجو بيگ ڪمري ۾ رکي ۽ ماءُ پيءُ سان تمام گرم جوشيءَ
۽ خوش اخلاقيءَ سان ملندي، کين پنهنجي پڙهائي ۽ امتحان بابت

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

احوال ڏنائين...

مقدس، پيءُ جي وينئي سندس فون تان ڪومل جو نمبر ڊائيل ڪيو.

”يس... فدا حسين اسپيڪنگ!“

رسيور مان فدا حسين جو آواز آيو تہ مقدس انتهائي پنهنجائپ مان پنهنجو تعارف ڪرائي، دعا سلام ڪرڻ بعد ڪومل سان ڳالهائڻ جو اظهار ڪيو تہ فدا حسين ڪومل کي سڏي فون سندس حوالي ڪري ڇڏيو.

ڪومل ڪنڌ کي چندڪو ڏيئي چهري تان وار هٽائيندي رسيور ڪن تي رکيو...

سامهون مقدس جو آواز ٻڌي جڻ تہ ڪومل ٽڙي پئي.

”اڙي مقدس...! تون ائين اچانڪ اچي وئين...! ٻڌايو بہ ڪونہ ظالم...!؟“

فون مان ڪومل جو ساڳي هجتائو لهجو ۽ خلوص ڏسي، مقدس جي دماغ تان اهو سڄو بار ئي لهي ويو هو، جيڪو اهو سوچيندي مٿي تي کنيو هئائين تہ شايد ڪومل ساڻس ناراض هوندي... ۽ اطمينان جو ساهہ کڻندي چويس تي.

”ها ڪومل! اهو ڪٿي ممڪن آهي تہ تو تي ڏکيو وقت اچي ۽ آئون نہ پهچان...؟“

”پر توکي تہ منهنجي ڳالهہ جو يقين ئي ڪونہ هو...؟“

”جيڪڏهن يقين هجي ها تہ رات ئي پهچي نہ وڃان ها...!؟“

”تہ پوءِ ڪيئن يقين آئي؟“

”اخبار پڙهي...!“

”اوهہ! تڏهن چئبو تہ اسين ڏاڍا مشهور ٿي ويا آهيون...!؟“

”پلا هاڻي مون وٽ ڪيڏي مهل ٿي اچين مقدس؟“

”حيدرآباد کان هيستائين آئون پهتيس، باقي هيترو پنڌ تہ توکي بہ ڪرڻ گهرجي نہ...!؟“

”ان جو مطلب تہ تون مون لاءِ ڪونہ آئي آهين...؟“

”هاڻ بس بہ ڪر... آئون توري دير ۾ تو ڏانهن اچان ٿي...!“

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"ٺيڪ آهي...اسين توهانجو انتظار ٿا ڪريون."

۽ جڏهن مقدس تي نظر پيئي ته ڪومل خوشيءَ مان ٽڙي پئي ۽ ڪيس ڀاڪرن ۾ ڀري ڦيريون ڏيارڻ لڳي هئي...!

"پر ڪومل! مون ته سمجهيو هو ته ان واقعي ڪانپوءِ توهان ڏاڍا پريشان هوندا... ليڪن توهان ته ائين مطمعين پيا لڳو جڻ ته ڪجهه ٿيو ئي نه هجي...؟!"

"اهو ان ڪري مقدس، جو جن دشمن اسان لاءِ کاهي کوٽي هئي ان ۾ پاڻ ئي ڪري پيا آهن...! جن اسان کي مارڻ تي چاهيو تن کان قدرت واري اهڙو انتقام ورتو آهي جو اهي جيل ۾ آهن ته پوءِ ڇا اسان کي پنهنجي مقدر تي فخر نه ڪرڻ گهرجي...!؟"

"ها ڇو نه؟! هونئن به چوڻي آهي ته جيڪو ٻئي لاءِ قبر کوٽيندو سو پاڻ ئي ان ۾ دفن ٿيندو...!"

ائين هو ڪچهري ۾ محو ٿي ويون ۽ وڪيل صاحب احترامن اتان اٿي پنهنجي بينڪ ڏانهن هليو ويو.

ڪومل وڏي تجسس ۽ اداڪاري سان اهو سڄو واقعو ٻڌايو ۽ اهو به ٻڌايائين ته وسندڙ گولين جي وچ ۾ زندگي ۽ موت جي به واٽي تي بيٺي هئن ڪيئن نه سرجو سانگو لاهي ڇڏيو هو...

ڪومل ٻڌايو ته ڀرين ان واقعي کي هنن ڪوئي اتفاق ئي سمجهيو هو پر جڏهن رات جو دير سان ڊي ايس پي صاحب فدا کي فون ڪري ٻڌايو ته ڏاڍيلن اعتراف ڪيو آهي ته ڪين همير خا موڪليو هو... ۽ همير خان جي گرفتاري جي خبر ملي ته ضرور ڪجهه پريشاني ٿي...! ڇاڪاڻ ته اسان زندگي کي بي خوف انجوائي ڪرڻ چاهيو هو پر اسان جا دشمن اڃا ٿريا ڪونه آهن ان ڪري هاڻي اسان کي به احتياط ۾ ئي رهڻو پوندو.

"ها ڪومل دوست احتياط وڏو هٿيار آهي...! پر ڪومل حقيقت ۾ توکي اهڙي ئي مضبوط سهاري جي ضرورت هئي جيڪو توکي ظالم سماج جي هٿ نوڪين رسمن کان بچائي سگهي ها...!"

۽ جيڪڏهن توکي فدا حسين جهڙي وڪيل جو سهارو نه هجي ها ته جيڪر تهنجا دشمن توکي ڪڏهن به آزاد زندگي جيئڻ نه ڏين ها...!"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"سچ ٿي چوين مقدس...! پر چوندا آهن تہ قدرت وارو هر مشڪل جو ڪوئي حل بہ پاڻ ئي ڪڍي ڏيندو آهي...! ان ڪري آئون سمجهان ٿي تہ فدا کي قدرت واري منهنجو مددگار ڪري موڪليو هو...!"

"ها ضرور...! تو کي ان رب جو شڪر ڪرڻ گهرجي...!"

"پر مقدس، ان سان گڏ آئون تنهنجي بہ تہ شڪر گذار آهيان...!"

"خير ڇڏ انهن فضول ڳالهين کي...! هاڻ ٻڌائي تہ توهان اڳتي جو ڇا سوچيو آهي."

"ها مقدس! فدا تو چوي تہ هاڻي آئون انهن وڏيرن کي قانون جي دائري ۾ آڻي اگر جهڪائيندس نہ تہ اهي سک سان هلڻ ڪونہ ڏيندا، ان ڪري هو بابا جي ملڪيت ڦٻائڻ جي ڪورٽ ۾ دعوي پيو داخل ڪرائي، جنهن ۾ امڙ ۽ آئون شاهد هونداسين...!"

"پر ڪومل! انهيءَ سان تہ ويتر دشمنيون وڌنديون...! پوءِ تہ توهان لاءِ خطرا بہ وڌي ويندا...!؟"

"اهو تہ مون بہ فدا کي چيو تہ ناڳن جي ٻرن ۾ هٿ نہ وجهہ پر هو چوي ٿو تہ قانون انهن ناڳن کي نوڙي ناهي ڇڏيندو ۽ پوءِ اهي ساڳي زمينون بہ واپس ڪندا... ۽ پنهنجي جان بخشيءَ لاءِ پاڻ کي منٿون بہ ڪندا...!"

"ٺيڪ آهي پر يار، مون کي تہ وري بہ خوف پيو ٿئي متان...!؟"

"بس مقدس، تون منع نہ پر دعا ڪر... خدا ڪندو سڀ ٺيڪ ٿيندو...!"

❊❊❊❊❊

وقت جا ڪانٽا چڙ واڳ گهوڙن جيان ٽاپ ٽاپ ڪندا، حال کي ماضيءَ ۾ مٽائيندا، مستقبل جي بي خبر منزل ڏانهن ڊوڙندا رهيا. وڏيري همير خان ۽ ڏاڙيل ملهار جي ٽولي کي سخت پيروي ڪري وڪيل فدا حسين ڳريون سزائون ڏيارڻ ۾ ڪامياب ٿي ويو.

ڪومل جي دعوي تي پڻ ڪورٽ سڳوري ڪيس پيءُ جي ملڪيت جي وارث تسليم ڪندي ڪيس سموري ڦٻايل زمين واپس ڏياري ڇڏي ۽ فدا حسين پنهنجي همٿ، بردباري ۽ پوليس جي مدد سان قبضو وٺي ۾ پڻ ڪامياب ٿي ويو...!

ڪومل جي ماءُ کي ان وقت دل جو دورو پيو جڏهن سندس مڙس جي زمين

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪورٽ سگوري ڪين واپس ڏياري...!

هڪ خوشي ۽ ٻي خوف جي گاڏڙ ڪيفيتن ۾ هو پنهنجي دل جي رفتار ڪي سنڀالي نہ سگهي... ۽ اسپتال ۾ 24 ڪلاڪن جي ڪشمڪش ڪانپوءِ دم ڏئي حوالي ڪري ڇڏيائين...

ڪومل ڪي ماءُ جي وفات جو شديد ڏک رسيو. ڇاڪاڻ تہ اها جيجل ئي هئي جنهن ڪيس ماءُ ٻنهي سانڊيو ۽ پيءُ ٻنهي نڀايو هو...! پر وري بہ فدا حسين جي پيار ۽ مقدس جي دلداري ڪيس وڏي آٿت ڏني ۽ هو جلد پاڻ سنڀالي وٺي زندگي ٻيهر معمول تي موٽي آئي ۽ اجا بہ وڌيڪ سندن زندگي ۾ تڏهن خوشيون اچي ويون جڏهن ڪومل ڪي ڳلن جهڙو پٽ ڄائو هو...! جڻ ڪين هڪ خوشين جو نئون خزانو ملي ويو هو پٽ جي روپ ۾...! وڪيل فدا حسين ۽ ڪومل جي ننڍڙي دنيا ۾ ٽڙيل گل هنن ڪان سمورا ڏک ۽ غم وساري ڇڏيا هئا ۽ هنن جي دنيا نون رنگن ۾ رچجي چڪي هئي.

هوڏانهن مقدس جي انٽر جي رزلٽ پڻ هن جي لاءِ نيون خوشيون، نيون ڪاميابيون ۽ نئون پيار کڻي آئي هئي...! هن پوري ڊويزن ۾ سيڪنڊ پوزيشن حاصل ڪئي هئي.

اخبارن سندس فوٽو ۽ انٽرويو شايع ڪيا...

سندس پيءُ ڊاڪٽر فرحان کي مبارڪ باد جون فونون اچڻ لڳيون... پاڻ شهباز تمام گهڻو خوش هو... پر سندن ماءُ ڊاڪٽرياڻي سحرش تہ جڻ ڪوئي خوشيءَ جو چنڊ فتح ڪيو هجي...!!

سڄي گهر ۾ خوشي آسماني تارن وانگي اگهڻ، در ۽ درين تي چمڪي پئي هئي...!

مقدس جو جڻ نصيب جرڪي پيو هو ۽ سندس حصي ۾ سڄي گهر جو پيٽو پيار اچي ويو...! سيئي ڪيس خاندان جو چشم و چراغ سڏڻ لڳا هئا...!

۽ انهيءَ خوشي ۾ ڊاڪٽر فرحان هڪ زبردست پارٽيءَ جو اهتمام پنهنجي گهر ۾ سجايو هو...!

سڄو گهر رنگين بلبن ۽ ٽيوب لائٽن سان چراغان ڪيو ويو... صبح 10

وڳي پارٽي هئي جنهن ۾ ڪاڌي، پيتي، چانهه بوتلن جو خاص بندوبست ڪيو ويو هو. اڳين رات سندن گهر ۾ جڻ شادي، جو سماع هو...!
سڀئي گهر وارا رات جو دير تائين گهر جي سجاوٽ ۽ پارٽي جي تياري ۾ ڪم ڪار ڪندا رهيا ۽ رات جو گهٽي دير ڪانپوءِ هڪ هڪ ٿي هر ڪوئي پنهنجي بستري ڏانهن ويندو رهيو، اهو سوچيندي ته صبح سوير پير اٿي ڪين گهڻو ڪم ڪرڻو هو...
ڪم ڪار جي ٿڪاوٽ سبب سڀني کي جلد ئي ننڊ اچي وڃي ٿي پر مقدس کي خوشيءَ وچان ننڊ نٿي اچي... هوءَ پنهنجي انهيءَ پارٽي بابت سوچيندي ۽ خيالن سان گڏ پاسا بدلائيندي رهي ٿي، جنهن فنڪشن ۾ سندس ڪافي دوست ۽ ڪومل به پنهنجي مڙس فدا حسين سميت شريڪ ٿيڻي هئي...!
ڪير ڪيئن ڪيس وش ڪندو...!؟
ڪير ڪهڙا تحفا آڻيندو...!؟
مهمانن جي جهڳٽي ۾ هو پاڻ کي ڇا محسوس ڪندي...!؟
اهي خيال ڪيس جاڳڻ تي مجبور ڪري رهيا هئا...!
۽ رات جو اڌ کان وڌيڪ حصو وهامي وڃي ٿو ۽ ڪيس پاڻيءَ جي طلب ٿيڻ لڳي ٿي...
هوءَ دنگ رهجي وڃي ٿي، جڏهن پاهر نڪري پنهنجي پيءُ ماءُ جي ڪمري ۾ لائيٽ پرندي ۽ اندران سندن ڇڻ پڻ جا آوز ايندي ٻڌي ٿي...
ڪيس يقين ئي وڃي ٿو ته هن خوشيءَ ۾ جاڳندڙ هو اڪيلي ناهي، پر ساڻس گڏ ماءُ پيءُ به سراسر ناهن سُتا...!
هوءَ چوري قدم کڻندي پنهنجي باري ۾ ماءُ پيءُ جا رايا ٻڌڻ لاءِ سندن بيڊ روم جي بند دريءَ تي ڪن رکي ڳالهيون ٻڌڻ جي ڪوشش ڪري ٿي...!
ڪيس هنن جي ڪچهري صاف ٻڌڻ ۾ اچي ٿي... ۽ واقعي ٿي به هو سندس ئي باري ۾ ڳالهيون ڪندي هڪٻئي سان مذاق ڪندي گهڻو خوش ٿي رهيا هئا...!
"سحرش! حقيقت ۾ مقدس هن خاندان جو رتبو تمام گهڻو بلند ڪيو آهي...! ۽ مون کي پنهنجي هن ڌيءَ تي ڏاڍو فخر آهي...!"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"اڙي واهه! اڄ تہ ڏاڍو فخر تو ڪرين...! پر ياد اٿئي، جڏهن مقدس جي مجبور ماءُ ويچاري انتهائي بيوسيءَ ۾ هن کي منهنجي جهوليءَ ۾ وجهي، فجر تائين روئندي روانيءَ تي هئي...!؟ ۽ صبح جو مون توکي سچي حقيقت ٻڌائيندي چيو هو تہ ان ڇوڪريءَ کي موت جي چنبن مان بچائي، مون پنهنجي جهوليءَ ۾ وني ڇڏيو آهي...!!؟؟"

"تڏهن تون کيئن نہ هڪدم پريشان تي ويو هئين... ۽ مون کي چيو هيئي تہ اها ڇوڪري ڪنهن بي اولاد جي حوالي ڪري ڇڏ...!؟"

"پوءِ اڄ توکي پنهنجي سڳي اولاد کان مٿي، هنج ورتل مقدس تي ايترو فخر ڇو تو ٿئي...!!؟؟"

"نيڪ آهي پر سحرش خدا جي واسطي... هاڻي اهي قصي کي پيهر زبان تي نہ آڻجانءِ...! ڏس، پٽين کي بہ ڪن هوندا آهن...! توکي خبر آهي تہ مقدس ۾ منهنجي جان آهي... هن منهنجو نالو روشن ڪيو آهي... پر جيڪڏهن اهو راز هن تي کليو تہ هوءَ بلڪل بہ برداشت نہ ڪري سگهندي... ۽... ۽... ۽...!!؟"

۽ مقدس پنهنجي پيءُ جا مٿيان لفظ ٻڌي ڪونہ سگهي... اهي لفظ هن لاءِ تير ڀالن کان گهٽ نہ هئا تہ هو ڊاڪٽر فرحان ۽ ڊاڪٽرياڻي سحرش جي صرف نيپاج آهي... سندس بدنصيب ماءُ ڪاٿي ٻي هئي...!!؟ پاپي پيءُ... الائي ڪهڙو هو...؟! ۽ ڪيئن موت جي چنبن مان بچائي، ڊاڪٽرياڻي پنهنجي جهوليءَ ۾ کنيو هو...!!؟؟ پاليو هو...!؟ ۽ پنهنجي اولاد جهڙو مستقبل ڏيڪاريو هو...!؟؟

اهو راز کلندي ئي مقدس جي ضمير جي محلاتن ۾ زلزلو آيو هو... سموريون خوشيون ڪاغذي ٻيڙي مثل هڪ لهر ۾ لڙهي ۽ ٻڏي ويون... اکين اڳيان اونده جا رنگبرنگي ترورا ڊوڙي ويا...!!

هوءَ ٻئي هٿ مٿي کي ڏيئي، آهستي آهستي ديوار جي اوٽ ۾ ويهي رهي...

گهڻو ٽائيم ائين بدحواسيءَ ۾ ڏسندي سوچيندي ۽ روئندي گذري ويو ۽ پوءِ جسم جي سموري سگهه سهيڙي هو ديوار کي هٿ ڏيئي اٿي ۽ ٿڙندي ٿابڙندي پنهنجي بستري تي بيساخت بدن کي اڇلائي ڪري پئي...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نيم بيھوشيءَ جي حالت ۾ سندس ڦاٿل اکيون ڇت ۾ ڦرندڙ پنکي جي پرن ۾ گھومائجڻ لڳيون ۽ سندس دماغ پنکي جي پرن کان به وڌيڪ رفتار سان ڦرڻ لڳو هو...

ڳاڙھين ڳلن تان لڙڪن لارون، ريلا ناهي وهائي جي نرم ڪپھ ۾ جذب ٿينديون رهيون...!

سوچن جا سلسلا خاموش ٿي ويا... ۽ مقدس جي تڙپندڙ وجود ۾ ڄميل برف جي پاٽي جھڙي خاموشي ڇانئجي وئي...

صبح سوير ننڍي ڀيڻ ثوبيہ جيئن ئي مقدس جي ڪمري ۾ داخل ٿي تہ هن مقدس کي عجيب حال ۾ بستري تي پيل ڏٺو...

هن ڌڪندڙ دل سان مٿان ڀيھي ڪيس سڏيو.

”مقدس ڀيڻ...!؟“

انھيءَ سڏجي آواز تي مقدس کليل اکين جون ماٺڪيون ڦيري ثوبيہ ڏانھن بيوس نظرن سان نهاريندي پنھنجون ٻئي ٻانهون اٿين کولي ڇڏيون جڻ تہ هوءَ ثوبيہ کي پنھنجي ڀاڪرن ۾ اچڻ لاءِ چئي رهي هجي...!

ثوبيہ جڏهن سندس ڀاڪرن ۾ آئي تہ مقدس کيس ڀاڪرن ۾ ڀريو ۽ پوءِ اوچتو مقدس جون ٻانهون ٻيھر کلي ويون...! سندس کليل اکيون بند ٿي ويون ۽ هڪ جھٽڪي سان سندس ڪنڌ وهاڻي کان هيٺ ڇڙڪي پيو...!؟

ثوبيہ گھبرائجي وئي...!

پنھنجي ڀيڻ جي اهڙي حالت ڏسي هو روئيندي ۽ ڊوڙندي اچي پنھنجي ماءُ پيءُ جي بند دروازي کي زور زور سان مڪون هڻندي ماءُ کي سڏڻ لڳي...!

”امي... امي...؟“

”امي جلدي در کوليو...!؟“

”پاپا... امي...“

”پاپا جلدي در کوليو...!!؟“

ثوبيہ جي رڙين تي سندس ماءُ پيءُ ڇرڪ ڀري جاڳي پيا ۽ ڊوڙندي اچي در کوليندي گھبرايل ثوبيہ کي ڀاڪر پائيندي ماءُ پڇيو...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"ڇا ٿيو ثوبيہ پٽ...!؟"

"تون ايتري گهٻرايل ڇو آهين...!؟"

"امي... هو... هو...!!؟"

"مقدس...!!؟"

ها ها، ڇا ٿيو مقدس کي پٽ...؟ ڪجهہ ٻڌائي تہ...!؟

پيءُ ثوبيہ کي جهنجهوڙيندي پڇيو...

ثوبيہ نيڻن هٿن جي ٻڪ ۾ منهن لڪائي سڏڪندي رهي...

ماءُ پيءُ ڊوڙندي مقدس جي ڪمري ۾ پهتا...

مقدس کي بيحد ، ڪٽ تي پيل ڏسندي ئي سحرش روئندڙ نظرن سان مڙس ڏانهن نهاريو...! ڊاڪٽر فرحان ڏانهس وڏيڪ نهاري نہ سگهيو ۽ تکيون ڪون ڪٽندي اچي مقدس جي لڙڪيل ڪنڌ کي سڌو وهاڻي تي ڪندي، ڪاهي ٻانهن پنهنجي هٿ ۾ جهلي نبض چيڪ ڪرڻ لڳو...!

نبض هلندي ڏسي، جڻ سندس ويل ويساه موٽي آيو...!

هڪدم سحرش کي دلداري ڏيندي چيائين:

"سحرش! مقدس شايد گهڻي خوشي جي ڪري بيهوش ٿي وئي آهي...! جلدي امرجنسي ڪٽ کڻي اچ... !"

هوءَ سيڪنڊن ۾ ايمرجنسي ڪٽ کڻي آئي...! ۽ پنهنجي دل کي يقين ڏيارڻ لاءِ مقدس جي ٻانهن کڻي پاڻ نبض چيڪ ڪرڻ لڳي...!

جڏهن کيس واقعي ئي نبض هلندي ملي تہ جڻ سندس حواس بہ بحال ٿي ويا...! ۽ هو پاڻ مقدس کي هوش ۾ آڻڻ لاءِ علاج ڪرڻ ۾ مشغول ٿي وئي...!

مقدس جا پائر، پيٽون ۽ سيئي گهروارا پريشان حال ڪمري ۾ بيٺا هئا ۽ هر ڪنهن جي دل مان مقدس جي صحتيابي لاءِ دعائون پئي نڪتيون...!

مقدس کي ڪجهہ ضروري انجيڪشنون لڳايون ويون...!

بوتل چاڙهي وئي... پر کيس هوش نہ آيو...

ڊاڪٽر فرحان کيس هوش ۾ آڻڻ لاءِ سيئي ڊاڪٽري نسخا آزمائڻ لڳو... هن مقدس جي نڪ کي زور سان جهلي سندس ساهہ گهٽيو...! مقدس جو هڪ هچڪيءَ سان وات کلي ويو... پر هوش نہ موٽيو...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پوءِ هن هڪ اسپرٽ جو ٻڙو ڳاهي مقدس جي نڪ تي رکيو ته آهستي آهستي مقدس جي پنبڻين ۾ جنبش آئي ۽ پوءِ سندس اکيون ترڙائڻ لڳيون...!؟

ڊاڪٽر فرحان کيس حرڪت ۾ ڏسي بيد تي پير ۾ ويهي ڳالهائڻ لڳو.

"مقدس پٽ...!" کيس ڳلن تي ٿڦڪيون ڏيندي سڏڻ لڳو...!

مقدس پنهنجا ڳهريل نيڻ کڻي انهيءَ پيءُ جي منهن ۾ اکين بدحواسيءَ مان ڏسڻ لڳي، ڄڻ سوال ڪندي هجي ته:

"بابا! هي سڀ ڪجهه ڇا ٿي رهيو آهي...!؟"

پيءُ کيس هوش ۾ ايندي ڏسي، دادلي پار جيان مٺڙي لهجي ۾ سمجهائڻ لڳو...!

"مقدس پٽ! هي توکي اوچتو ڇا ٿي ويو...؟!"

"ڏس، اڄ ته تنهنجي شاندار پارٽي آهي...!"

"مهمان گهر اچڻ وارا آهن...!"

"۽ تنهنجي دوست ڪومل به ته ضرور ايندي نه اڄ...!؟"

"۽...۽...تو ڏس: اهڙي اهم ڏينهن تي به پنهنجا ڪهڙا حال بڻائي ڇڏيا آهن...!؟"

"اُٿ...! اُٿي شاباس." ڊاڪٽر فرحان کيس مٿي کان ٽيڪ ڏيندي اٿڻ لاءِ همٿائڻ لڳو...!

مقدس ڪنڌ مٿي کڻي اُٿي ويهي ٿي ۽ پوءِ پريشان نظرن سان سندس مٿان ميڙ اکو ڳاهي، پريشان حال بيٺل پاڻرن ۾ پيئرن جي اداس چهرن ۾ ڄڻ ته ڪو سبب ڳولڻ لڳي ٿي...!

ڊاڪٽريائي سحرش وڌي اچي کيس پيار مان ڄاڙي کان هٿ ڏيندي پڇي ٿي.

"توکي ڇا ٿي ويو مقدس ڌيءَ...!؟"

مقدس بي سمجهه نظرن سان پيءُ جي اکين ۾ نهاريندي ساڳيو اڻاٽڪو سوال ورجائي ٿي...!

"مون کي ڇا ٿيو هو بابا...!؟"

"ڪجهه نه...! ڪجهه به نه پٽ. توکي توري آرام جي ضرورت آهي...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لڳي ٿو رات توکي به اسان وانگي خوشيءَ ۾ ننڊ ڪونه آئي آهي..!؟"
ڊاڪٽر فرحان جي لفظن جڏهن ته مقدس کي ڪائي ڏنڊلي ياد ڏياري ڇڏي
هئي...! ۽ جڏهن سڀئي ڪيس آرام ڪرڻ جو چئي ٻاهر هليا ويا هئا ته
پيهر مقدس ذهن تي زور ڏيئي سوچڻ لڳي هئي ته "ڇا؟ واقعي منهنجا ماءُ
پيءُ ڪي ٻيا آهن...؟!"
"ڪهڙين حالتن مون کي هن گهر ۾ اُڇلائي ڇڏيو هو...؟"
"۽ پوءِ...! منهنجا اصل ماءُ پيءُ ڪير ٿي سگهن ٿا...؟!"
"ڪٿي آئون... ڪنهن پاپ جو... پاپي اولاد ته نه آهيان...!؟"
اِن سان گڏ سوچ جو پاسو بدلجي ٿو ۽ سوچڻ لڳي ٿي...!
"توڙي ڪٿي ڪجهه به هجي... پر منهنجا هيءَ به ماءُ پيءُ آهن، جن مون کي
تاتي پالي، پڙهائي، لکائي، سمجهه ۽ ساڃاهه ڏياري آهي...!؟"
"۽ مون کي هن جي نمڪ حلالي ڪرڻ لاءِ، فرمانبردار اولاد وارو ڪردار
ادا ڪرڻو پوندو...!"
ڪٿي ائين نه ٿئي، جو مون تي هيڏا سارا احسان ڪندڙ مون کي حرامي
پار هجڻ جو لقب ڏيئي ويهن...!؟"
"جيڪڏهن هنن مون کي حقيقي ڌيءُ جو مقام بخشيو آهي ته آءٌ به هنن لاءِ
حقيقي ڌيءُ بڻجي ڏيکاريندس...!"
اهي سوچون سوچيندي مقدس اهو به فيصلو ڪري ورتي ٿي ته هوءَ ڪجهه
ڳوهه ۾ پنهنجي حقيقي ماءُ ۽ پيءُ کي تلاش ڪندي ۽ اهو راز ضرور
حاصل ڪندي ته هو ڪنهن پاپ جي پيداوار آهي يا ڪنهن بيوس ماءُ
جي مجبوري...!؟
هوءَ اُجا انهن ئي سوچن ۾ بستري تي ويٺي هجي ٿي جو ڊاڪٽرياڻي
سحرش پيهر ڪمري ۾ گهڙي اچي ٿي...!
مقدس جي پير ۾ ويهي سندس وار سنواريندي پاپوهه منجهان چوي ٿي
"اٿي ڌيءُ! تياري ڪري وٺ...!"
"ڏس تنهنجا دعوتي به پهچڻ شروع ٿي ويا آهن ۽ تنهنجون پڇائون پيا
ڪن...!"
تڏهن مقدس پنهنجي اُن ماءُ جي اکين ۾ ڏسي مرڪي پوي ٿي... ۽ اُن

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي هڪ ننڍڙي مرڪ سان ماءُ جي دل ۾ ڪيتي خوشيءَ جا ساز چڙي پيون ٿا...

مقدس سمجهي وئي هئي ته هڪ سنڌس ٿي خوشيءَ ۾ هن سڄي گهر جون خوشيون اٽڪيل آهن... ان ڪري پنهنجا ڏک وساري آهستي ڪٽ تان اٿي باٿ روم طرف هلي وئي هئي... ۽ جڏهن وهنجي ٻاهر نڪري هئي ته ماٿس الماڙيءَ مان سنڌس پارٽيءَ لاءِ تيار ڪرايل گلابي ڪاٽن جو جوڙو ڪڍي ڪيس پائڻ لاءِ ڏنو هو... ۽ ڪيس هارسينگار ڪرڻ ۾ پڻ مدد ڪري هئي...

مقدس جڏهن ماءُ جي پاڪرن سهاري پارٽي حال ۾ پهچي هئي ته سڄو حال تاڙين جي گونج ۾ گونجڻ لڳو هو ۽ مقدس خوشيءَ مان مرڪندي ٻئي هٿ جوڙي سڀني آيلن کي ادب جو سلام ڪيو هو...

پاءُ شهباز مٿس گلن جي ورکا ڪندو رهيو هو ۽ پيءُ ڊاڪٽر فرحان پنهنجي دوستن سان گڏ بيهي تاڙيون وڄائيندو رهيو هو...!

ان ويل مٿس تحفن جي ورکا ٿيڻ لڳي هئي ۽ هو مرڪي تحفا وصول ڪندي رهي هئي...!

ڪومل ۽ فدا حسين گڏجي اچي ڪيس هڪ خوبصورت گفٽ پيڪ پيش ڪندي مبارڪباد ڏني هئي ۽ مقدس مرڪي ڪومل کي پاڪرن ۾ ڀري ورتو هو...! ۽ پوءِ ڪاڌي پيتي جو دور شروع ٿيو هو...!

ڊاڪٽر فرحان ۽ ڊاڪٽر سحرش انتهائي خوش موڊ ۾ پنهنجي قابل فخر ڌيءَ مقدس کي ساڻ ڪري هر هڪ ٽيبل تي وڃي مقدس جو مهمانن سان تعارف ڪرائيندا رهيا ۽ مهمان مقدس جي هوشياريءَ جي تعريف ڪندي ڪيس مبارڪون ڏيڻ لڳا هئا...!؟

انهيءَ پروقار تقريب ۾ جيتوڻيڪ مقدس سڀني کان مٿاهين حيثيت ماڻي چڪي هئي...پر پوءِ به الائي ڇو؟

مقدس کي اهو سڀ ڪجهه ڪنهن ڊرامي مثل لڳي رهيو هو...؟

اهڙو ڊرامو جنهن ۾ هن جو اهم رول هو...!

۽ اهڙو رول جيڪو سواءِ ڊرامي جي باقي ڪا به حقيقي معنيٰ نه رکندو آهي، پنهنجي زندگيءَ ۾ پهريون ڀيرو، گهر وارن جي خوشيءَ خاطر

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مقدس کي ڪجھ مصنوعي ڪرڻو پيو هو...!؟
لڙڪ ۾ درد لڪائي، چپن تي مرڪ سجائڻي پيئي هئي...!
ڏک لڪائي، خوشي، ڏيکارڻي پئجي رهي هئي...!؟
توڙي جو هوءِ سڀني سان مرڪي ملي رهي هئي.
پر سندس دماغ تي مايوسيءَ جا ڪارا ڪڪر ڇانيل هئا...!
اڄ تہ هوءِ پنهنجو پاڻ کي صفا اوپرو محسوس ڪري رهي هئي...!؟
اڄ ڪيس پنهنجي تقدير تي ڏاڍي حيرت هئي...!!؟
ڄڻ اڄ پنهنجي تقدير جو تماشو ڏيکارڻ لاءِ...
هٿن ۾ مداريءَ واري ڊگڪي وڄائڻي پئجي وئي هئي...!!؟
ڪيس ائين ٿي لڳو ڄڻ پارٽيءَ ۾ گڏ ٿيل ماڻهن جا ميڙ بہ مٿس چٿرون ڪندا هجن...!!؟
ائين ڄڻ، محفل ۾ گونجندڙ ٽهڪن جو دلين سان ڪو بہ تعلق نہ هو...!؟
ڄڻ ڪا بہ خوشي حقيقي نہ رهي هجي ڪائنات ۾...!؟
ڪيس دنيا جا سمورا رنگ عارضي محسوس ٿيڻ لڳا هئا...
دنيا جا سڀئي رشتا ڪچي ڌاڳي مثل لڳي رهيا هئس...!!؟
پر انهن سڀني احساسن کي دٻائي، مرڪي، مهمانن سان ملي رهي هئي، مقدس جي انهيءَ مونجھ کي ڪومل پرکي ورتو هو... هن سندس چهري جون عبارتون پڙهي ورتيون هيون...! هوءِ فدا حسين کان مقدس سا ملڻ جي اجازت وٺي... مقدس وٽ هلي آئي هئي.
مقدس ڪيس ساڳي مصنوعي مرڪ سان ملي هئي.
ڪومل مقدس کي پاڻ کان جملي هڪ ڪنڊ ۾ وٺي آئي هئي... ۽ پڇيائين!
مقدس، ڇا ڳالھ آهي؟ اڄ هيڏي اهم موقعي تي بہ تون ڪجھ منجهيل پئي لڳين...!؟ ڪوئي مسئلو آهي ڇا؟!"
نہ... نہ نہ...!! اهڙي تہ ڪائي ڳالھ نہ آهي ڪومل."
مقدس پنهنجي ئي لفظن ۾ وچڙي پئي هئي...!
ڏس مقدس! اگر زندگيءَ ۾ مون تو کان ڪجھ لڪايو هجي تہ پوءِ تون بہ ڀلي لڪائي...! جيڪڏهن مون ڪجھ ناهي لڪايو تہ توکي بہ مون سان

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪوڙ نہ ڳالهائڻ ڪپي...! پڏائي مقدس، ڪهڙي پريشاني آهي؟!!"
"ڇا ٻڌايان توکي ڪومل، تہ منهنجي تقدير مون سان ڪهڙو تماشو ڪيو آهي؟ منهنجي جهولي، ۾ پرائي حصي جا ٽمڪ وجهي، منهنجي نصيب جا لڙڪ ۽ سڏڪا رولي ڇڏيا آهن...!؟"
"۽ اڄ مون کي منهنجي دنيا ڏاڍي عجيب لڳي تي ڪومل! بس مون لاءِ دعا ڪر تہ آئون پنهنجي زندگي جي سڀ کان وڏي مقصد ۾ ڪامياب ٿي وڃان...!؟"
"نہ فقط دعائون... پر مقدس منهنجون تہ سڀ سچايون بہ توسان گڏ آهن پر ڳهٽ ۾ ڳهٽ مون کي تہ پڏائي آخر مسئلو ڇاهي؟!"
"نہ ڪومل پليز، هينئر ئي مونکان سڀ ڪجهہ نہ پڇ...! منهنجي هن درد ڪماٿي جي لفظ لفظ ۾ لڙڪ ٽانڪيل آهن، جملي جملي ۾ سڏڪا سمايل آهن... ۽ سٽ سٽ ۾ سورن جا سلسلا آهن...! ۽ اگر مون چپ چوريا تہ انهن کي ڪير بہ روڪي ڪونہ سگهندو ڪومل...!!؟"
وقت کي سمجهندي ڪومل خاموش ٿي وئي...!

❊❊❊❊❊

جڏهن رات ٿي ۽ هر ڪو ٿڪجي ٽٽي وڃي بستري ڀيڙو ٿيو... تڏهن مقدس کي جذبات سمهڻ نہ ڏنو... ۽ هو بنا اجازت جي پيءُ ماءُ جي ڪمري اندر هلي آئي...
ڊاڪٽر ۽ ڊاڪٽرياڻي، ائين پريشان حال مقدس کي ڪمري اندر ڏسي ڇرڪي بستري تي اٿي ويهي رهيا...!
مقدس پٽ، پريشان آهين... خير تہ آهي؟!" ڊاڪٽر فرحان پڇيو.
"بابا! آئون توهان کان هڪ ڳالهہ پڇڻ آئي آهيان... پر پهريان مون سان وعدو ڪريو تہ توهان منهنجي سوال جو جواب ڏيندا... ۽ سچ ٻڌائيندا...!؟" مقدس جو آواز جذبات ۾ ڏڪي رهيو هو.
"پر ڌيءُ! اڄ تائين اسان توسان ڪهڙو ڪوڙ ڪيو آهي جو اڄ تون پهرين وعدو ٿي وٺين...!؟" ماءُ چيو.
"نہ امي! هي ڪجهہ ڳالهہ ئي اهڙي آهي، جو جيسين وعدو نہ ڪندا، آئون توهان کان هرگز نہ پڇنديس...!!"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"چڱو بابا، وعدو ٿا ڪريون ته تو سان ڪو به ڪوڙ نه ڳالهايو ويندو ۽ تنهنجي سوال جو صحيح جواب ڏبو... پڇائي ڇا ڳالهه آهي...!؟"

مقدس وڏي اچي پنهي، جي وچ ۾ ويهندي پنهي جو هٿ ڪٽي پنهنجي مٿي تي رکندي پڇيو:

"توهان کي منهنجي سر جو قسم آهي، سچ ٻڌايو ته آئون اصل ڪنهن جي ڌيءُ آهيان...؟؟ منهنجا ماءُ پيءُ ڪير ۽ ڪٿي جا آهن...؟؟!"

انهيءَ سوال تي ٻئي ششدر نظرن سان هڪٻئي جي اکين ۾ نهارين ٿا... ۽ پوءِ حواس سنڀاليندي ماءُ چويس ٿي،

"مقدس، هي ڪهڙيون بدتميزيءَ واريون ڳالهيون پئي ڪرين...!؟ اسين تنهنجا ماءُ پيءُ ناهيون ڇا؟؟!"

"ها ها، توهان منهنجا ماءُ پيءُ آهيو... بلڪ منهنجي حقيقي ماءُ پيءُ کان به عظيم آهيو منهنجي لاءِ...! پر گهٽ ۾ گهٽ منهنجي رڳن ۾ رت ته ڪنهن ٻي جو ڊوڙندڙ آهي...؟!

گهٽ ۾ گهٽ مون کي جنم ته ڪنهن ٻئي ماءُ ڏنو آهي...!!؟"

"پر ڌيءُ! توکي اهو سڀ ڪجهه ڪنهن ٻڌايو آهي؟"

بابا! مون کي توهان جي هن ڪمري جي ديوارن ٻڌايو آهي، جو توهان امي کي نه پئي چيو ته پٽين کي به ڪن هوندا آهن...!؟؟"

ڊاڪٽر ۽ ڊاڪٽرياڻي هڪٻئي ڏانهن پڇتاءُ جي نظر سان نهاريو...

مقدس جا سڏڪا تيز ٿيڻ لڳا ۽ سندس چهرو لڙڪن ۽ پگهر ۾ وهنجڻ لڳو هو...!

پيءُ کيس ڪلهن کان پاڪر وجهي پيار جي پرڇاٽي ڏيندي چوي ٿو،

"مقدس پٽ! مون کي تون پنهنجي پٽن کان به پياري آهين... سڀني ڌيئرن کان به مٺي آهين...! مون ته هميشه توکي پنهنجي ئي ڌيءُ سمجهيو آهي... ۽... تون اڄ ...!؟"

۽ بابا! مون به توهان کي سڳو پيءُ ئي سمجهيو آهي...!"

"مون لاءِ توهان سڀئي عظيم آهيو...! ۽ منهنجي زندگي به اوهان سان ئي آهي... اوهان کان جدا ٿي آئون ڪڏهن به جيءُ ڪونه سگهنديس... پر امي! آئون هڪ دفعو پنهنجي انهيءَ ماءُ کي به ڏسڻ ٿي چاهيان جنهن

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منهنجي وجود جو بار 9 مهينا پنهنجي پيٽ ۾ کڻيو... ۽ ڪيڏين تڪليفن سان مون کي جنميو هوندو...!!؟
آئون هڪ دفعو ان کي ڏسڻ چاهيان ٿي بابا... صرف هڪ دفعو ۽ پوءِ آئون توهان جي ٿي آهيان... ۽ توهان جي ٿي رهنديس...!؟
"پر مقدس ڌيءُ! اهي ته الائي ڪير هئا ۽ ڪيڏانهن ويا...! هاڻي تون انهن کي ڪيئن ۽ ڪٿي ڳولي سگهنديئن...!؟"
"توهان ٺاهڻ چاهيو ته نه ٺاهيو... آئون پنهنجي بدنصيب ماءُ کي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ ڳوليندس... بن بن ڀٽڪنديس...! ترير ڳوليندس ۽ جيستائين آئون پنهنجي مقصد ۾ ڪامياب نه ٿينديس، تيستائين منهنجي اکين کي ننڊ نه ايندي...! من کي سڪون نه ايندو ۽ منهنجا چپ ڪڏهن به نه مرڪندا...!!؟"
مقدس جذبات جي تيزيءَ ۾ سچي لرزي رهي هئي ۽ سڏڪن جو سلسلو وڌڙي ميٺهن جيان شپڪندو رهيو...! ۽ پوءِ هوءَ روئندي ئي اتان هلي اچي ٿي پنهنجي ڪمري ڏانهن...!
ڊاڪٽر فرحان ۽ سحرش کي گذريل رات کيل ڪچهري تي پڇتاءُ ٿيڻ لڳي تو... ۽ هو پريشاني ۾ ڪن سوچن ۾ وڃائجي ويڻ ٿا...!
مقدس پنهنجي بستري تي ڪافي دير تائين روئندي رهي ٿي. ڪيس عجيب قسم جا پيانڪ خيال اچڻ لڳن ٿا... ۽ هوءَ زندگيءَ کي ڳجهارت وانگي محسوس ڪري ٿي...!!؟
اوچتو ڪيس ماسي جانان ياد پوي ٿي ۽ هڪدم اٿي ويهي رهي ٿي...! اکين جو پاڻي خشڪ ٿيو وڃي ۽ سڏڪا رڪجي وڃن ٿا...!
جڻ ڪيس اونداهي انڌڪار ۾ روشنيءَ جو چمڪو نظر اچي وڃي ٿو، مايوسين ۾ ڪيس اميد نظر اچڻ لڳي ٿي.
ياد آيس ماسي جانان...
اها ماسي جانان جيڪا ننڍي هوندي سندس وڏ ڪان وڏ خيال رکندي هئي...! روئندي ڏسي پرچائيندي هئي ۽ آخر مان جهلي شهر گهمائي ڪوڙ ساريون شيون ولي ڏيندي هئي ۽ ڪڏهن ڪڏهن پنهنجي گهر به وٺي ويندي هئي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ماسي جانان اڄڪلهه سنڌ اسپتال ۾ ملازمت ڪندي هئي...!
پر ڪافي سال اڳ هوءَ اسپتال اچڻ ڇڏي وئي هئي... شايد بيمار رهڻ
لڳي هئي...
"الائي هاڻي هوندي به يا...!!؟" مقدس اهو سوچيندي گهٻرائجي وئي
هئي...! ۽ پوءِ وري ماسي جانان جي ڏکي حياتيءَ لاءِ دل ئي دل ۾ پنهنجي
رب کان دعائون گهرڻ لڳي هئي...!!
صبح جو سوير ئي مقدس شهر وڃڻ جو بهانو ڪري اچي ماسي جانان جي
گهر ان نڪري هئي.
ماسي جانان، ضعيف حال ۾ ڇپر ڪٽ تي ويٺي هئي جي اشارن سان پاڻ
ملڻ جو الائي ڇا چئي رهي هئي...!؟
مقدس کيس مهانڊن مان سڃاڻي ورتو ۽ بي حجاب اچي سندس ڪٽ جي
ڀرسان ويهي پڇڻ لڳي...
"ماسي جانان ڪهڙا حال آهن، تون ٺيڪ ته آهين...؟"
"هائو امان، پر تون آهين ڪهڙي؟"
"ماسي آئون مقدس آهيان، ڊاڪٽرياڻي جي ڌيءَ."
"ڪهڙي مقدس... ۽ ڪهڙي ڊاڪٽرياڻي امان...؟؟ ڪجهه سولو
سمجهائي؟"
"ماسي آئون ڊاڪٽرياڻي سحرش جي اها ڌيءَ آهيان جنهن کي ڪائي
عورت اسپتال ۾ ڄڻي ۽ ڊاڪٽرياڻي وٽ ڇڏي وئي هئي... ۽ پوءِ مون کي
توهه امڙ سحرش سانڍيو هو...!؟"
" اي آئون صدقي وڃان ننڍي ماءُ تون پلي جيءَ ڪري آئين...!" جيجان
تنهنجي ماءُ ته توکي ڄڻيو هو... پر ان سان گڏ جيڪا پوڙهي آئي هئي،
تنهن ته مونکي ئي توکي گهٽو ڏئي مارڻ پئي گهريو...
شڪر ٿيو جو ڊاڪٽرياڻي جي نظر پئجي وئي ۽ هن رڙيون ڪري مون
کي سڏيو... ۽ پوءِ مون ان ڏائڻ کي ڌڪا ڏيئي ويم گهر مان ٻاهر ڪڍيو
هو...!"
ماسي جانان ڪنبندڙ آواز ۾ ٻڌايو...
"بس امان! جي چوڻان هئا ته تون به بچي پئين ۽ جواڻي چڙهين."

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"پر ماسي ڪجهه ياد آهي تہ اهي ڪير هئا، ڪٿڙا هئا ۽ ڪٿان جا رهواسي هئا...!؟"

ماسي جانان ڪجهه وقت ذهن تي زور ڏيندي، وري پنهنجي مخصوص ۽ پوڙهي آواز ۾ ڳالهايو.

"جيجان! گهڻو وقت گذريو، سهي ياد بہ ڪونہ آهي... پر پايان تي تہ سمپائي ڳوٺ کان آيا هئا...ڊگهي گاڏيءَ ۾ آيا هئا... ان ڇوڪريءَ جو نالو بہ غلام ظهره هو امڙ...! ڏاڍي سپاجهي ڇوڪري هئي...! جهڙي قدرت واري سيرت ڏني هئس... تهڙي هئي صورت ۾ سهڻي... ۽ قدرت منهنجي خدا جي تہ جيڪا ڌيءَ ڄڻيائين سا بہ هوبهو ماءُ جهڙي...! اهو ئي ڏکو نڪ ۽ اهو ئي هيٺين چپ تي ڪارو تر...!؟

۽ امڙ! ويچاري جڏهن ويئي پئي تڏهن بہ پنهنجي ٻچڙيءَ لاءِ واجهائيندي ۽ ور ور ڏيئي ڏسندي ۽ پارتون ڪندي پئي وئي...!!"

ان وقت مقدس جي اکين ۾ پيهر لڙڪ اچي ويئن تا... پر هوءَ پنهنجي اجوڪي مقصد ۾ ان ڪري ڪامياب تي وئي جو پنهنجي ماءُ بابت ڪيس ڪافي بنيادي ڄاڻ ملي وئي... ۽ وڏي ڳالهہ تہ هن کي اها بہ خبر پئجي چڪي هئي تہ هو شڪل صورت ۾ بہ بلڪل پنهنجي ماءُ جهڙي هئي...!!

مقدس پرس جهولي مان ڪڍي سئو رپين جو نوٽ ڪڍي ماسي جانان جي هٿ تي رکيو...!

"هي ڇا تي ڪرين جيجان...؟" ماسي جانان نوٽ کي مٺ ۾ پيڪوڙيندي چيو.

"ماسي تنهنجا بہ اسان تي ٿورا آهن، جيڪڏهن توکي ڪجهه سنياليوسين تہ اهو اسان تي تنهنجو بہ حق ٿو ٿئي...!"

"ڌيءَ! شال الله وڏي عمر ڏيندئي...! شال سدا سکي هوندين...!"

ماسي جانان پاڻ مهاڳو پٽڪندي دعائون ڏيندي رهي ۽ مقدس اتان اٿي واپس پنهنجي گهر هلي آئي...

گهر اچي هن ڏٺو تہ سندس گهروارا ڪنهن قدر پريشان نظر آيا. تڏهن سوچيائين تہ "جيڪڏهن مون کي مقدر ۾ ئي اهو ڪجهه لکيل هو تہ انهيءَ ۾ هنن جو ڀلا ڪهڙو ڏوهہ...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هنن تہ وري بہ مون کي لاڏ ڪوڏ سان پنهنجي اولاد وانگي پالي نپائي هن منزل تي پهچايو آهي...!؟ مون کي تہ هنن کي هر طرح سان خوش رکڻ گهرجي...؟!"

اهي ڳالهيون سوچي، هن کي پيءُ ماءُ سان ڪيل راتوڪي گستاخيءَ تي پڇتاءُ ٿيڻ لڳو هو... ۽ پوءِ هن هلي وڃي پنهنجي انهيءَ پيءُ ۽ ماءُ کان راتوڪي غلطي جي معافي ورتي تہ انهن پيهر کيس پنهنجي سيني سان لڳائي پيار ڪيو... ۽ گهر ۾ هڪ ڀيرو ٻيهر معمول واري زندگي موٽي آئي...!

مقدس صبح سوير ئي ڪومل جي گهر هلي وڃي ٿي... ان وقت فدا حسين ڪورٽ تي وڃي چڪو هو...

ڪومل کيس پاڻ وٽ ايندو ڏسي مقدس کي ڇڪ ڇنبڙي پوي ٿي ۽ گرمجوشيءَ سان سندس آڌر ڀاءُ ڪري ڪمري اندر وٺي وڃي ٿي، حال احوال کانپوءِ ڪومل وري بہ مقدس کان پڇڻ سواءِ رهي نٿي سگهي.

"مقدس! تون اڄڪلهہ ايتري پريشان ڇو آهين...؟!"

"ڇا منهنجي دوستيءَ جو بہ يقين نہ اٿئي جو مون کي آگاهہ ڪرين...؟!"

"ڪومل: هڪ تون ئي تہ منهنجي همراز آهين جنهن سان زندگيءَ جا سمورا ڏک سور ونڊيندي آهيان...! ۽ اڄ تو وٽ اچڻ جو مقصد بہ اهو ئي هو تہ توکي پنهنجي سورن جي ڪهاڻي ٻڌائي، اندر جو ڪجهہ بار هلڪو ڪري سگهان...!!؟"

"ها مقدس! پر تون يقين ڪجانءِ تہ آئون توکي ڪنهن بہ تڪليف ۾ اڪيلي نہ ڇڏينديس... جيئن تو مون کي ڏکن ۾ وڪرڻ کان بچائي زندگي جي حسين وادين تائين پهچايو آهي... تيئن آئون بہ توکي ڪنڊن جي رستن تان ڪڍي، گلن جي سيج تي آڻڻ لاءِ هر ممڪن ڪوشش ڪنديس...!! ها مقدس! تون ٻڌائي، ڇا ڳالهہ آهي...؟؟"

۽ پوءِ مقدس کيس سچي حقيقت وقفن وقفن سان، سڏڪن کي روڪي روڪي... لڙڪن کي ڀيئندي ٻڌائڻ لڳي ٿي...

جڏهن ڪومل کي اها خبر پوي ٿي تہ مقدس جا اصل ماءُ پيءُ کي پيا آهن ۽ ڊاڪٽرياڻي صرف کيس نپايو آهي تہ خود ڪومل ئي پنهنجا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حوصلا هارائي ويهي تي... ڪيس شديد ڌڪ رسي تو.
۽ پوءِ ڪو ٿائيم بئي سهيلون هڪٻئي کي گرائڙبون پائي روئنديون رهن تيون... ايستائين.... جيستائين پنهي جو اندر لڙڪن کان خالي نٿو ٿئي...! روئندي روئندي لڙڪ خشڪ ٿي وڃن ٿا...
ايترو روئڻ کانپوءِ هو، پيهر ڳالهيون ڪرڻ لڳن ٿيون...
"آئون انهيءَ جستجوءَ ۾ تو سان گڏ رهنديس مقدس... هر قدم تي منهنجو ساٿ تو سان گڏ رهندو...!" ڪومل چيو.
"ها پر ڪومل! مون کي سمجھ ۾ نٿو اچي ته انهيءَ ڳولا جي شروعات ڪٿان ۽ ڪيئن ڪجي...!؟"
"منهنجي خيال ۾ پهرين پاڻ کي پارڙن کي بيمارين کان بچاءَ جا ٽڪا هڻڻ بهاني ان ڳوٺ ۾ هلڻ گهرجي...! ۽ پوءِ اتي موقعو تلاش ڪري ڪنهن کان پڇا ڪرڻ گهرجي...! شايد اُتي ئي پاڻ کي اها عورت ملي وڃي، جيڪا تنهنجي حقيقي ماءُ آهي...!؟" ڪومل چيو.
"نه ڪومل! ان کان بهتر اهين رهندو ته پهرين پاڻ کي ان ڳوٺ جو پتو ڪرڻ گهرجي... ۽ پوءِ انهيءَ ڳوٺ ۾ ڪوئي واسطو جوڙي پنهنجي مقصد جي ڳولا ڪرڻ گهرجي...؟"
"ها اهو به سهي آهي، پاڻ کي اول انهيءَ ڳوٺ جو پتو لڳائڻو پوندو..."
"ته پوءِ ڪومل، تون به ڪٿان خبر چار وٺ ۽ آئون به ڪوشش تي ڪريان پوءِ جيئن ئي ان ڳوٺ جو پتو پيو ته اڳتي جو سوچينداسين...!"
"ٺيڪ آهي ڪومل هاڻي آءٌ هلان ٿي... گهروارا پريشان هوندا...!"
"پلي وڃ پر مقدس، ڪٿي به جذبات کان ڪم نه وٺجانءِ...! تنهنجا اهي به ماءُ پيءُ آهن، جن لاڏڪوڏ سان نپائي پڙهائي لکائي توکي هن منزل تي پهچايو آهي... هن وقت انهن کي تنهنجي ۽ توکي انهن جي وڏي ضرورت آهي...!؟"
"جيءُ ڪومل، آئون سمجهان ٿي... ۽ مون کي احساس آهي..."
ائين مقدس واپس گهر پهچي ٿي.
مقدس سڀني ڳالهين کي نظرانداز ڪري پيهر پنهنجي گهروارن سان ساڳي پيار ۽ خلوص سان گذارڻ لڳي ٿي... جنهن ڪري سڀئي گهر وارا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪيس وڏيڪ پائڻ ۾ پيار ڪرڻ لڳن ٿا...

۽ مقدس پنهنجو پاڻ سان اهو طئي ڪري ڇڏيو هو ته هو پنهنجي اصل ماءُ پيءُ کي اهڙي گمناميءَ ۾ تلاش ڪندي، جو پنهنجي هنن ماءُ پيءُ ۽ پائر ڀينرن کي ڪا خبر ئي ڪونه رهندي...!

ٻئي ڏينهن شام جو ڪومل فون ڪري مقدس کي اها خوشخبري ٻڌائي ٿي ته هن نه فقط سمياٽي ڳوٺ جو پتو حاصل ڪري ورتو آهي، بلڪ ان ڳوٺ ۾ ئي سٺو واسطو به تلاش ڪري ورتو آهي... انهيءَ ڪري پاڻکي هاڻي اوڏانهن هلڻ ۾ ڪا به تڪليف نه ٿيندي...

مقدس ڏاڍي خوش ٿئي ٿي... ۽ صبح جو 10 وڳي انهيءَ طرف وڃڻ جو پروگرام ناهي وٺن ٿيون...

صبح جو ساڍي نائين وڳي ئي مقدس پنهنجي پيءُ ڊاڪٽر فرحان جي گاڏي ڪڍي اچي ڪومل جي گهران نڪري ٿي...

ڪومل اڄ ڀريون ڀيرو مقدس کي ميڪ اپ جي تهن ۾ ڍڪيل ڏسي حيران ٿي وڃي ٿي ۽ ڪيس طنز مان چوي ٿي.

”هي ڇا مقدس...؟ اڄ ڪنهن دلين جي شڪار جو ارادو آهي ڇا...؟“

مقدس ڪجهه سنجيده ٿيندي ڪيس جهڙپ ڏيندي وراڻي ٿي، ”ڪومل! توکي خبر به آهي ته آئون ڪيڏي سادگي پسند آهيان... پر مجبوريون انسان کي پنهنجا اصل روپ بدلائڻ تي به مجبور ڪري ڇڏين ٿيون... توکي ٻڌايو هئم ته آئون بلڪل پنهنجي ماءُ جي هم شڪل آهيان... ان ڪري نٿي چاهيان ته مون کي ڏسي ڪير شڪجي پوي... ميڪ اپ مون انهيءَ مجبوري ۾ ڪيو آهي، شوق ۾ نه...!؟“

ڪومل کي شرمندگي جو احساس ٿئي ٿو ۽ هوءَ مقدس ’کان معذرت ڪري ڇڏي ٿي...

ڏينهن آچر جو هو... ان ڪري ڪومل پنهنجي مڙس فدا کي اڳ ئي آگاهه ڪري ڇڏيو هو ته اڄ ڪيڏانهن به هلڻ جو پروگرام ناهي... بلڪ اڄ توهان گهر تي ئي رهندو... ۽ پنهنجي ننڍڙي پٽ کي ٽائيم ڏيندو... ڇو ته آئون اڄ پنهنجي دوست مقدس سان گڏ ڪنهن ٻهراڙي ۾ سهيلي جي دعوت ۾ وينديس...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

انهيءَ ڪري ڪومل اڳ ئي تيار ويٺي هئي... فدا حسين سان مقدس دعا سلام جي رسمي ملاقات ڪئي ۽ پوءِ هو ٽئي ڄڻيون ڪار ۾ سوار ٿي سميائٽي ڳوٺ طرف روانيون ٿي ويون... گاڏي هلندي ڪومل ٻڌايو:

"مقدس، انهيءَ ڳوٺ ۾ پنهنجي ڪلاس فيلو صبيحه جو گهر آهي...! اڙي... هو نه هئي پرائمري ماستر جي ڌيءَ صبيحه، جيڪا ٻهراڙيءَ کان روزاني پنهنجي پيءُ سان گڏ اسڪول ايندي هئي...!؟"

"ها ياد آيم. اها ئي صبيحه نه، جيڪا اسڪول جي پروگرامن ۾ ڏاڍي مٺڙي آواز ۾ نعتون ٻڌائيندي هئي...!"

"بلڪل تو سمي سڃاتو آهي مقدس...!"

"تڏهن ته پاڻ کي ڏاڍي آساني ٿيندي پنهنجي مقصد ۾ ڪومل." .

"ها ضرور... ۽ هوءَ پاڻ ٻنهيءَ کي ائين اوچتو پنهنجي گهر ڏسندي ته اوهان لاءِ هڪ وڏو سرپرائيز به هوندو نه...!؟"

ائين هو ڪڙيل پڪي روڊ تان هلندي، هڪ ڪچي رستي ڏانهن مڙي ويا هئا... اها واهه جي پٽڙي هئي جنهن تي واريءَ ۾ گاڏيءَ جا ٽائر به ويهي ٿي ويا...

گاڏي ڏوڙ اڏاريندي آهستي آهستي اڳتي وڌندي رهي ۽ هو پاڻ ۾ خبرون چارون ڪندي ڪچهريءَ ۾ گم سم وڃي رهيون آهن... !

جڏهن ان ڳوٺ ۾ وڏي لوڙهي پرسان ڪاٺ جي دروازي وٽ اچي گاڏي بيٺي ته سڀئي گهروارا تجسس ۾ گهٽي طرف نهارڻ لڳا...!

۽ جڏهن مقدس ۽ ڪومل دروازي مان منهن ڪڍيو ته اچانڪ اوپرين ڇوڪرين کي گهر ڏانهن ايندو ڏسي سڀئي عورتون پريشان نظرن سان انهن کي ڏسڻ لڳيون...

اوچتو صبيحه ڪومل کي سڃاڻي ورتو ۽ ڊوڙي اچي اڏ پنڌ تي ڪيس ڀاڪر وجهندي حيرت مان چوڻ لڳي،

"ڪومل اوهين...! ائين اوچتو...؟!"

"اڄ ڪوئي آچر واءِ ته ڪونه وريو آهي...!؟"

ڪومل سندس ڳالهه ڪٽيندي مقدس ڏانهن اشارو ڪندي چيو... "۽ صبيحه، تو شايد هن کي ڪونه سڃاتو...؟"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صبيحہ مقدس کي غور سان ڏسڻ لڳي تہ ڪومل تعارف ڪرايس...
”اڙي، هي پنهنجي ڪلاس فيلو مقدس ناهي...؟“
”ڇا؟ توهان تہ سڀ ڪجھ وساري ڇڏيو پر اسين ڪٿي ٿا ڇڏيون، ڏس، هن رڻ ۾ بہ توکي ڳولي اچي هٿ ڪيوسين نہ...!؟“
”ها واقعي، اڄ توهان مون کي وڏو سرپرائيز ڏنو آهي.“
ائين پوءِ صبيحہ پنهيءَ کي گھر وٺي آئي ۽ پنهنجي ماءُ، ڀيڻن ۽ ڀاجائيءَ سان هنن جو تعارف ڪرايائين...
صبيحہ جا سڀئي گھر وارا تمام گھڻو خوش ٿيا هئا ۽ هنن جون خدمتون خلوص سان ڪندي خوشي محسوس ڪرڻ لڳا...
پوءِ صبيحہ، ڪومل ۽ مقدس کان حال احوال ورتا... تعليم بابت پڇيائين...
ڪومل ٻڌايس تہ هن مئترڪ ڪانپوءِ وڪيل فدا حسين سان پيار پرڻو ڪيو آهي تہ صبيحہ کيس دعوت نہ ڏيڻ جون ميارون ڏيڻ لڳي...
پر ڪومل کيس ڪجھ مجبوريون ٻڌائي مطمئن ڪيس...
مقدس پنهنجي ڪاميابيءَ جو ٻڌايو تہ هوءَ ڏاڍي خوش ٿي.
۽ صبيحہ پاڻ ٻڌايو تہ هن مئترڪ ڪانپوءِ پرائيويٽ انٽر ڪيو آهي ۽ ڳوٺ جي گرلس اسڪول ۾ کيس پرائمري ماستريءَ جي نوڪري بہ ملي آهي... هو سڀئي زندگي گذاري رهي هئي...
۽ مانيءَ وغيره کائڻ ڪانپوءِ سڀئي گھر وارا ساٿڻ ڪچهري لاءِ اچي گڏ ٿيا. کل ڀوڳ، مسخري، مذاق، ٺٺڪ، تاڙيون، گوڙ، آواز ڄڻ تہ صبيحہ جي گھر ۾ ڪاچ لڳي ويو هو...
اوڙي پاڙي جون عورتون ۽ ٻار اچي گڏ ٿيا هئا... عورتون کين پنهنجي گھر ڏانهن وٺي وڃڻ لاءِ ضد ڪرڻ لڳيون ۽ مقدس انهيءَ موقعي کي غنيمت سمجھندي انهن سان گڏ هلڻ لاءِ راضپو ڏيکاري ڇڏيو.
هن سان گڏ صبيحہ هلي... صبيحہ کي ڄڻ تہ پنهنجي هنن دوستن تي فخر ٿيڻ لڳو، جيڪي سنڌس خيال ۾ خاص هن سان ملڻ لاءِ ڪيمي آيون هيون...
نورالنساءَ جي تنيڙي لوڙهي واري ڪچي گھر جي اڱڻ تي ٻيئل نم جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پراٺي ون هيٺ ويٺي، اڌ ڳوٺ کين چٽو نظر اچڻ لڳو هو... انهيءَ ڳوٺ جي وچ ۾ پراڻي لوڙهي وارو هڪ ڪچو گهر به کين نظر آيو، جيڪو محسوس ڪرائي رهيو هو ته هن گهر ۾ سالن کان ولي ڪير نه آيو هو...

مقدس ويٺل عورتن کان پڇي ورتو ته:

"هي ڪنهن جو گهر آهي...؟ جيڪو صفا ويران پيو آهي؟"

"امان ان گهر جا ڏٺي ويچارا لڏي ويا... ۽ اهو اڏيو گهر ڇڏي ويا آهن..." نورالنساء جي سس وراڻيو.

"پر ماسي، لڏي ويا ته پوءِ گهر کي سجو ڪيئن ڇڏي ويا...

گهٽ ۾ گهٽ ڇت جو سامان ته پٽي کڻي وڃن ها...؟"

ڪومل حيران ٿيندي پڇيو...

"اڙي ماءِ! ڪهڙيون ٿي ڳالهيون ڪرين...!؟ جڏهن نه انسان جا نصيب اجڙندا آهن، تڏهن ماٺهو کي اڏيا مڏيا به ڇڏرائي ڇڏيندا آهن... نه ته ابا ڀنهنجا ڪک ڪير تو خوشيءَ مان ڇڏي...!؟"

مقدس مقصد جي ڳالهه ڏسي، ويجهي سري ويٺي... ۽ ڳالهه جي تهه تائين پهچڻ لاءِ وڌيڪ سوال پڇڻ لڳي...

"پر ماسي! اها ڪهڙي مجبوري هئي، جنهن هنن کان اهڙو سنو گهر ڇڏرائي... لڏڻ تي مجبور ڪيو...؟ ڪا خاص ڳالهه هئي ڇا...؟!"

"هائو جيجان هائو" پريان چيلهه تي هٿ رکي ڏڪندي ايندڙ هڪ پوڙهي عورت اتان کان ئي رڙ ڪندي ورندي ڏني...!

"مجبورين ئي اڏيا ڇڏرايا نه ته ماٽتاٽا پڊ ڪير تو ڇڏي امڙ... اسان جا نصيب فٽا تڏهن ته سورن ۾ سڙي ويا آهيون...!؟" پوڙهي ڏڪندڙ آواز ۾ سور روئندي هن کي هٿ ڏيئي... پرجي آيل اکيون اگهڻ لڳي...

"ڪومل، لڳي ٿو ته هن سان ڪائي وڏي بيواجبي ٿيل آهي...؟"

مقدس موضوع کي وڌيڪ ڪولڻ لاءِ ڪومل کي چڻ ته اشارو ڏنو... ۽ ڪومل ڳالهه کي اڳتي وڌائيندي پڇڻ لڳي...

"پر ماسي، آخر اهي ڪير هئا ۽ انهن سان ڪهڙيون مجبوريون هيون جو گهر گهاٽ ڇڏي لڏي ويا...؟"

"امان! اهو مون نڀاڳي جي بدنصيب پيڻ جو گهر هو... جنهن کي قدرت

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

واري اهڙو دربدر ڪيو، جو وري هڪٻئي جو منهن ڏسڻ کان سڪي
وياسون...!"
"رات پيٽ ۾ تيز ڪٽي دادو ضلعي جي ڪاڇي جي رڻ ڏانهن هليا ويا ۽
وري اڄ تائين هيڏانهن منهن به نه ڪيائون... الائي ته هينئر به اهي ڪهڙي
حال ۾ هوندا... ڪائي خبر ناهي امڙ... آئون ته اڄ به ويٺي ڪانگ
اڏاريان... ۽ انهن جا رستا نهاريان... من ڪوئي جيئري پيئڻ جو منهن به
ڏسي سگهان...!!؟" پوڙهي وڏيڪ سڏڪا پريندي ميرانجهڙيءَ پوتيءَ
سان منهن ڍڪي جڻ ته پار ڪيدي روئڻ لڳي هئي...
مقدس جو هنيانءَ پڻ ڏرڻ لڳو هو...
دل چيس ته ڊوڙي وڃي پنهنجي ان پوڙهي ماسيءَ سان سيني لڳي خوب
روئي... ۽ ٻڌائي ڇڏي ته هو... سندن ئي رت آهي... ۽ ان ئي خاندان
جي تباهيءَ جو سبب ٻڄندڙ نشاني آهي... پر وري پيو ڪجهه سوچيندي
هن هڪدم پنهنجا لڙڪ جذب ڪري ورتا... ۽ پاڻ سنڀالي جڻ ته پوڙهي
کي دلاسا ڏيڻ لڳي ٿي...
"پر ماسي، آخر ماجرا ڇا هئي...؟ ڪنهن انهن کي لڏڻ تي مجبور
ڪيو...!؟" ڪومل سوال ڪيس.
"ڌيءَ! جڏهن ماٺهو جو مقدر ڦٽندو آهي، تڏهن بس بهانا ئي ٿيندا آهن؟!"
اهي لفظ ان پوڙهي وڏي مشڪل سان چيا هئا... ۽ پوءِ لڙڪن... سڏڪن
ڪنگهه ۾ سهڪي... انهيءَ پوڙهي کي وڏيڪ نه ڳالهائڻ ڏنو.
نور النساءِ گرم سيوين جون پليٽون پري اچي هنن جي اڳيان رکيون ان
وقت سڄو ماحول ڪين سوڳوار محسوس ٿيڻ لڳو هو. سيني جون اکيون
ڏک جي ڪيفيت ۾ لڙڪن هاڻيون تي وبون هيون. ۽ سيني تي خاموشيءَ
جي چادر اوڍجي وئي... هڪ پراسرار خاموشي...!! جنهن ۾ سڏڪن
جي پڙلاءَ جهڙا احساس شامل هئا...
ڪومل ۽ مقدس نورالنساءِ جي خلوص جو مان رکندي، سيويون ته کائي
رهيون هيون... پر سندن سمورو ڌيان ان پوڙهي طرف هو... ۽ مقدس جون
نظرون بار بار انهن اڄزيل گهرن ڏانهن کڃي ٿي ويو... جيڪي سالن کان
ويران پيل هئا...!!؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

واپس صبيحہ جي گهر پهتا تہ مقدس وري موضوع کوليو...
"صبيحہ اسانکي انهيءَ پوڙهي جي ڳالهہ جو ڏاڍو ارمان ٿيو آهي... پر اصل حقيقت ڇا هئي اهو تہ ڪنهن بہ ڪونہ ٻڌايو...؟!"
"اهو منهنجي ياد گيرين کان بہ اڳي جو قصو آهي مقدس..."
"پر مون بہ اهو امڙ جي واتان ئي قصو ٻڌو هو... امڙ چواڻي تہ اهو گهر هڪ غريب هاري بخشل جو هو... بخشل وڏيري مير خان جي زمين تي هارپ ڪندو هو..." وڏيري ۽ مير خان جو نالو ٻڌندي ئي ڪومل ڇرڪ تہ ڇرڪ پري مقدس ڏانهن نهاريو...!!
مقدس جون اکيون اڳ ئي حيرت مان ڦاٽي پيون هيون... ۽ صبيحہ جي پيهر ڳالهائڻ تي هو پيهر پاڻ سنڀالي سندس ڳالهہ کي وڏيڪ گهرائي ۽ بي صبرائيءَ سان ٻڌڻ لڳيون...
صبيحہ پنهنجو قصو جاري رکيو...
"چون ٿا انهيءَ هاري بخشل جي هڪ سادڙي... سپاجهڙي... بيٽي... ۽ صدا ملوڪ ڌيءَ هئي...! ڳالان نالو هئس...!!" مقدس، پيهر صبيحہ جي واتان پنهنجي ماءُ جو نالو ۽ تعريف ٻڌي تڙپي پئي... اندرم جڻ ڪا پيچ ڏاهہ شروع ٿي پيس...!!؟
پر ڪومل ڪيس اشارن ۾ ئي حوصلا بلند رکڻ جي هدايت ڪري ڇڏي ۽ هوزبردستي پاڻ تي قابو آڻي... ڳالهہ ٻڌڻ لڳي..
"غلام ظهره جنهن کي ڳالان سڏيندا هئا، سا هن ڳوٺ جو نڪ هئي..."
"جهڙي سونهن ۾ سهڻي..."
"تهڙي ماڻ جي مورتي..."
"اهڙي اخلاق ۾ اعليٰ..."
"۽ اهڙوئي قدرت واري صبر جون ڇٽيون ڏنيون هئس...!"
"سڏي سينڌ سنواري..."
"ڇپن تي مرڪ اجاري"
"سرتين جي ست ۾ جڏهن گهڙا ڪلهي پاڻي ڀرڻ لاءِ ڳوٺ پاهران ڀنيءَ ۾ لڳل مٽي تلڪي ڏانهن رواني ٿيندي هئي تہ ڳوٺ جا ڪيئي ڪنوارا ڇوڪرا ڳهٽيون ڳهيڙ جهلي سندس پيرن جي پيچرن ۾ دليون سيج

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جيئن وڃائي ويهندا هئا ۽ ڏاڍا ساهه پري ڪيس خيالن ۾ ئي خوابن جي راڻي جهڙا لقب ڏيئي ويهندا هئا...!!"

۽ ڪومل! امڙ ٻڌايو ته... هن ڳوٺ ۾ هر مائٽ جي اها ئي تمنا هئي ته جيڪر گلان سندن گهر جي ڏڃاڻي بڻجي ته شايد قسمت جي ديوي انهيءَ گهر مٿان هميشه لاءِ مهربان ٿي پوي...!؟ پر اها ته ڪنهن کي به ڪل ڪانه هئي ته... جنهن کي سڄو ڳوٺ پنهنجي قسمت جو ستارو سمجهندو هو... تنهن خود جي مقدر جو تارو... ائين اماڻڪ آسمان تان ٽٽي،... زمين جي خاڪ ۾ ملي ڪاغذ جو ڦلهيار بڻجي ويندي...!!؟"

پر تجسس خاموشيءَ ۾ اوچتو مقدس جي هلڪي اوڇنگار...

صبيحه جي ڳالهه جو سلسلو ٽوڙي ڇڏيو...

ڪومل ۽ صبيحه ڇرڪي مقدس ڏانهن نهاريو...

مقدس هڪدم لڙڪ اگهي... پاڻ سنڀالي... پڇتاءَ جي نظرن سان صبيحه ڏانهن نهاريو...

ڪومل ڳالهه سلجهائيندي وچان ڳالهايو...

"صبيحه، اصل ۾ مقدس تمام حساس دل جي مالڪ آهي...!"

"هو پر ايا ڏک به برداشت ناهي ڪري سگهندي...!؟"

"سوري يار! مون کي اها خبر نه هئي ته مقدس ايتري حساس آهي..."

"هونئن، هيءَ قصو به ڪجهه اهڙو آهي جو ڪنهن پٿر دل کي به روئڻ تي مجبور ڪري سگهي ٿو...!" صبيحه چيو.

"نو پرابلم صبيحه...! هاڻي آئون نارمل آهيان...!" مقدس وراڻيو.

صبيحه منجهيل ڇهري سان ڪومل ڏانهن نهاريو...!!

ڪومل چپن تي هاڪاري مرڪ آڻيندي چيو...

"ها صبيحه! اسين تنهنجي هن ڳوٺ جي اها درد ڪهاڻي پوري طرح ٻڌڻ ٿا چاهيون...!؟"

صبيحه مقدس ڏانهن ڏٺو ۽ مقدس جي اکين ۾ به ساڳيو اسرار ڏسي هن پيهر ڳالهه جو سلسلو جوڙي ڇڏيو...!

"هڪ ڏينهن وڏيري مير خان جي نظر گلان جي گلابي بدن تي پئجي وئي... ۽ پوءِ ڏسنديئي ڏسندي گلان جو پيءُ بخشل ان ظالم وڏيري جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيرا ڏيري، وارن ڪاتن جي چارم ۾ قاتل مک وانگي چئو ڪنهو جڪڙجي ويو...!؟

ڪمند ۽ سارين جا فصل قرض ۾ لڙهي ويا... پيٽ پالڻ لاءِ سال جو داڻو به وڏيري کوڻ ڏنو... ۽ بيٺو مٿس ڏيڍ لک جو قرض ڪڍيو، اوطاق تي گهرائي... سنگهرن ۾ ٻڌي ڪٽي قابو ڪيائينس...

چئي جيسين قرض نه ڏيندين... تيسين ڪونه ڇڏيندو سانءِ...!؟

بخشل هٿ ٻڌي عازيون، نيزاريون ڪيون ته سائين... آئون رات ڏينهن محنت ڪري، ٻني پوکي سال تي قرض چڪائي ڇڏيندس...!

پر هي چئي! چا جون ٻنيون...؟ چا جي هارپ...؟ پئسا هتي رک يا تنهنجي ڌيءُ گلان تان هٿ کڻ...!!؟

۽ ائين ظلم، ڏاڍ ۽ بيدردي، سان گلان کي کڻائي وڏيري مير خان زوري شريت بنائي، پنهنجي کوٽڻ ۾ قيد ڪري ڇڏيائين ۽ بخشل کي ڌمڪي ڏنائين ته جيڪڏهن پنهنجي لاڏلي ڌيءُ گلان جي حياتي چاهين ته مون وٽ هارپ ڪر... اگر ڀڄڻ جي ڪوشش ڪيئي ته گلان کي ماري لاش ڌرتي دفن ڪرڻ بدران ڪتن ڪانگن جي حوالي ڪيو ويندو...!؟

۽ انهي، ڌمڪيءَ ڪان ڊڄي ويچارو بخشل ڪنيءَ به ماٺ ته مٺيءَ به ماٺ وانگي ڀڳل دل ۽ ڇڄل روح سان پنهنجي لاڏلي گلان جي خاطر وڏيري مير خان جي ظلمن کي سهندي به وٽس هارپ ڪندو رهيو...؟!

پر جڏهن گلان کي وڏيري مير خان مان حمل تي ويو ته وڏيري پيهر پنهنجي ظلم جي تاريخ ورجائيندي چيس ته "مونکي پٽ جڻي ڏجان... ڇو ته آئون ڌيءُ جو اولاد ان ڪري پسند نٿو ڪريان جو آئون نٿو چاهيان ته منهنجو ئي خون ڪنهن ٻئي جي بستري جا گهنج بڻجي...!؟

ها اهو منهنجي شان جي خلاف آهي..." پر جڏهن گلان جو الٽرا سائونڊ ڪرايو ويو ته سندس پيٽ ۾ پٽ نه پر ڌيءُ هئي... جنهن تي وڏيرو ڌمرجي پيو... ۽ پنهنجي هاري بخشل کي گهرائي ڪجهه پئسا ڏيئي ڌڙڪو ڏنائين ته هاڻي گلان کي هتان وٺي هليو وڃ... ۽ جيئن ئي هو ڌيءُ کي جنم ڏئي ته ان کي اتيئي نڙي تي لنهن ڏيئي ختم ڪري ڇڏجو.

جيڪڏهن پيهر مون اوهان کي هن علائقي ۾ ڏٺو ته پوءِ خير نه

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمجهجو...!!؟"

تڏهن ويچارو بخشل ڊڄندو، ڏڪندو ۽ روئندو پنهنجي بدنصيب ڌيءَ کي ساڻ وٺي رات جي اونداهيءَ ۾ شهر ويو...!؟

۽ واپس اچي بخشل ڪنهن به ڳوٺ واري سان ڪونه مليو هو... ٻي رات لوڪ ستي ويل هو بيل گاڏيءَ ۾ لڏو ڪٽي هليو ويو... ۽ صبح جو سندس گهر خالي نظر آيو...

ان ڏينهن کان وٺي هن ڳوٺ کي جڻ راڪاس لامارو ڏيئي ويو... هڪ اڻڄاتو خوف سينيءَ کي ويڙهي ويو...!!؟ ماڻهن ڪاڄ ڪرڻ ڇڏي ڏنا... عورتن نلڪن تان پاڻي ڀرڻ بند ڪري ڇڏيو...!؟ ماڻهن مهمان ترسائڻ ڇڏي ڏنا...!؟

۽ ڪنهن کي به اها جرئت ڪونه ٿي سگهي جو ڳالهه بابت ڄاڻڻ جي ڪوشش ڪري سگهي ته انهي جو ڇا ٿيو...!؟

ڳالهه جنهن ڇوڪريءَ کي جنم ڏنو، انهيءَ کي ماري ڇڏيائون يا بچي وئي...!؟ اها به خبر ڪونه پئجي سگهي...

۽ پوءِ پڄڻ ۾ اڻين به آيو ته هو ڪاڇي جي رڻ ۾ جهوپڙي اڏي رهي پيا هئا...!؟

ها ڪومل! اڻين هڪ مظلوم گهراڻي سان "تقدير تماشو" ڪيڏندي رهي ۽ هن ڳوٺ جا هيسيل ماڻهو بيحسن جيان سڀ ڪجهه اکين ڏسي ۽ گونگي تماشاين وانگي خاموش رهندا آيا...!؟

اڻين! بخشل جي پڻ سان گڏ سندس قصو به پراڻو ٿجي ويو... ۽ ماڻهو سڀ ڪجهه وساري، پنهنجي زندگي جي معمول واري گهاڻي ۾ گهمڻ ڪي لڳي ويا...!!؟؟"

صبيته جي هلندڙ ڳالهه دوران سندس ڳرا لفظ مقدس جي من تي پٿرن وانگي وسندا رهيا... هوءَ پنهنجو پاڻ تي زوري ضبط آڻڻ لاءِ پاسا بدلائيندي... هيٺيون چپ ڏندن ۾ چٻاڙيندي... تڙپيندي ۽ سڀ ڪجهه ٻڌندي رهي هئي... ڪيس اڻين محسوس ٿي رهيو هو ته اهو سڄو ظلم هن پنهنجي سيني تي برداشت ڪيو هجي...!؟

مقدس ڪڏهن سوچيو به ڪونه هو ته سندس وجود جي اصل حقيقت

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ايتري پيانڪ به ٿي سگهي ٿي...!؟
هوءِ ڊاڪٽر ۽ ڊاڪٽرياڻيءَ جي لاڏ ڪوڏ ۾ اميرانو ۽ الڪپڻ گذاري...
حسين جوانيءَ جو خوبصورت بهارن ۾ اچا پهتي ئي مس هئي... جو
قسمت جي خزائن خوشين جا سمورا گل ڪومائي... اميدن جا هڙئي پوٽا
ساڙي... روح ۾ ريگستان جهڙي رُڃ... ۽ جيون سارو سڄ ڪري ڇڏيو
هو...!!؟
هوءِ...! جا سورن جي پيٽ ۾ سرجي هئي... تنهن ساماڻجڻ تي سمورا
سک وساري لڙڪ ماڻهائون ڪنڌ ۾ پائي... تماڻا نيڻ آڪاس ۾
اٽڪائي... توس چپن ۾ ڪا چرپر آٽي... ستن پردن پنيان وينل مقدر
جي سڪندر ڪان ڪهڙيون شڪايتون ڪندي رهي هئي...!!؟ اهو ته ان
جو رب ئي ڄاڻي...!!؟ پر سندس ساٿي ڪومل ته رڳو انهيءَ خوف ۾
ڏڄي وئي هئي... متان، سندس محبوب دوست، ڪنهن ذهني دباءَ ۾ ذهني
توازن وڃائي نه ويهي...!!؟
مقدس جي ڪيفيتن کي سمجهندي ڪومل اتان نڪرڻ کي ئي بهتر
سمجهيو... ۽ پوءِ پيهر ٿيهريءَ واري ٽائيم تي ٻئي سهيليون پنهنجي
گاڏي ۾ واپس ورڻ لڳيون...!
گاڏي ڊرائيو ڪندي مقدس جي چهري جا عڪس بدلبا رهيا ۽ پگهر
وڏندو رهيو...!
ڪجھ خاموشيءَ کانپوءِ مقدس انتهائي ڏکاري لهجي ۾ چيو...!
"ڏس ڪومل... پنهنجو ته دشمن به ساڳيو ئي نڪتو...!؟ اها ڪيڏي نه
عجيب ڳالهه چئبي...! اڳ سوچيندي هئس ته پنهنجي دوستي جي
رشتي ۾ ايتري ڪشش ڇو هوندي آهي...!؟ ليڪن اڄ خبر پئجي وئي ته
قدرت واري کي هڪ ظالم جي مقابلي ۾ بن مظلومن کي گڏ ڪرڻو هو...!!
؟
"سچ ٿي چوين مقدس! قدرت جي انهيءَ ڪرٽيءَ تي آئون به حيران ضرور
آهيان... پر مون کي يقين آهي مقدس، قدرت واري وٽ دير ضرور آهي پر
انڌير ڪونه آهي... ظالم کي پلي ڪيڏي به ڍگهي رسي هجي، پر هڪ
ڏينهن اها ئي رسي ڦندو ٿجي ان جي ڳچيءَ ۾ ضرور پوندي...!!؟"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"انشاءالله ڪومل! ۽ مون اڄ پنهنجو پاڻ سان عهد ڪري ڇڏيو آهي ته آئون هڪ ڀيرو انهيءَ ظالم وڏيري کي ضرور ڏسنديس، جنهن جو پاپي خون منهنجي رڳن ۾ ڊوڙي ٿو....!!؟"

"ڇا....!؟" ڪومل ڇرڪي مقدس جي اکين ۾ حراسيل نظرن سان ڏسندي پڇيو...

تنهنجو دماغ ته ٺيڪ آهي مقدس....!؟ تون... تون انهيءَ ظالم وڏيري سان ملڻ وينديں....!!؟"

"ها ڪومل! مون کي انهيءَ وڏيري سان ملڻ کان ڪو به روڪي نٿو سگهي....!"

"تون... ته.... تنهنجو مقصد ڇاهي مقدس؟" ڪومل جا لفظ وچڙي ٿا پون.

"بس ڪومل دوست! هر ماڻهو جي زندگيءَ جا ڪي مقصد هوندا آهن ۽ هر مسافر جي ڪائي منزل به هوندي آهي... اڄ خبر پئي اٿم ته مون پنهنجي زندگيءَ جو ڳچ سارو حصو بي مقصد گذاري ڇڏيو آهي ۽ هاڻي منهنجي زندگيءَ جو مقصد... هڪ ڀيرو ان پاپي پيءُ کي ڏسڻ ۽ ان کان ڪي سوال ڪرڻ آهي...! انهيءَ کي آئيني ۾ اصل روپ ڏيکارڻ جي ڪوشش ڪنديس... ۽ منهنجي مسافر زندگيءَ جي منزل، پنهنجي ماءُ جي قدمن ۾ آهي... آئون پنهنجي ماءُ کي ڳولينديس... ۽ هڪ ڏينهن ان کي ڳولي هٿ ڪنديس.... ان ڪانپوءِ جيڪو نصيب....!!؟" مقدس جي لهجي ۾ هڪ پختو عزم ۽ فيصلي واري سنجيدگي هئي...

ڪومل ويتر پريشان ٿي پئي. ذهن منجهي پيس... سوچن سات ڇڏي ڏنو ۽ سمجهه ۾ نه آيس ته مقدس کي ڪيئن سمجهائي ۽ ڪيئن انهيءَ ضد تان لاهي... ته هو هڪ الهڙ ڇوڪري، ايڏا مشڪل ڪم اڪيلي سر ڪيئن ڪري سگهندي....!!؟

وري به ڪومل کيس سمجهائڻ جي ڪوشش ڪئي....!

کيس انهن پالينڌڙ ماءُ پيءُ جي احساسن جو احساس ڏياريو...

وڏيري جي قهر کان ڊيڄارڻ جي ڪوشش ڪيائين....!؟

پنهنجي دوستي جا واسطا وڌائين....!؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پر مقدس پرعزم لفظن ۾ صاف چٽي ڇڏيو هئس تہ "آءٌ ڪنهن کي بہ پريشان ڪرڻ نٿي چاهيان....!"

"پنهنجي انهن عظيم رشتيدارن سان منهنجو ساڳيو ڏيءُ وارو سڳ آهي ۽ رهندو جن مون کي حقيقي ماءُ پيءُ کان بہ وڌيڪ پيار ڏئي زندگيءَ ۾ نوان رنگ ڀري جڻ تہ نئون جيون ڏنو. انهن کي ڪڏهن بہ پريشان ڪري سندن حساس دليون ٽوڙڻ جي ڪوشش نہ ڪنديس جيڪي منهنجي پيار ۾ ڌڙڪن ٿيون....!؟

"پر آئون پنهنجي مقصد کي غير محسوساتي انداز سان ڳوليندي س....! سيئي سختيون پنهنجي سرتي سهنديس، پر ڪنهن کي محسوس تيڻ نہ ڏينديس... ۽ ڪومل مون کي تنهنجي منع نہ پر همت افزائيءَ جي ضرورت آهي... ان ڪري پليز ڪومل مون کي انهيءَ مقصد ۾ منع ڪڏهن بہ نہ ڪجانءِ....!"

تڏهن ڪومل ڪيئي خدشات، سوال، پريشانيون ۽ احساس هئڻ باوجود خاموش ٿي وئي هئي...

۽ اڻين مقدس کي اڄ پنهنجي وجود جي حقيقتن بابت هڪ وڏي ڄاڻ ملي وئي هئي...

ڪومل کي واپس گهر ڇڏي مقدس پنهنجي گهر ۾ داخل ٿيڻ کان اڳ سيئي پريشانين کي دل ۾ دفن ڪندي... مرجهايل چهري تي مصنوعي خوشين جو پردو چاڙهي... چپن تي ڪوڙي مرڪ سجائي... ۽ بدن ۾ جوش ۽ ولولو جاڳائي وئي ٿي... تہ جيئن گهر ۾ ڪير ڪو بہ پريشان نہ ڏسي سگهي....!

※※※※※

مقدس پيءُ ڊاڪٽر فرحان جي خواهش تي ميڊيڪل يونيورسٽي ۾ داخلا لاءِ انٽري ٽيسٽ ڏني، جنهن ۾ پڻ پوزيشن کڻي پاس ٿي ۽ ايم بي بي ايس جي داخلا لاءِ اهل ثابت ٿي چڪي هئي...

مقدس کي انهيءَ ڊگري سان انهيءَ ڪري بہ وڌيڪ دلچسپي هئي جو سندس حقيقي ماءُ سان سندس نہ ڏٺيندڙ ماءُ ڊاڪٽرياڻي سحرش جو وعدو ٿيل هو تہ تنهنجي ڌيءُ کي پڙهائي پاڻ جهڙي ڊاڪٽرياڻي بنائي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڊيڪاريندي هئي...

يونيورسٽي جا ابتدائي ڪلاس شروع ٿي چڪا هئا... مقدس پڻ گرلز هاسٽل ۾ رهڻ کي ترجيح ڏني هئي... ڇاڪاڻ ته هڪ ته سندس پاڻ شهباز يونيورسٽي مان فائنل ڪري وڃي چڪو هو پيو ته ڪيس اڪيلائين ۾ پوائتا خواب ڊيڄارڻ لڳندا هئا...

هاسٽل جي زندگي ڏاڍي ڀرپور ۽ پياري لڳي هئي... سٺن خاندانن جون بااخلاق ڇوڪريون... وٽندڙ صاف سٿرو ماحول...! اُتساهيندڙ دوست... سيئي هڪجهڙيون... هڪ جيڏيون... پيار ڪندڙ ۽ عزتون ڏيندڙ ۽ وڻندڙ ڇوڪريون... رنگين ۽ رومينٽڪ احساس...!

ڇيڳرا ٽهڪ... چنچل ادائون... وڻندڙ شامون... ٿڌڙيون هوائون... ڪيس سڄو ڄامشورو خوابن جي سندر سيج مثل لڳو هو... جتي من چاهيس ته سيئي غم وساري... ماضيءَ جي ڏکوئيندڙ حقيقتن کي سنڌوءَ جي سير ۾ لوڙهي، سڪون جي سفيد چادر ويڙهي هڪ اهڙي مٺي ننڊ سمهي پوي، جنهن جي ڪا به ڄاڳ نه هجي... ڄامشوري جي مٺڙين ۽ ٿڌڙين هوائن سندس دل جي آنڌ مانڌ ۾ ڪافي شانت آڻي ڇڏي هئي... ۽ هاڻي هو سهيلين سان گڏ يونيورسٽي جي ڪشادن رستن تي بيد مشڪ جي ڳهين قطارن وچان لنگهندي سرتين سان گڏ خوب ٽهڪ ڏيڻ لڳي هئي... يونيورسٽي جي زندگي، مقدس جي زندگي کي ڪجھ ان ڪري به تبديل ڪري ڇڏيو هو جو هتي ڪيس تمام گهڻو پيار ۽ پنهنجائپ جو احساس پلئه پيو هو. هم خيال ۽ پرخلوص دوستن جي ميڙ ۾ ڪانئس ذاتيات جا ڏک وسرڻ لڳا هئا...! پڙهڻ، گهمڻ ۽ ڪچهريون توڙي رولاڪيون ڪيس ايتري فرصت ئي نه ڏينديون هيون جو هو پنهنجو پاڻ کي يا پنهنجن ڏکن کي سنڀاري سگهي...!

ڪلاس ۾ ذهين ۽ هوشيار هئڻ ڪري استادن کان وٺندي سينيئر شاگردن تائين سندس عزت ۽ احترام جو مقام ٺهڻ لڳو هو... پرڪشش چهري ۽ بااخلاق طبيعت سبب ڪيترا ئي جونيئر ۽ سينيئر ڇوڪرا ساڻس ويجهڙائي قائم ڪرڻ جا موقعا تلاش ڪندا رهندا هئا پر سندس حاضر جوابي ۽ سنجيده طبيعت جي ڪري ساڻس اظهار جي جرئت

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪونڊ ڪري سگهندا هئا ۽ من ئي من جي صنم خاني ۾ سندس مجسمي آڏو هٿ جوڙي، نيڻ جهڪائي لوڪان لڪي پوڄا پاٺ ڪري، من مندر جا گهنڊ وڄائي، اميدن جا ديپ ٻاري، پيار ديوي جي پرڇي پوڻ جي آس رکي خاموش قدمن سان انهن راهن تان گذري ويندا هئا. جن جي مٽيءَ ۾ مقدس جي قدمن جي سدا بهار خوشبوءِ سيڻن ۾ سرهاڻ پيري ڪنهن نئين بهار جي آمد جون حاميون ڀريندي هئي...

پر انهيءَ غيبي محبتن جي احساس کان اڻڄاڻ مقدس، سهيلين جي سٿ ۾ جواني جي آڪاش تي ٽمڪن جا ٽمڪندڙ ستارا ٽانڪيندي وقت سان گڏ علم جي اوچن ڏاڪن تي ڪاميابيءَ جا قدم ڪٽندي منزل جي مقصد ڏانهن وڌندي پرشوق رستن تي باذوق انداز سان مسلسل اڳتي هلي رهي هئي... ۽ وک وک تي ڪاميابيون سندس قدمن ۾ استقباليه گلن جي پتين جيان خوشبوئن جا رنگين گس ڪوليندي رهن ٿيون...

ان ڏينهن سندس يونيورسٽي ۾ "لطيف ڏي" ملهايو پئي ويو، لطيف جي حوالي سان تقريري مقابلو منعقد ٿيل هو.

اسٽيج تي يونيورسٽي جي بهترين پروفيسر استادن کي ويهاريو ويو جيڪي جج طور پڻ چونڊيا ويا هئا.

اڳين ڪرسين تي ڇوڪريون ويٺل هيون ۽ پوين ڪرسين تي يونيورسٽي جا عام ڇوڪرا ويٺل هئا، جن مان ڪي مقابلي جا خواهشمند ته ڪي مقابلي کي ڏسڻ جا شائقين هئا...

هال ماڻهن سان ڀريل هو...

عجيب اُتساهيندڙ ماحول هو.

ڪجهه ڇوڪرا ته خاص هوٽنگ ۽ مذاق لاءِ جوڙ ٿاهي ويٺل هئا ته تقرير ڪندڙن جو خوب مذاق اڏاري انهن جا حوصلا خطا ڪيا...

ڪي شاگرد لطيف جي فڪر کي سمجهڻ لاءِ بيتابيءَ سان تقريرن جي شروع ٿيڻ جو انتظار ڪري رهيا هئا...

ايڪوسائونڊ تي سرمد سنڌي جو گيت وڄي رهيو هو...

ڪنڊين نه سگهري

ٻير نه ٻلڙو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سائو نہ سلڙو
چانگو نہ چيلڙا
مارو اڪيلڙا... سائين مارو اڪيلڙا...!

۽ ڪجھہ ئي دير ۾ رش پيٽي تي وئي هئي...
ڪافي ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون ڪرسيون نہ ملڻ ڪري پاسن کان بيٺا هئا...
نيٽ اسٽيج سيڪريٽري طور مهوش ڊائيس تي ڪجھہ ڪاغذ هٿن ۾ کڻي اچي بيٺي.... سرمد سنڌي، جو آواز جهڪو ٿيو تہ سڄي هال مان تاڙيون وڄائي مهوش کي اسٽيج سيڪريٽري ٿيڻ جو داد ڏنو ويو.
"جي تو بيت پانئيا سي آيتون آهن،
نيو من لاهين، پريان سنڌي پار ڏي."
مهوش لطيف جي انهيءَ بيت سان پروگرام جي شروعات ڪئي ۽ تلاوت کانپوءِ باقائده تقريرن جو آغاز شروع ٿي ويو.
سڀ کان پهرين علي حسن کي تقرير جي دعوت ملي.
هو هڪ فاتح سپهہ سالار وانگي، اسٽيج تي آيو...
پهريان مرڪندي هڪ نظر پنڊال ڏانهن نهاريائين ۽ پوءِ لطيف سائين جي هڪ بيت سان تقرير شروع ڪيائين.
هڪ ڪامياب مقرر وانگي، سلجهيل خيالن ۽ سادي فهم وارن لفظن سان هلندڙ سندس تقرير سڄي هال تي خاموشي جي چادر اوڍائي ڇڏي...
لفظن ۾ ماهرانہ رواني... ڪٿي آواز جهڪو ٿي وڃڻ ۽ ڪٿي شينهن جي گجگوڙ وانگي جذبات ۾ اچي وڃڻ...
علي حسن اهڙو تہ تقرير جو اثر ڇڏيو جو اسٽيج تان لهڻ وقت دير تائين تاڙين جي گونج گونجندي رهي.
ان کانپوءِ زاهده کي اسٽيج تي سڏ ٿيو.
هن پنهنجي تقرير جي شروعات لطيف سرڪار جي بيت سان ڪئي.
واجهائيندي وطن کي آءٌ جي هت مياس،
تہ گور منهنجي سومرا، ڪج پنهوارن پاس،
ڏج ڏاڏاڻي ڏيھہ جي، سنڌي ولڙين واس...
ڏج ڏاڏاڻي ڏيھہ جي، سنڌي ولڙين واس...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏچ ڏاڏاٽي...!!؟"

۽ زاهده کان آخري سٽ وسري وئي... ۽ زبان ٿڙڻ لڳس...!

هوءَ آخري سٽ ياد ڪرڻ لاءِ دماغ تي زور ڏيڻ لاءِ بيهي ٿي... ۽ سڄو هال تاڙين جو طنز ۾ لٽوليون ڪرڻ لڳيس ٿو.

۽ هوءَ شرمائجي... ناڪام مرڪ چپن تي آڻي، بيوس نظرن سان پنڊال ۾ نهارڻ لڳي ٿي...

ڇوڪرن واري پاسي کان آواز اچي ٿو.

"ميائي جياس، جي وڃي مڙهه مليرِ ڏي..."

ٻي ڪنڊ کان آواز اچي ٿو.

"جيئڻ لاءِ جيڏيون مون وڏا وس ڪيا...!"

هال ۾ ٺهڪڙو مچي ٿو وڃي ۽ وري تاڙيون وڄن ٿيون. پروفيسر واجد ڪيس تقرير جاري رکڻ لاءِ همٿائي ٿو پر هو دلشڪسته ٿي اسٽيج تان لهي وڃي ٿي.

ڇوڪرين واري پاسي موت جهڙي ماٺ ڇانئجي وڃي ٿي، ڇوپول ٿيڻ ڪري هال ۾ هلڪو گوڙ ٿي وڃي ٿو.

اسٽيج سيڪريٽري خاموشيءَ جي اپيل ڪندي، ٻي مقرر کي اسٽيج تي اچڻ جي دعوت ڏئي ٿي.

ڇوڪرن جي طرف کان منصور اسٽيج تي آيو ته وڏي پختي عزم سان، پر زاهده جو حشر ڏسي حوصلہ هاري ويٺو. سوچيائين ته جيڪڏهن سندس به اهڙوئي استقبال ڪيو ويو ته پوءِ ڇا ٿيندو...!؟

زاهده جو انجام ڏسي، منصور پنهنجي تقرير شعر سان شروع ڪرڻ وارو ارادو بدلائي ڇڏيو.

هن تقرير جي شروعات سلام سان ڪئي...

پوءِ هو ڪجهه اهڙا لفظ سوچڻ ۾ گم ٿي ويو، جنهن سان تقرير کي اڳتي وڌائي سگهي.

اُن خاموشي تي ڇوڪرين واري طرف کان آواز آيو.

"پاءِ ڇا وسري...!؟"

وچان ٻي ڇوڪري جو آواز آيو...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"يار ڇڏيوس.... ويچاري جو حافظو ڪمزور آهي....!"

پوريان ڪنهن ڇوڪريءَ ٽوڪيس:

"ادا ڪيسي ۾ هٿ هڻ... ڪو لڪيل پنو ڪڍي پڙهي ٻڌائي... اسين صرف توهان جو مٺڙو آواز ٻڌڻ ٿيون چاهيون....!"

وچان آواز آيو...

"جي نغمو نٿو اچي ته نوحو ٻڌايو....!"

ڇوڪرين جا ڇيڙا ٽهڪ پنڊال ۾ گونجي پيا ۽ پوءِ سڄو حال ٽاڙين جي گونج ۾ گونجڻ لڳو.

منصور واڪڙو ٿيو اسٽيج تي ويٺل پروفيسرن جي مرڪندڙ چهرن ڏانهن نهارڻ لڳو...

انهن جي چهرن تي چٽو ڏسي، هن پنڊال ڏانهن سواليه نظرن سان نهاريو ته پيهر سيني جون ٽاڙيون ڪيس هيٺ لهڻ تي مجبور ڪري رهيون هيون...

منصور ٿڙندڙ قدمن سان پنهنجي جاءِ تي ڪنڌ جهڪائي ويهي رهيو.

ڇوڪرين واري پاسي شور ۽ ٽهڪ وڌي ويا... هنن ڄڻ ته ڇوڪرن کان بدلو وٺي، جشن پئي ڪيا.

مهوش مرڪندي اسٽيج تي اچي پٽائي جوئي بيت پڙهي ٿي.

"چتائي چونڊياس سيئي ڳالهيون سڄڻين،

منهن مقابل ٿياس، ته ويون سيئي وسري."

۽ گونجندڙ ٽاڙين وچان اسٽيج تان زبيده کي اسٽيج تي اچڻ جو سڏ ٿئي ٿو...

ڇوڪرا پلٽ ڪرڻ لاءِ لهي سنبري ويٺا ها.

اسٽيج سيڪريٽري پنڊال ۾ زبيده کي ڳوليندي پيهر ڪيس اسٽيج تي اچڻ جي اپيل ڪري ٿي پر زبيده ڪٿان به ايندي نظر نه ٿي اچي.

ڇوڪرين جي پاسي کان ڪنهن ٻڌايو...

"پنڊال ۾ هئي، پر ڪنهن ايمرجنسي ۾ ٻاهر هلي وئي آهي....!"

ڇوڪرن کان آواز آيو.

"ٻاٿ روم ۾ ڳوليوس....!"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پويان پيو آواز آيو...
"ادا ماري ڪان پڏايو چڱو آهي...! جتي پُڇي نہ سگهي، اُتي پڇڻ ڪم ورپامڻ جو آهي...!"
وچان ورندي آئي...
"ادا ورپام تہ ورڪونجيوبيٺا آهن، پر مارئي ملڪ ڇڏي وڃي تہ پوءِ ڇا ڪبو...؟!"
تمڪن سان گڏ تاڙيون وڄن ٿيون... ۽ ڇوڪريون شرمساريءَ مان ڪنڌ جهڪائي ويٺيون رهن ٿيون.
اسٽيج تان آواز اچي ٿو.
"پروگرام کي اڳتي وڌائڻ لاءِ آئون اڳئين مقرر اياز کي گذارش ڪنديس تہ هو اچي پنهنجي خيالن جو اظهار ڪري...!"
اياز لاءِ هي انتهائي ڏکيو ٽائيم هو...
هن مقررن سان ٿيندڙ جٺ ڏسي سمجهي ورتو هو تہ ماحول گرم آهي ۽ پنڊال سڄو تماشائي بڻيل آهي... تنهن ڪري جلدي دال نہ ڳرندي...!! ؟
پر وري بہ اياز ۾ خود اعتمادي جو جُز موجود هو. هن همت هارڻ گناهہ سمجهيو... پنهنجو پاڻ تي پروسو ڪندي اسٽيج تي اچڻ وقت هن اهي سڀ ڳالهيون وساري ڇڏيون جيڪي زاهده ۽ منصور سان پيش آيون هيون...!!
اسٽيج تي باوقار نموني بيٺي هن پنهنجو پاڻ کي سامهون ويٺل پروفيسر ۽ پنڊال ۾ ويٺل سيني کي پنهنجا سيڪڙات شاگرد سمجهي تقرير جي شروعات ڪئي.
"پيهي جا پاڻ ۾ ڪيم روح رهاڻ،
تہ نڪو ڏونگر ڏيهہ ۾ نہ ڪا ڪيچين ڪاڻ،
پنهون ٿيس پاڻ، سسئي تان سور هٿا..."
ڇوڪرين جي وچان آواز آيو.
"ادا پنهون، سسئي ڪٿي...؟"
اياز ان آواز طرف نهاريندي وراڻيو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"جيڪڏهن توهان مون کي ئي پنهنجو ٿا سمجهو ته آئون توهان کي ئي پنهنجي سمجهي سڀئي بنائڻ لاءِ تيار آهيان....!"

پنڊال ۾ ٺهڪڙو مچي ويو، تاڙيون گونجيون ۽ ڇوڪرين تي ماٺ ڇانئجي وئي...

اياز ڏاڍي پرعزم طريقي سان پنهنجي تقرير جاري رکي...

"اسين خوش نصيب قوم آهيون... اسان کي پنهنجي لطيف تي فخر آهي، جنهن پنهنجي ٻولي، کي دنيا جي سطح تي امر سڃاڻپ ڏيئي امن، پيار، محبت، خلوص، ڀائپي، انسانيت، دليري، قرباني ۽ سڀ جهڙي سچائي ۽ ثقافت رکندڙ سنڌ کي عالمي ليول تي اهڙي مڃتا ڏياري ڇڏي، جڻ هو پنهنجي ٻولي، قوم جو پيغمبر هجي....!"

اياز پنهنجي جذباتي تقرير ذريعي پنڊال تي اهڙو حاوي ٿي ويو، محفل جو مذاج ئي تبديل ٿي ويو... ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون گڏجي تاڙيون وڄائي داد ڏيڻ لڳيون هيون.

هن لطيف سرڪار جي بيتن جي حوالن سان تشريحون پڌائي اهڙو ته ماحول کي منڊي ڇڏيو جو وقت جو احساس ئي نه رهيو ۽ اياز پنهنجي تقرير ختم ڪري ڇوڪرين جي طرف هڪ فاتح مرڪ سان نهاريندي اچي پنهنجي سيٽ تي ويهي رهيو ۽ هال ۾ دير تائين تاڙيون وڄنديون رهيون....!

ان شور دوران مقدس کي سهيلين گهيري ورتو.

مقدس اڳين مقررن جو حشر ڏسي گهبرائجي وئي هئي.

هن سهيلين کي صاف لفظن ۾ چئي ڏنو هو ته "مون ۾ ايترو دم ئي ناهي، جو هن ماحول ۾ تقرير ڪري سگهان...!؟"

رخسانه جذبات مان چيو:

"مقدس! اڄ اسان ڇوڪرين جي عزت جو مسئلو آهي، جيڪڏهن هن پروگرام ۾ رڳو ڇوڪرا ئي پوزيشن ۾ اچي ويا ته اسان جو يونيورسٽي ۾ جيئڻ جنجال ڪري ڇڏيندا... يار ڪهڙو ڪنڌ کڻي ڪلاسن ۾ ويهنداسون...!؟"

"ته پوءِ ڪريو نه مقابلو...؟ مون توهان کي روڪيو ته ڪونه آهي نه!؟"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مقدس روکڙو جواب ڏنس.

"اسان ۾ تو جيترو ٽئلنٽ هجي ها تہ تنهنجي چوڻ کان بغير ئي اسٽيج تي نہ بيٺل هجون ها...!؟" شازيہ جواب ڏنس.

"منهنجي ٽئلنٽ جي تہ مون کي ئي خبر آهي... توهان اجايون واڏيون ڏيئي، منهنجي بيعزتي جي پويان ڇو پئجي ويون آهيون؟!" مقدس پريشاني گاڏڙ ڪاوڙ ۾ وراڻيو.

"تون شرافت مان ڪونہ سمجهندين...!" سندس شرير سهيلي الماس چڻ ڪيس چتاءُ ڏيندي اُتي اسٽيج طرف وڃڻ لڳي...

مقدس واڪا ڪري ڪيس پڪاريندي رهي پر هو ان وقت تائين اسٽيج سيڪريٽري تائين پهچي چڪي هئي.

اسٽيج تان مهوش مسڪرائيندي انائونس ڪرڻ لڳي...

"۽ هاڻي آئون سيڪنڊييئر جي انهيءَ اسٽوڊنٽ کي دعوت خطاب ڏينديس، جنهن پنهنجي شروعاتي سال ۾ ئي تعليمي ميدان ۾ پاڻ مڃرائي، گهڻن کان گوءِ کٽي ثابت ڪري ڏيکاريو آهي تہ ڇوڪريون ڪنهن بہ صورت ۾ ڇوڪرن کان گهٽ ڪونہ آهن...!

پر جيئن تہ اجوڪي مقابلي ۾ هيستائين صرف ڇوڪرن کي ئي برتري حاصل آهي... ڏسئون تہ هوءَ ان سحر کي ٽوڙي ٿي يا...!؟"

پورو پنڊال زبردست تاڙين سان گونجڻ لڳي ٿو... ۽ انهيءَ گونج مان اسٽيج سيڪريٽري جو آواز هڪ رڌم سان وڃندو رهي ٿو...

"انهن ئي تاڙين جي گونج ۾ اچي ٿي سيڪنڊييئر پري ميڊيڪل جي ذهين شاگرديائي مِس مقدس....!"

سڄو هال پيهر تاڙين جي ڦهڪن ۾ گونججي وڃي ٿو. مقدس جون سهيليون ڪيس همٿائڻ لاءِ اٿي بيهي تاڙيون وڄائڻ لڳن ٿيون...

مقدس منجهيل نظرن سان پنهنجي ديوانگي ۾ تاڙيون وڄائيندڙ سهيلين ڏانهن ڏسندي... ڇوڪرن طرف نظر ڊوڙائي ٿي جيڪي سندس نمودار ٿيڻ جي انتظار ۾ ڇوڪرين طرف نهاريندي مسلسل تاڙيون وڄائي رهيا هئا...!

"ويلڪم مس مقدس... جلدي اسٽيج تي اچو...!"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

محوش پيهر اناؤنس ڪري ٿي…
تڏهن مقدس مجبورن ڪرسي تان اٿندي، پنهنجي اجرڪ کي سنڀالي ڪلهن تان وجهندي، هٿ ۾ ڊائري کڻي اسٽيج ڏانهن وڃڻ لڳي ٿي ۽ سندس سهيليون وڌيڪ جذباتي انداز ۾ تاڙيون وڄائڻ لڳن ٿيون…!

۽ جڏهن مقدس اسٽيج جي ڊائيس تي اچي بيهي ٿي ته ڪجهه پلن لاءِ سڄو پنڊال عجيب خاموشي ۾ ويڙهجي وڃي ٿو… باوقار نموني اسٽيج تي بيٺل مقدس جي نج سنڌي ثقافتي ويس، جڻ ته خود ئي لطيف جي ٻيٽن جو اپٽار بڻجي، لطيف جي ٻولي ۽ ثقافت سان چاهه رکندڙ دلڙين تي سنڌڙي ماءُ جهڙا تڏا احساس بڻجي وسڻ لڳي هئي…

ڪي پل هوءَ ڊائري جا پنا ڦلوريندي رهي ٿي،
چوڪرن جي پاريءَ مان ڪنهن نوجوان ٽهڪ ڪڍي…
"محترمه چشمي جي ضرورت آهي ڇا…؟"

هلڪڙو ٽهڪ اُڀريو.
مقدس جواب ۾ رڳو نظرون کڻي ان طرف نهاريو.
ماحول تي پيهر سڪتو ڇانئجي ويو.
پيهر ڪنهن کي به ٽوڪڻ جي جرئت ڪونه ٿي،
۽ مقدس جو پرڪيف آواز لهرون لهرون بڻجي پُرڻ لڳو.
سڪر سيئي ڏينهن جي مون گهاريا بند ۾،
وسايم وڏڙا متي ماڙين مينهن،
واجهائيندي وصال کي ٽيس تنهوارون ٽيئن،
نيڻ منهنجي نينهن، اجاري اجو ڪيو.

منهنجا قابل قدر استاد صاحبان ۽ پيارا شاگرد ڀائرو ۽ ڀينرو… اسلام عليڪم… جيئي لطيف…! ساٿيو! اڄ اسين گڏ ٿيا هئاسين پنهنجي روحاني رهبر ۽ ڏرتيءَ جي مرشد لطيف سرڪار کي ڪائي ڀيٽا ڏيڻ، سندس فن ۽ فڪر تي روشني وجهڻ لاءِ… پر مون کي انتهائي ڏک رسيو جڏهن اسان لطيف جهڙي عظيم موضوع کي کل مذاق ۽ ٺٺول بڻائي ٽهڪ ڏيڻ لڳا آهيون.

لطيف اهو نانءُ آهي، جنهن جو ذڪر نڪرڻ سان اسان سنڌين جون

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دليون احترام مان جهڪي وڃن ٿيون... اهو لطيف جنهن سنڌي قوم کي پوري دنيا آڏو پيار، محبت، امن، سڪون وارو ثابت ڪري ڪنڌ ڪڍڻ سيکاريو... اهو لطيف جنهن

"سائينم سدائين ڪرين مٿي سنڌ سڪار،
دوست مٺا دلدار عالم سڀ آباد ڪرين."

جهڙيون ستون لکي عالمي ليول تي پنهنجو قومي نظريو پهچائي پنهنجي ٻولي کي اهم حيثيت ڏياري، انهيءَ لطيف تي اسان کي فخر هئڻ گهرجي ۽ اسان کي دنيا ۾ لطيف سرڪار جي ناتي سان ئي سڃاتو وڃي ٿو...! اسان کي پنهنجي حقيقي مرشد لطيف جي نالي ٻڌڻ سان ئي احترام وچان ڪنڌ جهڪائڻ گهرجي. بيشڪ اسان جي لائيف هن وقت جيون کي انجوائي ڪرڻ ٺهڪ ڏيڻ جي آهي پر لطيف جي ڏهاڙي کي مذاق بڻائڻ انتهائي شرمناڪ آهي ۽ مون کي شديد ڏک پهتو آهي... مقدس جي لفظن تي اڪثر ڪنڌ شرم وچان جهڪي پيا هئا ۽ ائين هوءَ اسٽيج تي هڪ قابل ۽ ڏاهي مقرر وانگي جذبات سان شينهڻ وانگي گجڻ لڳي هئي... ۽ سڄو پنڊال سندس جذبات جي لهر ۾ لڙهڻ لڳو هو... هو مسلسل لطيف جي دانائي، تحقيق سادگي، نماڻائي، فقيري ۽ حب الوطني تي سندس ئي شعرن جا حوالا ڏيئي 40 منٽن تائين اسٽيج تي جمي تقرير ڪندي رهي ۽ آخر ۾ هي بيت چئي اسٽيج تان لهي وئي ته:

"م ڪر ڏول ڏلو، ناتو نماڻيءَ سين،
ڪونهين ڪميڻيءَ جو بگر تو بلو،
تنهنجو تانءَ ٿلو، وٺيو وڃي آهيان."

تقرير ختم ڪري جڏهن اسٽيج تان مقدس لهي رهي هئي ته اسٽيج تي ويٺل استادن سميت هال ۾ ويٺل سڀئي ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون اٿي بيهي دير دير تائين تاڙيون وڄائي داد ڏيندا رهيا... ۽ مقدس باوقار قدمن سان اسٽيج جي ڏاڪڻين تان هيٺ لهندي پنهنجي سيٽ طرف هلي وئي.

پهچنديئي سيني ڇوڪرين کيس گهيري ورتو... ڪنهن سندس هٿ پي چميا... ڪنهن ڀاڪرن ۾ ڀري ڀيريون پئي... ڪنهن مرڪي مبارڪون پئي ڏنيون... مطلب ته ڇوڪرين جا ڪنڌ فخر مان آڪڙجي ويا هئا ۽

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مقدس جو مان سيني جي نظرن ۾ مٿاهون ٿيڻجي ويو هو.

انهيءَ مقابلي ۾ مقدس پهرين ۽ اياز ٻي پوزيشن حاصل ڪئي هئي، شيلڊبون وٺڻ ڪانپوءِ پڻ اسٽيج جي سامهون ڪجهه ٽائيم بيهي تصويرون ڪيرائيندا ۽ مبارڪون وصول ڪندا رهيا. هنن جي چپن تي فاتح مرڪ ڇانيل هئي.

هال ۾ ويٺل ڇوڪرن مان ڪيترن ئي ٿڌا ساهه ڀري سوچيو هو ته "ڪاش مقدس جي پر ۾ اياز جي جاءِ تي اسين هجون ها...!" ۽ ڇوڪرين جي ڪجهڙين احساس واري ڪومل دلين ۾ اها آس آرس ڀجي اٿي پئي هئي ته "ڪاش! مقدس جهڙو مقدر اسان جو هجي ها...!؟"

خوابن جي هندوري جهڙي يونيورسٽي جي اها رنگين شام زندگي ۾ محبتن جا ڪيئي ڳاڙها، پيلا رنگ وکيري، هولي جي ڏڻ تي رنگوليون رچائي هلي وئي هئي... ۽ انهن جا ڪجهه ڇنڊا ڪجهه دلين تي ضدي داغن جيان هميشه لاءِ رهجي ويا هئا...!

اياز جي دل تي مليل شيلڊبون کڻي مقدس سان گڏ بيهي فوٽو ڪيرائڻ وارا منظر... ائين تصور ٿيڻجي بار بار ڦرن لڳا هئا... جيئڻ پيار پرٿو ڪنڌ گهوٽ ڪنوار لائون لهڻ ڪانپوءِ گڏ بيهي پنهنجن پراون جا پيار وصول ڪرڻ لاءِ سامهون بيٺل هجن... ۽ هر طرف کان گلاب جي گلن جون پتيون پوئڻ جيان ٻوڙي... سندن جيون ۾ ڪائي نئين خوشبوءِ وکيري... قدمن ۾ سرهاڻ پري رهيون هجڻ...!!؟

انهيءَ پيار ۽ انهن احساسن کي مقدس به گهاٽي ننڊ ۾ ڏٺل سندر خواب جي وٿنڊڙ پلن وانگي محسوس ڪيو هو.

اسٽوڊنٽس جو اوڏو پيار...! استادن جون ڏنل واڌايون... سهيلين جون ملڙيون ڇميون...! ڪنڌ ۾ پوندڙ ياڪرن جا هار... نخريلي ڇوڪرين جا فخريه جملا... اهو سڀ سوچي مقدس جي نيڻن تي عجيب ڳهر جا ڪيپ چڙهڻ لڳن ٿا... ۽ خوشيءَ جي ڪيفيتن ۾ سندس نيڻن ۾ ڪجهه سچن هيرن جهڙا لڙڪ چمڪي پون ٿا...!؟

ان ڪانپوءِ مقدس ۽ اياز کي يونيورسٽيءَ ۾ هڪ جهڙي سڃاڻپ ملي وئي هئي...! يونيورسٽيءَ ۾ هنن لاءِ احترام ۽ پيار پڻ وڌي ويو هو. نه رڳو ايترو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پر اياز ۾ مقدس جي دلين ۾ هڪبئي لاءِ پڻ احترام ۽ احساس جاڳي پيو هو...

اياز جو تعلق دادو ضلع جي ڪنهن ڀراڙيءَ جي ڳوٺ سان هو. هو انتهائي سادڙو، ماٺيڻو ۽ تنهاپسند ڇوڪرو هو. سندس سادگي لباس مان ئي پڪجندي نظر ايندي هئي. اڪثر سادا ڪپڙا پاتل هوندا هئس. ۽ سندس انهيءَ سادگي، خاموشي ۽ تنها پسنديءَ جو وڏو ڪارڻ غربت هو. هو يونيورسٽي ٽائيم کانپوءِ جامشورو ڦاٽڪ تي هڪ ڌوبيءَ جي دڪان تي استري هلائيندو هو، جتان ملندڙ خرچي مان هو يونيورسٽي جون ضرورتون پوريون ڪندو هو.

سندس يونيورسٽي ۾ به دوستي جو ڪوئي وسيع حلقو ڪونه هو. چند دوست ضرور هئس جيڪي پڻ ناٽ ڀاٽ ۽ عشق جي چڪر ۾ کانئس ڪافي منفرد لڳندا هئا...

يونيورسٽي ۾ اڪثر ڇوڪرا ديوانن جيئن گانا ڳائيندي، سيٽيون وڄائيندي ۽ موج مستيون اڏاريندي نظر ايندا هئا. ڪافي ڇوڪرا خوبصورت ڇوڪرين جي قربت حاصل ڪري، جوڙ جي صورت ۾ زندگيءَ ۾ رنگينيون پري، يونيورسٽيءَ ۾ فخر وچان پاڻکي خوشنصيب ۽ يونيورسٽي جا شهزادا سمجهڻ لڳندا هئا پر انهن جي برعڪس اياز نماڻي طبيعت ۽ سادگي سان سيکجهه نظر انداز ڪري پنهنجي پڙهائي جي ڪمن ۾ مشغول رهندو هو. نه ته ڪوئي انٽرويل ۾ ڏڪمن وٽن جي پاڇن ۾ سندس انتظار ڪرڻ وارو هو... ۽ نه ئي ڪيس ڪنهن جي اچڻ جو اوسيئڙو هوندو هو...

مخصوص مقصد جي حاصلات لاءِ اکيون پوري ڊوڙندڙ اياز پنهنجي جوان جذبن، ڪنوارين سوچن ۽ سندر سپنن واري سوچ سوچڻ جو ڪڏهن سوچيو به ڪونه هو. شاگرد سياست ۽ ڪامريڊيڪلچر کان بلڪل اڻڄاڻ اياز، هونئن ته سيني جي نظرن ۾ هڪ فضول موڳو ۽ چريو شاگرد هو. پر لطيف ڏي جي موقعي تي سندس پروقار تقرير، با اعتماد شخصيت ۽ زبردست مطالعاتي معلومات ۽ فڪر کيس يونيورسٽي جي انهن سيني شاگردن کان اهم بنائي ڇڏيو هو جيڪي پنهنجي ناهه نوهه

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چند ڦوڪ ۽ رعب تاب ۾ پاڻ کي يونيورسٽي جا راجا يا دادا سمجهندا هئا...!

اياز جي اهميت سينيءَ تي واضح ٿيڻ ڪانپوءِ ڪافي ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون ڊانهنس مائل ٿيڻ لڳيون هيون. هر طرف ڪيس عزت جي نظر سان نهاريو تي ويو ۽ هاڻي هو يونيورسٽي جي اهم شاگردن ۾ شمار ٿيڻ لڳو هو. ائين سندس شخصيت نکرڻ ڪانپوءِ اياز جي خودداريءَ ۾ پڻ اضافو ٿيڻ لڳو هو. خود اعتمادي جو جذبو بيدار ٿيڻ ڪانپوءِ هن جي سنجيده دوستن جو پڻ هلڪو نهڻ لڳو هو ۽ هاڻي اياز ڪجهه قدر پنهنجي شخصيت ۽ حيثيت تي توجهه ڏيڻ لڳو هو.

مقدس به سندس سنجيدگي، هوشياري ۽ سادگي کان متاثر ٿي ڪيس ٻين ڇوڪرن جي ڀيٽ ۾ بهتر سمجهڻ لڳي هئي ۽ ڪيس قدر جي نظر سان ڏسڻ لڳي هئي.

مقدس پنهنجي يونيورسٽي لائيف کي جيترو پر رونق ۽ بامعنيٰ ڏٺو هو. اوترو ئي هن پنهنجي اندر ۾ ڪوئي خال... ڪا کوٽ شدت سان محسوس ڪئي ٿي. هن کي ڄامشوري جي مڌر هوائن جي نشيلي خمارن ۾ شدت سان احساس ٿيڻ لڳو هو ته جيون ۾ ڪائي اهڙي هستي هجڻ ضروري آهي، جنهن سان گڏ جي ڄامشوري جي رنگين شامن کي سندر ٿائون ڏيئي، زندگيءَ جي ڊائريءَ ۾ امر ٿائون اوتجن...

چانڊوڪين راتين ۾ يونيورسٽي جي وشال رستن تي رلندي، ڪنهن درياءَ دل دلبر جي سيني ۾ ڇوليون هنندڙ سک ۾ سڻي وانگي ڪجهو گهڙو ڪٽي گهڙي پنجي ۽ پڏندي، ترندي محبتن کي ڪائي نئين معني ڏئي ڇڏجي...

ڄامشورو وٽا سنڌوءَ جي پل تي ويهي چنڊ تارن کي ضامن ڏيئي، دل جي دستاويزن تي سونهن جي سودي جا وڻج واپار ڪجن...!؟

۽ جڏهن اهڙا احساس مقدس جي من تي گهيرو ڪري ويندا هئا تڏهن هو ويڳاڻي تي پوندي هئي...

جيتوڻيڪ دوستن جي ته ڪيس ڪا به کوٽ ڪونه هئي پر وري به اهڙو ڪوئي دوست نه مليو سگهيو هئس، جيڪو سندس جذبن جي هلچل کي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمجهي سگهي ۽ آٿتون ڏيئي، ڏکن جي ڏيهہ مان ڪيڏي خوشين جي سنسار ۾، فطرت جا حقيقي رنگ ڏيکاري سگهي ها...!؟

اهو ئي سبب هو جو هو ڪڏهن ڪلنڊي ڪلنڊي اوچتو اداس ٿي ويندي هئي ۽ پوءِ ڪيس اداسيءَ جي عجيب ڪيفيتن ۾ راتين جو اڪيلي روئڻ تي رلندي ڏسبو هو...!؟

هڪ اهڙيئي چيتي چانڊوڪي جي اداس رات هئي، جڏهن مقدس هاسٽل تان هيڪلي نڪري، سرد هوا جي سرگوشين ۾ يوڪلپس جي قطارن وچان...چٽيل پنن تي پير سوريندي، بي مقصد سوچن سان علامہ آءِ آءِ قاضي جي مزار طرف اچڻ لڳي هئي...

هڪ پاچو پري ڪان ئي علامہ جي مزار وٽ ڪيس بيٺل نظر آيو هو جو اڌ رات جو تنها پهر ڪي وڌيڪ اداس ڪندي محسوس ٿيو هو...!؟

”اهو ڪير ٿي سگهي ٿو؟ جيڪو هيڏي رات گذرڻ باوجود تنهاين ۾ ڀٽڪي رهيو آهي...!؟

”شايد ڪوئي مون جهڙو بدنصيب آهي، جيڪو اندر جي اڌمن ڪي راتين ۾ رولي، سڪون جا ڪي پل ڳولڻ لاءِ رولاڪيون ڪندي، محبتن جي سفير علامہ آءِ آءِ قاضي جي مزار تي دانهڻ آيو هجي...!!؟؟“

مقدس اهو سوچيندي آهستي آهستي اڳتي هلندي رهي...

اوچتو سندس قدم رڪجي ويا... اهو سوچيندي تہ....

”ڪٿي ڪوئي بدمعاش... ڪوئي ڦرائي... موالي تہ ڪونہ آهي...!!؟“

هن پيهر ان طرف غور سان نهارڻ شروع ڪيو.

جڏهن هن تيلي ٻاري سگريٽ دکايو تہ تيلي جي جهيڻي روشنيءَ ۾ ڪيس پري جي نظر ۾ اهو چهرو ڪجهہ ڏٺل واٺل محسوس ٿيو...

هيڪر واپس موٽي وڃڻ جو سوچيائين... پر پيهر من جي مونجهہ ڪيس اڳتي وڌڻ تي مجبور ڪري ڇڏيو.

اٿين اوچتو پويان ڪنهن ماڻهو جو سايو ڏسي، هو ڇرڪي پيو ۽ هڪدم سگريٽ جو ٽوٽو پريان اڇلائيندي اٿي بيهي رهيو... ۽ پوءِ بيساختہ رڙ ڪيائين...

”مقدس تون...!؟ هن وقت هتي...!؟“

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مقدس حيرانگي، مان سندس پيشاني ڏي ڏسندي.... ساڳي تجسس مان پڇيو...

”پر اياز! تون هتي...؟ هن وقت...؟ ڇا ڳالھ آهي...؟!“

اياز ٿڌو شوڪارو ڀريو آسمان ۾ چمڪندڙ چنڊ ڏانهن نهاريندي وراڻيو:

”ها مقدس! آئون تہ هتي اڪثر ايندو رهندو آهيان، پنهنجي روحاني رهبر کان روحاني فيض وٺڻ لاءِ...!“

”جڏهن بہ چنڊ جوڀن چڙهندو آهي، چوطرف چانڊوڪيون چاهت جا رنگ وکيرينديون آهن. ۽ جڏهن ستارن جي سيج تي ڪوئي چنڊ جو چاهيندڙ چڪور تڙپي تڙپي دانهن ڪري چنڊ ڏانهن اڏامڻ شروع ڪندو آهي... تڏهن الائي ڇو مقدس! منهنجو من صفا ويڳاڻو تي پوندو آهي...؟ بدن ۾ بيقراري، جڻ بجليون ڊوڙي وينديون آهن ۽ دل وسامڻ لڳندي آهي... ۽ جڏهن من هنيلي پار وانگي هرويرو روئڻ جو ضد ڪرڻ لڳندو آهي... تڏهن مان ڪمري تان اٿي هن مزار تي اچي بہ سگريٽ پي ۽ بہ لڙڪ هاري وٺندو آهيان تہ ڪافي شانت ملي ويندي آهي... ۽ پوءِ پرهہ کان ٿورو اڳ ۾ واپس ڪمري تي اچي سمهندو آهيان تہ مون کي اهڙي گهري ننڊ اچي ويندي آهي، جهڙي ننڊ ننڍڙي ٻار کي ماءُ جي جهوليءَ ۾ ايندي آهي...!!؟“

مقدس انتهائي گهرائي سان سندس ڳالهيون ٻڌندي رهي ٿي. انهن ڳالهين منجهان ڪيس اهڙي درد جي جهلڪ نظر اچي ٿي، جنهن جي تڙپ ۾ بہ زندگيءَ جو وٽندڙ سرور هوندو آهي...

ڪيس ائين لڳي ٿو ڄڻ هن جو ۽ اياز جو درد صفا ساڳيو هجي...!؟

هو اياز جي اداس چهري کي ڏسندي، مڌم لهجي ۾ چوي ٿي...

”اياز؛ تون ايترو حساس آهين، ڪنهن سوچيو بہ ڪونہ هوندو... اڄ مون پهريون ڀيرو توهان کي اڪيلائين ۾ لڇندي... سگريٽ پيئندي... ۽ لڙڪ لاڙيندي ڏٺو آهي...!؟ رات جي ڪنهن تنها پهر ۾، قبرن تي رلندي تہ انهن ئي ماڻهن کي ڏٺو آهي، جيڪي دنيا جي روين کان تنگ ٿي، ٻي دنيا جي تلاش ۾ ڀٽڪي ويندا آهن...!؟“

”تون سچ ٿي چوين مقدس...! تقدير جا ٺڪرايل ماڻهو وياڪل من سان، ٻي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ترتيب پنڌ ڪندي اڻجاتل منزل جي جستجو ۾ اولياڻن، درگاهن ۽ سنسان مقامن ۾ پنهنجي پيرن جا نشان ڇڏي ڪنهن اهڙي منزل تي ڪيمي ويندا آهن، جنهن جي ڪائنات ڪي ڪا بہ ڪل پئجي ڪونہ سگهندي آهي...!؟ وقت جا واءِ سندن قدمن جا نشان بہ ڊاهي ڇڏيندا آهن...! ۽ مقدس! اهڙن بدنصيب ماڻهن جي نہ دنيا ۾ ڪائي سڃاڻپ بڻجندي آهي... ۽ نڪي قبرستانن ۾ انهن جي قبرن تي سڃاڻپ جا ڪي ڪتبا رکيا ويندا آهن...!؟"

"ها مقدس! مون کي لڳندو آهي تہ مان اهڙن ماڻهن مان هڪ آهيان، جنهن جي تصيبن ۾ رڳو اونداهيون، جهول ۾ ڪنڊا... اکين ۾ ڳوڙها... ۽ روح ۾ رولاڪيون لکيل هونديون آهن...!؟"

"۽ مقدس، جڏهن جيئڻ جا سمورا مقصد مري ويندا آهن ۽ وجود سماج تي بار لڳندو آهي... تڏهن دل چاهيندي آهي تہ علامہ آءِ آءِ قاضي وانگي سنڌوءَ ۾ ٽپو ڏيئي، انت آڻي ڇڏجي...!!؟"

مقدس، اياز جي اداس ڳالهين کي ٻڌندي رهي هئي... ۽ ڪن پل لاءِ ڪيس پنهنجا درد وسري ويا هئا...؟ اياز جي روئڻهارڪي ڇهري ڏانهن ڏسندي ڪيس مٺس ترس اچڻ لڳو هو... هن انتهائي پنهنجائپ جي لهجي ۾ چيو...

:اياز؛ مون کي لڳي ٿو تہ توهان ڪافي ڏڪايل آهيو... شايد اوهان سان ڪوئي وڏو انياءُ ٿيل آهي...؟ تڏهن تہ توهان جي طبيعت ۾ ايڏي اداسي ۽ لفظن ۾ گهرو درد پريل آهي...!؟"

"ها مقدس! منهنجو وجود هڪ اهڙي ڳجهارت بڻيل آهي، جنهن جي سمجهاڻي ڪنهن بہ سگهڙ جي سمجهہ کان مٿي آهي..."

مقدس ٿڌو ساهہ پريندي، آسمان جي نيراڻ ۾ نهاريندي چوي ٿي.

"واهہ زي رنگي تنهنجا رنگ...!؟ مون سمجهيو هو تہ دنيا جا سمورا دردڀلا احساس منهنجي ئي جهوليءَ ۾ سام پيا آهن پر هتي تہ هر ماڻهو سورن جو سوداڻي ٿو لڳي...!؟"

"ها پر مقدس...!" اياز هڪ ڀرپور مرڪ سان سندس ڏيٺن ۾ نيڻ لاهيندي چيو "پر مقدس! مون ڪڏهن بہ هار ناهي مڃي...! دنيا ۾ هر مشڪل

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

زندگي لاءِ هڪ نئون چئلينج ڪٽي ايندي آهي...! ۽ جيڪو ماڻهو تڪليفن کان فرار حاصل ڪري ٿو زندگيءَ ۾ ناڪام ٿي ويندو آهي...! پر جيڪو سينو ساهي مشڪلاتن کي منهن ڏئي ٿو... سوڀ انهيءَ جو مقدر بڻجي پوندي آهي...! انهيءَ ڪري مقدس، ڪڏهن به تڪليفون ڏسي مايوس نه ٿيڻ گهرجي...!"

"ڏاڍو عجيب آهين اياز...!؟"

"هينئر پئي چيئي ته ڪڏهن دل چاهيندي آهي ته علامه آءِ آءِ قاضي وانگي سنڌوءَ ۾ ٽپو ڏيئي انت آڻي ڇڏجي...!؟ ۽ وري اٿين اڏول بڻجي چوين ٿو ته مون ڪڏهن به هار ناهي مڃي...!؟"

"تڏهن ته چوان ٿو ته منهنجو وجود هڪ اهڙي ڳجهارت بڻيل آهي، جنهن جي سمجهاڻي ڪنهن به سگهڙ جي سمجهه کان مٿي آهي!"

"پر اياز آئون ايتري سگهڙ به ڪونه آهيان جو توهان جي زندگيءَ جا ڳجهه جاڻي سگهان...! پر الائي ڇو؟! توهان جي انهن اداس ڳالهين منهنجي من کي وڏيڪ ويڳاڻو ڪري ڇڏيو آهي...!؟

آئون توهان جي اداسين جو راز ڄاڻڻ چاهيان ٿي اياز...! ۽ اهو به توهان جي ئي واتان...!

اياز هڪدم پنهنجو چهرو ٻئيءَ طرف ڦيري ڇڏيو.

منظر ويتر اداس ٿيڻ لڳو هو...! خاموش پلن ۾ ٿڌڙي هوا جون سرگوشيون ۽ چانڊوڪي رات ۾ اونداهين پاڇن مٿان چمڪندڙ تارن جي اداس روشني... سهاڳ رات جي سيج تي رُسي ويل ورجي واپسيءَ جا اوسيئڙا ڪندڙ وني، جي احساس جيان عجيب مايوسيون پکيڙي رهي هئي...!؟

مقدس به ننڍڙا قدم کڻندي اچي ٻنيري ٻيٺل اياز جي ڪلهي تي پنهنجو ريشمي هٿ رکيو... ۽ اياز ڇرڪي سامهون ٿيو... اياز جا ڳل پرهه ويلي ماڪ ۾ پُسل ڏاڙهون گل جيان وهنتل هئا... ۽ چهري جي معصوميت ڏسي مقدس جي حساس دل ۾ همدردي مڙي آئي هئي...! هيڪر دل چاهيس ته جيڪر ڪيس ڳل ڳرانڙي لاهي پنهنجي مقدس آڱرين سان سندس پويتر لڙڪ اگهي ڇڏي...! پر ڪنهن بي احساس ڪيس ايتري اجازت ڪونه

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏني... ۽ پوءِ مقدس جو من بہ ڀرجي آيو... هن روئڻهارڪي لهجي ۾ چيو...
"آءِ ايم سوري اياز...! مون کي توهان کان اهڙا سوال نہ پڇڻ گهرجن ها..."
اياز مقدس جي ڪيفيت کي ڏسندي هڪدم پنهنجي چهري تي سنجيدگي آڻيندي، مرڪندڙ اکين سان ورائيو:
"آءِ ايم رليڪس مقدس! اهڙي ڪا بہ ڳالهہ نہ آهي...! دراصل مون کي ماضيءَ جي ڪا اهڙي ياد اچي وئي. جنهن ڪن پل لاءِ پريشان ڪيو... پر انهيءَ ۾ مقدس، توهان جو ڪو بہ ڏوهہ نہ آهي... حقيقت ۾ مون کي تہ تمام گهڻي خوشي آهي تہ زندگي ۾ پهريون ڀيرو منهنجي ڏک جو ڪنهن کي احساس ٿيو... ۽ ڪنهن ڪلهي تي پنهنجائپ جو هٿ رکيو، اهو پڇي ورتو تہ منهنجي زندگيءَ ۾ ايتريون اداسيون ڇو آهن...!؟"
"۽ يقين ڪر مقدس! مان توهان کي پاڻ بابت سڀ ڪجهہ ٻڌائي ڇڏيندس... پر رات جي اونداهيءَ ۾ نہ... ڏينهن جي روشنيءَ ۾...! ڪنهن قبر جي اوٽ ۾ نہ، پر زندگيءَ جي ڪنهن وهندڙ نديءَ تي ويهي...! ها مقدس! مان ضرور ٻڌائيندس... جيڪڏهن توهان ٻڌڻ چاهيو... ۽ ٻڌي سگهو تہ...!؟"
"ها اياز! آئون ٻڌڻ چاهيان ٿي... ۽ مون ۾ ٻڌڻ جي سگهہ بہ موجود آهي...!"
"تہ پوءِ ٺيڪ آهي مقدس! ڪنهن مناسب وقت تي ضرور ٻڌائيندس، پر هاڻي پاڻ کي هتان هلڻ گهرجي...! رات گهڻي گذري چڪي آهي. ۽ پنهنجو رات جي هن اڪيلائين ۾ گڏ هجڻ ڪٿي مسئلا بہ پيدا ڪري سگهي ٿو...!
❋❋❋❋❋
برڪارُت جي اها پڇاڙي شام هئي...
ڪڪرن آسمان جي نيراڻ تي ڪارا ڪوٽ اڏي ڇڏيا هئا... هوا مڪمل بند هئڻ باوجود موسم ۾ وڻندڙ ٺنڊڪار هئي.
موسم جي مستيءَ ۾ ڪي البيلا پکي ڪڪرن سان ڪيتا ڪرڻ لاءِ آسمان طرف اوچي اڏار ڪري رهيا هئا...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڪثر ماڻهو موسم جو مزو وٺڻ لاءِ ٻاهر نڪري آيا هئا...!

لياقت يونيورسٽي جي بلڊنگ هڪ رومينٽڪ منظر پيش ڪري، پيار جو جذبو رڪندڙ دلين ۾ عجيب اُتساهه اوتي رهي هئي.

وڻن ۽ پارڪن ۾ شاگردن ۽ شاگردياڻين جون ٽوليون رنگبرنگي ڪپڙن ۾ ڇمرن سان، فطرت جي رنگينين ۾ وڌيڪ حسناڪيون پيري رهيون هيون...!

۽ جڏهن ماڪ جي دونهين جهڙيون سنهڙيون بوندون برسي ملهارين پڪيڙڻ لڳيون هيون تڏهن اياز ۽ مقدس ننڍڙيون وکون کڻندا وشال رستن جي سينن تي قدمن جي خوشبوءِ وکيريندي ڄامشورو پل طرف وڃڻ لڳا هئا.

سپر هاءِ وي تان لگهندڙ ننڍيون وڏيون گاڏيون به هلڪي اسپيڊ سان موسم کي انجوائي ڪندي پنهنجي پنهنجي منزل طرف وڃي رهيون هيون ۽ اڪثر ننڍين گاڏين ۾ تيز جهنڪار سان وڄندڙ رومينٽڪ موسيقي دلين ۾ پيار، پنهنجائپ، سڪ ۽ درد جي مٺڙي سرور کي جاڳائي رهي هئي...۽ هي ٻئي قدم قدم سان ملائي هڪ ٻئي جي ايترو ويجهو هلي رهيا هئا، ڄڻ سندن دلين ۾ ڪي به ذات، پات ۽ اونچ نيچ جون وڇوٽيون رهيون ئي ڪونه هيون...!؟

ڦاٽڪ وٽان روڊ ڪراس ڪندي، اياز پنهنجي هٿن ۾ مقدس جي ريشمي هٿ کي رومال جيان پنهنجي هٿ تي ويڙهي ورتو هو ۽ مقدس ائين بي حجاب ساڻس گڏ گڏ هلي رهي هئي ڄڻ اياز سان يونيورسٽي جو ئي نه، پر جنمن جو رشتو هجيس...!؟

ائين هو برسات جي بوندن ۾ پسندا اڇي المنظر جي احاطي ۾ پلاسٽڪ جي ڪرسين تي ويٺا. جتان سنڌوءَ جو موهيندڙ منظر سندن من لياڻي ۽ انهيءَ طرف وڃڻ لاءِ اُتساهي رهيو هو.

هتن ڪير پتي چانهه جي مگن مان چسڪيون ڀريندي، برساتي مند ۾ پرجي آيل سنڌوءَ جي موجن ۾ ٻيڙين تي سير ڪندڙ انهن نوجوان ڪي ٻي ڏٺو جن جون دليون محبوبائن ڪان به مٺيري محبت پنهنجي انهيءَ سنڌوءَ درياءَ سان رکن ٿيون...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيستائين جي ساٿ ۾ مقدس ۽ اياز جيتوڻيڪ رسمي ڳالهيون ڪندي آيا هئا، پر هوئي هڪٻئي جي دلين جي اُجل ۽ جذبن جي هلچل کي چڱي طرح محسوس ڪري رهيا هئا...!؟
ڄامشوري پل جي ڪنارين تي لوهي گرلن کي جهلي هلندي مقدس ڏور درياءَ جي ڇولين ۾ ترندڙ پيڙين ڏانهن نظرون وجهائيندي چيو... "اياز! ڪيڏي عرصي کانپوءِ ڪوٽڙي ڊائون اسٽريم ڏانهن پاڻي وهيو آهي، درياءَ جي موج ۽ مستي ڏسي ائين ٿو لڳي ته سندس لهرون هر سامراجي سوچ ۽ سازش کي ڪاغذي پيڙين جيان ويڙهي، انهن جي ناپاڪ وجود کي سمنڊ ۾ لوڙهي ڇڏينديون ۽ هاڻي پنهنجي درياءَ کي ڪير به ونگ وجهي روڪي نه سگهندو...!؟"
اياز مقدس جي پرمسرت اکڙين جي ڪنارن تي پاڻ کي ان نوجوان جيان بيٺل ڏٺو، جيڪو اميدن جا سمورا غوراب غرق ٿي وڃڻ کانپوءِ خودڪشيءَ لاءِ گهري سمنڊ ۾ ٽپو ڏيڻ کان اڳ پنهنجي اهڙي عمل تي آخري ڀيرو سوچيندو هجي...!
اياز جي لهجي ۾ مايوسي هئي...! هن انتهائي ڏکاري لفظن ۾ ورائيو، "مقدس! اسان کي هاڻي خوشفهمين مان نڪرڻ گهرجي...! ڇو ته هيءَ درياءَ جيڪو سنڌ جي ڄاون کي پيءُ ٻڌجي پالينڌو هو پر هاڻي انهيءَ کي سنڌ جي تباهي جي اهڃاڻ طور تي ڏسي سگهجي ٿو...! ڇو ته جڏهن ديس جون زمينون پاڻي جي پياس ۾ لوٽ ٻڌجيو، ڦاٽي ڦاڪون ٿي پونديون آهن تڏهن هن درياءَ جي پاڻي کي بند ٻڌي ڪاريهر ڊئم ناهڻ جا منصوبا جوڙيا وڃن ٿا...! جڏهن سنڌ جي مخلوق پاڻي پاڻي پڪاري اڄ ۾ تڙپيمي جيئڻ واريءَ ۾ وات وجهي، آسمان ۾ ڪيهون آڏارينڌي آهي، تڏهن ديش دروهين کي بجلي پيدا ڪرڻ جا خواب نظر ايندا آهن... ۽ ها مقدس: ڪالهه اسان درياءَ بادشاهه جا اوج وارڻ لاءِ سنڌوءَ جي سڪل ريت کي ڳلڙن ۽ لڙڪن جون پيتائون ڏنيون هيون...! پر اڄ اسان انهيءَ درياءَ جي بدمست لهرين کي لڙڪ ۽ گل پليدان طور آڇيون ٿا. ڇو ته هيءَ پاڻي سنڌ کي آباد ڪرڻ لاءِ نه ڇڏيو ويو آهي پر هي پاڻي ته پنجاب مان آيل ٻوڏ جو اهو ريلو آهي، جيڪو پنجاب کي ته بچائيندو، پر جيڪڏهن

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌو جي ڪمزور بندن کي ٽوڙي سنڌ ۾ ڪاهي پيو ته ڪوٽڙي، حيدرآباد، ٺٽي، بدين کان ويندي ٿر جي ڪجهه حصن تائين تباهين جي نئين تاريخ رقم ڪندو...!"

مقدس ڏکارا ٿيڻ کٽي اياز جي اداس چهري ڏانهن ڏسندي پيهر درياءَ جي تيز وهڪري ڏانهن نهاريو، جنهن جون مست لهرون کيس ڪنهن بکايل واڳون جيئن نظر اچڻ لڳيون هيون. تڏا ويڙهه جيان بولاٽيون کائي ويندڙ دريائي لهرين جي بيرحميءَ تي سوچيندي، مقدس خيالن جي سمنڊ ۾ غوطا کائڻ لڳي هئي.

سنڌ...! جيڪا صوفين، ولين ۽ اوليائن جي آستانن واري سرزمين آهي...! جيڪا پيار، محبت، سچائي، سورهيائي، سونهن، سڪون ۽ مهمانوازيءَ ۾ ڏينهان ڏيهه مشهور رهي آهي...! اها سنڌ، جنهن مان سرور ڪائنات کي اس ۽ پيار جي خوشبوءِ ايندي رهي...!

شاهه عنايت جهڙي انسانيت جي پرچارڪ صوفين...! قلندر جهڙي جلالي ولين... لطيف جهڙي پيغمبر شاعرن، علامه آءِ آءِ جهڙن پيار جي علمبردارن ۽ دودي، دولهه، هوشو، باگهي، بختاور ۽ ماروي جهڙن امرڪردارن کي جنميندڙ هيءَ ڌرتي...

ها، اها ڌرتي، جيڪا پوري ملڪ جي آمدني جو 75 سيڪڙو پيداوار ڏيئي، وڏن صوبن کي پاري ٿي...!؟

ها...! منهنجي اها منڙي سنڌ، اڄ ايتري يتيم ڇو آهي؟ ڇو سڄي ملڪ جا بحران ۽ محروميون، سنڌ امڙ جي جهول ۾ اڇلايون وڃن ٿيون...!؟ ڇو سنڌوءَ جي وهڪري کي روڪڻ لاءِ سازشي عناصر ڇپله تي سنڌرو ٻڌي ويٺل آهن. آخرين صوبن کي بچائڻ لاءِ سنڌ کي تباهه ڇو ٿو ڪيو وڃي؟ آخر ڇو...!؟ آخر... آخر ڇو...!؟

هوءَ جيئن ئي ڏک ۽ جذبات مان اياز طرف نهاري ٿي ته اياز نظر نٿو اچيس...! ۽ حيرت مان ڇرڪيل نظرن سان پريان ڏسي ٿي ته اياز ٻل جي وچ تي نهيل ڪنهڙي جي ڳرلن ۾ جهلي، ڏور درياءَ جي لهرن ۾ گم سم پيرو بيٺل نظر اچي ٿو...!

هوءَ تکيون وکون کڻندي اچي اياز جي پير ۾ ساڄي طرف بيهي رهي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تي...!

هوا جي تيزلهر سان مقدس جا ڪليل وار اچي اياز جي ڳلن تي ڪتڪايون ڪرڻ لڳا تہ هو هڪدم هوش ۾ ايندي، پاڻ سنڀالي، شرمساري مان پڇي ٿو... "اڙي مقدس تون...!؟ هتي ڪيڏي مهل کان بيٺي آهين...!؟"

"آئون تہ هتي هاڻي ئي پهتي آهيان، پر تون ٻڌائي، هتي ڪيتري ٽائيم کان پاڻ وڃايو بيٺو آهين...!؟"

"مان... دراصل...!" پنهنجي شرمساري کي لڪائيندي اياز وراڻي ٿو...

"دراصل مقدس! مون توهان کي درياءَ جي وهڪري ۾ ايتري گهرائپ سان گهوريندي ڏٺو، تہ ان سوچڻ جي پيڙيءَ ۾ ترندي ڏٺو... تہ توهان جي انهن سندر خيالن ۾ رُخنو وجهڻ مناسب نہ سمجهيو...! انهيءَ ڪري هن طرف هليو آيس...!"

هُو ٻئي اتان نڪري وڃڻ لڳا، درياءَ بادشاهہ جي چڙواڳ لهرين ۾ تماريندي جا شور وپل تي هلڻ لڳا ها.

هلندي مقدس پڇي ويٺي اياز کان تہ:

"اياز، پنهنجي سنڌ کي ڪهڙي ڪنهن جي بُري نظر لڳي وئي آهي، جو پنهنجي ڌرتي بہ پاڻ لاءِ صفا اوپري ٿيندي پئي وڃي؟"

"سنڌ مان پاڻي گم ٿي ويو، سنڌ مان روزگار موڪلائي ويو، جياپي جي سمورن وسيلن جي وارثي ڪيجي وئي...!

تہ رهي آهي سگهداسي چانورن جي ڪستوري خوشبوءِ ۽ مرڪندڙ چهرن تي بہ مايوسي جون لڪيرون ڪوريئڙي جي ڄار وانگي ظاهر ٿي پيون آهن...!؟ آخرائين چو ٿيو آهي ۽ ان جو ذميوار ڪير آهي...!!؟"

اياز هڪ معنيٰ خيز نظر مقدس جي چهري تي وجهندي وراڻيو:

"ها مقدس! سنڌ تہ اڄ بہ اها ئي سرزمين آهي، جنهن جي مٽيءَ ۾ محبتن جي مٺڙي خوشبوءِ جو هڳاءُ، هر ڪنهن کي پنهنجائپ جا احساس آڇي ٿي...! اڄ بہ لاڙ جي لانڍي نما اوطاقن ۾ ايندڙ مهمانن جي ڀرپور مهمانوازي ٿئي پئي...! ڏينهن تتي ويل ٻهرن جي وٽن مان ڳيرن جي گهوگهوٽو... چمرنءِ جي وٽن تي طوطن جون تنوارون، باغن مان اٿندڙ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪوئل جي مٺڙي ڪوڪ، ٻرڪارت ۾ ڪارونجهر جي ڪور تان مورن جا ٽهوڪا، لاڙن جي منڊ ۾ مائرن جا ڳائجندڙ ڳيچ، راڳ ۽ دهلن تي وڄندڙ واڄن تي دهلاري، ڪي گهيرو پائي نچندڙ نينگرين جي جهومر ۽ تاڙين جي لهڪن تي چڙهندڙ چوڙين جي ڇمڪار واري ڪنوارن احساس جهڙي موسيقي ان ڳالھ جو چٽو ثبوت آهي ته هي، سنڌ اها ساڳي آهي، جنهن جي چپي چپي تي لطيف سائين جي قدمن جا نشان آهن...!“

”ها مقدس! هي، پنهنجي اها ئي سنڌ آهي، جنهن جي ٻاگهل جي لڄ رکڻ لاءِ دودي دليريءَ سان سر ڏيئي، سنڌ جي سپوت هجڻ جو ثبوت ڏنو هو...!“

”جنهن لاءِ سنڌ جي ڪاري ڪونڌر هوشو شيدي هڪلون ڪري اعلان ڪيا هئا ته مرويسون پر سنڌ نه ڏيسون...!“

”جنهن لاءِ لطيف فرمايو ته حيف تنين کي هوءِ وطن جن وساريو“

”جنهن لاءِ اياز چيو سنڌڙي، تي سر ڪير نه ڏيندو، سهندو ڪير ميار او يار...!“

”ها مقدس! سنڌ اڄ ٻه اها ئي آهي، جنهن ۾ نوريءَ جي نوڙت، سهڻيءَ جي سچائي ۽ مارئي جي محبت پلجي ۽ ورڇجي رهي آهي...!“

”پر مقدس! نه رهي آهي ته فقط سنڌ جي وارثي ناهي رهي“

”اسين قبيلن ۽ ذاتين ۾ ورهائجي وياسون...! جن کي ليڊر سمجهيوسين، سي دولت ۽ شهريت خاطر قوم جي جوانن کي بانسري واري جادوگر وانگي نعرن جون مليون موسيقيون ٻڌائي، وڏي اوڙاھ ۾ اڇلائيندا رهيا آهن...! جن کي ووٽ جا هار پارائي رواني ڪيوسين، اهي اسيمبلين ۾ ٽڪي ملھ وڪامجندا رهيا...! جن کي چگهڙسي، جون پڳون پارايوسين اهي پنهنجن جا پٽڪا ڌوڙ ڪري، غاصبن جي لشڪر جا سپاهي وڃي بڻيا...!؟ اڄ ٻه جيڪي وڏين ڪرسين تي سنڌي ويٺل آهن انهن جي اڪثريت پنهنجي ڌرتي، ثقافت، ٻولي ۽ قومي فرض کان لاتعلق بڻيل آهي... انهن پنهنجي ايندڙ نسل کي اردو ۽ انگريزي تعليم ڏيئي، پنهنجي ٻولي کان ٻه اڄاڻ رکي ڇڏيو آهي...! ۽ انهن جي ٻارن کي ته ايتري ٻه سڌ نه آهي ته ”ماءُ“ کي سنڌيءَ ۾ ڇا چيو آهي...!؟“

”ها تون ئي ٻڌائي مقدس...! جنهن ماءُ جو اولادئي ڪري وڃي ۽ ماءُ جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عظمت کي نہ سچائي سگهي... تہ پوءِ انهيءَ ماءُ جو ڪهڙو حال هوندو...!
؟"

"ها اياز! ان ماءُ جو اهڙوئي حال ٿي سگهي ٿو، جهڙو اسان جي اڄوڪي سنڌ امڙ جو آهي...! بلڪل بہ ائين...!؟"

ان ويل اياز جي اکين ۾ جذبات ۽ ڏک وچان لالاڻ مڙي اچي ٿي ۽ هو ڏڪارا نيڻ کڻي مقدس ڏانهن بيوسيءَ جي حالت ۾ ڏسڻ لڳي ٿو.

مقدس سندس نيڻن جو تاءُ نہ جهلي سگهي ۽ هڪدم نظرون هٽائي ڏور درياءَ جي مٿاڇري تي اتنڌڙ پاڻي جي اڇ ڏسندي ساڻس قدم بہ قدم اڳتي هلڻ لڳي ٿي...!؟.

ڪجھ فاصلو هو خاموش قدمن سان طئي ڪري وڃن ٿا...

اداس خاموشي سندن وجودن کي پراسراريت ۾ ويڙهي وجهي ٿي...!!

هلندي هلندي ڄامشوري جي پل جي آخري ڇيڙي وٽان اُتر طرف ويندڙ روڊ طرف مڙي، رستي جي پاسي کان ساوڻ ولڙين مان ڪنڊيدار تارون اورانگهي، درياءَ جي لاهيءَ ۾ خالي پيٽ تي پٽ واريءَ جي ٿلڪار تي پئي ويهي، درياءَ جي موتي آيل موجن کي حسرت ڀريل نگاهن سان ڏسڻ لڳن ٿا...

خاموشي کي ٽوڙيندي مقدس چوي ٿي.

"سچ پچ اياز، مون کي بلڪل بہ خبر نہ هئي تہ توهان پنهنجي ديس ۽ ڌرتيءَ جو ايڏو درد رکو ٿا...!؟ هونئن طبيعتن تہ توهان بلڪل عام فهم ۽ سادڙا لڳندا آهيو... پر توهان جي اڄوڪن احساسن مان پتو پيو تہ اوهان انتهائي گهري سوچ رکندڙ زنده ضمير انسان آهيو...!؟"

"مقدس! ضمير وارو ماڻهو ڪڏهن بہ پنهنجي ماءُ جي ٿيندڙ تذليل کي اکين سان ڏسي ناهي سگهندو...! پوءِ اگر ان تذليل کي روڪي نہ سگهيو، تڏهن بہ سندس اندر ۾ پڇتاءُ جو ڪُنل پڪي ضرور ڦٽڪندو آهي...! پر بيغيرت انسان پنهنجي ماءُ جي هٿن سان تذليل ڪندي بہ شرم ناهن محسوس ڪندا...! ڇو تہ دلالن جو ڪو بہ دين ڪونہ هوندو آهي...! اهي ڪميشن لاءِ قرآن کڻڻ بہ معمولي ڳالھ سمجهندا آهن... ها ان ڪري مقدس، مون کي فخر آهي تہ آئون هڪ غيرتمند ماءُ جو، باضمير

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پٽ آهيان...!!"

"۽ اياز، اهڙن سپوت پٽن تي ماءُ کي وڏو فخر هوندو...!"

اياز ڀريون ڀيرو لفظن جي انهيءَ داد ملڻ تي مرڪي مقدس ڏانهن نهاري تو... ۽ مقدس مرڪي ڪيس پيار مان نڪ جي پڇڙي کي جهلي ڌونڌاڙڻ لڳي تي... ۽ اياز جي مرڪ ٽهڪن ۾ بدلجي وئي تي...!!

اها ڀرپور محبت هجي تي مقدس جي اياز سان جيڪا ڪين گهٽو پنهنجائپ جي احساس ۾ گهيري وٺي تي... ان ڪانپوءِ حجابن جا رستا چڙهي پاڻ ۾ بي تڪلف اندازسا ڪچهريون ڪندا سپر هاءِ وي جي وشال روڊ ڪان جڏهن يونيورسٽي روڊ طرف مڙڻ تا، تڏهن جڻ مقدس کي اوچتي ڳالهه ياد اچي وئي تي ۽ هو هلندي بيهي رهي تي...

اياز جا قدم به رڪجي وڃن تا ۽ پڇي تو "ڇو؟ ڇا ٿيو مقدس!؟ بيهي ڇو رهين...!؟؟"

مقدس ڪيس پاڻهن ڪان جهلينديءَ چوي تي ته:

"توهان ڇيو هو ته آئون توهان کي پنهنجي باري ۾ ڪجهه ٻڌائيندس، پر توهان ٻڌايو ته ڪجهه به ڪونه...؟"

اياز جي چهري جا تاثر هڪدم بدلجي وڃن تا...! سموري مرڪ غائب ٿي وڃي تي ۽ سندس دلي احساس جهڙالي موسم جهڙا ٿي پون تا... صفا ائين تي لڳو ته هو روئي ويهندو...! مقدس سندس اهڙي ڪيفيت ڏسي، ويتر پريشان ٿي وڃي ٿي ۽ مايوس لهجي ۾ ڌيمي آواز ۾ پڇي ويهي ٿي ته: "اياز! آخر اهڙي ڪهڙي ڳالهه آهي، جو توهان ذڪر نڪرڻ سان ايڏا مايوس ۽ اداس ٿي وڃو ٿا...!؟"

اياز ڏانهنس ڏک مان ڏسندي، هڪ ڊگهو ساهه ڀري تو، ۽ پوءِ يونيورسٽي ڏانهن وڃڻ جو ارادو بدلائي خاموشيءَ سان واپس سپرهاءِ وي جو ڪنارو وٺي سيوهڻ روڊ طرف هلڻ لڳي تو ۽ مقدس حيران قدمن ۽ پريشان ذهن سان ساڻس گڏ خاموشيءَ سان هلڻ لڳي تي.

ڪجهه پنڌ ڪرڻ ڪانپوءِ روڊ جي اولهه طرف ڪجهه پريرو هڪ جبل جي چبوتري نما ننڍڙي ٽڪري تي اچي، روڊ طرف منهن ڪري ٻئي ڄڻا ويهي رهن تا.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٽڪريءَ تي ويٺل ٻنهي وجودن جي وچان وٺيءَ مان لهندڙ سج جو اداس منظر ڪنهن فلمي سين وانگي دلين تي اداسي جا رنگ چٽي رهيو هو ۽ هي ٻئي ڪافي وقت تائين روڊ تي ڊوڙندڙ گاڏين کي خوابديده نظرن سان ڏسندا رهيا هئا...!

ڏکمي خاموشيءَ کانپوءِ اياز جو ڀڄريل آواز ڄڻ کوهه جي گهرائي مان پڙاڏي جيان لڳو هو...!

"مقدس! هيءَ زندگيءَ به ڏاڍي عجيب راند آهي ۽ تقدير به انسان کي ڪچي ۾ رسي وجهي، ڪنهن مداري جي هٿن ۾ پولڙي جيان نچڻ تي مجبور ڪري ڇڏيندي آهي...!؟ هيءَ زندگي جيڪا ڏاڍي رنگين، حسين ۽ بيحد مٺي آهي... پر انهيءَ زندگيءَ جي رنگينين ۽ حسناڪين ۾ هن سماج جي فرسوده رسمن، اناڻن ۽ هٺ ڌرمين اهڙو زهر وجهي ڇڏيو آهي، جو سچ ته ڪڏهن ڪڏهن جيئڻ تان به ارواح کڄي ويندو آهي...!؟"

"ها مقدس، مون به انهيءَ ڏينهن خودڪشي جو ارادو ڪيو هو، جڏهن مون کي پڌايو ويو ته تنهنجي شادي انهيءَ ڇوڪريءَ سان ڪئي پئي وڃي، جنهن جا ماءُ پيءُ به اهيئي آهن، جيڪي منهنجا ماءُ پيءُ هئا... هڪ گهر جي اڳڻ تي پلجي گڏ پڙهڻ کان ويندي گڏ رهڻ تائين انهيءَ ڀيڻ سان منهنجي شادي پئي ڪرائي وئي، جنهن جو اسڪول جي جنرل رجسٽرڊ ۾ به پيءُ جو نالو اهو ئي لکيل هو، جيڪو منهنجي سرٽيفڪيٽ ۾ منهنجي پيءُ جو نالو هو...!!؟"

مقدس جون حيرانگيءَ مان اکيون ڦاٽي ويون هيون. "سڳي ڀيڻ سان ڀاءُ جو نڪاح...!!؟ اهو ڪيئن ٿو ٿي سگهي اياز...!!؟" مقدس پڇيو.

"اها ئي ته حيرانگيءَ جي ڳالهه هئي نه... ته هڪڙي ئي ماءُ جي هنجهه ۾ پليل ڀيڻ ڀاءُ... زال مڙس ڪيئن ٿا ٿي سگهن...؟!"

اياز وراڻيو...! ۽ تڏڙي تڏڙي هير لڳڻ باوجود اياز جي چهري تي پگهر جا ريلا ڊوڙڻ لڳا هئا...

پريشانيءَ ۾ مقدس جا ٻئي چپ خشڪ ٿي ترڙي نوٽ ٿي ويا هئا...

"اياز، پليز! مون کي انهيءَ حيرت انگيز ۽ پرتجسس ڳالهه جو حقيقي راز

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پڌايو!؟ اها ڳالهه منهنجي سمجهه کان ٻاهر آهي...!؟"

اياز شاهد آڳر جو ڏانگڙو ناهي، پيشانيءَ تان پگهر جو پاڻي لاهيندي، مقدس جي حيران نظرن ۾ پنهنجون اداس نگاهون لاهيندي هڪ ٽٽول پيري مرڪ چپن تي آڻي چڏي هئي...!؟

هڪ اهڙي ٽٽول، جيڪا ڪوئي بدنصيب ماڻهو پنهنجي ٽٽل مقدر تي پنهنجي ڳجهارت ٻڌيل وجود تي ڪري ويهندو آهي، ته جيئڻ تماشائي اکيون ڏسي سگهن ته ڪوئي ماڻهو پنهنجي ڪومل جذبن جي لاش تي روئڻ بجاءِ، مرڪي انهيءَ چئلينج کي للڪاريندو هجي...!؟

ان احساس کي محسوس ڪندي مقدس جي نيڻن جا ڪٽورا ڇلڪي پيا هئا...! واريءَ تان ڏائري کڻي، وارن جي چڳن کي ڪنڌ جي جهٽڪي سان ڳلن کان پوئتي ڌوڙائيندي، رونڌڙ لهجي ۾ چوڻ لڳي ته:

"اُٺ اياز واپس هلون...! ڏس هاڻي شام رات ۾ بدلجي چڪي آهي؟ ۽ هيءَ وقت ويرانين ۾ ويهي لڙڪ وهائڻ جو ناهي...!!"

اياز ڪيس پاڻهن مان جهلي واپس ويهاريندي هجت ڪري ويٺو هو!

"نه مقدس! اڄ توهان کي مون سان گڏ ويهڻو پوندو... چاهي چنڊ اُبري ۽ لهي وڃي...يا رات جي پاڪرڻ ۾ تارا سمهي پون...!

تيڙو تڙڻ ۽ ڪتين جي ڪر موڙڻ تائين اڄ رات توهان کي مون سان ويهڻو پوندو...! چوته، اڄ پهريون ڀيرو آئون پنهنجي زندگيءَ جي انتهائي ڏکوئيندڙ ڪهاڻي توهان کي پڌائڻ وارو آهيان...!

هڪ اهڙي ڪهاڻي... جنهن جي لفظ لفظ ۾ زهريلا لڙڪ ۽ جنهن جي وک وک تي دوکن جون ديوارون، بيحسيءَ جون وحشتون، پنهنجن جا ڏنل گهاءَ ۽ هڪ سچي پيار جو پڇتاءُ ڦٿڪندي، تڙپندي ۽ لڇندي هن پاپي سماج کان اهو سوال ڪندي نظر ايندو ته... اي زمانا...! ڇا پيار ڪرڻ جي ايڏي وڏي سزا ٿيندي آهي...!؟"

مقدس واپس سندس پر ۾ ويهندي شڪايت ڪري ويهي ٿي...

"اياز! جيتري تڙپ توهان جي جيون ڪهاڻي ۾ هوندي ان کان وڌيڪ ته توهان قصو پڌائڻ کان اڳ ئي تڙپايو آهي. خبر ناهي ته توهان ڳالهه پڌائيندو به يا نه...!؟"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"پڻ مقدس...!" اياز مقدس جي ڪنگڻ واري ڳوري ٻانهن پنهنجي هٿن ۾ جڪڙيندي، آسمان جي نيراڻ تي ڪڪرن سان لڪلڪوٽي ڪيڏيندڙ چنڊ ڏانهن نهاريندي، پنهنجي ڪهاڻي هن طرح بيان ڪرڻ لڳي ته...

"هي تقريبن ڪافي سال اڳ جي ڳالهه آهي، جڏهن منهنجو پيءُ بلوچستان جي ڪنهن ٻهراڙيءَ جي علائقي ۾ هڪ ننڍڙي شهر نما وسنديءَ ۾ ڊاڪٽر جي نوڪري ڪندو هو. اهو علائقو ڪافي سڌريل ۽ اتي جا رهواسي گهٽي پاڳي ترقي پسند خيال رکندڙ هئا. بابا سائين جي خوش اخلاقي خوش لباس، همدردانه طبيعت ۽ نئين جوانيءَ جي سونهن، سندرتا جهڙين خوبين جي ڪري علائقي ۾ وڏي عزت ۽ نانءُ هوندو هئس...! هن اُتي تقريبن 9 سالن تائين ڊيوٽي ڪئي. ان دوران سندس آسيه نالي هڪ ڇوڪريءَ سان ملاقات ٿي. جيڪو ٿوريئي عرصي ۾ محبت جي انهيءَ عروج تي پهچي وئي، جتي ٻه جسم هڪ روح ۽ ٻه دليون هڪڙي ڌڙڪن بڻجي ڌڙڪڻ لڳيون هيون.

هنن هر حال ۾ گڏ جيئڻ ۽ گڏ مرڻ جا وچن ورتا هئا... ۽ ائين پيار پروان چڙهندو رهيو. هاڻ هڪ منٽ به جدا ٿيڻ ۽ هر وقت انهن سوچن ۾ پريشان رهڻ لڳا هئا ته ڪهڙي طريقي سان هو هميشه لاءِ هڪ ٻئي جا بڻجي، زندگيءَ کي نيون معنائون ڏيئي، ڪا نئين خوشين ڀري دنيا آباد ڪندا...!!؟

ڪين هر طريقو ڪنهن نئين مصيبت جا ڏس ڏيڻ لڳو هو، ڇاڪاڻ ته آسيه جو خاندان جاهلاڻي رسمن جو قائل هو. اهو ذات پات جي چڪرن ۾ ايترو منجهيل خاندان هو جتان ڪنهن غير قوم جو ڳنڍجڻ ناممڪن هو.

۽ پوءِ جڏهن ڪين ڪا به سڌي راهه نه ملي ته هنن دلين هٿان مجبور ٿي فراريت جو رستو اختيار ڪري ورتو.

ڪجهه عرصو هو روپوش رهڻ لڳا ۽ آسيه جا مائٽ بندوقون ڪڻي ٻنهي کي ڪنهن طرح ختم ڪرڻ لاءِ رت جا پياسا ۽ جنوني بڻجي گهمندا رهيا. پر هنن کي ڳولڻ ۾ مڪمل ناڪام رهيا.

۽ هڪ ڏينهن هو ٻئي جڏا ڪراچي جي عدالت ۾ پيش ٿي پيار پرڻو ڪرڻ جي دعويٰ ڪري ويٺا ۽ ڪورٽ سڳوري کين گڏ زندگي گذارڻ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي اجازت ڏيندي، پوليس کي سندن جانين جي حفاظت جو حڪم ڏئي ڇڏيو. ائين ڪجهه وقت جي دربدريءَ ڪاٽيوءِ هو پنهنجي اصل گهر ڏانهن موٽي آيا ۽ انتهائي پيار ۽ خوشيءَ ڀري زندگي گذارڻ لڳا ۽ سندن دشمن چاهيندي به ڪين ڪجهه ڪري نه سگهيا هئا.
ڏيڍ سال جي عرصي ڪاٽيوءِ سندن گلشن ۾ هڪ نئون گل ٽڙيو هو جنهن سندن زندگيءَ ۾ پيار جي نئين خوشبوءِ ۽ خوابن جي نئين دنيا آباد ڪري ورتي هئي. ۽ اها خوشي هئي منهنجو جنم...!؟
ها مقدس! توڙي جو مون کي بدنصيبين اڄ در درجون ٺوڪرون کائڻ تي مجبور ڪري ڇڏيو آهي... پر پوءِ به، مون کي فخر آهي ته آئون ٻن پيار ڪندڙ دلين جي ميلاپ مان جنم وٺي نڪتو آهيان... ۽ سمجهان ٿو ته منهنجو جنم هڪ سچو پيار آهي...!؟"
مقدس ڪيس وڏيڪ ويجهو ٿيندي، سندس پيار سان ڀرجي آيل اکين جي ڏيڍ ۾ ڏسندي بيتابيءَ مان پڇي ٿي ته:
"۽ اياز، پوءِ ڇا ٿيو!؟"
"ها مقدس...!" اياز ٿڌو شوڪارو ڀريندي جڻ وسري ويل ڳالهه کي وري ياد ڪرڻ لڳي ٿو ۽ قصو شروع ڪري ٿو.
"ها مقدس! پوءِ هڪ ڏينهن وڏيڪ خوشيون کڻي آيو هو جڏهن منهنجي ماءُ جو ننڍو ڀاءُ سيف الله پهريون ڀيرو بابا جي اڱڻ تي اها آڇ کڻي آيو هو ته جيڪڏهن سڱ جي بدلي ۾ سڱ ڏيو ته دشمنيون رشتيداريءَ ۾ بدلجي سگهن ٿيون...
بابا سائين اها آڇ خوشيءَ سان قبوليندي پنهنجي ڀيڻ طاهره جو سڱ ڏيڻ قبوليو، جنهن سان منهنجي مامي جو پرڻو ٿي ويو ۽ بابا سڀ ڳالهيون وساري سائن پنهنجائپ جو رشتو ڳنڍي ويٺو هو.
هڪ رات عيدجي موقعي تي جڏهن بابا، امڙ کي وٺي مائٽن ۾ آيو ته انهيءَ رات جي ڪارائڻ ۾ امڙ جي مائٽن پنهنجي منصوبي تي عمل ڪندي ٻنهيءَ کي قتل ڪري، رات پيٽ ۾ سندن لاش بلوچستان جي ڪنهن رڻ ۾ پوري سندن باب بند ڪري ڇڏيو.
بابا جي ڀيڻ سڀڪجهه ڏسندي رهي، پر انهن ظالمن ڪيس بندوقن جا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪنداق هئي ڌمڪيون ڏنيون ته اگر زبان کوليئي ته تنهنجو به لاش ائين رڻ ۾ رولي ڇڏينداسون.
ائين هو ڌڏڪندي، مار، تشدد ۽ ظلم جي ڇانو ۾ زندگي گذاريندي ۽ مون کي ماءُ بنجي پاليندي رهي هئي.
ڪجھ عرصي کانپوءِ ڪيس ڏيءُ جو اولاد ٿيو ۽ پوءِ اسين هڪ ماءُ جي هنج ۾ پاءُ پيڻ ٿي پلبا رهياسين.
اسان جو معصوم ذهن ان وقت تائين بي خبر هو، جيسين پئي جوان ٿياسين...!
هڪ ڏينهن اوچتو گهر ۾ اها ڳالھ هلي وئي ته اياز ۽ زرقا جو پاڻ ۾ پرڻو ڪيو ويندو...!؟
اسان انهيءَ تي سخت احتجاج ڪيو هو ته اسين پاڻ ۾ پاءُ پيڻ آهيون ۽ اسان جو ابو امڙ هڪ آهن، ان ڪري اسين پاڻ ۾ شادي نه ڪنداسون...!
اها رات اسان امڙ جي قدمن ۾ روئندي گذاري هئي...! ۽ اسان جي انهيءَ ڪيفيتن امڙ طاهره جو هنيانءُ ڏاري وڌو هو. ۽ پوءِ اسان ٻنهي کي گڏ ويهاري امڙ طاهره سچي حقيقت کولي ٻڌائي هئي ۽ مون کي ٻڌائين اياز پٽ تون منهنجو نه پر منهنجي ڀاءُ جو پٽ آهين ۽ زرقه منهنجي ڌيءُ آهي...! اوهين پاڻ ۾ سڳا ڀاءُ ڀيڻ نه پر سئوٽ آهيو ان ڪري اوهان جو پاڻ ۾ نڪاح ٿي سگهي ٿو...!! مون کي پنهنجي اصليت جي به تڏهن خبر پئي. اها دردناڪ ڪٿا ٻڌڻ کانپوءِ اسين انتهائي جذبات ۾ اچي ويا هئاسين. ۽ پوءِ آئون پنهنجو بغاوت وچان گهر ڇڏي ڳوٺ کان حيدرآباد طرف هليو آيو هئس... ۽ زرقه کي حق بخشرائڻ لاءِ مجبور ڪيو ويو، جنهن سبب هن به رات جي اونداهيءَ ۾ لاٽڻ ۾ رسو وجهي پنهنجو انت آڻي ڇڏيو... ۽ امڙ طاهره به اهي صدمو نه سهي سگهي ۽ وقت کان اڳ مري وئي... ۽ مون وري ڪڏهن به پنهنجي گهر ۽ ڳوٺ جو رخ ناهي ڪيو...!!؟"
ائين مقدس: آئون بي گهر ۽ دربدر واري زندگي گذاري رهيو هئس جو منهنجي زندگيءَ ۾ تو جهڙي همدرد دوست جو ساٿ ملي ويو... جنهن سان اندر جو احوال اوريندي آئون اڄ پاڻ کي ڪافي رليڪس محسوس

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪريان ٿو...!؟!!"
ڳالهه ختم ڪري جڏهن اياز مقدس طرف نهاريو هو ته مقدس جو گلاب
چهرو لڙڪن جي ماڪ ۾ وهنجي چڪو هو.
اياز هڪدم سندس چهري تان نظرون هٽائينديءَ، آسمان ۾ پرچي آيل
بادلن جي ڪارائڻ ۾ نهاريندي، ڏڪاري لهجي ۾ لتا جي ڳايل نغمي جا ٻول
آهستگيءَ سان اُچاريا هئا.
جو هم ني داستان، اپني سنائي
آپ ڪيون روئي
تباهي تو، هماري دل مين آئي
آپ ڪيون روئي...!!؟
مقدس اياز جي سواليه نيڻن ۾نهاريندي، سڏڪندڙ لفظن ۾ اندين گاني جا
ٽهڪندڙ ٻول ورجائي، انتهائي درد ڀري ڪيفيت ۾ جواب ورائيو هو...
"دنيا مين ڪتنا غم هي
ميرا غم ڪتنا ڪم هي
لوگون ڪا غم ديکها تو
مين اپنا غم ڀول گئي...!!"
۽ پوءِ ڪجهه وقت لاءِ ٻئي صفا خاموش ٿي ويا هئا...!
جڻ وٽن ڪي به سوال...؟ ڪي به جواب... ڪونه رهيا هئا...!؟
اداس خاموشيءَ ۾ گهلندڙ گهميل هوا ۾ سندن لڙڪن جي آلاڻ شامل ٿي
وئي هئي ۽ هو هاسٽل طرف ورڻ لڳا هئا.
خاموشيءَ جي پولارن مان مقدس جو جهيڻو آواز پڙهڪيو هو...!
"اياز! ڪهاڻي منهنجي وجود جي به سنڌ قصي سان ٺهڪندڙ ٿي لڳي
ٿي...! جوانيءَ جي اسٽيج تي پير رکڻ تائين توهان کي به خبر نه رهي ته
توهان جا اصل ماءُ پيءُ ڪهڙا آهن...!؟ ۽ مون کي به انهيءَ عمر ۾ پتو
پئجي سگهيو هو ته جن جي جهول ۾ منهنجي پرورش ٿي آهي، اهي
منهنجا حقيقي ماءُ پيءُ ڪونه آهن...!؟
پر توهان ۽ منهنجي وجود جي ڪهاڻين ۾ ٿورو فرق ضرور آهي.
توهان ٻن پيار ڪندڙ وجودن مان جنم وٺندڙ ڪنهن جو بدنصيب پيار

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آهيو... جڏهن تہ آئون هڪ مظلوم عورت جي پيٽ ۾ پليل ڪنهن ظالم وڏيري جو ناپاڪ خون آهيان....!!
توهان جي والدين کي پيار ڪرڻ جي ڏوهہ ۾ قتل ڪيو ويو ۽ منهنجي ماءُ کي ڏيءُ ڄڻڻ جي ڏوهہ ۾ گهر بدر ڪيو ويو....!!"
اياز حيرانگي مان مقدس جي تمتار ماٺڪين ۾ نهاريندي پڇي ورتو هو...
"مقدس! ڇا واقعي، توهان بہ ڪنهن درد جي پيداوار آهيو...؟! اوهان جي اندر ۾ بہ مون وانگي ڪوئي سورن جو ڪماٽو گهمي رهيو آهي...!؟؟"
"ها اياز" مقدس وراڻيو "منهنجي بہ هڪ وڏي دردڪهاڻي آهي... ڪوئي مناسب وقت مليو تہ توهان کي ضرور ٻڌائيندس....!!"
"سچ مقدس! مان توهان جي درد ڪهاڻي ٻڌڻ لاءِ وقت جو بيچينيءَ سان اوسيئڙو ڪندس....!؟"
"ها اياز، پر ايترو ضرور چئبو تہ سور، سورن کي ڳولي لهڻ ۾ دير ناهن ڪندا...!؟"
موٽ ۾ اياز اداس اکين سان مقدس جي چهري تي بکجندڙ درد جي احساس تي سوچڻ لڳي تو...!؟

❊❊❊❊❊

وقت بي لغام گهوڙي وانگي ٽاپ ٽاپ ڪندي پوئتي رهجي ويندڙ ماضيءَ تي دڙجڇيندو، حال جي حقيقتن کي اورانگهي مستقبل جي اڻڏٺل منزل ڏانهن ڊوڙندو رهي تو.
مقدس ۽ اياز جي دوستي هڪ بااعتماد رشتي ۾ بدلجي وڃي تي ۽ هوئي پاڻ کي هڪ ٻئي ڏاڍيءَ جا ۽ قيتا سمجهڻ لڳن تا... ٻہ دليون هڪڙي رفتار سان ڌڙڪن ٿيون ۽ هڪ پيار جي خوشبوءِ ٻنهيءَ جي من ٻهارن ۾ هڳاءُ پکيڙيندي رهي تي.
ان ڏينهن اياز ڏاڍو ويڳاڻو تي پيو هو جڏهن مقدس ڪجهہ ڏينهن لاءِ ڳوٺ وڃڻ جي ڪانئس اجازت گهري هئي....!
اياز جي دل ڪيس هڪ پل جي بہ جدائي جي اجازت ڪونہ پئي ڏني پر تڏهن بہ اياز دل تي پٿر رکي پيگل دل سان انهيءَ شرط تي وڃڻ جي اجازت ڏئي ڇڏي تہ هو پيهر جلد موٽي ايندي....!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مقدس موٽي اچي پنهنجي جنم ڀومي ۾ ڏاڍو من ۾ شانت محسوس ڪيو هو... ماءُ، پيءُ، ڀاءُ ۽ ڀيڻ جو خلوص ڀريو پيار ۽ پنهنجي ڳوٺ ۽ علائقي جي سادڙن، سپاجهڙن ماڻهن جي سادگي ۽ سچائي ڀريو اخلاق ۽ خلوص کيس جيئڻ لاءِ آڪسيجن جهڙو اهم محسوس ٿيندو هو.

وڏي پنهنجائپ مان ڪومل ۽ فدا حسين سندس آڌر ڀاءُ ڪيو هو. سندن ڀريون پيار معصوم پٽ جون معصوم شرارتون، ياتا ٻول ۽ ٻار اٽا انگل هنن لاءِ ڄڻ تہ زندگي جون نعمتون ٻڌجي، خوشين جا جهول ڪٽي آيو هو. پرسڪون زندگي، سچو پيار ۽ سڪون هنن لاءِ ڄڻ هن دنيا ۾ هڪ ننڍڙي جنت جهڙي نئين دنيا ٻڌيل هو...! اهو سڀ ڪجهہ ڏسي مقدس جي دل مان دعائيہ جملا نڪرڻ لڳا هئا تہ شال سندن خوشين ڀري دنيا کي ڪنهن جي نظر نہ لڳي ۽ شال سندن دنيا جيئڻ جو تيئڻ هميشہ وسندي رهي...

جتي ڪومل جي مطمعين زندگي ۾ رنگينيون هيون، اتي مقدس جي من ۾ هڪ عجيب بيچيني اجا تائين جيئڻ جو تيئڻ تڙپي رهي هئي...! ۽ اها تڙپ هئي پنهنجي حقيقي ماءُ ۽ ظالم پيءُ کي ڏسڻ ۽ ملڻ جي تڙپ...!

هن ڪافي سوچيو تہ اهي سهئي ڳالهيون در گذر ڪري ماضي جي محرومين مان نڪري روشن مستقبل ڏانهن وک وڌائجي... پر تڏهن بہ هو انهيءَ احساس ۽ سوچ مان پاڻ ڇڏائي نہ سگهي هئي تہ سندس ماءُ پيءُ کي پيا آهن ۽ سندس مظلوم ماءُ جي معصوم زندگي منهنجي ئي وجود جي ڪري دربدر تي وئي هئي...! انهيءَ احساس جي پوڳنا کيس خاموش ويهڻ نہ ڏنو ۽ هڪ ڏينهن پلاننگ سان ڊائري، ڪئميرا، قلم ساڻ کڻي، چهرو ڪاري نقاب ۾ ڍڪي پيءُ جي ڪار ۾ چڙهي اچي وڏيري مير خان جي بنگلي ڪان نڪتي هئي...!؟

ڪار جي هارون تي نوڪر ڊوڙي اچي بنگلي جو لوهي گيٽ کوليو ۽ گاڏي ۾ خوبصورت ڇوڪريءَ تي نظر پوندي ئي واڇون ٽڙي پيس... مقدس بي خوف، گاڏي اندر ڪٽي آئي تہ نوڪر ڊوڙي اچي ڊرائيور گيٽ وٽان نوڙت مان سلام ڪيس.

"وڏيرو مير خان آهي...؟" مقدس پڇيو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

”جيءَ ميڊم: صاحب اندر آرام پيو ڪري...!“
وڃي تنهنجي صاحب کي ٻڌائي ته ڪوئي ساٿس ملڻ لاءِ آيو آهي...!“
مقدس حاڪمائي رعب سان چيس...
”جي ميڊم صاحب... ٻڌايان ٿو صاحب کي...!“
نوڪر سهڪندو سهڪندو اندر ويو ٿو، ته وڏيرو مير خان چرڪي اٿي ويهي رهي ٿو...!؟
پوتار...! پوتار سائين... اڄ پنهنجي باغ ۾ اهڙو پکي اڏامي آيو آهي جهڙو توهان ڪاڏو ته نهيو پر ڪڏهن خواب ۾ به ڪونه ڏٺو هوندو...!؟“ نوڪر چمچاگيري جي انداز ۾ چوي ٿو.
وڏيرو سڪل چپن تي زبان ڦيريندي مڇ کي تاءُ ڏيئي فاتح مرڪ مرڪندي چوي ٿو...!
”جيڪڏهن اڳ ڪڏهن نه ڪاڏوسين ته اڄ ته قدرت واري گهر ويٺي چوزو موڪلي ڏنو آهي نه...!؟“
”پر سرڪار اوبر سوبر مان...!!؟“ نوڪر نوڙت مان چمچاگيري ڪندي مقصد جي اڌوري ڳالهه ٻڌائي التجا ڪرڻ لڳي ٿو...!
”اڙي بي صبرا، پهرين ان نازڪ سوڪڙي کي اندر ته وٺي اچ ايڏو انتظار ڪرائي جو تو تڙپائين...؟!
هو پوءِ نوڪر تڪڙو ٻاهر نڪري وڃي ٿو.
نوڪر کي ايندي ڏسي مقدس پهرين نقاب ٺيڪ ڪري ٿي ۽ پوءِ ڊائري، ڪئميرا ۽ قلم سنڀالي در کولي ٻاهر اچي ٿي.
نوڪر کيس وڏي ادب سان اڳتي وٺي وڃي ٿو.
ڪمري جي دروازي اندر ڇڏي، هو دروازو بند ڪري، پر ۾ ڪرسي رکي، وڏي صبر سان اوبر سوبر جو انتظار ڪرڻ لڳي ٿو.
مقدس ڪمري ۾ داخل ٿئي ٿي ته سڄو ڪمرو مدم خوشبوءِ سان واسجي وڃي ٿو... ۽ انتظار جي بيقراريءَ ۾ ڇهل قدمي ڪندڙ وڏيري مير خان جا قدم رڪجي ۽ اکيون در تي اٽڪي پون ٿيون... واڇون پڪڙجي ڪنن تائين پهچي وڃن ٿيون ۽ من ۾ ڪچي گوشت جي لذت جا خمار چڙهڻ لڳنس ٿا... وڏيرو دل ئي دل ۾ چوي ٿو ”واهه مالڪ تنهنجا احسان گهر

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ويڻن کي روزي رسائي ڇڏئي...!؟؟"
مقدس وڏيري جي چهري تي وحشتن جا آثار ڏسي هيڪر ڏهلجي وئي هئي... ۽ من اندر پڇتاءَ جو پلڙو ڦٽڪڻ لڳيس ٿو... پر وري هڪدم حوصلا سنڀاليندي، پاڻ تي ضابطو آڻي خود اعتمادي سان اڳتي وڌڻ لڳي ٿي.
وڏيرو وڏي اچي هٿ جي اشاري سان کيس صوفي تي ويهڻ جي آڇ ڪري ٿو، پر سندس وحشي اکيون، مقدس جي ڪومل بدن جو طواف ڪرڻ لڳن ٿيون.
مقدس جي ويهڻ کانپوءِ هو به سامهون ويهي رهي ٿو.
وچ ۾ شيشي جي ٽيبل پيل آهي جنهن تي مقدس پنهنجا هٿيار (ڊائري، ڪئميرا ۽ قلم) رکي ڇڏي ٿي.
وڏيرو خوش خير آفيت سان ڳالهائڻ جي شروعات ڪري ٿو.
"ميڊم! خوش آهيو... چڱا ڀلا... خير خيريت...! حڪم ڪريو ڇا هلندو؟ وسڪي، اسڪاچ، ٻئر، بوتل يا ماني...!؟"
"جي نه، ڪنهن به تڪليف جي ضرورت نه آهي...!" مقدس صفا ٺوٺ لهجي ۾ ورندي ڏني.
"پر جناب! ائين ڪيئن ٿو ٿي سگهي...!؟. اڄ تائين اسان جي اوتاري تي جيڪو آيو آهي، ان کي اسان خدمت چاڪريءَ کان سواءِ ڇڏيو ئي ڪٿي آهي...!!؟" وڏيري چيو.
"ها وڏيرا مير خان! آئون به توهان کان ڪجهه وٺي پوءِ ئي واپس وينديس...!"
"ها ها، حڪم ڪيو نه... اسين به قدردان آهيون... جيڪي مُنهن سان گهرندو، سو ملندو...!" وڏيري کيس شيطاني نظرن سان ڏسندي آڇ ڪئي...!
"وڏيرا سائين! توهان اجايو خوشفهمين ۾ نه رهو...! آئون هڪ پريس رپورٽر آهيان، ۽ توهان جو انٽرويو ڪرڻ لاءِ منهنجي اداري مون کي توهان ڏي موڪليو آهي...!" مقدس ڪجهه سخت لهجي ۾ ڳالهائيندي چيو.
"اڙي ڇڏيو يار، ڪير ٿو پڇي انهن اخبارن ۽ انٽرويوئن کي...!؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چا تي ڏئي اها اخبار اوهان کي...!؟ اوهان کي جيترو مهيني ۾ ملندو هوندو، اوترو ته اسين منٽن ۾ ڪمائي ڇڏيندا آهيون...!؟"

توهان سمجهو ٿا ته، توهان جي حدن ۾ پير پائيندڙ هر عورت وڪڻيا هوندي آهي...!؟ ان جي ڪا به عزت ڪونه هوندي آهي!؟ اوهان جنهن کي چاهيو، پئسن جي زور تي ان کي پنهنجي بستري جي زينت بڻايو... ۽ جڏهن چاهيو، ان کي پڳل رانديڪي وانگي گند جي ڍير تي اڇلائي ڇڏيو...!؟؟ اوهان کان اهڙي ڳالهيون پڇڻ لاءِ ته منهنجي اداري هتي مون کي موڪليو آهي... ورنه، اسان جي اخبار ۾ ڪم ڪندڙ رپورٽرن ۾ مردن جي ڪائي کوٽ هئي ڇا...؟؟!"

مقدس جي رعبدار ڌڙڪي، وڏيري شمير جي ٺوڪڻي مان جڻ ته هوا ئي ڪڍي ڇڏي ۽ هن پنهنجو بدن بيساخته صوفه جي ٽيڪ تي اڇلائيندي انتهائي ڌيرج مان ورائيو، "محترمه اسين ايترا ڪي ويل به ڪونه آهيون... توهان شايد سمجهڻ ۾ غلط آهي...؟"

مون توهان کي بلڪل صحيح سمجهيو، پر شايد توهان ميڊيا کان اڻواقف آهيو...؟ هي اهو آئينو آهي، جيڪو ماڻهو جو اصل چهرو دنيا کي ڏيکاري ڇڏيندو... توهان ته پنهنجي اصليت کان واقف ئي آهيو...! پر توهان جي اصليت ڇا آهي، اها خبر توهان جي انٽرويو مان پڙهي ويندي سڄي دنيا کي...!؟"

مقدس وڏيڪ وڏيري تي رعب ويهارڻ لاءِ چيو.

وڏيري مير خان جي چهري ۽ بدن تي پگهر ريلا ڪري وهڻ لڳو هو.... ۽ ڪنهن مصيبت جي خوف کان حوصلا به هارائي ويٺو هو...

مقدس ڊائري ۽ قلم ڪڍي پاڻ مهاڳ انٽرويو شروع ڪيو.

"رئيس مير خان، توهان کان منهنجو پهريون سوال اهو آهي ته توهان جي ٿالي سان هي جيڪا جاگير آهي، اها توهان ڪٿان ۽ ڪيئن ٺاهي...؟"

"ڏسو، هي سڀ ته منهنجي ماڻتاڻي ملڪيت هئي جيڪا مون کي ورثي ۾ آئي آهي...!"

"اڇا؟ ته ماڻتاڻي ملڪيت جا توهان اڪيلا وارث هئا، يا توهان جو ڪوئي بيو ڀاءُ به هو...؟!"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيو ياءُ هو، پر اهو مري ويو تہ ان جو بہ وارث آئون ئي ٿيس نہ...؟!“

”مطلب تہ توهان جو ياءُ سچو سرهو، جيڪو مري ويو ۽ ان جي ملڪيت توهان سنڀالي...!؟ ان جو مطلب تہ توهان جي ياءُ جي تہ شادي هئي... نہ زال... ۽ نہ ئي ڪو اولاد وغيره؟؟“

”زال ڏارين هئي جيڪا مڙس جي مرڻ ڪانپوءِ پنهنجي ڏيءُ ڪي وٺي رات پيٽ ۾ پڄي وئي، اسان ڏاڍو ڳوليو پر هٿ ڪونہ اچي سگهي...!“ وڏيرو مير خان ڪوڙ ٺاهيندي جلد بازي ۾ جواب ڏيڻ لڳو.

”رات پيٽ ۾ سيڪجهہ ڇڏي تنهنجي ياءُ جي زال ڀاڄي پڄي وئي، ان جو بہ ڪوئي سبب تہ هوندو؟“

”غلط ڳالهہ نہ ڪريو، مون تہ ڪونہ پڇايو هئم، ڏارين هئي سو هلي وئي، سبب وڃي ان کان پڇ...!“ وڏيرو ڪاوڙ مان پڙڪي اٿيو...!

”آهستي... آهستي...! وڏيرا سائين توهان اخبار کي انٽرويو پيا ڏيو اهو جذبات ڪٿي ڏکيو نہ ثابت ٿئي“ مقدس طنز مان چيس.

وڏيرو ڪاوڙ کي زوري روڪي بيوسيءَ مان ٻيهر پنهنجو بت صوفہ تي ڦٽو ڪري ٿو ۽ مقدس وري سوال ڪيس.

”وڏيرا سائين: ڪجهہ ڏينهن اڳ اسان جي اخبار ۾ هڪ خبر ڇپي هئي، جنهن ۾ ڏاڙيل ملهار جي ٽولي طرفان نامور وڪيل فدا حسين تي حملو ٿيو هو، جيڪو پوليس ناڪام بنائي ڇڏيو ۽ ان حملي ڪرائڻ جو الزام توهان تي آيو هو جنهن ۾ توهان جو پٽ همير خان بہ گرفتار ٿيل آهي... ڪجهہ ٻڌائڻ پسند ڪندو تہ وڪيل فدا حسين سان توهان جا ڪهڙا اختلاف هئا...!؟“

وڏيرو مير خان ڪاوڙ ۾ ڳاڙهو ٿي ويو... جذبات ۾ مُڇون ڦڙڪڻ لڳس... دل چاهيس تہ انهيءَ رپورٽر ڇوريءَ کي ڦٽڙون هڻي، ڌڪا ڏيئي ٻاهر ڪڍي ڇڏي...! پر وري اخبار جي اڳيان پاڻ کي بيوس محسوس ڪندي، سموري ڪاوڙ پي ويو... ۽ ٿتل فتل لفظن کي جوڙي جواب ڏنائين...!

”ڏسو، اوهان کي اهڙي غلط ڳالهہ نہ ڪرڻ گهرجي...! اهو اسان تي ڪوڙو الزام هو ۽ منهنجو پٽ همير خان بہ ضمانت تي آزاد ٿي چڪو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آهي...! اخبارن جو مطلب اهو ڪونهي ته ڪنهن امير جاگيردار خلاف ڪوڙ لکندي رهي... جيڪڏهن اوهان ڪوڙ لکندا ته... ته...!!؟"
وڏيرو جذبات تي زوري ضبط آڻيندي اڳيان لفظ ڳڙڪائي ويو.
"جيءُ پوتار سائين! توهان پنهنجي ڳالهه پوري ڪونه ڪئي...!
پڌايو ته جيڪڏهن اهڙيون ڳالهيون اخبارن ۾ ڇپيون ته توهان ڇا ڪندؤ...!
؟"
وڏيري ڪي وائڙو ٿيندي ڏسي مقدس جي خود اعتماديءَ ۾ وڌيڪ پختگي اچڻ لڳي هئي ۽ هن جو لهجو وڌيڪ سخت ٿيڻ لڳو...!
"ته اسان ڪورٽ ۾ وينداسون...!" مير خان ڳالهه پوري ڪندي، ڄڻ جان ڇڏرائڻ جي ڪئي...!
مقدس طنزيه مرڪ سان وڏيري جي چهري تي ڊوڙندڙ پريشانيءَ جون لڪيرون ڏسڻ لڳي...! ۽ قلم ڊائري ٽيبل تي رکندي سوال ڪري ٿي.
"چلو سائين هاڻي ڪوڙ جون ڳالهيون ختم...! پلا هڪڙو سچ پڇان... جيڪڏهن توهان ڪوڙ نه ڳالهايو ته...؟"
"ڪهڙو... ڪ... ڪهڙو سچ...!؟" وڏيري ڪنهن نئين مصيبت ڪي ايندو ڏسي ٻوڪلائجڻ لڳو...
"سچ سچ پڌايو ته، توهان جي پٽ همير خان جي ماءُ سان توهان جو ڪهڙو رشتو هو...!؟ ۽ اها هينئر ڪٿي آهي...؟؟"
وڏيري جي صبر جو پيالو ڀلٽي پيو... ڊوڙي وڃي سامهون ديوار تي ٽنگيل دونالي بندوق لاهي، ان جا گهوڙا چاڙهڻ لڳو هو جو، مقدس انتهائي بهادريءَ سان سندس سامهون اچي چوڻ لڳي... نه... ن، نه... وڏيرا سائين نه...! توهان مون کي ان ڪري تنا ماري سگهو جو منهنجا سيڪيورٽي گارڊ توهان جي آس پاس موجود آهن، جيڪي گولي جو جواب گوليءَ سان ڏئي سگهن ٿا... ان ڪري ڳالهه بندوق جي نه، پر زبان جي هلندي...!!؟"
مقدس جي ڳالهه ٻڌي وڏيرو بندوق هيٺ اڇلائيندي وائڙن واتگي هيڏانهن هوڏانهن نهارڻ لڳي ٿو... پر سندس حواس ڄڻ ته دماغ کي سوچن کان خالي ڪري ڇڏين ٿا... جڏهن ڪيس ڪائي ڳالهه سمجهه ۾

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٿي اچي، تڏهن پنهنجا ڏڪندڙ هٿ جوڙي مقدس اڳيان اٿيندي، روئڻهار ڪي لهجي ۾ چوي ٿو:
"مائي وڏي! آئون هٿ ٿو ٻڌان... مون توبه ڪئي...! خدا جي واسطي مون کي معاف ڪريو... ۽...۽ جيڪا به رقم چئو... آئون ڏنڊ ۾ ڏيڻ لاءِ تيار آهيان، پر مون کي وڌيڪ ذليل نه ڪريو...!؟!!"
مقدس پوئتي ڪنڌ ڦيريندي، انتهائي نرميءَ سان چوي ٿي:
"ڪا ڳالهه ناهه، انسان خطا جو گهر آهي، توهان ويهو...!"
مقدس جي منهن مان پهريون ڀيرو آٿت جا لفظ ٻڌي مير خان جي ٻت ۾ جڻ ساهه پئجي وڃي ٿو ۽ هو ٻيهر صوفه تي ويهي مس ٿو ته مقدس چهري تان نقاب لاهي چوي ٿي: "۽ پوءِ تار سائين منهنجو توهان کان آخري سوال هيءُ هوندو ته...!" جيئن هو ڪنڌ ڦيرائي وڏيري جي سامهون ٿئي ٿي ته وڏيرو ڇرڪ ڀري اٿي ٿو ۽ بيساخته سندس زبان مان لفظ نڪرن ٿا...!
"گلان تون...!!؟؟"
"آئون گلان نه پر ان جي پيٽ ۾ پليل تنهنجو اهو پاپي خون آهيان، جنهن جي ڪري تو منهنجي معصوم ماءُ کي ڌمڪيون ڏيئي دربدر ڪري ڇڏيو...! ها، آئون تنهنجي اها ڌيءُ آهيان جنهن کي تو جمڻ کان اڳ ماري ڇڏڻ جو حڪم ڏنو هو...!!؟؟"
مقدس انتهائي جذبات مان ڳالهائي رهي هئي...
مير خان اوچتو ڌڙام ڪري اچي مقدس جي پيرن ۾ ڪري ٿو ۽ زارو قطار روئندي چوڻ لڳو "منهنجي ڌيءَ... منهنجا ٻچڙا...آئون واقعي ئي گنهگار آهيان... مون کي جيڪا وڻيئي اها سزا ڏي... پر خدا جي واسطي، هاڻي مون کي ڇڏي نه وڃجان... آئون هي سڀ دولت... سڄي جاگير... تنهنجي نالي ڪندس... تون... تون پنهنجي گنهگار پيءُ کي ڇڏي نه وڃجانءِ...!؟!!"
مقدس اکين ۾ لڙي آيل لڙڪ اگهندي ساڳي جذبات مان وراڻيو "رئيس مير خان آئون نه توکي بابا به نٿي چئي سگهان، جو تو کي ان رشتي جي ڪري بخش ڪري ڇڏيان...!
تو ڏوهه ڪيو آهي هڪ منهنجي معصوم ماءُ جو ۽ ٻيو الله جو... منهنجي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غريب ماڻ تہ توکي ڪجھ بہ نہ ڪري سگھي پر الله جي سرڪار توکي ڪڏھن بہ معاف نہ ڪندي...! ھتي آئون ڪوئي انتقام وٺڻ نہ پر ان ظالم شخص کي ڏسڻ آئي ھيس، جنھن جو پاپي رت منھنجي نبضن ۾ ڊوڙي ٿو... آئون ھڪ غيرتمند عورت جي ڌيءُ آھيان، ان ڪري مير خان آئون تنھنجي ناجائز جاول پٽ ھمير خان وانگي بيغيرت ٿيڃي تنھنجي جاگير ۾ رھي نٿي سگھان...! آئون وڃان ٿي... پر تون خدا جي قھر جو ضرور انتظار ڪجان، جيڪو صفا ويجھو آھي..."

اٿين مقدس ٺورو پوئتي ھٽي، پير آجا ڪري، باوقار قدمن سان ٽاپ ٽاپ ڪندي ڪمري مان نڪري ويئي ۽ وڏيرو مير خان ڪيس منٽون ڪندو، پڪاريندو رھجي ويو....!

ڪجھ دير ڪانپوءِ ڪمري جي پوسٽ مان وڏيرو جيئن در ڪولي ٻاھر نڪتو تہ پريان بيٺل نوڪر ڊوڙي اچي ڪيس چاپلوسيءَ مان ھٿ مٽيندي چويس ٿو... "پوتار، اسان کي اوير بہ ڪونہ....؟"

وڏيرو لڪاءُ ٽاپ ڪرائيس ٿو ۽ نوڪر ٻئي ھٿ ڪن تي ڏيئي فرش تي ويھي رھي ٿو...

❋❋❋❋❋

وڏيري مير خان پھريون ڀيرو ڪنھن جي دٻاءُ ۾ اچي ايترو پريشان ٿيو ھو. ھن ڪڏھن خيالن ۾ ئي ڪونہ سوچيو ھو تہ ڪنھن ۾ ايتري جرئت پيدا ٿي ويندي، جو ڪيس آئينو ڏيکاري سندس اصل چھري تان غرور جو ماسڪ لاھي ڪيس سامھون اچي ڏوھہ ٺوابن جو چٺو پڌرو ڪري وجھندو...!؟

ھن جي ڪنن تي انھيءَ ڪري بہ خطري جون گھنٽيون تيز وڄڻ لڳيون ھيون، ڇاڪاڻ تہ سندس راز ھڪ اھڙي ڇوڪري وٽ پيل ھو، جنھن جي رڳن ۾ سندس ئي رت سري رھيو ھو ۽ ان جي جرئت، بھادري ۽ بيباڪي جو سوچي ھو ھيٺر اندرئي اندر ۾ ٿڙڪڻ لڳو ھو.

وڏيري مير خان جون ننڊون حرام ٿي چڪيون ھيون، ڪيس يقين ٿي ويو تہ ھاڻي مٿس ڪوئي وڏو امتحان اچڻ وارو ھو... ۽ ھو انھيءَ امتحان لاءِ بلڪل بہ تيار ڪونہ ھو. سندس پٽ ھمير خان بہ تازو ئي جيل ڪان ٻاھر

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نڪتو هو. هڪ طرف وڪيل سان دشمني ۽ ٻئي طرف راز فاش ٿيڻ جو الڪو، وڏيري مير خان جي ذهن تي اهي پريشانيون ماترڪُن وانگي وسڻ لڳيون هيون...!!؟

هن ڪنهن به طرح انهن پريشانين کان ڇوٽڪارو حاصل ڪرڻ چاهيو ٿي ۽ اهو تڏهن ممڪن هو جڏهن هن لاءِ خطرو بڻجندڙ وجود ڌرتيءَ تي ئي نه رهن...!؟

هن پنهنجي دشمن ثابت ٿيندڙ ناجائز ڌيءَ پٺيان ماڻهو لڳائي ڇڏيا هئا ته سندس پيرائتي خبر لهي اچن ته هو هن وقت ڪٿي آهي...؟! ڇا ڪندي آهي...!؟ ۽ ڪانئس ڪيئن انتقام وٺي سگهجي ٿو...!؟

وڏيري جا غنده تلاش ڪندا مقدس جي پويان يونيورسٽي تائين وڃي پهتا هئا.

هوڏانهن رئيس همير خان وڪيل فدا حسين کان پلاند وٺڻ لاءِ رٿون رٿڻ ۾ مشغول ٿي ويو هو، هن ڪنهن به طرح انهيءَ وڪيل کي ساٽس جوڙيل دشمنيءَ جو سبق سيکارڻ ٿي چاهيو.

وڏيري جي جاگير دشمنيون پارڻ لاءِ سازشن جو مرڪز بڻجي وئي... پاڙي جي لوفرن ۽ بشنين لاءِ طعام ترجڻ ۽ نوٽ ڦڙڪڻ لڳا...!؟

ٻئي طرف سيٺي ڳالهين کان اڻڄاڻ وڪيل فدا حسين پنهنجي ننڍڙي ڪائنات ۾ زال ۽ پٽ سان گڏ خوبصورت ۽ خوشين ڀري زندگي گذارڻ لڳو هو...!

مقدس پڻ يونيورسٽي ۾ پڙهائي سان گڏ اياز جي ساٿ ۾ زندگي کي نيون معنائون بخشڻ جي ڪوشش ۾ گم سم رهندي آئي... پر اڪثر سندس ذهن تي وڏيري مير خان سان ٿيل تلخ ڪلامي ۽ وڇڙي ويل ماءُ جي تلاش جو فڪر هميشه ڪيس پريشان ڪري ڇڏيندو هو... ۽ ڪڏهن گهٽو اداس هوندي هئي ته رات جي ڪنهن ٽڏي پهر ۾ يونيورسٽي جي وشال روڊن تي اڪيلي رولاڪيون ڪندي اپ جي نيراڻ ۾ نماڻا نيڻ کڻي، جيئن جون وڃائجي ويل معنائون ڳوليندي هئي، جيڪي ڪڏهن تارن جي ٽم ٽم ۾ ڏنڊليون، ته ڪڏهن ٽيڙوئن جيان ٽيڙيون يا ورِي ڪتين جي ڳهاٽي ميڙ ۾ منڊيئڙن وانگي ڏنل نظر ايندين هيون...!؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ پوءِ اوچتو هوا جي هلڪي جهوٽي تي يوڪلپس جي ٽارين مان ڇڻي پيل ڪنهن زرد پن کي هٿ ۾ کڻي، نظرن سامهون آڻيندي... جڻ خيالن ئي خيالن ۾ ان پن کان پڇي ويهندي هئي ته "پڌائي! تنهنجي ۽ منهنجي زندگي ۾ بهارون ناهن رهيون... ته پنهنجي زندگيءَ جون معنائون، ڪهڙي اسرار ۾ ڳولجن...!!؟؟"

❊❊❊❊❊

بي فارميسي جي بلڊنگ سامهون ڪيس اياز ٽڪرائجي ويو هو...! ڪافي منجهيل تي نظر آيو... سامهون نظر پونديئي هوڪي مرڪ مرڪيو.... ۽ سندس مرڪ ڇپن تي جتاءُ نه ڪري سگهي هئي... تڏهن مقدس وڌيڪ پريشان ٿي پئي هئي... وضاحت ڪندي پڌايائين ته "ڪنهن ضروري ڪم سان ڳوٺ ويئي هئس... سوچيو هئم جلدموٽنديس، پر ڪن مجبورين وڌيڪ رهڻ تي مجبور ڪري ڇڏيو... ان لاءِ توهان کي ضرور پريشاني ٿي هوندي، پليز مون کي معاف ڪجو...!"

"اڙي ته يار، ان ۾ معافي جي ڪهڙي ڳالهه... مون ته ذرو به مائينڊ ناهي ڪيو... ۽ هونئن به، مجبوريون ته پاڻ ماڻهن کي هميشه ڳوليندڙيون رهيون آهن... تون پڌائي ڳوٺ ڏي خيريت هئي...؟ اڄ مون کي توهان ۾ ڪافي تبديلي محسوس ٿي رهي آهي ڪجهه مايوس ٿا نظراچو...! ڪا خاص ڳالهه ٿي آهي ڇا...!؟"

"نه اياز! بس زندگي جو پيڙو آهي، ڪڏهن لهرين ۾ ته ڪڏهن لوڏن ۾...! اردو جو هوبيت ڪونه پڌو اٿئي ته:

"خوشي ڪي ساٿهه دنيا مين، هزارون غم بهي هوتي هين،
جهان بجتي هي شهنائي، وهان ماتم بهي هوتي هين...!"

"ها پر مقدس، منهنجي خيال ۾ جتي شهنايون گونجن ٿيون، اتي ماتم ضرور ٿي سگهن ٿا، پر جتي ماتم هوندا آهن، اتي ڪڏهن به شهنايون ڪونه وڄي سگهنديون آهن...!؟ ۽ مقدس! شايد پنهنجون دليون هاڻي ان ڪربلا مثل ٿي پيون آهن، جتي ساليانه ماتمي جلوس ته نڪرندا رهندا، پر شايدڪڏهن به شادمانه ته ٿي سگهن...!؟"

"اها مايوسي جي انتها آهي اياز...! ۽ ايتري مايوسي گناهه ڪبيره

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آهي... اسان کي بهتري جي سوچ ۽ اميد رکڻ گهرجي...!“
مقدس اياز جي مايوس ليڪن ۾، پنهنجون اداس نظرون لاهيندي جڻ تہ دلاسو ڏنو هو...
ائين هو اداسين کي وندرائيندا ڪجھ پنڌ بيخيالي ۾ ڪاٽيندي سنڌالاجي ڪان اڳي نڪتا هئا...! اها سنڌالاجي، جتي سنڌ پنهنجي قديم ۽ جديد، ثقافت، تهذيب ۽ تمدن سان مرڪي رهي هئي...
سنڌالاجي گهمندي هنن جو ڏک، مايوسين ۽ شڪوه شڪايتن جو موضوع ڏرتي، ٻولي ۽ ثقافت ۾ تبديل ٿي ويو هو...
هو پنهنجي ذات جي خول مان نڪري قومي سوچ جي وهڪري ۾ ترڻ ۽ لڙڻ لڳا هئا...
سنڌن من، ائين شانت ٿي ويا هئا، جيئن راندڪي لاءِ روئندڙ يتيم نينگريءَ کي ماءُ جي جهوليءَ ۾ روئندي ننڊ اچي وڃي.
❊❊❊❊❊
رات دير تائين ننڊ نہ ڪري سگهندڙ مقدس جي صبح سوير ئي اک کلي وئي هئي... پرهه جي پهرين پهر ۾ جامشوري جي ٽڏڙي هير ۾ موتئي جي مهڪ، الائي ڇو ڪيس ائين لڳي، جڻ ڪفن مان عطر جي سوڳوار خوشبوءِ اٿي سندس من کي ڪنهن اڄاتي سوڳ ۾ ويڙهي ڇڏيو هو...!؟ منظر ويران... آڪاش اداس... ۽ بدن ۾ بيچيني جي هڪ عجيب لهر ڊوڙي، ڪيس گهٽ ۽ ٻوسٽ جو احساس ڏياري رهي هئي... تڏهن هو، هاسٽل کي ڇڏي ڪينٽين جي کلي هوا ۾ چانهہ ڪپ پيئڻ جي ارادي سان هلي اچي ٿي...
ويٽر، رسيپشن تان اخبار کڻي پاڻي جي نڪر واري لوٽي سميت ٽيبل تي رکي چانهہ جو آرڊر وٺي واپس مڙي تہ ۽ مقدس پاڻي جو گلاس پيءُ اخبار کڻي سرسري نظر سان ڏسڻ لڳي ٿي.
سڄي اخبار سندس من جيان سوڳوار لڳي ٿي... مار، ڌاڙ، ظلم... ماني دير سان پچائڻ تان زال قتل... زال جو موالي مڙس پاران بدپيشي تي مجبور ڪرڻ خلاف احتجاج...! اڳ جائي ڏيءَ سان ويڳي پيءُ جو زناهہ...! اڪيلي پٽ جيجل ماءُ کي ڪاري ڪري ماري ڇڏيو...! ٽن

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻارن جي ماءُ ٻارن سميت ريل هيٺان اچي خودڪشي ڪري ڇڏي...!
اهي خبرون پڙهندي مقدس کي اخبار مان رت جي ٻوءِ اچڻ لڳي ٿي ۽ بيزار ٿي اخبار ويڙهي ٽيبل تي اڇلائي، چانھ جو مگ کڻي ٿي تہ اوچتو سندس نظر ويڙهيل اخبار جي هڪ سرخي تي پوي ٿي ۽ هوءَ ٻيهر چانھ جو مگ ٽيبل تي رکندي اخبار کڻي ان خبر کي کولي ٿي تہ ڪانئس چرڪ ڇڏائجي ٿو وڃي ۽ هوءَ هڪدم اٿي ويهي اخبار کي غور سان پڙهڻ ۽ گڏ ڇپيل تصوير کي سڃاڻڻ جي ڪوشش ٿي ڪري.

"ناميارو وڪيل فدا حسين جو ڳاڏي ۾ سڙيل لاش مليو... هو صبح جو پنهنجي زمين ڏسڻ ويو ۽ واپس نہ موٽيو. زال جي اطلاع تي پوليس ڳولا ڪري روڊ جي پر ۾ سڙيل ڳاڏيءَ مان لاش هٿ ڪيو، زال ٻارن قتل جو شڪ، پراسرار موت ڄاڻائي پوليس ڪو بہ ڪيس داخل نہ ڪيو...ڪورٽ سڄوري وڪيل جي موت جو نوٽيس ورتو پوليس کي رپورٽ ڏيڻ جو حڪم...!!؟؟

خبر پڙهندي مقدس جي اکين ۾ پرجي آيل لڙڪن سبب اخبار جا اکر ڌنڌلائجي ويا... هن جي بدن مان جڻ تہ ساھ ئي نڪري ويو ۽ خبر ڪونہ پيس تہ ڪهڙي ٽائيم هو واپس ڪرسيءَ تي ويهي رهي هئي ۽ پوءِ لڙڪ اکين ۾ اٽڪي پيس... دماغ سوچڻ ڇڏي ڏنو ۽ بدحواسي مان ئي هوءَ ڪينٽين مان نڪري اچي يونيورسٽي پوائنٽ ۾ ويٺي ۽ مين بس اسٽينڊ تائين ڪيس ڪو بہ هوش حواس ڪونہ رهيو هو.

پنهنجي ڳوٺ ڏانهن وينڊڙ بس جي سيٽ تي ويٺي ڪيس ڪومل جي خيال حواس بحال ڪيا هئا... سوچيائين تہ "ڇا حال هوندو ان ڪومل جو جنهن جي ڪل ڪائنات ۽ جيئڻ جو حوصلو صرف سندس ور وڪيل فدا حسين هو...!؟ ڇا ان ڪانپوءِ ڪومل جيءَ سگهندي خودڪشي ڪري ڇڏيندي...!؟ نہ نہ... هن کي ائين نہ ڪرڻ کپي ڪيس جيئڻو پوندو...! پنهنجي معصوم پٽ لاءِ...! مڙس جي قاتلن کي ڪيفر ڪردار تائين پهچائڻ لاءِ...! ظالمن کي سبق سيکارڻ لاءِ...! ها ڪومل... توکي جيئڻو پوندو... آئون توکي ائين مرڻ هرگز بہ ڪونہ ڏينديس ڪومل.... منهنجي مٺڙي ڪومل...!!؟"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ جڏهن مقدس ڪومل جي ماتمي گهر اندر پهريون پير رکيو هو تہ پنهنجي دوست جا چرين جهڙا حال ڏسي، ائين لڳو هئس تہ ڪومل جي آهون ۽ دانهن سان آسمان ڇجي پوندو....! ڪوئي اهڙو طوفان برپا ٿي پوندو جيڪو سڄي دنيا کي ڪک پن وانگي ويڙهي آسمان ڏانهن کڻي ويندو. پر اهي طوفان بہ رڳو مقدس ۽ ڪومل جي دلين ۾ هئا... دنيا جو وهنوار تہ جيئن جو تيئن روان دوان هو....!!؟

ڪومل مقدس کي چنبڙي پئي هئي...! اوڇنگارون ڏئي، پار ڪڍي، وڏي واڪي الاهي عذاب کي سڏڻ لڳي...وهاب القهار کي پڪارڻ لڳي هئي...پر مقدس تيئن پنهنجي دل جي جاءِ تي پٿر رکي ڇڏيو... هن حالات جو مقابلو ڪرڻ جي تياري ڪئي ورتي ۽ نيٺ ڪومل کي دلدارين ۽ دلاسن ڏيڻ ڪانپوءِ ڪيس سنڀالڻ ۾ ڪامياب ٿي وئي...

ٻئي ڏينهن ڪومل ۽ مقدس ٿاڻي تي پهچي فدا حسين جي قتل جي ايف آءِ آر وڏيري مير خان ۽ ان جي پٽ همير خان تي داخل ڪرائي ڇڏي...! ڪورٽ جي پڇاڻي ۽ تنبيهہ جي دٻ ڪان پوليس وڏي اٿالي سان چڙهائي ڪري وڏيري مير ۽ همير خان کي گرفتار ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي تہ وڏيري جي ماڻهن پوليس تي سڌي فائرنگ ڪري ڏني... پوليس هڪدم پوزيشن سنڀالي ورتي.. دوبدو فائرنگ هلندي پوليس جا ڪجهہ ڪمانڊوز وڏيري جي بنگلي اندر داخل ٿي ويا ۽ ٽن ڪلاڪن جي جدوجهد ڪانپوءِ وڏيري مير خان کي پنهنجي پٽ وڏيري همير خان سميت هٿڪڙين سان بنگلي مان گرفتار ڪري لاڪ اپ جي سوڙهي ڪوٺيءَ ۾ بند ڪري ڇڏيو. ايس ايڇ او جي آفيس مان مقدس ڪومل کي ٻانهن جو سهارو ڏئي ٻاهر اچي رهي هئي تہ وڏي منشي جي آفيس سامهون لاڪ اپ ۾ هڪ ميري رلي، تي ويٺل وڏيري مير خان جي نظر مقدس تي پئي تہ هو وڌيڪ چرڪجي پيو....!

پر مقدس سڀڪجهہ نظر انداز ڪري ڪومل کي سنڀاليندي ٻاهر نڪري آئي هئي....!

ڪورٽ سگهوري ڪومل جي درخواست تي سندس گهر تي سڪيورٽي لاءِ پوليس مقرر ڪرائي ڇڏي... ۽ ڪومل پنهنجي اجڙيل گهر ۾ پنهنجي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

معصوم پٽ کي پنهنجي محبوب ور جي پهرين ۽ آخري نشاني سمجهي سيني سان لاهي ماضيءَ جون محبتون ياد ڪري هاڻي بربادي ۽ واري زندگي مان گذري رهي هئي. ان آس تي ته سندس مڙس کي قتل ڪرائيندڙ وڏيرا هڪ ڏينهن ائين تباهه ۽ برباد ٿيندا جيئن هنن ڪيس برباد ڪيو هو... ۽ هاڻي ڪومل جي آخري آس اهو ئي سالن جو معصوم پٽ هو جيڪو اڪثر سمهڻ کان اڳ ماءُ کان پنهنجي بابا جا ڏس پڇندو هو ۽ ماڻس ڪيس سيني ۾ لڪائيندي، سڏڪي سڏڪي چوندي هئي "پٽ تنهنجو بابا الله سائين ڏانهن ويو آهي... هو ڏس، چنڊ ۾ جيڪو وڻ ٿو ڏسجي نه...ان هيٺان جيڪا ڪٽ پيل آهي، انهيءَ تي ويٺو آهي... ۽ ٻئي جنم ۾ توسان ملڻ ضرور ايندو...!"

سندس معصوم پٽ حسرت ڀرين نظرن سان چنڊ ۾ بيٺل وڻ هيٺان پيل ڪٽ تي ڪنهن ماڻهو جو سايو محسوس ڪندي ٻاتن ٻولن ۾ پڇندو هو "امان! پوءِ بابا مون کي چنڊ تي ڇو ڪونه وٺي ويو...!؟ چنڊ ته مون کي به ڏاڍو وڻندو آهي...!؟"

اهي اڀاڳڪا ۽ معصوم سوال، ويتر ڪومل جي گهايل دل کي جهير وجهندا هئا... ۽ ڪوئي جواب ڏيڻ بجاءِ ٿڦڪيون ڏيئي چوندي هئي "پٽ رات گهڻي گذري وئي آهي، هاڻي تون سمهي پئو...!"

۽ هو چنڊ کي ڏسندي، اکيون ليرائيندي، ماءُ جي جهولي ۾ سمهي پوندو هو...!!

❋❋❋❋❋

فائنل ايئر جا پرچا هلي رهيا هئا. ميڊيڪل جو فائنل ڪندڙ اڪثر ڇوڪرن ۽ ڇوڪرين ۾ ايم بي بي ايس جي سرٽيفڪيٽ ملڻ جي خوشي سان گڏ دوستن کان وڇڙڻ جي ڏک جو مليل جليل تاثر ڇانيل هو. پر وڇڙڻ جي ڏک تي ڊاڪٽري سرٽيفڪيٽ جي خوشي حاوي نظر آئي ٿي... هاڻي هو هڪبئي کي ڊاڪٽر چئي ملڻ ۽ ڊاڪٽر سڏرائڻ ۾ فخر محسوس ڪري رهيا هئا...

اميرائي حيثيت وارن ٻاهرين ملڪن وڃي وڏيڪ تعليم پرائڻ يا پريڪٽس ڪرڻ جا خواب اکين ۾ سجائي رکيا هئا گهٽ پهچ وارن مقامي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تي اسپتال کولڻ يا سرڪاري نوڪري وٺڻ جو ڪڏهن سوچيو... پر وقت، ڪنهن کي ڪهڙي منزل ڏيندو، ان جي ڪنهن کي ڪا به ڪل ڪانه هئي...!؟

ڊاڪٽر اياز ۽ ڊاڪٽر مقدس جي چهرن جا آثار گهمبير بڻيل هئا. ڊاڪٽري جي ڊگري ملڻ کانپوءِ هو ڇا ڪندا...؟ شايد سوچيو ئي ڪونه هئن...!؟ يونيورسٽي جي "سپ رنگ سانول" دنيا ۾ هي ٻئي "هيڪل وياڪل" زندگيءَ جا البيلا مسافر بڻيل هئا... اهڙا مسافر، جيڪي پنهنجي منزلن کي وڃائي ويٺا هجن، يا پنهنجي منزل کان اڻڄاڻ هجن!

پيپر ختم ٿيڻ کانپوءِ هو ٻئي يونيورسٽي بلڊنگ جي پوئين واري رستي تان ڪافي دير کان اچي رهيا هئا...

مقدس جي هٿ ۾ چپس جي ٿيلهي مان ٻئي گڏ گڏ چپس کائيندا هڪٻئي جي بلڪل ويجهو هلي رهيا هئا. تيز هوا ۾ ڦڙڪندڙ مقدس جو گلابي رئو اياز جي منهن تي بار بار ڪتڪتايون ڪندي تي ويو ۽ اياز پيهر رئو ڦڙڪڻ جي دل ۾ خواهش رکي تي ويٺو...

رستي تي پيل هڪ ننڍڙي پٿر کي بال جيان ٺڏيندي مقدس انتهائي پنهنجائپ جي نرميءَ سان اياز سان مخاطب ٿئي ٿي...

"ڊاڪٽر اياز! زندگيءَ جا قيمتي پنج سال ڪيئن گذري ويا، ڪا خبر ئي ڪونه پئي...!؟ ۽ يونيورسٽيءَ جي پنجن بهارن ۾ اسان ڇا خوشيون خريد ڪيون ۽ ڪهڙا درد فروخت ڪياسين، ڪو حساب ئي نه رکي سگهياسين...!؟ ۽ وقت وداع جا هٿ لوڏي، ويڇوڙي جا لڙڪ اکين ۾ ٽانڪي، اميدن جون مرڪون چپن تي آڻي... جڻ پارٽون ڪري رهيو آهي ته وڃڻ کانپوءِ پنهنجي "شهر جانان" کي وساري نه ويهجو...!!"

اياز ڊگهو ساهه کڻي، سپر هاءِ وي تان لنگهندڙ گاڏين جي قطارن ۾ نظرون وڃائيندي، اتان ئي غمگين لفظن ۾ ورائي ٿو...

"ڊاڪٽر مقدس! اسان جي زندگيءَ به سپر هاءِ وي تان تيز ڊوڙندڙ گاڏين ۾ سفر ڪندڙ مسافرن وانگي ئي آهي، جيڪي دلين ۾ ارادا، ذهن ۾ خيال ۽ جاڳندڙ اکين ۾ خواب کڻي پنهنجي پنهنجي منزلن طرف روان دوان آهن...! پر انهن مان ڪير منزل ماڻيندو ۽ ڪنهن جون ننڍڙيون گاڏيون،

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيوي ٿينڪرن هيئان اچي چپيائڻجي چڪنا چور ٿي ويندي... سا ڪنهن کي به خبر نه آهي...!؟ منهنجي ماءُ ۽ پيءُ پيار ڪيو... پيار ماٺيو... هنن الڳ تلڳ خوابن ۽ اميدن جي دنيا اڏي هئي...! هنن جيئڻ ۽ جيون کي رنگن ۽ روشنين ۾ گهارڻ جا سپنا سرجيا هئا...! پر سندن اميدن جو غوراب ڪنهن ساحل تي لنگر انداز ٿيڻ کان پهرين ڪيئن طوفانن جي ور چڙهي غرق ٿي ويندو، اها ڪين اميد ئي ڪونه هوندي...!!؟

ائين ئي ڊاڪٽر مقدس! ڌرتيءَ جي هر چپي تي حسين دلين جي اجاڙ نصيبن جا "موئن دڙا" دفن ٿيل آهن...!؟

۽ انهيءَ ڪري مقدس منهنجون اکيون سپنا ناهن ڏسنديون.... ۽ منهنجو ذهن مستقبل لاءِ محل ماڙيون ناهي سوچيندو...!؟"

"لڳي ٿو ته توهان لڪير جا فقير بڻجي ويا آهيو...؟ پر ڊاڪٽر اياز، چوندا آهن ته جيڪو ماڻهو سٺا خواب نٿو ڏسي سگهي، اهو ڪڏهن به سٺي زندگي نٿو گذاري سگهي...!!؟"

"بلڪل غلط! خوابن ۾ رهندڙ ماڻهو، خواهشن جا غلام هوندا آهن... ۽ خواهشون حوس کي جنم ڏينديون آهن، ۽ جنهن دل ۾ حوس هجي ان دل ۾ انسانيت ڪڏهن ناهي رهندي... اهڙي فرد کي ماڻهو ته چئي سگهجي ٿو، پر انسان نٿو چئي سگهجي...!؟ پر ان جي برعڪس جيڪو ماڻهو خواهشن کي تڏي، انسانيت تي سوچيندو آهي... سو هر حال ۾ خوش گذاريندو آهي...! ان ڪري ڊاڪٽر مقدس، اسان کي هتان ڊاڪٽري جون ڊگريون وٺي خواهشن پٺيان ڊوڙندڙ اهڙن ڊاڪٽرن وانگي نه ٿيڻ گهرجي، جنهن کي ماڻهو "ڪاسائي" جي لقبن سان سڏين ٿا...! بلڪ اسان کي انسانيت جو درد رکي خدمت خلق جي جذبي سان ڪم ڪرڻ گهرجي، جنهن سان ماڻهو پيار ڪن... ۽ جنهن کي ماڻهو پنهنجي سورن ۽ ڏکن جو حقيقي مسيحا سمجهڻ لڳن...! ها ڊاڪٽر مقدس، اسان کي "ڪاسائي" نه "مسيحا" ٿيڻ جي ضرورت آهي...!؟"

"واه ڊاڪٽر اياز واه...! اڄ ته توهان مون کي منهنجي زندگي جي اها منزل ڏيکاري ڇڏي، جنهن جي تلاش ۾ رلندي آئون اڪثر اداس رهندي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هُئس...! اڄ مون کي منهنجي منزل ملي وئي... پر ڊاڪٽر توهان مون سان هڪ وعدو ڪري سگهندو...!؟"

"وعدو نـ وٺو ڊاڪٽر مقدس...! ڇاڪاڻ تـ وعدن جي وفا تيڻ تائين وچ ۾ هڪ گيپ هوندو آهي...! ۽ ڪڏهن وعده وفائن جي منزلن تائين پهچندي پهچندي وچ ۾ ٽٽي پوندا آهن... ان ڪري مان ڪڏهن بـ وعدو ناهيان ڪندو، بلڪ عزم ڪندو آهيان...

جو تـ اهو عزم هوندو آهي، جيڪو سمورين مشڪلاتون پار ڪري بـ پورو ڪيو ويندو آهي...!"

"ها تـ ڊاڪٽر اياز اڄ مون سان عهد ڪر تـ، زندگيءَ جي منزل ڪي مقصود تائين پهچائڻ ۾ تون مون ڪي زندگيءَ جيترو ساٿ ڏيندين...!؟"

ڊاڪٽر اياز جي سيني ۾ مسرتن جا ڪيئي ساز لهرون لهرون ٿي گونجڻ لڳا هئا... جو اڄ پهريون ڀيرو مقدس کيس "توهان" جي بدران سڌو سنئون "تون" چئي پڪاريو هو...!؟

اياز بـ اڄ پهريون ڀيرو، مقدس جو ريشمي هٿ، پنهنجي هٿ ۾ جهلي، آڱريون آڱرين ۾ ڦاسائيندي، هٿ پٺيءَ تي هڪ ننڍڙي چمي ڏيئي ويٺو ۽ ان چميءَ ۾ ايتري گهر هئي جو اياز جي اکين ۾ انگوري شراب جي نشي جا ڪيپ چڙهڻ لڳا هئا... ۽ هن لڙڪندڙ نظرن سان مقدس جي لڏندڙ ڇهري کي ڏسندي خماريل لفظن ۾ چيو "تو سان عهد ٿو ڪريان ڊاڪٽر مقدس تـ مان پنهنجي زندگي، سنڌ، مقصد تان قربان ڪري ڇڏيندس...!"

اٿين من اندر جون ڳالهيون ڪندي، جڻ جذبات جي بيخياليءَ ۾ ٿي هو. هڪ ٻئي سان زندگي جو رشتو جوڙي ويٺا هئا...؟

ڄامشورو ڦاٽڪ تي ٿي پهتا هئا، جو سامهون روڊ تي ڪنهن گاڏي جي اوچتي بريڪ سان ٽڪرندڙ ڇيڇاٽ ۽ ان ڪانپوءِ ڪنهن ماڻهو سان ٽڪرجڻ جي ٺڪاءُ ڪين ڇرڪائي وڌو ۽ هو ٻئي ڊوڙندا گڏ ٿيل هجوم کي چيريندا اچي انهيءَ زخمي ٿيل پيرسن فقيرياڻي تي متان بيٺا، جيڪا رت ۾ لت پت، روڊ تي ڦٿڪي رهي هئي.

مقدس زخمي ٻڍڙي کي ٻانهن تي کڻڻ جي ڪوشش پئي ڪئي جو اياز

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سامهون سوزوڪي ڪرائي آيو... پنهي گڏجي پيڙڇ کي سوزوڪي ۾ کڻي هڪدم لياقت اسپتال جي ايمرجنسي وارڊ ۾ پهچايو. ڊاڪٽرن ڪيس بچائڻ جون ڪوششون شروع ڪري ڇڏيون ۽ انهن ڪوشش ۾ ڊاڪٽر اياز ۽ مقدس پڻ سرگرم ٿي ويا هئا... پيڙڇ جي جسم مان گهڻو رت ضايع ٿي وڃڻ سبب ڊاڪٽرن هڪدم ڪيس رت لڳرائڻ جي تجويز ڏني. اياز ۽ مقدس ليبارٽري تي پهچي بلڊ گروپ ڪرايا، جنهن ۾ مقدس جو گروپ A+ve نڪتو، جيڪو گهربل هو، جڏهن تہ ڊاڪٽر اياز جو گروپ O+ve هو. جيڪو بہ لڳي پئي سگهيو. ڊاڪٽر اياز پاڻ بلڊ ڏيڻ لاءِ زور پري رهيو هو، پر مقدس اهو چئي پاڻ بلڊ ڏيڻ تي بضد رهي تہ سندس گروپ ميچ ڪري ٿو. ان ڪري هوئي پهرين بلڊ ڏيندي ۽ نيٺ هن پنهنجو ضد پاڙيندي رت جي بوتل ڪيرائي ورتي...! پيڙڇ کي هڪدم بلڊ لڳايو ويو ۽ جسم مان وهندڙ رت بند ڪري ڪيس عارضي رليف ڏنو ويو ۽ هوءِ بيهوشيءَ جي حالت ۾ هئي، سندس بيڊ مٿان بيٺي مقدس جي حساس دل، عجيب احساسن ۾ ويڙهجي ويئي هئي... زخمي فقيرياڻي سان ايتري همدردي جاڳي پيس، جڻ ساڻس ڪي روحاني رشتا جڙيل هئا. هو هر ڪنهن اڳيان هٿ ڦهلائي، جيئڻ لاءِ جتن ڪندڙ انهيءَ فقيرياڻي جي زندگيءَ جي فلسفي تي سوچيندي، انتهائي گهرائپ جي سمنڊ ۾ پڏڻ ۽ ترڻ لڳي هئي. ڪيس قدرت جي قدرت تي ڪافي قدر حيرت ٿيڻ لڳي هئي...

هن بيڊ تي پيل بيهوش فقيرياڻيءَ جي گهنجيل چهري کي غور سان ڏسندي محسوس ڪري ورتو تہ هوڪائي ڏنڏوڙي پينو خاندان سان تعلق رکندڙ روايتي فقيرياڻي بہ ڪوند تي لڳي...!؟ هوءَ تہ معاشري جي ڌڪاريل ڪائي بدنصيب عورت تي محسوس تي، جنهن جو دنيا ۾ سڪجهہ هوندي بہ ڪجهہ بہ پنهنجو نہ رهيو هجي...!؟ هڪ معاشري جي ڌڪاريل ۽ لاوارث پيڙڇ جي رت ۾ الائي تہ ڪهڙي خوشبوءِ هئي، جنهن مقدس کي ويهڻ تي مجبور ڪري ڇڏيو هو....!؟ الائي تہ سندس درد ۾ ڪهڙي ڪشش هئي، جو هڪ يونيورسٽي جي اجنبي ڇوڪري کي فيميل وارڊ جي بيڊ نمبر 11 تي پيل ان فقيرياڻي جي پيراندي کان

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ويهي، هوش ۾ اچڻ جو بيقراري سان انتظار ڪرڻ تي مجبور ڪري ڇڏيو هو ۽ هو پنهنجا سڀ مشن ۽ مصروفيتون وساري، ذهني سڪون ۽ اکين جي ننڊ پلائي انهيءَ انتظار ۾ سڄي رات انهيءَ زخمي ۽ بيمار فقيرياڻي جي پيراندي ويٺي رهي تي ته، ڪڏهن ڪيس هوش ايندو ۽ هوءَ ڪائنس پڇندي ته تون ڪير آهين؟! "تنهنجو گهر ڪٿي آهي؟ الائي آهي به يا ناهي؟!"

تنهنجا وارث ڪهڙا آهن؟ آهن يا الائي ڪونه آهين!؟ ۽ ائين پنهنجو پاڻ کان سوال جواب ڪندي اکين ئي اکين ۾ اها رات اتي ڪاٽي هئي، ڪيس اهو به پتو نه پيو ته ڊاڪٽر اياز ڪهڙي ٽائيم ۽ ڪيئن ڪيس ڇڏي هليو ويو هو...!؟

جڏهن مسجدن مان فجر جي اذانن جا آواز اُڀريا تڏهن اوچتو ان پيڙهيءَ جي ٿڪل وجود ۾ حرڪت پيدا ٿي ۽ ڊاڪٽر مقدس هڪدم اٿي اچي سندس مٿان بيهي، پاڻهن جهلي نبض چيڪ ڪرڻ لڳي هئي، پيڙهيءَ جا چپ ڦڙڪيا ۽ پوءِ آهستي آهستي هن پنهنجون اکيون کولي بدحواسي مان هيڏانهن هوڏانهن نهارڻ شروع ڪيو... شايد هو سوچي رهي هئي ته ڪهڙي جاءِ تي، ڪيئن پهتي آهي!؟؟

مقدس انتهائي پنهنجائپ مان سندس پر ۾ ويهندي پڇيو "امڙ هاڻي تنهنجي طبيعت ڪيئن آهي"

پيڙهي بدحواس نظرن سان مقدس جي اجنبي چهري کي ڏسندي سوال ڪيو. "ڇو؟ مون کي ڇا ٿيو هوا؟ ۽ آئون ڪٿي آهيان...!؟"

امڙ توهانکي گاڏي روڊ تي ڌڪ هڻي زخمي ڪري ڇڏيو هو ۽ توهان هن وقت اسپتال ۾ آهيو" مقدس وراڻيو.

"پر، تون، تون ڪير... ڪير آهين تون...!؟" پيڙهي پنهنجي ٿڪل فقل زخمي لفظن سان سوال ڪيو.

"آئون هتي ڊاڪٽرياڻي آهيان امڙ... توهان جو علاج پئي ڪريان." مقدس چيو.

پيڙهي جڻ ته احسانمند نظرن سان ڊاڪٽرياڻي ڏانهن ڏسندي، ڪمزور ۽ ڏڪندڙ لفظن ۾ دعائون ڏنيون.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"الله سائين توکي خوش رکي ماءُ... شال جواڻي ماڻين!"

"پر امڙ، تنهنجو گهر ڪٿي آهي!؟ ڪو وارث هڏائي ته توکي ان تائين پهچايون." مقدس چيس.

پيڙهي، پهرين ڊاڪٽرياڻي جي اکين ۾ پنهنجي بيوس نظرن سان نهاريو ۽ جڏهن اکين ۾ آب مڙي آيو ته لڙڪ لڪائڻ لاءِ هن ڇت ۾ ڦرندڙ پنکي ۾ نظرون اٽڪائي، درد جي ڪيفيت ۾ اٺين چپ پيڪوڙيا. جڻ ته هو گهيٽون ڏيئي، پنهنجا لڙڪ پي رهي هجي...!؟

تڏهن مقدس جو تجسس ويتر وڌي ويو ۽ انتهائي قربائتي لهجي ۾ چوڻ لڳي "امڙ، تون پريشان نه ٿي، اسان توهان کي ضرور پنهنجي گهر يا وارثن تائين پهچائينديس، توهان رڳو مون کي صحيح پتو ٻڌايو؟"

پيڙهيءَ جا روڪيل لڙڪ بند ٽوڙي نڪتا هئا ۽ سندس پوڙها سڏڪا بي اختيار ٿي پيا هئا.

ان وقت ان پوڙهيءَ جا گونگا لڙڪ جڻ ته اظهار جا لفظ بڻجي پيا هئا ۽ جڏهن لڙڪ اظهار جي لفظن جهڙا بڻجي پوندا آهن ته دلين ۾ درد جا درياءَ پلٽي پوندا آهن، جنهن جي لهر لهر ۾ ماتم هوندو آهي. بلڪل اهڙو ئي درد جو درياءَ مقدس جي من ۾ اڇلون ڏيڻ لڳو هو...!؟ زخمي فقيرياڻي جي لڙڪن مان ئي هن سندس درد سمجهي ورتو هو ۽ وڌيڪ هن کو به اهڙو سوال نه ڪرڻ چاهيو جنهن سان ان مفلس فقيرياڻي جي دل آزاري ٿئي...! هن اڳتي وڌي ٽيبل تان پاڻي جي بوتل کڻي اچي ان پيڙهي کي پيش ڪندي چيو، "امڙ، هي وٺو، پاڻي پيئو... مون کي لڳي ٿو ته مون شايد اوهان کان گهر جو پڇي ڏکندڙ رڳ تي هٿ رکيو آهي...!؟"

پيڙهي ڪاپي هٿ سان پاڻي جي بوتل کي پوئتي هٽائيندي، پاڻ ئي روئندڙ لفظن ۾ ورائيو "ڌيءَ! اسان جهڙن نصيب ماريل انسانن جا ڪهڙا گهر گهاٽ، ڪهڙا ٺڪاڻا!؟ تون شايد ڪنهن چڱي خاندان جي نينگري ٿي لڳين، جو منهنجو ايڏو سارو خيال رکيو اٿئي... نه ته اسان جهڙين فقيرياڻين کي ته تڙپندو ڏسي به ڪنهن کي رحم ناهي ايندو...!!" پيڙهيءَ پنهنجي ميرانجهڙي پوتي سان لڙڪ اگهندي ورائيو.

مقدس جو تجسس تمام وڌي ويو هو. سندس پير ۾ ويهندي انتهائي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پنهنجائپ مان چوي ٿي "امڙ، هي سنڌ جي وڏي اسپتال آهي، هتي ته روز هزارين بيوس، بيمار ۽ بي يارو مددگار ماڻهو داخل ٿيندا رهندا آهن پر الائي ڇو؟ اوهان جو روڄ تي خون ڏسي ۽ اوهان کي ائين تڙپندو ڏسي، مون کي ائين لڳو ڄڻ ڪ اوهان سان منهنجو پنهنجائپ جو رشتو هجي...! ۽ وري اوهان جا لڙڪ ڏسي دل ڀرجي آئي. تڏهن سمجهيم ته شايد اوهان سان منهنجو ڪوئي درد جو رشتو تمام پراڻو آهي. الائي ڇو؟ بس مون کي اوهان سان ايتري همدردي ٿي وئي جو منهنجي دل چاهيو ته آئون اوهان کي پنهنجي گهر تائين پهچائي پوءِ ئي ڪوئي سڪون محسوس ڪنديس..."

پوڙهي پنهنجا ڏڪندڙ هٿ مقدس اڳيان جوڙيندي درد جي ڪيفيت ۾ پنهنجا سڏڪا ڇپن ۾ روڪيندي چيو. "ڌيءُ! تنهنجي وڏي وڏي مهرباني... تنهنجا احسان مون کي سدائين ياد رهندا... شال جوائي ماڻين ڌيءُ... شال اچا به وڏي ڊاڪٽرياڻي ٿئين... بس آئون پاڻهي هلي ويندس ليڪ ٽيڻ ڪانپوءِ...!!"

مقدس جا نيڻ ڀرجي آيا هئا... هن پوڙهي جا جوڙيل ٻئي هٿ جهلي پنهنجي ٻنل اکين تي جيئن رکيا ته پوڙهي ڪان ڄڻ ته ڇرڪ ڇڏائجي ويو... هن مقدس جي منهن ۾ غور سان نهاريندي حيرت مان چيو "هيءُ ڇا ڌيءُ!؟ تون ڀلا ڇو ٿي روئين؟ ڊاڪٽرياڻيون ڪنهن مريض جي تڪليف تي روئنديون ته ڪونه آهن... پوءِ تون ڪهڙي قسم جي ڊاڪٽرياڻي آهين جو پرايا ڏک ڏسي پاڻ روئين ٿي...!؟"

تڏهن مقدس هڪدم پاڻ سنڀاليندي هيڏانهن هوڏانهن وارڊ ۾ ڏسندي پنهنجا لڙڪ اگهي ورتا هئا ۽ وارڊ ۾ سڀ مريض ۽ انهن جي سنڀاليندڙن کي ستل ڏسي، هن هڪ ڊگهو سڪون وارو ساهه کنيو هو.

پوڙهي، مقدس جي مٿي تي شفقت جو هٿ رکندي چيو "ڌيءُ! مون کي لڳي ٿو ته تون به ضرور ڏکن جي ستايل آهين، نه ته پرائي ڏک تي ڪو به لڙڪ نامي وهائيندو...!"

مقدس پاڻ سنڀاليندي وراڻي ٿي "نه، نه امڙ بس الائي ڇو؟ مون کي اوهان جي ڏک روئاڙي ڇڏيو، نه ته هرويرو مون کي پنهنجن جي ميت تي به لڙڪ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪونہ ايندا آهن...!"

"ڌيءَ! مون کي لڳي ٿو تہ تون ضرور ڪنهن غريب ماءُ جي ڌيءُ آهين، جي امير هجين ها تہ جيڪر مون کي روڊ تي تڙپندو ڏسي بہ سهارو ڪونہ ڏين ها...!؟"

"ها امڙ، توهان صحيح ٿا چئو، آئون هڪ مظلوم ماءُ جي امير ڌيءُ آهيان، شايد جمڻ وقت مون کي منهنجي ماءُ تيج بدران لڙڪ پيئاريا هئا... تڏهن تہ اوهان جي لڙڪن تي آئون پنهنجا لڙڪ روڪي ڪونہ سگهيس نہ...!؟"

"ڌيءَ! مون هيڏي ساري ڄمار آندي آهي ۽ دنيا جا ڪوڙ سارا ڌڪا کاڌا اٿم پر سچ پچ تہ مون تو جهڙي رحمدل ۽ احساس واري ڇوڪري اڄ تائين ڪٿي بہ ڪونهي ڏٺي...! مون جهڙي پيڙهيءَ ۽ بي سهارا عورت تي تہ ڪنهن سڳي ڌيءَ کي ئي ايترو احساس اچي سگهي ٿو، جيترو توکي مون تي آيو آهي...!!"

"الائي ڇو امڙ، مون کي توهان پنهنجي ماءُ جهڙو احساس اچي رهيو آهي. تڏهن ئي آئون توهان جي خدمت ڪري رهي آهيان...!" مقدس چيو.

"پر امڙ، ڇا توهان مون کي پنهنجي باري ۾ ڪجهه ٻڌائيندو ڪونہ ڇا...! ؟"

ها ڌيءَ! منهنجي سڄاڻپ تہ هاڻ بس ايتري ئي بچي آهي جو آئون هر ڪنهن آڏو هٿ ڦهلائيندڙ هڪڙي لاوارث فقيرياڻي آهيان... يونيورسٽي ڏانهن ويندڙ روڊ کان ڪجهہ ڏور، ريل جي پراڻين پٽڙين جي وچ ۾ لڳل هڪڙو ميرڙو تنبو ئي منهنجو گهر آهي."

"توهان سان گڏ پيو بہ ڪير رهندو آهي امڙ!؟"

نہ جيجان! مون سان گڏ تہ بس منهنجا سور ئي هوندا آهن، پيو منهنجو ڪو بہ ڪونہ آهي ڌيءَ!"

"پر امڙ! اوهان آهيو ڪير؟ اصل ڪٿان جا آهيو ۽ ڪهڙي مجبوري اوهان کي پنڻ تي مجبور ڪيو آهي...!؟ مون کي تہ اهو بلڪل بہ ڪونہ ٿو لڳي تہ توهان جو تعلق ڪنهن پيشور فقير خاندان سان هجي...؟ ڇا امڙ اوهان مون کي پنهنجي جيون ڪهاڻي ٻڌائي سگهندو؟!!"

مقدس جي اهڙي سوالن پيڙهيءَ تي ڄڻ تہ سڪتو طاري ڪري ڇڏيو هو...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هوءِ بيساخته بستري تي ستي رهي ٿي، جسم چرڻ ۾ اکين ڇنڀڻ به ڇڏڻ نه وسري ويو هئس... اکين جي پيالين کي پلڪڻ ڪونه ڍڪيو هئائين... هو جاڳندڙ اکڙين سان اهڙي ڪوما ۾ هلي وئي، جنهن ۾ سڀ ڪجهه وڃائجي ويو هئس...! حواس جو پکيڙو جسم جي پڃري مان پرواز ڪري ويو هو ۽ هوءِ صفا بي ساخته بستري تي پيئي رهي هئي...!! نه اکين ۾ لڙڪ، نه چپن تي سڏڪا، نه زبان تي ڪا شڪايت ۽ نه ڪي جسم ۾ لرزش...!!؟ هو صفا خاموش هئي ۽ ان خاموشي جي سفيد چادر هيٺان مقدس جي حساس من کي ڪوئي وڏو اسرار محسوس ٿيو هو...!! مقدس جي ان ٻيڙيءَ سان دلچسپي اڃا به وڌي وئي هئي.

اوچتو، ڪلهي تي ڪنهن هٿ ڇهاءُ تي مقدس وڏو ڇرڪ ڀري پوئتي ڏٺو هو... پڇتاءُ ڳاڙهي مرڪ سان سامهون کيس اياز بيٺل نظر آيو هو.

"آءِ ايم سوري مقدس صاحب، شايد مون توهان کي ڊسٽرب ڪيو...!؟"

اياز معذرت گهرندي چوي ٿو.

"مقدس به پنهنجي عمل تي ڇڙ نه شرمسار ٿيندي وراڻي ٿي "نه اياز! اهڙي ڳالهه نه آهي در اصل هيءَ ويچاري ٻيڙي؛ ڪائي گهٽو ڏڪايل تي لڳي ۽ سندس ڪوئي سهارو به نه ڪونه هو نه... ان ڪري انسانيت جي ناتي اجوڪي رات مون همدردي طور ساڻس گذاري ڇڏي..."

"ڪاش مقدس؛ اسان جو سڄو معاشرو اوهان جهڙو همدرد ٿي پوي نه جيڪر دنيا جا سمورا درد صفا دربدر ٿي وڃن...!" اياز وراڻيو.

"چو ٿا اجايون چٽرون ڪريو يار...!" مقدس پيار مان اياز کي سيني تي معمولي ٺڪ هڻندي مُڇت مان چويس ٿي.

اياز ساڳي قرب مان سندس هٿ جهليندي کيس ياد ڏياري ٿو ته "جناب ڇا اڄ پيپر ڏيڻ جو موڊ ڪونهي سائين جن جو...!؟"

اوهه، سوري يار! مون کي ته واقعي به ياد نه رهيو ته اڄ مون کي ڪو پيپر به ڏيڻو آهي...!"

"بحر حال مقدس! پليز وڌيڪ وقت ضايع نه ڪريو... هل ته هلي پيپر جي تياري ڪريون. ٽائيم بلڪل ٿورڙو بچيو آهي." اياز چيو.

ليڪ آهي" مقدس ٻيڙي سان مخاطب ٿيندي چوي ٿي، "امڙ منهنجو پيپر

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آهي، دعا ڪجو تہ بهتر ٿئي ۽ آئون شام جو توهان وٽ وري اينديس، اوهان مهرباني ڪري وڃڻ جي تڪڙ نہ ڪجو... اڃا اوهان کي ڪافي آرام جي ضرورت آهي...!“

۽ پيڙي جي چپن تي هڪ مشفق مرڪ تري اچي ٿي... دل ئي دل ۾ مقدس ۽ اياز جي جوڙيءَ تي پيار اچڻ لڳيس ٿو ۽ هو من ۾ ئي کين ڪوڙ ساريون دعائون ڏيڻ لڳي ٿي... ۽ جڏهن هو وڃڻ لڳن ٿا تہ پيڙي ڪنڌ ورائي کين نظر ڪان اوجهل ٿيڻ تائين نهاريندي، هڪ ٿڌڙو ساهہ ڀريندي، درد جي عجيب ڪيفيت ۾ پنهنجا ٻئي چپ ڏندن ۾ ڀيڪوڙيندي، الائي ڇا سوچڻ لڳي ٿي...!!؟؟

*****

ريسٽورينٽ تي ڪاٺ جي پراڻين ڪرسين تي آمهون سامهون ويٺي گرم چانهہ مان چسڪيون ڀريندي اياز ڳالهائي ٿو... ”مقدس! زندگيءَ جون چار بهاريون توهان سان گڏ گذاريندي بہ سچ پڇ تہ آئون اڃا تائين توهان کي مڪمل سمجهي ڪونہ سگهيو آهيان تہ توهان جي اندر ۾ ڪهڙي ولوڙ آهي...!؟ ڪهڙو درد آهي...!؟ ڪهڙو حساس مادو اٿو جو پراون ڏکن تي پنهنجا لڙڪ روڪي نہ سگهندا آهيو...!؟ دنيا تہ دردن سان ڀري پئي آهي مقدس، اوهان ڪنهن جا سور ڪيترا سانڍي سگهندو...!؟ ۽ مقدس ناراض نہ ٿجو، مون توهان جهڙن حساس ماڻهن کي اڪثر خودڪشيون ڪندي ڏٺو آهي... ڇاڪاڻ تہ اسان جي هن بيحس سماج ۾ ڪوئي زنده ضمير يا حساس ماڻهو سکون سان جيءَ ناهي سگهندو...!؟ سو پليز مقدس ڪجهہ پنهنجي زندگيءَ جي مقصدن ڏانهن بہ سوچ، اوهان جي حساسيت مان مون کي ڏاڍو خوف ٿيندو آهي يار...!!؟؟“

مقدس چانهہ وارو ڪوپ واپس ساسر تي رکندي اياز جي اکين ۾ ڇتائي ڏسندي ۽ پوءِ هڪ خوبصورت ادا سان مرڪي پئي... اوچتو اياز جي من تان غمن جا بانورا بادل اڏري ويا ۽ روح جي پاڻياري پٽ تي خوشين جو مور اڇين ٽڙي پيو جو جيون جي بهارن ۾ هر طرف هوليءَ جهڙا رنگ وکري پيا...! هو جڻ تہ مقدس جي ڪينجهر اکڙين ۾ تماچيءَ جي پيڙيءَ وانگي ترڻ لڳو هو...!!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مقدس پنهي هٿن جي چنبيلي ناهي پنهنجي ڪياڙي ڪان ڏيندي آرس موڙڻ جي ادا سان ڪينٽين جي احاطي ۾ بينل بڙ جي وڏي وڻ جي اوچائي تي ويٺل پن بي ناڻ پکين جي جوڙي کي ڏسندي وراڻيو "چو نٿو سمجهي سگهين اياز مون کي تون...! آئون تہ لاڙ پٽن جي ڪلرائي مٽيءَ تي جنم وٺندڙ هڪ اهڙي سادڙي ڇوڪري آهيان جنهن کي اڪثر توهان جهڙا پڙهيا ڳڙيا نوجوان تہ ڪا اهميت ئي ناهن ڏيندا. پوءِ آخر اها ڪهڙي ڳالهہ آهي، جا توهان کي ايترو پريشان ٿي ڪري...!؟"

ها مقدس؛ مون کي واقعي ئي توهان جي حساسيت صفا سمجهہ ۾ ناهي ايندي... پلا توهان ئي ٻڌايو تہ انهيءَ پيڙهي فقيرياڻي ۾ اوهان کي ڇا نظر آيو، جنهن لاءِ توهان مون کي تہ ڇڏيو پر پنهنجو پاڻ کي بہ وساري ويٺا... سڄي رات ننڊ ڪونہ ڪيئو. پنهنجي آخري سال جي امتحان جو الڪو ڪونہ رهيو...! پوءِ آخر انهيءَ کي ڪهڙو ناٺءِ ڏجي... حساسيت ياچريائي...!؟ همدردي يا بيوقوفي...!؟ احساس يا ابهرائي...!؟ آخر انهيءَ فقيرياڻي سان تنهنجو اهڙو ڪهڙو تعلق، ڪهڙو رشتو آهي...!؟؟"

مقدس پنهنجو ڪنڌ هيٺ جهڪائي لوهي ٽيبل تي هاريل پاڻيءَ مان پنهنجي اشهد آڱر سان جڻ تہ اڻچاڻائي ۾ پهريان مقدس پوءِ اياز لکندي هڪ باڪس ناهي وچ ۾ "M.A" لکندي جهڪيل ڪنڌ سان انتهائي شائستگيءَ مان وراڻي ٿي... "اياز جاني! اهو ئي سوال پن ڏينهن کان منهنجي دل ۾ ڪٽڪي رهيو آهي تہ آخر هن پيڙهيءَ ۾ اهڙي ڪهڙي ڪشش هئي، جنهن مون کي پاڻ ڏانهن ڇڪي ورتو...!؟ منهنجو ساٿس پلا ڪهڙو رشتو ٿي سگهي ٿو...!؟ شايد.... شايد منهنجي انهيءَ سوچ کي ڪوئي چريائي سڏي يا ابهرائي جو ناٺءِ ڏي...!؟

اياز اوچتو پنهنجا ٻئي هٿ مقدس جي اکين جي بلڪل ويجهو جوڙيندي، مرڪندي هڄتانہ لهجي ۾ چوي ٿو "بابا، توهان اسان جي سمجهڻ يا سمجهائڻ کان گهڻو مٿي آهيو. پليز هاڻ اٿو، پيپر ٽائيم ۾ باقي صرف ڏهہ منٽ بچيا آهن..." مقدس ڦڪي مرڪ مرڪندي، بنا ڪجهہ ڳالهائڻ جي اٿي بيهي ٿي ۽ پوءِ ڪائونٽر تي ناشتي جو بل ڏيندي، قدم قدم سان ملائي جامشوري جي خوشبودار هوائن ۾ ڪوئي پرڪيف هڳاءَ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٺـلائيندي لياقت ميڊيڪل يونيورسٽي جي رنگبرنگي گلن واري بلڊنگ جي حسين چهرن، جوان جذبن ۽ معصوم ڪنڌن ۾ رل مل ٿي ٿا وڃن...!

✲✲✲✲✲

شام جو 5 وڳي جڏهن مقدس اياز سان گڏ اسپتال جي انهيءَ وارڊ ۾ پهچي ٿي ته ڪيس ان پيڙهيءَ واري بيڊ تي ڪائي بي اڌڙوٽ عمر جي بيمار عورت نظر اچي ٿي. ڪائونٽر تان پڇڻ تي پتو پيو ته اها پيڙهي صبح 10 وڳي ڊسچارج ٿي چڪي آهي. تڏهن مقدس جي چهري تي ڪجهه ارمان جون لڪيرون ليڪا پائڻ لڳن ٿيون ۽ هو ڏکويل نظرن سان اياز ڏانهن نهاري ٿي.

اياز کيس دلداري ڏيڻ لاءِ چوي ٿو... "اهو ته ڏاڍو سٺو ٿيو جو ويچاري وري به صحتمند ٿي پنهنجي گهر ڏانهن هلي وئي."

اياز جي ڳالهه تي مقدس ڪو به جواب نه ڏنو هو... سندس من ۾ آيو ته جيڪر چئي ڏي ته "اياز! ان پيڙهي جو ته ڪو به گهر ناهي... پوءِ هو ڪهڙي گهر ۾ وڃي پنهنجي پيرن جا پل ڪاٽيندي...!؟" پر هو بغير ڪجهه چوڻ جي اياز سان گڏ اسپتال کان ٻاهر نڪري آئي هئي.

اسپتال جي ٻاهرين پارڪ ۾ ننڍڙي نم جي گهاٽي ڇانو ۾ ٻنچ تي ويٺي اياز مقدس جي اداس اکين ۾ ڏسندي چوي ٿو "مقدس! هڪ ڳالهه پڇانءِ؟"

"هون... ها اياز چئو...!؟" مقدس ڄڻ ته حواس سنڀاليندي ورائي ڏني.

"مقدس...! توهان واقعي تمام حساس دل وارا آهيو، پر ڇا توهان جي اها حساس دل منهنجي هيڏي ساري ڏک تي ڪڏهن ڌڙڪي آهي؟! مون سان به ته انياءَ ٿيا آهن... آئون به ته بي گهر آهيان...! مون کي به ته ڪنهن سهاري جي ضرورت هوندي... يا نه...!!؟؟"

"ها اياز، اوهان جي درد جو به درد اٿم، پر هڪ عورت جي ناتي هڪ عورت جي درد ۽ مجبورين کي جيترو آئون سمجهي سگهان ٿي، اوترو اوهان ٿا ڄاڻي سگهو... اوهان ته وري به مرد آهيو، پنهنجا فيصلا پاڻ ڪري سگهو ٿا... پر بيحسي ۽ بيوسي جي اڏي تي صرف ڪائي مجبور عورت ئي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪُئي ويندي آهي، اڪثر عورتون پر اوُن گناهن جون سزائون لوڙهنديون آهن... ان ڪري اياز، عورت جو درد هڪ عورت ئي بهتر انداز ۾ سمجهي سگهي ٿي...!"

"لفظ لفظ ۾ پيڙاءُ... ڳالهه ڳالهه ۾ اداسيون... ائين ٿو لڳي مقدس! واقعي به تنهنجو جنم ئي ڪنهن درد منجهان ٿيو آهي؟!"

مقدس پنهنجي چپن تي هڪ اداس مرڪ وکيريندي ورائي ٿي.

اياز صاحب! دردن مان جنم وٺندڙ ماڻهو، گهڻو ڪري بيدرد ئي هوندا آهن...! اهو ئي سبب آهي جو مون کي ڪڏهن پنهنجي درد تي ڪوئي درد محسوس ناهي ٿيندو، پر پراوا درد ڏسي پنهنجا لڙڪ روڪي ناهيان سگهندي...!"

"واقعي ئي مقدس: توهان نرڳو عجيب آهيو، پر هڪ اهڙي ڳجهارت به آهيو، جنهن کي ڪو سگهڙ ئي سلجهائي سگهي ٿو... باقي مون جهڙن جي سمجهه کان مٿي آهيو اوهان يار...!"

ٻئي پوءِ هو آهستي آهستي هاسٽل طرف وڃڻ لڳن ٿا.

ائين پوءِ ڪجهه ڏينهن امتحانن جي مصروفيتن ۾ گم سم ٿي وڃڻ ڪري اياز ۽ مقدس جون ملاقاتون به صرف امتحان هال تائين محدود ٿي ويون هيون. اياز پنهنجي سڄي توجهه فائينل ايئر جي امتحان تي ڏيڻ لڳو هو ۽ مقدس به رات جو دير تائين پيپرن جي تياري لاءِ منتشر ذهن سان مطالعي ۾ مصروف رهڻ لڳي هئي...!

"آخري پيپر ڏيئي هاسٽل تي واپس پهچندي مقدس پنهنجي وجود کي ڏاڍو هلڪو محسوس ڪرڻ لڳي هئي... جڻ تہ ذهن تان ذميوارين جو هڪ وڏو وزن لهي ويو هئس...! اڄ پهريون ڀيرو هن پنهنجي هاسٽل ۾ ڏينهن جي ڀرپور ننڊ ڪئي هئي. شام جو ڪپڙا بدلائي فريش ٿي ٻاهر جي آزاد هوائن ۾ ساهه کڻندي، وڻن تي ٻوليندڙ پکين جون ٽنوارون ٻڌندي هوءَ جامشوري ڦاٽڪ وٽان اچي نڪتي هئي... هن فروٽ جي ريڙهي تان وڃي ڪجهه صوف، نارنگيون ۽ ڪيلا ورتا... فروٽ جي ٿيلهي کڻي هو سڌو اچي رڪشا ۾ ويٺي هئي ۽ رڪشا سنڌ يونيورسٽي جي روڊ تي ڊوڙڻ لڳو هو... لئنگويج اثارٽي بلڊنگ وٽان رڪشو بيهاري

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هوءَ هيٺ لهي تي ۽ رڪشا واري کي ڪرايو ڏيندي، هو روڊ ڪراس ڪري ڪابي طرف روڊ کان هيٺ ڪچي ڏانهن وڃڻ لڳي تي...!
روڊ کان ڪافي پريرو، ڪچيءَ آباديءَ جي ٻاهران ڪيس هڪ ميرانجهڙي ڪپڙي مان ٺهيل ڪائي جهوپڙي نظر اچي تي... هوءَ سڌو انهيءَ جهوپڙيءَ طرف هلي اچي تي... جهوپڙيءَ جو در هڪ پراڻي رلي سان بند پيل آهي ۽ ٻاهرين طرف ڪجھ ڪاغذن جا پانا، پراڻيون بوتلون ۽ ٺڪر، پتر پکڙيل نظر اچن ٿا... هوءَ ڀريان تہ انهيءَ وايو منڊل کي ڏسي تي... هر طرف گندگي، آسپاس واريءَ جا ڍڙانهيل... ڪجھ پريان مئل جانورن جا هڏا پکڙيل... ۽ انهيءَ جي وچ ۾ هڪ پراڻي جهوپڙي... جيڪا، نہ برسات جي ست سهڻ جهڙي ۽ نہ ئي تيز هوائن ۾ ڪوئي ڇپر ڇانو جهڙو احساس تي ڏياري... مقدس جو ذهن بلڪل بہ تسليم تئو ڪري تہ هن جهوپڙي ۾ بہ ڪوئي زنده انسان رهي سگهي تو...!؟ هوءَ بہ قدم وڌي اچي جهوپڙي جي دروازي تان غير يقيني سان رلي هٽائي تي...!؟
”ڪير... ڪي...ڪير آهي...!؟“ جهوپڙيءَ مان پوڙهيءَ جو آواز جڻ تہ خوف منجهان ڏڪندي محسوس ٿئي تو.
مقدس هڪدم هيٺ جهڪي جهوپڙيءَ اندر داخل تيندي جلديءَ ۾ وراڻي تي ”آئون آهيان امڙ... آئون ڊاڪٽرياڻي مقدس...!؟“
پوڙهي هڪدم اٿي ويهي تي ۽ حيرانگيءَ مان وائڙن وانگي هيڏانهن هوڏانهن نهاريندي، جڻ تہ ڊاڪٽرياڻي کي ويهارڻ جي جڳھ ڳوليندي چوي تي ”ڊاڪٽرياڻي..... تون... هتي... هتي تہ... ڌيءَ، تون...!؟“
پوڙهيءَ جي زبان جڻ تہ اٽڪي پوي تي ۽ ڪيس آڌر ڀاءُ چوڻ لاءِ ڪي لفظ تا جڙي سگهن...!
مقدس بيحجاب پٽ تي وڇايل رلي تي ويهندي فروٽ جي ٿيلهي هڪ طرف رکندي چوي تي... ”امڙ، دراصل آئون هتي، توهان جي طبيعت پڇڻ آئي آهيان... اسپتال مان بہ اوهان بنا ٻڌائڻ جي هليا آيا نہ...!؟“
”پر، پر، ڌيءَ تنهنجا ڪپڙا...؟“
”نہ امڙ تہ... منهنجا ڪپڙا ڪونہ تا خراب تين... آئون بس بہ تي منٽ ئي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ويهان ٿي ۽ پوءِ هلي وينديس... توهان هتان ويهو، خبرون چارون ڪريون ۽ پوءِ هلي وينديس...!"

پوڙهي ڄڻ ته بدحواس ٿي هيڏانهن هوڏانهن نهارڻ لڳي ٿي...!!؟

مقدس وري به اتي ڪيس پنهنجائپ مان پاڻهن منجهان جهلي پاڻ سان گڏ ويهاريندي چوي ٿي... "امڙ جيڪڏهن منهنجو هتي اچڻ توهان کي سٺو نٿو لڳي ته آئون جلدي هلي ٿي وڃان...!؟"

ها... ها ڌيءُ، تنهنجو هتي اچڻ... مون کي سٺو نٿو لڳي... تون ڊاڪٽرياڻي ۽ توکي هتي ڪنهن ڏسي ورتو ته... ته دنيا ڇا سمجهندي...!؟ تون... تون ڌيءُ وڃ هلي... جلدي هتان نڪري وڃ...!؟"

پوڙهي پنهنجا پيرسن هٿ سندس اڳيان جوڙيندي پنل اکين ۽ روئندڙ لفظن سان ڪيس التجائون ڪرڻ لڳي ٿي...

مقدس وڏي اعتماد سان سندس جوڙيل هٿ کوليندي، پر عزم مرڪ سان ڪيس دلداري ڏي ٿي... "ڪجهه ڪونه ٿيندو امڙ، تون پريشان نه ٿي... اگر ڪنهن هتي مون کي ڏسي ورتو ته آئون انهيءَ سان پاڻ ڳالهائڻ جي همت رکان ٿي... توهان منهنجو ڪو به الڪونه ڪريو...!"

تڏهن پوڙهي غير يقيني ڪيفيت ۾ ٻٽ تي وڇايل رلي تي مقدس سان گڏ ويهي رهي ٿي.

"امڙ توهان جي هاڻي طبيعت ڪيئن آهي؟" مقدس پڇي ٿي.

"بس ڙي جيجل، پيا حياتيءَ جا ڏينهن ڪاٽيون... بس هاڻ دعا ڪر ته هن سورن جي حياتي مان جلدي جند ڇٽي...!"

"نه امڙ زندگي ته الله سائين جي ڏنل نعمت هوندي آهي، انهيءَ مان ايترو بيزار نه ٿيڻ گهرجي...!"

ڌيءُ، حياتي الله سائين جي نعمت جن لاءِ هوندي، تن لاءِ هوندي...!؟ اسين ته پٽائي گهوٽ جي ان چوٽي وانگي آهيون ته:

سرجيس تان سور سامايس تان سک ويا،

اهي ٻئي پور مون نماڻيءَ نصيب ٿيا...!

لطيف سائين جون سٽون چوندي پوڙهي جا ماتمي لفظ ڄڻ لڙڪن جي دريا مان ٻڏي نڪتا هئا...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"مون کي لڳي ٿو ته، اوهان سان وقت وڏيون ويساهه گهاتيون ڪيون آهن امڙ. شايد ڏاڍا ڏک سٺا آهن اوهان" مقدس همدرديءَ مان چويس ٿي.

"بس ڙي ڌيءُ، اسان جي تقدير جيڪي اسان سان تماشا ڪيا آهن... شال ڪنهن دشمن کي به اهڙا ڏينهن نه ڏسڻا پون...!؟"

"امڙ هڪ ڳالهه چوان...؟" مقدس ڌيرج مان پڇي ٿي. "ها، چئو ڌيءُ... ڇا ٿي چوين...!؟"

"الائي ڇو امڙ؟ مون کي تو سان ايتري همدردي ٿي پئي آهي جو، هر وقت اوهان جو الڪو من ۾ رهيوئي رهيو پي...! الائي ڇو امڙ...؟ اوهان ۾ اها ڪهڙي ڳالهه آهي!؟"

"سو ته آئون به ڏسان ۽ سوچيان پئي ڌيءُ... پلا مون جهڙي ڏتڙيل فقيرياڻي ۾ توکي آخر اهڙي ڪهڙي ڳالهه ڏسڻ ۾ آئي جو، منهنجي هن جهوپڙيءَ تائين اچي پهتين، جتي اڄ تائين ڪو به نه آيو آهي؟! آخر مون ۾ تو ڇا ڏٺو آهي ڌيءُ!؟"

"اها ڳالهه ته آئون به سمجهي ڪونه سگهي آهيان امڙ پر الائي ڇو؟ مون کي اوهان جي درد ۾، پنهنجو درد ٿو محسوس ٿئي...!!"

"ڪٿي تون به مون وانگي ڏکايل ته ڪونه آهين ڌيءُ...!؟"

نه امڙ، مون کي ته رب جو ڏنو سڀ ڪجهه آهي...پر الائي ڇو؟ جڏهن به ڪنهن ڏکايل اکي ڏسندي آهيان ته اهو ڏک مون کي پنهنجي دل ۾ چُڀندي محسوس ٿيندو آهي...!"

"ها ڌيءُ! شل الله توکي اهڙن ڏکن کان بچائي!"

"ها پر، امڙ اڄ مون کي پنهنجي بابت صاف صاف، سڀ ڪجهه ٻڌائي ڇڏ... آئون اوهان جا سڀ ڏک ۽ درد ڪهاڻي ٻڌڻ ٿي چاهيان...! شايد، اوهان جا ڏک ٻڌي مون کي انهيءَ سوال جو جواب ملي وڃي ته آخر منهنجي اوهان سان ايڏي همدرديءَ جو سبب ڪهڙو آهي...!!؟؟"

تڏهن ٻڍڙي هڪ اونهو ساهه پري، ٽٽل جهوپڙي جي وٿين مان ٻاهر نهاريندي چوي ٿي... "ڌيءُ! جيڪو راز مون سڄي زندگي دنيا کان لڪائي رکيو هو... سو جڏهن تون مون کي امڙ جي نانءُ سان پڪاريو آهي ته آئون به توکي پنهنجي ڌيءُ سمجهي ٻڌايان ٿي..."

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ پوءِ پيڙي، پنهنجي ٽڙڪندڙ آواز ۾ پنهنجي درد ڪٿا ٻڌائڻ شروع ڪري ٿي.
"منهنجو نالو غلام ظهره آهي ۽ گهر ۾ گلان بہ سڏيندا هئا ۽ آئون هڪڙي غريب هاري جي پيار ۾ پليل لاڏلي ڌيءَ هئس...! اسين عربي سمنڊ جي ڪناري تي هڪڙي ٻهراڙي جي ڳوٺ ۾ رهندا هئاسين. اسين بہ پيڙون هيونسين ۽ ڪوبہ ڀاءُ ڪونہ هو... ان ڪري اسان کي پنهنجو بابا پٽن جيترو پيار ڏيندو هو. اسان جي ڳوٺ جي پر ۾ هڪڙو ٻيو ڳوٺ هو جتي هڪڙو ڪچو اسڪول هوندو هو مون کي ننڍي هوندي پڙهڻ جو شوق هوندو هو سو ڳوٺ جي ڪجهہ ٻارن سان گڏ اسڪول ويندي هئس سائين جمن اسان کي ڏاڍي پيار سان پڙهائيندو هو پر پوءِ بابا جي غربت مون کي وڌيڪ پڙهڻ ڪونہ ڏنو ۽ اسين سڀ گهر ڀاتي ٻنيءَ ۾ پورهيو ڪرڻ لڳا هئاسين. اسان جو زميندار تمام ظالم ماڻهو هو، ان کي ڪنهن بہ غريب تي رحم ڪونہ ايندو هو.. هاري ان جي نالي ڪان ڪنبندا هئا ۽ جن هارين تي قرض وڌي ويندو هو انهن کي سنگهرن ۾ ٻڌي ڪم وٺندو هو، متان هو ڀڄي نہ وڃي... هن پنهنجي ڏاڍ جي زور تي آسپاس جون سڀ زمينون پنهنجي قبضي ڪري ڇڏيو هيون. ان ڪري اهو سڄو علائقو سندس جاگير سڏبو هو. وڏيري مير خان جي جاگير...!!"
وڏيري مير خان جو نالو ٻڌندي ئي مقدس ڪان ڇرڪ ڇڏائجي ويو...!! هن ڄڻ تہ ان مظلوم پيڙيءَ کي ذري گهٽ سڃاڻي ورتو هو...! ڄڻ تہ ڪيس ان پيڙي سان پنهنجي رشتي جو پتو پئجي ويو هو... جذبات مان سندس ڇپ ٽڙڪڻ لڳا هئا ۽ سندس دماغ ڪن پل لاءِ سيئي سوچون وڃائي ويٺو هو... ڪيس اهو بہ ياد نہ رهيو هو تہ هو ڪٿي ۽ ڪهڙي حالت ۾ ويٺل آهي... قاتل اکيون تہ ان پيڙي جي ڇهري تي اٽڪيل هيون، پر سندس دماغ الائي ڪٿي هو...!؟
پيڙي اچانڪ خاموش ٿي وئي... ۽ پوءِ مقدس جي ڳلن تي ٽڪيون ڏيندي پريشاني مان پڇڻ لڳي هئي... "ڌيءَ ڇا ٿيو...!؟"
"ايڏي پريشان ڇو ٿي وئين..؟ تون ٺيڪ تہ آهين...!؟"
پيڙي جي آواز تي پيهر مقدس جا حواس موٽي آيا هئا. مٿو ڌونڌاڙيندي،

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جڻ تہ دماغ کي ٺيڪ ڪندي وري پيڙيءَ ڏانهن شرمسار نظرن سان نهارڻ لڳي هئي. پر هاڻي، اها پيڙي ڪيس اجنبي ڪونہ لڳي هئي... ليڪن وري بہ پاڻ سنڀاليندي، پوري پڪ ڪرڻ لاءِ هن پنهنجا حوصلا سنڀالي ورتا هئا...

"تون پريشان ڇو آهين ڌيءَ...!؟ ڇا، تون ان ظالم وڏيري مير خان کي سڃاڻين ٿي...!؟ پيڙي ڪانئس سوال ڪيو.

"نہ... نہ امڙ، آئون پريشان ڪونہ آهيان... پر اوهان جي غربت جي ڳالهہ ٻڌي ڪجهہ ڏک ٿيو، ان ڪري...!؟"

"الائي، وڏيري مير خان جي نالي تي تو اهڙو ڇرڪ ڀريو جهڙو ان کي چڱي طرح سڃاڻيندي هجين...!؟"

مقدس زوري پنهنجي جذبات تي ڪنٽرول ڪندي، وري بہ ڪوڙ ڳالهايو... "نہ امڙ آئون وڏيري مير خان کي ڪونہ سڃاڻان. ۽ توهان ڪجهہ ٻڌايو پئي نہ ان جي باري ۾، سو ٻڌايو امڙ...!؟"

ڇا ٻڌايان ڌيءَ...!؟ ان... ان ظالم ئي تہ منهنجي زندگي تباهہ ڪئي...! ؟ ان ئي تہ مون کي نہ مرڻ جهڙو... ۽ ... ۽ نہ جيئڻ جهڙو ڇڏيو هو. ڌيءَ...!؟ خدا... خدا ان کي برباد ڪري...! شال... شال ائين ذليل ٿي مري جيئن... جيئن اسان کي ذليل ڪيائين...!!؟... ۽ پيڙيءَ جي لفظ لفظ ۾ سڏڪا... سسڪيون... آنهون...پڪارون... لڙڪ.... پٽون ۽ پاراتا... ۽ بد دعائون شامل هيون...!!؟؟

تڏهن مقدس بہ پنهنجا لڙڪ روڪي ڪونہ سگهي هئي ۽ هن جو بہ هنيانءُ گدري جي ڦارن وانگي ڦارون ڦارون ٿي پيو هو...!؟ قسمت بہ ساڻس ڪيڏو نہ عجيب کيل کيو هو جو، جنهن ماءُ سان ملڻ... ۽ ان کي ڏسڻ سندس زندگيءَ جو وڏي ۾ وڏو مقصد هو... اها جيجل مليس بہ تہ هڪ بي سهارا... پينو فقير جي روپ ۾...!!؟

مقدس ڪيس ٻڌائڻ ٿي چاهيو تہ هن ڪيس ڪٿي ڪٿي نہ ڳوليو هوا؟ سندس تلاش ۾ ڪيئن نہ ٻن ٻن پٽڪي هئي...! ان مقدر جي ماريل فقيرياڻي کي کهڙي کل تہ هو بہ ڪنهن جو سپنو هئي، جنهن اڄ ساپيا ماڻي هئي...!؟ پر مقدس ڪجهہ بہ نہ ڪچي سگهي هئي...! دل چاهيو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هئس تہ جيڪر ان جيجل جي سيني ساڻ لڳي، لڙڪن جي وهڪري ۾ سمورو غم ڌوئي وٺان... سڏڪن جي سازن تي سمورا درد دل مان ٻاهر ڪڍي خوب روئي من جا بار هلڪا ڪريان...!؟ پر الائي ڇو؟ مقدس اهو سڀڪجهہ چاهيندي بہ ڪجهہ ڪري نہ سگهي هئي...! من ۾ مثل مانڊاڻ جا عڪس جيتوڻيڪ مقدس جي مقدس چهري تي مقناطيسي لهرن جيان ايندا ويندا رهيا... پر هن ٻاهر ڦڙڪ بہ ڪونہ ڪڍي هئي هن ڪيس ٻڌائڻ ٿي چاهيو تہ هوءِ سندس پيٽ ۾ پليل وڏيري مير خان جو اهو پاپي خون آهي، جيڪو ناجائز هئڻ باوجود بہ تو ان جون ڊاڪٽرياڻي ڪي پارتون ڪيون هيون... تنهنجي مامتا ڪيڏو نہ تڙپي هئي. جڏهن ان کي اسپتال ۾ لڇندو ڇڏي، خالي جهوليءَ سان اتان هلي آئي هئين ۽ پوءِ جيون جي اجهاڳ رڻن ۾ تون الائي تہ ڪيڏانهن ڏُلجي وئي هئين...!!؟

ها ليڪن، مقدس ڪجهہ بہ ڪچي ڪونہ سگهي هئي، هو خاموشي سان انهيءَ جهريل جهوپڙي جو جائزو وٺڻ لڳي هئي. جنهن جي هڪ ڪنڊ ۾ پراڻي پيتي پيل هئي. جنهن کي زنگيل تالو تہ لڳل هو پر ان جو هڪ انجيس پڳل هو... شايد اها ئي ڪل ميراث هئي ان بدنصيب فقيرياڻي جي...!

جهوپڙي جي ڪچي پٽ تي ڪاغذ جا تلها پاٿا وڇايل ۽ هڪ ڪنڊ ۾ هڪڙو ميرو بسترو پيل... بستري مٿان ڪجهہ پراڻا ٽانو ۽ هڪ گاسليٽ واري بتي، سندس غربت کي عيان پي ڪيو...!

غربت ۽ مفلسي جي انهيءَ درد کي محسوس ڪندي مقدس جا نيڻ پرجي آيا هئا ۽ اکين تي لڙڪن جي ڌنڌ سبب شيون ڌنڌليون نظر اچڻ لڳيون هيون...

ٻڍڙي ڇڻ تہ سندس ڪيفيتن کي سمجهي ورتو هو... سندس ويجهو ويهندي پڇڻ لڳي هئي... "ڌيءَ، لڳي ٿو تہ تون بہ مون وانگي ڏکايل آهين... ۽ تون تہ اڃا تائين مون کي اهو بہ ڪونہ ٻڌايو تہ تون ڪير آهين...؟ ڪٿان جي آهين...؟ ۽ مون ۾ توکي ڇا نظر آيو آهي جو تون مون ني ايتري مهربان ٿي پئي آهين...!؟ ڌيءَ، جيڪڏهن مناسب سمجهين تہ مون کي پنهنجي ماءُ سمجهي ڪجهہ ٻڌائي...!؟"

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ماءُ جي لفظ تي مقدس جو وجود لڏي ويو هو... هو ڪيس چا پڏائي تہ تون منهنجي حقيقي ماءُ ٿي آهين...!؟ ايتري مقدس ۾ جرئت ئي ڪٿي هئي...!؟ پر وري بہ مقدس پنهنجي حوصلن جي سموري قوت ڪي سميڙي، انتهائي بردباري سان اداڪاري ڏيکاريندي ورائيو هو. "امڙ، آئون جادو جو علم ڄاڻيندي آهيان... مون ڪي منهنجي عقل ۾ علم ٻڌايو تہ "تون هڪ مظلوم ۽ ڏکايل عورت آهين... اهو ئي راز ڄاڻڻ لاءِ آئون اوهان جي خدمت ڪندي پئي آيس...!"

"جادو...! ڇا تون واقعي جادوگرياڻي آهين...!؟"

"ها، امڙ آئون توهان جو هٿ ڏسي، قسمت جو سمورو حال ٻڌائي سگهان ٿي!" مقدس ورائيو.

ان وقت ٻيڙي غير يقيني وچان، جهوپڙيءَ ۾ اثين هيڏانهن هوڏانهن نهارڻ لڳي هئي ڄڻ سندس جهوپڙي ۾ ڪا عجيب مخلوق اچي وئي هجي... هن پيهر غور سان مقدس جي چهري کي ڏٺو ۽ پوءِ سندس ڳالهہ کي رد ڪندي چوڻ لڳي هئي... "نہ... تون جادوگرياڻي ڪونہ ٿي لڳين... تون تہ ڊاڪٽرياڻي ٿي لڳين...!؟"

مقدس پر اعتماد مرڪ چپن تي سجائيندي، سندس پوڙهو ڏڪندڙ هٿ پنهنجي نفيس هٿن ۾ جهليندي چوي ٿي... "امڙ مون کي هٿ ڏيکار تہ آئون توکي ٻڌايان تہ تون ڇا آهين...!"

هوءَ خاموشيءَ سان سندس اڳيان هٿ کوليندي غير يقينيءَ وچان جادوگرياڻي جي چهري جا عڪس ڏسڻ لڳي ٿي...!؟

مقدس، سندس هٿ لڪيرن کي گهرائي مان ڏسندي پهرين نشاني ٻڌائي ٿي. "امڙ تنهنجو اصل ڳوٺ تہ وڏي سمنڊ جي ويجهو هوندو...؟"

ٻيڙي ڄڻ تہ ڇرڪ پريندي ورائي ٿي "ها... ها اصل ۾ تہ اسين اوڏانهن جا ئي ويٺل هئاسين...!"

"۽ امڙ توهان جو پيءُ هڪڙو غريب هاري هو، جنهن جو نالو بخشل هو...!؟"

"تون... تون تہ واقعي ئي جادوگرياڻي آهين...!؟" ٻيڙي ڄڻ تہ تصديق ڪندي چيو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مقدس سندس ڳالهين کي نظرانداز ڪندي وڏيڪ راز ٻڌائڻ لڳيس ٿي... "ها تہ امڙ توهان کي جوانيءَ جي سونهن ٿي ايتريون نوڪرون ڪارايون جو غريب هاري جي جهوپڙي مان نڪري، ڪنهن ظالم جاگيردار جي حوس جو نشانو بنجي وئين...!؟"

"سچ... تون سچ ٿي چوين... اهو واقعي بہ سچ آهي تہ منهنجي جواني جي سونهن تي هرڪجي ان وڏيري سير خان مون کي ڪوٺن ۾ قيد ڪري، منهنجي جسم کي ڪٽڻ، ڪانگن وانگي پٽيو... ۽ پوءِ...!"

۽ پوءِ توکي انهيءَ منجهان حمل ٿي ويو هو ائين نہ...!؟" مقدس سندس ڳالهہ کي اڌ مان ڪٽيندي ۽ پاڻ ٿي جملو مڪمل ڪيو هئائين.

پيرڙي، پنهنجي زندگيءَ جا راز ڪنهن ٻئي جي واتان ٻڌندي نہ فقط حيران ٿي هئي... بلڪ ايتري بدحواس ٿي پئي جو ڪجهہ ڳالهائڻ لاءِ لفظ بہ ڪونہ ٿي مليس... مقدس اڃا بہ پنهنجي جادوگري جاري رکندي سندس راز کوليندي رهي ٿي... "تہ امڙ توهان کي حمل ٿيڻ ڪانپوءِ اهو چٽي وڏيري پنهنجي بنگلي مان ڪڍي ڇڏيو هو تہ جيڪڏهن ڏيءَ ڄڻئي تہ پنهيءَ کي مارائي ڇڏيندس، ورنہ منهنجي جاگير ۾ پير نہ پائجان... ۽ پٽ ڄڻين تہ موٽي اچجان...!؟"

پيرڙي کي ڄڻ تہ نانگ سراپي ويو هو، جو هو صرف بدحواس نظرن سان بت بڻجي، سيڪجهہ اتين ٻڌندي رهي هئي، ڄڻ تہ هو جاڳندڙ اکين سان ڪوئي شيطاني خواب ڏسي رهي هجي...!!؟

مقدس، اڃا بہ وڏيڪ راز ظاهر ڪندي چوڻ لڳي ٿي "۽ امڙ پوءِ تو هڪ اسپتال ۾ ڌيءَ کي جنم ڏنو هو، جنهن کي توسان گڏ آيل عورت مارڻ جي ڪوشش بہ ڪئي هئي...؟"

"ها... هائو ڌيءَ، تون سچ ٿي چوين." پيرڙي ڄڻ تہ بيخيالي ۾ ٻڙڪيو هو. ۽ پوءِ مقدس بہ پنهنجا حوصلا هاري ويٺي هئي...! هن آهستي سان پنهنجي هٿن مان پنهنجي مظلوم ماءُ جو هٿ ڪيڏي ڇڏيو هو... لڙڪ هاڻين اکين آڏو رڳو ڏنڌ جو ڪوهيڙو چڙهي ويو... ۽ سندس دل پرجي آئي هئي...! کيس ائين محسوس ٿيو هو، ڄڻ تہ سندس اندر درد جي ڪيفيت ۾ ڌماڪي سان اڌو اڌ ٿي ڦاٽي پوندو...!؟ هوءَ پنهنجي پوري

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

طاقت ۽ حوصلي سان پنهنجا لڙڪ ۽ سڏڪا روڪڻ جي ڪوشش ڪندي رهي ٿي...!؟

سج لهڻ ۾ اڃا ڪجهه پل باقي هئا... پر جهوپڙي ۾ رات جهڙي اونداهي واسو ڪرڻ لڳي هئي...

انهيءَ اونداهي ۾ پيڙيءَ پنهنجي اکين جا ڇپر ڇڪيندي ڇتائي مقدس جي چهري ڏانهن ڏسندي چيو ٿي...

"تون خاموش ڇو ٿي وئين...! مون کي وڌيڪ ڪجهه ٻڌائي نه ڏيءَ...!؟"

مقدس، ڏک تي زوري ضابطو آڻيندي چيو ٿي "ڇا ٻڌايان امڙ توکي پيو...بس هاڻ منهنجو علم ڪم نٿو ڪري..."

"ائين نه ڪر ڌيءَ...! هيءَ ڏس توکي هٿ ٿي ٻڌان خدا جي واسطي مون کي رڳو هڪ آخري ڳالهه پنهنجي جادو جي زور تي ٻڌائي... وڌيڪ ڪجهه به نه ٻڌائجان...!؟"

پيڙي منٿون ڪندي مقدس آڏو هٿ جوڙڻ لڳي ٿي. مقدس سندس ٻئي هٿ پنهنجي هٿن ۾ ڪوليندي اونداهيءَ ۾ اهي هٿ پنهنجي چپن کي ويجهو آڻي چمڻ چاهيا هئا پر الائي ڇو؟ اها به جرئت هوءَ نه ڪري سگهي هئي... ۽ سندس آواز پرجي آيو هو... هن نڙي ۾ اٽڪيل سڏڪا هڪ ڳيت سان اندر اوتيندي انتهائي ڏکاري لهجي ۾ ڌيمي سان وراڻيو "ٻڌائي امڙ، ڇا ٿي پڇڻ چاهين...!؟"

"بس ڌيءَ! مون کي رڳو ايترو ٻڌائي ته مون جيڪا پنهنجي ڇاول ڌيءَ اسپتال ۾ ڇڏي هئي، ان جو ڇا ٿيو؟" ان پيڙي ايترو تڪڙو سوال ڪيو، ڄڻ هو پنهنجي ڳالهه تان ڦري نه وڃي...!!

۽ پوءِ مقدس جي صبر جا پيمانا لبريز ٿي پيا هئا. اکين مان ٽپڪندڙ لڙڪ ماڻائون ڄڻ ته سندس ڳچي ڳاٽيون تي پيون هيون پر پوءِ به هو پنهنجا سڏڪا روڪڻ ۾ ڪامياب ٿي هئي... جهوپڙي ۾ مڪمل خاموش هئڻ باوجود مقدس جي من ۾ غمن جو وڏو گوڙ هو...

"تون خاموش ڇو ٿي وئين...!؟" پيڙي مايوس لفظن سان سوال ڪري ٿي.

مقدس پيهر حوصلا سهيڙي، ڳلن تان آڱرين سان لڙڪن کي اگهندي پنل لفظن ۾ وراڻي ٿي... "امڙ، تو ۾ ايترو حوصلو آهي، جو پنهنجي ان

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بدنصيب ڏيءُ بابت ٻڌي سگهين...!؟ لفظ پورا ڪندي مقدس کان هلڪو سڏڪو ڇڏائجي ويو هو...!

ها ڇو نه!؟ ڏيءُ مون ايڏا درد جهولي ۾ ميڙيا آهن جو ڪو به نٿو ڏک، مون کي ڏکيو ڪونه لڳندو آهي... اهي ڏک سور مون کي خيرات ۾ مليا آهن. بس، مون کي هميشه ان ڏيءُ جو ارمان اندر ۾ ڪٽڪندو رهندو آهي... ان ڪري جيڪڏهن تون واقعي جادوگرياڻي آهين ته مون کي ٻڌائي ته منهنجي اها ڏيءُ ڪيئن آهي ۽ ڪٿي آهي... الائي آهي به يا...!؟"

هو زنده آهي امڙ ۽.... ۽ هو به پنهنجي جيجل ماءُ جي تلاش ۾، صفا تو وانگي ڀٽڪي رهي آهي...!" مقدس پنهنجي جسم جي سموري سگهه سميڙي ڳالهائي رهي هئي.

"ڪ...ڪٿي آهي منهنجي ڏيءُ...!؟" هو تڪڙو پڇي ٿي.

"امڙ، منهنجي علم ۾ اهڙي طاقت آهي جو، هينئر ئي توهان جي ڏيءُ کي توهان جي سامهون، هن جهوپڙيءَ ۾ گهرائي سگهان ٿي...!"

"پر... پر ڏيءُ، اهو ڪيئن تو ٿي سگهي...!؟"

"بس اگر توهان کي مون تي يقين هجي ته هاڻ ئي اهو ٿي سگهي ٿو...!" مقدس انتهائي بردباري جو مظاهرو ڪرڻ لڳي ٿي. مون کي تو سڀڪجهه صحيح ٻڌايو آهي. مون کي پڪ آهي ته تون اهو ڪري سگهين ٿي... ڏيءُ، مون تي احسان ڪر نه...!"

"ضرور... پر امڙ ڇا تون يقين ڪري سگهندين...!؟"

ها ڏيءُ، بس تون ان کي جلدي گهرائي نه...!؟" هوءَ جڻ ته هاڻ هڪ منٽ به انتظار ڪرڻ کان قاصر هئي... ۽ سندس تجسس بيقرار ڪري وجهي ٿو... هو ائين بار بار جهوپڙيءَ جي ٻاهر نهارڻ لڳي ٿي، جڻ ڪيس يقين هجي ته اجهو سندس ڏيءُ هتان يا هُتان ظاهر ٿيڻ واري آهي...!!

مقدس درد جي ڪيفيتن ۾ چپ چپاڙيندي چئي ڏي ٿي، "امڙ، تنهنجي ڏيءُ ته تنهنجي سامهون آهي...!؟"

ڪٿي آهي؟ مون کي ته تو کانسواءِ ٻيو ڪير به نظر ڪونه پيو اچي...!؟" بي صبرائي مان جهوپڙي ۾ جهاتيون پائيندي هوءَ ڳولڻ لڳي ٿي...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مقدس ڪان نيٺ هلڪي اوچنگار نڪري وڃي ٿي ۽ ماءُ جا هٿ پنهنجي پنل ڇمري سان لڳائيندي ورائي ٿي... "جيجل...! تنهنجي اما بدنصيب ڌيءُ، آئون ئي تہ آهيان..."

"تون... نہ نہ تون نٿي ٿي سگهين... تون تہ ماڻهن جي قسمت جا حال پڙهائيندڙ ڪائي جادوگرياڻي ڇوڪري آهين...!؟"

"نہ امڙ نہ... آئون ڪو بہ علم ڪونہ ڄاڻان... آئون تہ تنهنجي اهائي ناجائز ڄاول ڌيءُ آهيان، جنهن کي اسپتال ۾ تون ڊاڪٽرياڻي سحرش جي حوالي ڪري آئي هئين... ۽ جنهن توسان اهو بہ وعدو ڪيو هو تہ آئون تنهنجي هن ڌيءُ کي پنهنجي اولاد وانگي پڙهائي هڪ ڏينهن ڊاڪٽرياڻي بڻائينديس... ها امڙ ڏس، اڄا امڙ سحرش جو توسان ڪيل وعدو بہ سچو ٿي ويو جو مون ڊاڪٽريءَ جو فائنل امتحان بہ ڏيئي ورتو آهي. ماءُ... تون مون کي ڪيئن سڃاڻيندين تو جنم ڏيڻ ڪانپوءِ تہ ڪڏهن مون کي ڏٺو ئي ڪونہ هو...!!؟"

هاڻ مقدس جا لڙڪ ۽ سڏڪا بي اختيار جهوپڙيءَ ۾ گونجڻ لڳا هئا.

سندس پيڙي ماءُ، ڪجھ وقت بدحواس دماغ سان سوچيندي رهي ٿي ۽ پوءِ هڪ لڪاءُ سان مقدس کي سيني سان لڳائي وٺي ٿي...

پهريون پيرو حقيقي ماءُ جي ڀاڪرن ۾ پرجي مقدس بي اختيار روئندي رهي ٿي... ۽ پڻ سندس ماءُ انهيءَ اوچتي معجزاتي ملاقات تي بي اختيار روئندي... جهوپڙيءَ جي وٿين منجهان آسمان ڏانهن گهوريندي هزار شڪوه شڪايتن سان گڏ دل ئي دل ۾ لکين احسان بہ مڃڻ لڳي ٿي...

ائين ڪي پل جهوپڙيءَ ۾ لڙڪن... سڏڪن... آنهن.... پڪارن ۽ اوچنگارن جا درديلا ساز بنا آواز جي گونجندا رهيا ٿا...!! ماءُ پنهنجي وڇڙيل ڌيءُ کي بار بار چمندي ۽ وري وري سيني لاهيندي ديوانن وانگي جذباتي ٿي وڃي ٿي... ۽ مقدس پنهنجي مظلوم ماءُ جي سيني ۾ منهن لڪائي اڄ پهريون پيرو ايترو روئي لڙڪ هاريا هئائين، جڻ سڄي عمر جا ڏک ۽ غم لڙڪن جي وهڪري ۾ لڙهي ويا هئا ۽ آهستي آهستي هو پنهنجي دل، ذهن توڙي جسم کي ڪافي هلڪو محسوس ڪرڻ لڳي ٿي.

اڄ مقدس کي ڄڻ تہ زندگي جي سڀ کان اهم منزل ملي وئي هئي. جنهن

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي تلاش ۽ جستجوءَ ۾ هن پنهنجا سڀئي احساس، خوشيون، خواب توڙي ٿهڪ قربان ڪري ڇڏيا هئا...!! هن ته پنهنجو پاڻ سان اهو وچن ڪري رکيو هو ته جيستائين هوءَ پنهنجي حقيقي ماءُ کي هڪ دفعو ڏوري نه ڏسندي، تيستائين سندس من شانت ڪونه ٿيندو... ۽ اڄ ڀريون پيرو پنهنجي ماءُ جي ٻانهن جي پناهن ۾ پنهنجو پاڻ کي تمام محفوظ ۽ انتهائي شانت محسوس ڪري رهي هئي... ها اڄ جڻ ته ڪيس زندگيءَ جي وڏي ۾ وڏي منزل ملي وئي هئس.

اوچتي تيز جهٽڪي ساڻ مقدس جو سڄو وجود لڏي ويجي ٿو... "يا الله خير...!" مقدس رڙ ڪندي پنهنجي ماءُ کي ٻانهن ۾ سنڀالي جڻ ته ڪرڻ کان بچائڻ جي ڪوشش ٿي ڪري... ۽ هڪ جهٽڪي سان، سندس ماءُ جو ڪمزرو جسم ٿڙڪڻ لڳو هو... ۽ مقدس جي دل جو ڌڙڪو تمائين تيز ٿي ويجي ٿو... هوءَ آهستي آهستي ٻيڙي ماءُ کي ڪچي فرش تي وڇايل ڪاغذ جي گتن تي ليٽائي سندس دل جي رفتار ۽ نبض چيڪ ڪرڻ لڳي ٿي... ڪانئس ٻيهر چرڪ نڪري وڃي ٿو... .هن کي ته دل جو دورو ٿي ويو آهي..." هوءَ ڀٽڪي ٿي.... ۽ جهوپڙي کان ٻاهر نڪري هيڏانهن هوڏانهن ڊوڙڻ لڳي ٿي پر ڪٿان به ڪيس ڪا گاڏي يا رڪشا نظر نٿو اچي... تڏهن واپس جهوپڙيءَ ۾ اچي ٻيهر ماءُ کي چيڪ ڪري ٿي جيڪا سور جي شدت ۾ پاڻي بنا مڇي وانگي پٽ تي ڦٿڪي رهي هئي... مقدس جي دل جڻ ته ڏک مان ڦاٽڻ لڳي ٿي... هوءَ همت ڪري ماءُ کي پنهنجي ٻانهن تي کڻي ٿڳون گيهليندي ٻاهر نڪري روڊ طرف وڌڻ لڳي ٿي ۽ انتهائي مشڪل سان گيهليندي روڊ کي ويجهو پهچي، روڊ تان ويندڙ رڪشا کي هٿلون ڪري روڪڻ جي ڪوشش ڪري ٿي. رڪشا روڊ جي پير ۾ بيهي ٿو ته رڪشا ڊرائيور ۽ ان ۾ سوار هڪ نوجوان ڊوڙي لهندي سندن مدد لاءِ اڳتي اچن ٿا... نوجوان انهيءَ ٻيڙي کي هٿن تي کڻي جلدي رڪشا ۾ وجهن ٿا ۽ مقدس به گڏ ويهي رهي ٿي... ائين رڪشا ايمبولينس جي رفتار ۾ ڊوڙندو سيٽيون وڄائيندو چند منٽن ۾ اچي اسپتال جي گيٽ تي بيهي ٿو ته ڊرائيور سيٽ تي گڏ ويٺل نوجوان هڪدم مقدس جي ماءُ جي ٿڪل وجود کي کڻي ايمرجنسي وارڊ ۾

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پهچن ٿا... مقدس ديوانن وانگي ڊاڪٽرن کي ايلازون ڪرڻ لڳي ٿي... "پليز ڊاڪٽر صاحب منهنجي ماءُ جي حياتي بچايو... پليز منهنجي جيجل ماءُ لاءِ ڪجهه ڪريو..." هڪدم ڊاڪٽر پهچي ڪيس آپريشن ٿيٽر ڏانهن ڪاهي وڃن ٿا... ۽ مقدس ڪڏهن الله ڏانهن هٿ کڻي ته ڪڏهن انهن گڏ آيل نوجوانن کي پاڻ مان ڇڄلي جهنجهوڙيندي التجائون ڪرڻ لڳي ٿي... "يا الله، تون منهنجي مظلوم ماءُ جو خير ڪجانءِ... پليز، ادا منهنجي ماءُ لاءِ اوهين ڪجهه ڪريو...؟" پر همدرد نوجوان به سواءِ بيوسي جي لڙڪ لاڙڻ جي ڪجهه به نٿا ڪري سگهن...! هڪ ڇيڪاٽ سان آپريشن ٿيٽر جو شيشي وارو در کليو ٿو... هڪ ڊاڪٽر منهن تان ماسڪ لاهيندي ٻاهر نڪري ٿو ته مقدس ڊوڙي وڃي سندس رستو روڪيندي، سندس اکين ۾ نهاريندي چوي ٿي "ڊاڪٽر، منهنجي امان...!؟" ...۽ ڊاڪٽر به منٽ خاموش بيهي، بنا جواب ڏيڻ جي هليو وڃي ٿو... مقدس آپريشن ٿيٽر اندر ڊوڙندي هلي وڃي ٿي ۽ چند سيڪنڊن کانپوءِ آپريشن ٿيٽر مان مقدس جون اپ ڏاريندڙ اوڇنگارون گونجڻ لڳن ٿيون...

هڪ نوجوان ڊاڪٽرياڻي جون ماءُ جي لاش مٿان ڏٺل اوڇنگارون سڄي ايمرجنسي وارڊ کي سوڳوار ڪري وجهن ٿيون... ۽ پوءِ هو ماءُ جي بي جان جسم سان چنبڙي سندس ڪفن ۾ منهن ڍڪي سڏڪندي سڏڪندي خاموش ٿي وڃي ٿي...! ڊاڪٽر ڪيس سهارو ڏيئي لاش مان سندس ٻانهون ڇڏائيندي ڪيس بيهوشيءَ جي حالت ۾ بيڊ تي ليٽائي ٿو... سندس تپاس ڪرڻ بعد هڪ انجيڪشن تجويز ڪندي ڪيس فيميل وارڊ ۾ داخل ڪري ڊرپ لڳائڻ جو حڪم ڏيئي هليو وڃي ٿو.

❊❊❊❊❊

ڪومل پنهنجي مڙس جي قتل جو ڪيس بهادريءَ سان وڙهيو هو... ڪيس مختلف طريقن سان ڌمڪيون ملنديون رهيون... ڪيس ماڻهو خوفزده ڪرڻ لڳا هئا ته هاڻي تون اڪيلي آهين... درياءَ جي ڪپ تي ويهي واڳوئن سان وير نه وجهه... اهي ظالم تنهنجي مڙس وانگي تنهنجي معصوم پٽ کي بيگناهه مارائي ڇڏيندا... توکي به هو برباد ڪري

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڇڏيندا... پر ڪومل پنهنجي مڙس جي قتل جو ڪو بہ سودو ڪرڻ لاءِ تيار نہ هئي... نيٺ ڪيس زمينون واپس ڏيڻ ۽ لکين رپيہ ڏنڊ روڪ رقم ڏيڻ جون لالچون بہ ڏنيون ويون... پر ڪومل نہ نہ ڪيس تان هٿ کنيو ۽ نہ ئي شاهدي ۾ ڪوئي رڪ رڪاءُ ڪيائين...

آخر ڪار ڪورٽ جو فيصلو بہ اچي ويو جنهن ۾ وڏيري مير خان کي عمرقيد ۽ سندس پٽ همير خان کي خون ثابت ٿيڻ تي سزاءِ موت اچي وئي، جيڪا خبر ميڊيا ۾ ڌماڪي سان شايع ٿي هئي...! انهيءَ شام ڪومل پنهنجي معصوم پٽ کي ساڻ وٺي قبرستان تي پنهنجي مڙس جي تربت تي آئي هئي... هن ڪومل هٿن سان گلاب جون پنکڙيون سندس تربت جي مٿيءَ تي وڇائيندي پنهنجا گلاب گل لڙڪن جي ماڪ ۾ وهنجاريندي اگربتيون جلايون هيون... پنهنجي دادلي پٽ جا معصوم هٿ پنهنجي پڪن ۾ جهلي سڏڪي سڏڪي دعائون گهريون هئائين ۽ پوءِ پٽڙي کي پاڪي پائي چمندي پنل نيڻن سان جڏهن ڪي وڪيل فدا حسين جي روحن ڪان موڪلائيندي لٽي سچ جي لالاڻ ۾ واپس گهر ڏانهن موٽي آئي هئي.

*****

مقدس، جڏهن پنهنجا ڳهريل نيڻ کنيا هئا تہ هن پاڻ کي اسپتال جي بيڊ تي ليٽيل ڏٺو هو جنهن جي مٿان ڇت وارو پنکو سرڙاٽ ڪري ڦري رهيو هو... هن پنهنجي سٽل دماغ سان اکين جون ماڻڪيون ڦيري ڪاٻي طرف نهاريو هو... نشيڙي بئنچ تي اياز سان گڏ ڪجهہ پيا ڪلاس فئلوز بہ جڻ تہ سوڳوار ويٺا هئا... ڪيس سڀ ڪجهہ خواب وانگي لڳي رهيو هو... هن پنهنجو ڪنڌ ساڄي طرف موڙيو تہ ڪيس پنهنجون ڪلاس فئلوز ۽ روم پارٽنر دوست مرڪ، مهڪ، ساجده، دعا، فريده ۽ پيون بيٺل نظر آيون... جيڪي ڪيس هوش ۾ ايندو ڏسندي مڙي اچي مٿان بيهي... پيار جون ٿڦڪيون ڏيندي سندس چهري کي ٻڪ ۾ ڀريندي... آٿتون ڏيندي ڪائنس طبيعت پڇڻ لڳيون هيون...! پر اڃا تائين مقدس پاڻ ئي سوچي رهي هئي تہ "مون کي ڇا ٿيو آهي؟! ڪٿي آهيان...!؟ ڇو آهيان...!؟" هوءَ جڻ تہ اندر ئي اندر ۾ پنهنجو پاڻ کان پڇي رهي هئي...!!؟؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪاهي طرف ڪنڌ ڦيريندي اياز سان گڏ ٻن نوجوانن کي ڏسندي، مقدس کي جڻ آهستي آهستي ڪجھ ياد اچڻ لڳو هو...! انهن نوجوانن ڏانهن آڱر جو اشارو ڪندي پڇڪي ٿي... "توهان... هان... منهنجي ماءُ ڪٿي آهي... منهنجي.... اياز منهنجي امڙ...!؟"

اياز وڏي اچي سندس پير ۾ ويهندي... سندس هٿ پنهنجي ٻنهي هٿن ۾ جهليندي روئندڙ لهجي ۾ چوي ٿو... "آءِ ايم سوري مقدس...! مون کي اها خبر نه هئي ڪنهن حادثي جو شڪار ٿي، تنهنجي امڙ حادثاتي طور ملندي... ۽... ۽ اهين حادثاتي طور وڇڙي به ويندي... مقدس! آءِ ايم ويري ويري سوري...!!"

۽ پوءِ مقدس، اياز جي ڪلهي تي ڪنڌ رکي ڪيس ڪنڌ ۾ ٻانهون ويڙهيندي اوڇنگارون ڏيڻ لڳي ٿي... ۽ سندس متان بيٺل سيئي چوڪرا ۽ سهيليون به پنهنجا لڙڪ روڪي نٿيون سگهن...!

مقدس، جڻ ته ميارون ڏيندي چوڻ لڳي هئي... "اياز، ڏس ته... جنهن هستيءَ لاءِ مون عمر ڀر انتظار ڪيو... اها ملي به ته... صرف آسرا ٻلائڻ لاءِ...!!؟ ۽... ۽ اياز... مون ته پنهنجي مظلوم ماءُ کان اجان اهو به نه پڇيو هو سندس زندگي ڪهڙن عذابن ۾ گذري...!؟ ها، مرڪ... مهڪ... دعا.... فريده... اوهان ٿي ٻڌايو نه...! ٻڌايو ته مقدر انسان سان ايڏا مذاق ڇو ٿو ڪري!!"

"حوصلو رک مقدس دوست... صفا ايتري ڇري به نه ٿي... هي زندگي به ته انسان کان امتحان وٺندي آهي نه...!؟" اياز ڪيس دلداري ڏئي ٿو.

"پر ڪهڙا حوصلا رکان اياز!؟ جڏهن هوش ئي سلامت ناهي بچيو ته حوصلا ڪيئن سنڀالبا... ٻڌائي... ها، تون ئي ٻڌائي اياز ته جنهن زندگيءَ جا اهم مقصد فوت ٿي وڃن ته... اهو ماڻهو ڪيئن جيءُ سگهندو...!؟ ڪيئن جهلبا هي لڙڪ...!؟ ڪيئن ڪڄندا هي قدم...!! ؟؟"

اٿين بي اختيار روئندي... پنهنجن دردن جي دليلن سان سيني کي خاموش ڪرائي ڇڏيندڙ مقدس اوچتو خاموش ٿي وڃي ٿي... سندس سڏڪا ٿمجي وڃن ٿا ۽ هوهڪ هڪ ڪري سيني جي اکين ۾ سواليه

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نظرن سان نهاريندي، سيني کي واڙهو ڪري وجهي ٿي.... ۽ پوءِ اياز کي ڪلهي کان جهليندي پڇي ٿي... "منهنجي ماءُ جو مڙهه ڪٿي آهي اياز...!؟"

ان وقت سڀئي دوست پريشاني مان هڪٻئي ڏانهن ڏسڻ لڳن ٿا...!؟

"ٻڌائي نه اياز... تون خاموش ڇو آهين...!؟" مقدس ٻيهر جذباتي ٿي پوي ٿي...!

اياز جڻ ته ڏوهارين وانگي پنهنجو ڪنڌ جهڪائيندي ڌيمي آواز ۾ وراڻي ٿو... "امڙ کي ڪالهه شام جو يونيورسٽي جي ڏاکڻي قبرستان ۾ مٽيءَ ماءُ سان ملائي آياسين...!؟"

"ڇا...!؟"... "اوهان منهنجو به انتظار ڪونه ڪيو...؟ مون کي منهنجي امڙ جو آخري ديدار به ڪونه ڪرڻ ڏنو...!؟؟" هوءَ ٻيهر ڏک جي شديد ڪيفيتن ۾ روئڻ لڳي ٿي. اياز، سندس ڪلهي تي هٿ رکي... منهن ٻئي طرف ڦيري وراڻي ٿو "مقدس دوست: بدقسمتي سان... امڙ جو جگر ڦاٽي چڪو هو... ۽... ۽ هن جي وات ۽ نڪ مان خون پئي وهيو... ۽ مقدس... ڊاڪٽرن توهان جي جلدي هوش ۾ اچڻ جي به پڪ ڪونه پئي ڏني... ان ڪري...!؟"

ڪاش اياز! آئون.... آئون پنهنجي ماءُ کي پنهنجي باري ۾ ٻڌائڻ ۾... ايتري تڪڙ نه ڪريان ها ته.... ته نه ڪيس ايتري وڏي خوشي ملي ها... نه دل جو دورو پويس ها.... ۽ نه ئي سندس جگر ڦاٽي پوي ها... نه وري آئون هيئنئن يتيم ٻڇي لڇان... يا لڇان.... روئان ها...!؟" هوءَ وري ٻئي هٿ منهن تي ڏيئي سڏڪڻ لڳي ٿي ۽ سندس سڀ ساٿي پڻ ساڻس گڏ لڙڪ لاڙيندا رهن ٿا...!

❁❁❁❁❁

شام لڙيءَ ويلا...! ڄامشوري جون ٽڏڙيون هوائون قدرت جي حسناڪين سان ڇلولايون ڪندي وڃي رهيون آهن... ڏور ڄبل جي ٽنيڙيءَ ٽڪري مٿان ڪو ويراڳي وڳر ڪرلائيندو، اتر کان ڏکڻ طرف وڃي رهيو آهي... وڻن جا ڪجهه سڪل پن قبرستان ۾ دربدر ٿي رهيا آهن...تازي تربت تي نازبوءِ ۽ گلاب جي پتين جي خوشبوءِ ويراڳي دلين ۾ سوڳ جي خوشبوءِ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وکيري رهيون آهن... مقدس جي ماسيري ڳالهين تان قطارون ڪري ڪرندڙ لڙڪ ماءُ جي تربت جي مٽيءَ ۾ جذب ٿي رهيا آهن... ۽ مقدس جڳ جهان جي ڪاروهنوار ڪان بي خبر گوڏا پيچي ماءُ جي قبر جي سيراندي، کان الائي ڪيتري دير کان ويٺي رهي... اياز سندس پويان خاموش خاموش ويٺل...

هو ڪا به دعا نه ٿي گهري... جڻ ته دعائن تان ويساهه ڪجهي ويو هجيس... آڪاش جي نيراڻ ۾ نهاريندي سندس لڙڪ سڪي وڃن ٿا... درد جي ڪيفيتن ۾ بئي چپ ڀيڪوڙيندي، پاڻهن جي ڪٽ سان نڪ صاف ڪندي هو اٿي بيهي ٿي ته اياز به گڏ اٿي بيهي ٿو ۽ پوءِ هو ماءُ جي قبر کان نظرون ڦيرائي اٿين سست قدمن سان وڃڻ لڳي ٿي جيئن ڪوئي ضدي ٻار انگل پورو نه ٿيڻ تي روئي ماءُ کان نااميد ٿي گهر کان ٻاهر هليو ويندو آهي...!

خاموشي سان گڏ گڏ قدم کڻندڙ اياز جي من ۾ اهو پڇتاءُ هو ته هو پنهنجي مقدس جا ڏک ونڊڻ لاءِ ڪي ڪارائتا لفظ به سهيڙي نه سگهيو هو...!؟ ڏک سک جو ساٿي هئڻ باوجود هو ڪيڏو نه اجنبي احساس ۾ وڪوڙجي ويو هو، سندس من پنهنجن ئي جذبن ۽ ضمير کي ملامتون ڪرڻ لڳو هو...!!

اياز ساڻس ڏک شيئر ڪرڻ ٿي چاهيا، ليڪن مقدس جي حساسيت جڻ ته ڪاٺس جرٿتون ڪسي ورتيون هيون...

هن ڪيس چوڻ ٿي چاهيو ته "مقدس، پاڻ ٻئي هن سماج جا اهي مظلوم انسان آهيون، جن کي اڻ ڪيل گناهن جون سزائون ڀوڳڻيون پيون آهن...!" پر هو ڪيس چئي نه سگهيو هو ۽ اياز ته اهو به ڪيس ٻڌائي نه سگهيو هو ته "مقدس، تون منهنجي ڪل ڪائنات آهين ۽ تنهنجي محبتن مون کي جيئڻ جا نوان حوصلا ڏنا آهن ۽ مقدس، تون منهنجي سپنن جي اها سايبان آهين، جنهن سان گڏجي مون سماج کي بدلائڻ جا انقلابي خواب ڏنا آهن...!؟" ها ليڪن،اهي صرف سندس من جون ڳالهيون هيون، جيڪي دل جي ديوارن ۾ ڏار وجهي اظهار جي آزاد فضائن ۾ اڏامي نه سگهيون هيون...! اٿين ئي سوچن جي صليب تي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لٽڪندي هو اٿيءِ مقدس سان گڏ گڏ هلي رهيو هو، جيڪا اٿين اجاڙ جو شڪار بڻيل هئي جڏهن قبر مان واپس ٻاهر نڪري آئي هئي...! واريءَ واري زمين تان سج هاڻ وري جي چاڙهي چڙهندي ڪنهن پٿر تان ٽاڙجي مقدس مٿن پر ڪري پيئي هئي... اياز ڪيس پاڻهن جو سهارو ڏيندي مٿي اٿاريندي سنڌ اجڙيل ٻيٽ جي ويران وادين ۾ ٿهاريندي روئي پئي ٿو... مقدس جو اهو حال اياز جون اکيون ڏسي نه سگهيون هيون...؟! هن روئندڙ لفظن ۾ لتا جا پوليل اهي ٻول پوليا هئا ته:

دنيا مين هم آئي هين تو جينا هي پڙيگا.

جيون هي اگر زهر تو پينا هي پڙيگا.

تڏهن مقدس پنهنجي سڪل چپن تي مٺل مرڪ سجائيندي جڏهن ته زندگيءَ تان لنول ڪندي اياز کي روڪڙو جواب ڏنائين ته:

زهر کي ٻه زم زم ڪري پي ڏئوسين،

مرڻ کان اڳي ئي مري جيءَ ڏئوسين.

درد جي سمنڊ مان غوطا کائي نڪتل مقدس جي انهن لفظن جو وزن ڪيترو هو، سو اياز پنهنجي تن جي تارازيءَ ۾ توري ڪونه سگهيو هو...! تڏهن اياز ڊوڙي سنڌ اڳ وڌي هٿي ٻانهون پکيڙي ڪيس روڪي ورتو هو هلڻ کان... سنڌ رنل اکڙين ۾ پنهنجا پنل نيڻ لاهيندي چوي ٿو مقدس جان!

جيون چاهي؟ چاڻان تو مان،

راند ته ناهي، چاڻان تو مان...

مقدس ڪيس ٻانهن کان جهلي رستي تان هٽائيندي، اڳتي وکون کڻندي وراڻي ٿي "اياز، زندگي جا راز اهيئي بهتر ڄاڻندا آهن جيڪي زندگيءَ کي ڀوڳيندا آهن... باقي زندگيءَ کي گذاريندڙ ماڻهو ته صرف جيون کي هڪڙي راند ئي سمجهندا آهن... ۽ اياز زندگي گذارڻ جو حق به صرف انهن ماڻهن کي آهي، جيڪي زندگيءَ ۾ ڪي مقصد کڻي جيئندا آهن... پر اگر زندگيءَ جا مقصد ئي فوت ٿي وڃن ته پوءِ خود زندگي هڪ بوجهه بڻجي پوندي آهي... ۽ زندگي جا بوجهه هر ماڻهو کڻي ناهي سگهندو...!"

"آئون توهان جي ڳالهه جو مقصد ڪونه سمجهيس مقدس."

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"بس اياز، منهنجي زندگيءَ جا اهم مقصد ختم ٿي چڪا آهن... جڏهن کان مون کي اها خبر پئي هئي ته آئون هڪ مظلوم عورت جي پيٽ ۾ سرجيل هڪ ظالم شخص جو پاپي خون آهيان... ۽ هن ڌرتيءَ تي مون ناجائز جنم ورتو آهي... تڏهن کان منهنجي زندگيءَ جو اهم مقصد اهو ئي هو ته آئون اهو ڄاڻي وٺان ته منهنجي پاپي وجود جو ڪارڻ ڇا آهي؟ مون پنهنجي پاپي پيءُ کي ڏسڻ ٿي چاهيو، سو ڏٺم... مون پنهنجي مظلوم ماءُ جي جهوليءَ ۾ به لڙڪ هاري، ڪي پل شانت ماڻڻ چاهيم ۽ اهو به مقصد ماڻي چڪيس... ۽ جڏهن منهنجي زندگي جا اهم مقصد ئي ختم ٿي چڪا آهن ته هاڻي الائي ڇو، مون کي منهنجي زندگي بار ٿي لڳي...! ؟ مون زندگيءَ ۾ جيڪي پوئتاءُ سٺيون آهن، انهن جا احساس مون کي پل پل ماريندا رهندا... ۽... ۽ شايد هاڻ زندگي مون سان وڌيڪ وفا نه ڪري سگهندي... يا آئون ئي زندگيءَ سان گهڻو وقت نڀائي نه سگهنديس اياز...!!؟"

"پليز مقدس! ايڏي مايوسي چڱي ناهي... زندگيءَ ۾ رڳو ذاتي مقصد ئي ناهن هوندا، پر اصل زندگي ته ٻين ڪاڻ جيئڻ کي چئبو آهي...! اوهان کي سڄو ماضي وساري، انهن ڪاڻ جيئڻو پوندو، جن کي اوهان جي ضرورت آهي... اوهان کي انهن ماڻهن لاءِ جيئڻو پوندو، جن ماءُ پيءُ ٻڌجي پاليو ۽ پڙهايو آهي... ۽... ۽ مقدس، توهان کي منهنجي پيار لاءِ جيئڻو پوندو... پاڻ ٻئي گڏجي جيون ۾ نوان رنگ ڀريندا سين... نون مقصد جوڙيندا سين... هن سماج کي تبديل ڪندا سين... پليز مقدس، زندگي ۾ جيڪي ڪجهه گذريو، انهيءَ کي وساري ڇڏ... اڄ ته اڄ کان هڪ نئين زندگي جي شروعات جو وچن ڪريون...!!"

مقدس پنهنجا سڏڪا اڪائڻ لاءِ ڏک جي ڪيفيتن ۾ هيٺيون چپ ڏندن ۾ ڀڪوڙيندي.. هاڪار ۾ ڪنڌ ڌوڻيندي، ڇڻ ته زوري نڙيءَ مان لفظ اڪلايا هئا... "ڪوشش ڪنديس اياز... پر دراصل هاڻي مون کي وڌيڪ جيئڻ لاءِ بيحس ٿيڻو پوندو... ۽ حساس ماڻهو بيحسي واري زندگي گذاري ناهن سگهندا... سو اياز، جيڪڏهن آئون توهان جو وڌيڪ وقت ساٿ نه ڏيئي سگهان ته پوءِ مون کي معاف ڪري ڇڏجانءِ...!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

؟"

"ڏس مقدس، پيار زندگيءَ جون منزلون ماڻڻ لاءِ، مون کي توهان جي سهاري جي اشد ضرورت آهي، پليز...!" اياز التجائون ڪندي، مقدس کي ريجهائڻ جي ڪوشش ڪري ٿو... پر مقدس سندس هٿ جهلي پنهنجي گرم چپن تي رکي هڪ هلڪي چمي ڏيندي ورائيو هو "اياز جاني! منزلون سهارن سان نه پر همتن سان ملنديون آهن...!"

مقدس جي ڏنل انهيءَ چمي جي لمس اياز هٿ بجاءِ پنهنجي دل تي محسوس ڪئي هئي... ان وقت سندس وجود جون سموريون نسون سارنگيءَ جي تارن جيان چڙهي پيون هيون ۽ رڳ رڳ مان جلترنگي ساز جون موسيقيون لهرون لهرون تي گونجڻ لڳيون هيون...! مقدس جي انهيءَ ادا ڪيس صفا لاجواب ڪري ڇڏيو هو... گرلس هاسٽل تائين گڏ هلندي، هن ڄڻ ته پاڻ کي هوائن ۾ اڏامندي محسوس ڪيو هو... ۽ وري هڪ لفظ به ڳالهائي نه سگهيو هو.

گرلس هاسٽل واري موڙ وٽ مقدس جا قدم رڪجي ويا هئا... هن وري اداس نهار سان اياز جي چهري جي معصوميت کي ڏسندي، سندس هٿ پنهنجي هٿ ۾ جهلي ورتو ۽ اياز جي دل جو ڌڙڪو وڌي ويو هو، پر جسم ڄڻ ته ساهه ڇڏي صفا ٿڌو ٿي ويو...

مقدس سندس هٿ جون آڱريون پنهنجي آڱرين ۾ جڪڙيندي چئي ڏنو هو بيساخته "I Love You Ayaz"

پهريون ڀيرو مقدس جي منهن مان نڪتل اظهار جي لفظن اياز کي صفا وائڙو ڪري ڇڏيو... ۽ هو چوري ڪرڪرڻ جي ڊپ کان هيڏانهن هوڏانهن نهارڻ لڳو هو...!

"ڇو اياز؟ منهنجا لفظ توهان کي ڪونه وڻيا ڇا...!؟"

اياز زوري ڪيتون ڏيئي جواب لاءِ لفظ ڳولڻ لڳو... پر ڪيس ڇوڻ لاءِ ڪي به لفظ نه مليا ۽ پوءِ فقط ايترو ڳالهائي سگهيو ته "مقدس، اڄ توکي ڇا ٿيو آهي...!؟"

"اڄ مون کي احساس ٿيو آهي اياز، ته مون سدائين پنهنجي مقصدن جي جستجوءَ ۾ توهان کي ڪڏهن به پنهنجي حصي جو پيار ناهي ڏنو...! مون

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سان گڏ ملندي، توهان ايترا ثمڪ نہ ڏيئي سگهيا آهيو، جيترا لڙڪ هاريا آهن... ۽... ۽ مون ڏنو بہ تہ ڇا...!!؟ لڙڪ... ڏک... پيڙائون... اداسيون... ۽ بس...!؟

مي المڙجواني... يونيورسٽي جي رنگين ڪائنات... حسين بهارون... ڇامشوري جون تڏيون تڏيون شامون... جوين جون چنچلتائون مون سان گڏ ملندي تو پنهنجو سيڪجهہ ٿي تہ فضول بڻائي ڇڏيو هو نہ...!؟ ”آءِ ايم سو سوري اياز“ اگر ٿي سگهي تہ مون کي معاف ڪري ڇڏجانءِ...!“

”نہ مقدس نہ...! اهي سڀ ڪائنات جا رنگ، حسين منظر توڙي جوين ڪامنائون گڏجي ڪري بہ مون کي زندگيءَ ۾ ايتري تسڪين نہ ڏيئي سگهن ها... جيترو سڪون تنهنجي هن هٿ تي ڏنل ڀرين چميءَ مان مون کي مليو آهي...! تنهنجا چيل لفظ I Love You منهنجي جيون جو هڪ نئون جنم آهن... I Love You 2 مقدس جان...!“

مقدس هاڻ ڪافي پرسڪون هئي... پر اداسين جا اولڙا اڃا بہ سندس چهري جي عڪس مان عيان ٿي رهيا هئا.

هن اياز جي اکين ۾ جهاتي پائي مرڪڻ جي ڪوشش ڪئي هئي... پر بہ لڙڪ سندس پنبڻين تي اچي اٽڪي پيا ۽ هوءَ بغير موڪلائڻ جي گرلس هاسٽل طرف مڙي ويئي هئي...

سينا هاسٽل طرف واپس موٽندي اياز جا قدم ڄڻ تہ هوائن ۾ اڏامي رهيا هئا...! يونيورسٽي جي آخري ايامن ۾ ڪيس رڳو ايم بي بي ايس جي ڊگري ملڻ جي ئي خوشي نہ هئي... بلڪ ڪيس محبتن جا تاج بہ ملڻ وارا هئا... اياز کي هاڻي هر طرف رنگينيون ئي نظر اچڻ لڳيون هيون ۽ هن پنهنجي من ۾ ڪيئي تصورن جا ڪاڪ محل جوڙڻ شروع ڪيا هئا.

مقدس پنهنجي روم تي پهچي پنهنجا سامان سميٽڻ لڳي هئي... هن پنهنجا الماڙي جي هينگر ۾ ٽنگيل سڀ ڪپڙا ويڙهي بيگ ۾ رکيا ۽ ٽڙيل پکڙيل ڪتابن کي سهيڙي ڪبٽ ۾ رکيو ۽ ائين روم جي سيٽنگ ڪرڻ لڳي ڄڻ تہ اڄ ئي ڪيس هاسٽل ڇڏڻو هو... پر مقدس جي من ۾ ڇا هو...!؟ ان جي ڪا بہ خبر نہ هئي... ڪولر مان پاڻي جو اڌ گلاس ڀري يڪ ساهي پي ڇڏيائين... پر رات جي مالي ڪيس ياد ئي ڪونہ هئي...

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اها سچي رات هو سنئي ڪوڻ هئي...! عجيب بيچيني سندس وجود ۾ ولوڙ وجهي ڇڏي هئي... سندس ذهن زندگي ۽ موت جي ٻه واٽي تي اٽڪيل هو... هن جيئڻ ٿي چاهيو. پنهنجي انهن والدين خاطر جن ڪيس لاڏ ڪوڏ سان نپائي، پڙهائي، هن منزل تي پهچايو هو... هن جيئڻ ٿي چاهيو انهيءَ اياز جي خاطر جنهن کي يونيورسٽي ۾ ڪڏهن به اڪيلائي جو احساس ٿيڻ نه ڏنو... ۽ هر ڏک سک ۾ پنهنجا ڏک سور وساري ساڻس قدم قدم تي قرب ڀريو ساٿ ڏنائين... جنهن جي پيار کيس ڪڏهن مجبور ته ڪڏهن مغرور بڻائي ڇڏيو...! ۽ هن جيئڻ ٿي چاهيو مسڪين، مجبور ۽ مظلوم ماڻهن جو سهارو ٿيڻ لاءِ...!! ها مگر هوءَ ڏاڍي حساس هئي... زندگي ۾ ملندڙ معمولي نوڪرن جو ايذاءُ به وساري نٿي سگهي... زندگي ۾ ساڻس تقدير ڪڏهن به سٺو ساٿ نه ڏنو هو... هو هميشه پنهنجو پاڻ کي ڌرتيءَ تي هڪ ناپاڪ وجود جيان بار سمجهندي رهي هئي...!! هن جو حساس ذهن سندس هن دنيا ۾ جنم وٺڻ کي غير ضروري ۽ غير فطري سمجهندو رهيو هو... ان ڪانسواءِ هن پنهنجي ناجائز پيءُ جا ظلم پنهنجي اکين سان ڏٺا هئا... هن پنهنجي مظلوم ماءُ کي اڻ ڪيل گناهن جون سزائون ڀوڳيندي خانه بدوشن وانگي دربدريءَ جي زندگي گهاريندي ۽ پنندي پيٽ پاريندي ڏٺو هو... اهي سڀ احساس وساري ٻيحس بڻجي جيئڻ به ته سندس وس ۾ ڪونه هو...!!؟ اهڙين سوچن مقدس کي صفا بيچين ڪري ڇڏيو هو... مسلسل سوچن، تڪليفن بي آرامي سبب کيس شديد مٿي ۾ سور پئجي ويو هو... ائين تڙپندي، لڇندي، روئندي رات جي پوئين پهر ۾ هو پنهنجي لکڻ واري ٽيبل تي اچي ويٺي هئي ۽ ڊائري جي پنن تي قلم لفظ اوڳاڇڻ لڳو هو...!

مٺڙي امان سحرش ۽ پيارا پاپا ڊاڪٽر آفتاب:

اڄ پهريون ۽ آخري ڀيرو ادب مان اوهان جي پيرن تي هٿ رکي هيءَ گستاخي ڪري رهي آهيان... بيشڪ اوهان مون کي پنهنجي سڳي اولاد وانگي لپايو ۽ منهنجا سڀ انگل آرا ڪٽي مون کي پيار مان پڙهائي ڊاڪٽر به بڻائي ڇڏيو... پر منهنجي اصليت کي اوهان ڪڏهن به ظاهر ٿيڻ ڪونه ڏنو... ليڪن منهنجي بورڊ مان پوزيشن کڻڻ جي خوشي ۾

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منعقد ڪرايل پارٽي واري رات ئي اوهان جي ڳالهين مان مون کي خبر پئجي چڪي هئي تہ آئون اوهان جو حقيقي اولاد نہ بلڪ اسپتال ۾ جنم وٺندڙ ڪائي ناجائز ڇوڪري هئس، جنهن کي اوهان پاليو هو...!!؟ اهو راز کلڻ تي مون کي شديد ڌڪ رسيو هو پر وري بہ اوهان جي محبتن ۽ خوشين خاطر مون حالات سان ٺاهہ ڪري ڇڏيو هو... ها البتہ مون پنهنجي زندگيءَ جو اهم مقصد پنهنجي انهن ناجائز ماءُ پيءُ کي ڳولڻ ۽ پنهنجي بابي جنم جون حقيقتون ڇاڻڻ کي ئي بڻائي ڇڏيو هو، ۽ اها جستجو مون ڳجهہ ڳوهہ ۾ جاري رکي ۽ نيٺ مون پنهنجي زندگيءَ جا اهم مقصد حاصل ڪري ورتا، جيڪي ايڏا تہ ڏکوئيندڙ ۽ پيچيده حقيقتون آهن، جو اگر آئون وڌيڪ وقت زنده رهيس تہ شايد بار بار مرندي ۽ جيئندي رهنديس... ان ڪري آئون هن ڪان وڌيڪ عذاب برداشت نٿي ڪري سگهان... هوئڻ بہ چوندا آهن تہ روز روز جي مرڻ ڪان هڪڙو موت بهتر هوندو آهي.

بيشڪ آئون اوهان جا حق ادا نہ ڪري سگهي آهيان ۽ منهنجو ضمير بہ اوهان جي احسانن جو قرضي رهندو...!

پر مون کي پنهنجي نادان اولاد سمجهي معاف ڪري ڇڏيندا، ڇاڪاڻ تہ مون ۾ هاڻي ايتري سگهہ نہ رهي آهي جو وڌيڪ پنهنجي "تقدير جو تماشو" اکين سان ڏسي سگهان.

طالب دعا

اوهان جي بدنصيب ڌيءَ

مقدس

❊❊❊❊❊

رات جو پويون پهر... ٿڌڙ پيل ڪا!! .ات مٿان رات جي ڪاري چادر ڍڪيل... آسمان جا تارا پنهنجون سرگوشيون ۽ مستيون لٽائي نيري چادر اوڍي سمهي چڪا... هر طرف سناٽو ۽ موت جهڙي خاموشي... ڪومل پنهنجي لخت جگر کي ٻانهن تي سمهاري، پاڻ سنئين منهن ستل... زيرو بلب جي سائي روشني ڪمري ۾ پکڙيل اوچتو ئي ٻٽ پٽ ڏل درندا ديوار ٽپي ڪومل جي ڪمري ۾ هليا اچن ٿا... جيئن ڪومل جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پاڻهن تان سٽل معصوم کي ڪڍڻ ٿا تہ هو ڇرڪ ڀري جاڳي پوي ٿي پنهنجي پٽڙي کي درندن جي هٿ ۾ ڏسي رڙ ڪري ٿي "ڪير آهيو...!؟ ڇڏيو منهنجي پٽ کي...! چور... چور... چو...." ۽ هن جي منهن تي هٿ اچي وڃي ٿو... هوءِ پاڻ ڇڏائڻ لاءِ مزاحمت ڪرڻ لڳي ٿي... پر پاڻ ڇڏرائي نٿي سگهي... سندس ٽن سالن جو معصوم پٽ انهن بدمعاشن جي هٿن ۾ ڇڙيون هڻي، ماءُ کي ڇڏرائڻ لاءِ تڙپي ٿو، پر هو ظالم ان معصوم جو وات بہ ڪپڙي سان ٻڌي ڇڏي ٿو... ۽ هڪ چمڪندڙ ڇرو ڪڍي ان معصوم جي ڳلي تي رکي ڇڏي ٿو...

ڪومل پنهنجي پوري طاقت سان پاڻ ڇڏائڻ جي ڪوشش ڪري ٿي ۽ ٽيون بدمعاش ڪجھ ڪاغذ ڪومل جي اڳيان رکندي ڌمڪي ڏي ٿو "اگر پنهنجي پٽ جي زندگي ٿي چاهين ٿي تہ وڏيري مير خان جي سزا تان هٿ کڻ ۽ هنن ڪاغذن تي صحيح ڪري ڇڏ...!"

ڪومل هڪ جهٽڪي سان منهن تان هٿ هٽائيندي چوي ٿي "هرگز نہ... آئون انهن ظالمن کي قيامت تائين معاف نہ ڪنديس...!"

پيهر ڪومل جي منهن تي ڪپڙو اچي وڃي ٿو... سندس معصوم پٽ هڪ بدمعاش جي ٻانهن ۾ ڇڙيون هڻي رهيو آهي. هو وڏي اچي معصوم کي ماءُ جي هنج ۾ ليٽائي ۽ ڇرو سندس ڪنڌ تي رکي ٿو ڇڏي... ٻيو بدمعاش ڪاغذ ۽ پين کڻي هن جي اڳيان رکندي وري ڌمڪي ٿو ڏي "جيڪڏهن وڏيري مير خان ۽ همير خان جي سزا معاف ڪرڻ واري هنن ڪاغذن تي صحيح نہ ڪندين تہ تنهنجي پٽ کي اتي ئي ڪهي اڇلائي ويندا سين...!"

ڪومل ڪنڌ سان انڪار ڪندي ٻيرن جون ڇڙيون هڻي پاڻ ڇڏرائڻ لاءِ مزاحمت تي ڪري، جو ان بيرحم بدمعاش جو ڇريءَ وارو هٿ هلي ٿو وڃي... ۽ ماءُ جي جهوليءَ ۾ سندس لخت جگر جي سسي ڌڙ کان ڌار ٿي وڃي ٿي ۽ معصوم جسم ماءُ جي هنج ۾ ڦٿڪڻ لڳي ٿو... بدمعاش، پاڻ سان گڏ آندل رسيءَ سان تڙپندڙ ڪومل جو منهن ۽ هٿ پير مضبوط ٻڌي، ڪمري جو دروازو ٻاهران بند ڪري هليا وڃن ٿا...!!

❋❋❋❋❋

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صبح سوير المنظر جا منظر ڏاڍا سوڳوار هجن ٿا... هر طرف ڳاڙهن ۽ ماڻهن جي رش ۾ جيئن پوءِ تيئن اضافو ٿي رهيو آهي... يونيورسٽيءَ جا نوجوان ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون اداس، نراس ۽ مايوس نگاهن سان سنڌو دريا ڏانهن ائين ڏسي رهيا آهن، جڻ لطيف سائين جي لفظن ۾ درياءَ کي پتون ۽ پار اتا ڏيئي رهيا هئا...!

واهڙ وهين مَ شام سُڪي پيلاٽيون ٿئين،
تو ڪيئن پوڙي سٽي، پيلي منهنجي پانهن،
درياءَ توتي دانهن، ڏيندس قيام جي.

۽ المنظر هوٽل وٽان سامهون ڇوليون هڻندڙ سنڌوءَ ۾ پينل پيڙيون جڻ تہ هڪ ٻئي سان متا ٽڪرائي ماتم ڪري رهيون هيون... ٻئي هٿ مٿي تي ڏيئي اداس لڙڪ ڳاڙيندڙ اياز درياءَ جي ڪنڌيءَ تي ويٺل ۽ مٿس همدرديون ۽ دلداريون ڏيندڙ سائين جا ميڙاڪا آهن...! صبح سان مقدس جي خودڪشي واري بدبخت خبر يونيورسٽيءَ ۾ ٻيلي جي باهہ وانگي پکڙجي وئي هئي... ۽ اسٽوڊنٽس پنهنجا ناشتا وساري اتي پهتا هئا... مقدس، ائين خاموش سان خودڪشي ڪري ڇڏيندي، ڪنهن کي اهو ڪوڙو ئي ڪونہ ٿي لڳو...!!؟ ڪالهہ شام جو مرڪن، لڙڪن، چمين جون سوڪڙيون اربي، پيار جا ڪچڙا قول ڪندڙ مقدس، ائين جيون جي راهن ۾ تنها ڇڏي هميشہ لاءِ هلي ويندي.... اها ڳالهہ تسليم ڪرڻ لاءِ اياز جي من مڃيو ئي ڪونہ ٿي...!؟ مانيٺي، مرڪڻي، پهرين ملاقات ۾ پراون کي پنهنجو ڪندڙ، يونيورسٽي جي محفلن ۾ سونهن جا سنهري رنگ پريندڙ مقدس بہ علامہ آءِ آءِ قاضي جي راهن تي پير ڪٽندي، ڪنهن سوچيو بہ تہ ڪونہ هو، ڪڏهن...!!؟

اطلاع تي ڊاڪٽر آفتاب جي فيملي بہ جڏهن المنظر تي پهتي هئي تہ ان وقت سيئي منظر ڪيترا نہ ماتمي ٿي پيا هئا...! هر طرف آهون سڏڪا... مقدس جي فيملي سان ملي يونيورسٽي جا سهڻي اسٽوڊنٽس ائين روئي رهيا هئا جڻ سندن ئي گهرن جو فرد مري ويو هجي... ڊاڪٽر سحرش ڳاڙهي مان لهندي ئي چرين وانگي اوڇنگارون ڏيندي ان طرف ڊوڙڻ لڳي هئي جتان مقدس پنهنجي مقدس وجود کي سنڌوءَ جي مقدس لهرين جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حوالي ڪيو هو... مقدس جو پائيندڙ پاءُ شهباز ۽ پينرون هڪبئي کي پاڪيون پائي، ڳل ڳرائڙيون لاهي دم دلاسا ڏيئي رهيا هئا...!!

ٽوپن جي ٽن ڪلاڪن جي جدوجهد ڪانپوءِ جڏهن مقدس جو لاش ڪناري تي آندو پئي ويو تہ هر طرف اوڇنگارون ۽ سڏڪا هئا... ڄامشوري جي آڪاش تي ڪاريون ڪڪريون مڙي جهڙ ٿاهي ڇڏيو هو ۽ المنظر تي بيٺل سفيدن جي وڻن وٽن جي چوٽين تي ويٺل پکيئڙا بہ ڇهنبن ۾ چڻ پڻ ڪري سوڳ جا راڳ آلاپي رهيا هئا.

*****

يونيورسٽي جي پوائنٽن، ايمبولينس ۽ ڪارن جو وڏو قافلو جڏهن مقدس جو مڙهہ کڻي ساتوپور شهر پهتو هو تہ عربي سمنڊ جي ڪناري تي آباد دودي دلير جي ديس نگر جو هي سدائين محبتون آڇيندڙ شهر اڳ ئي سوڳ ۾ سڙي رهيو هو... مولا مدد چوڪ کان نئين واهہ جي موريءَ تائين سڙندڙ ٽائرن جي دونهين ۾ سڄو شهر ڏنڊلائجي چڪو هو... مڇريل ماڻهن پوليس تي پٿراءُ ڪري پنهنجي اندر جي باهہ جا اُلا ظاهر پي ڪيا... پوليس مقدس جي سوڳوار قافلي کي شهر وارو بائي پاس وٺي ڪينٽ روڊ تان وڃڻ جي صلاح ڏني هئي.

پڇا ڪرڻ تي پتو پيو هو تہ گذريل رات نامعلوم دهشتگردن مرحوم وڪيل فدا حسين جي گهر ۾ گهڙي سندس ٽن سالن جي معصوم پٽ کي ماءُ جي هنجهہ ۾ سمهاري کهي ڇڏيو ۽ ان معصوم جي ماءُ انهيءَ صدمي ۾ چري ٿي ويئي آهي... شهرين انهيءَ سوڳ ۾ احتجاج ڪندي شهر بند ڪرائي ڇڏيو آهي...

۽ پوءِ مقدس جو سوڳوار قافلو ناڪي وٽان بائي پاس تان ٿيندو نئين روڊ کان آرمي شگر مل واري بائي پاس ذريعي روڊ وٽان ٿيندو سحرش ڪلينڪ وٽ پهتو هو تہ ماڻهن جا سمنڊ اٿلي پيا هئا... نوجوانن ايمبولينس کي گلن جي پنکڙين سان ڍڪي ڇڏيو هو.... شهر جي سيتا ۽ سونهن مقدس جو موت ڄڻ تہ هزارين جوان دلين ۽ عاشقين جي امنگن، احساسن ۽ جذبن جو موت ثابت ٿيو هو.

تقدير جا عجيب ليک هئا... هڪ طرف مقدس جو موت ۽ ٻئي طرف

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سندس دوست ڪومل جي معصوم پٽ جو بيگناھ ڪوس...!!؟
هر اک آلي... هر دل اداس... اهوڪير هوندو جنهن لڙڪ نہ لاڙيا هوندا...؟ ۽ جڏهن مقدس جو جنازو سينگاري گهر جي پڌر ۾ رکيو ويو هو هر طرف کان ماٺهو ويجها اچڻ لڳا هئا... هڪ طرف مقدس جا گهر وارا جنازي سان چنبڙي اوڇنگارون ڏيئي رهيا هئا ۽ انهن جي وچ ۾ چرين جهڙا حال ٻڌائي روئندڙ اياز کي دوست دلاسا ڏيئي رهيا هئا...
سڏڪن ۽ دانهن وچان اوچتو ڪي سنهڙا ٽهڪ ٻريا هئا....
هاهاهاها... آهاهاها... هڪ چري چوڪري، اجڙيل حال ۽ وکريل وارن سان ماڻهن جون صفون چيريندي ٽهڪ ڏيندي مقدس جي ڏولي مٿان اچي بيٺي هئي... هاهاها... "ڪٿي آهين مقدس... اڄ تون ڪٿي آهين.... هاهاها...آهاهاها.... اڙي تون تہ ٻين کي جيئڻ جا حوصلا ڏيندي هئين نہ...!! پوءِ توکي اڄ ڇا ٿي ويو آهي...!؟
اُٿي.... اُٿي اڄ مونسان ڳالهائي نہ مقدس... هي ڏس...!؟ هي ڏس ڪيترا ماڻهو اڄ توکان پڇڻ آيا آهن...! اُٿي ڏس اڄ ڪيترا ماڻهو پنهنجي تقدير جو تماشو ڏسڻ آيا آهن... هاهاها...آهاهاهاها...!"
ائين ٽهڪ ڏيندي هو مقدس جي خاموش وجود مٿان اچي اونڌي منهن ڪري آخري وڏو ٽهڪ ڏيئي ٿي... ۽ ڪيس ڏونڌاڙيندي چوي ٿي "اُٿي مقدس.... اڄ مون سان گڏ ٽهڪ ڏيئي ڏيکار.... هاهاها... اُٿي... مونسان گڏ پنهنجي اکين سان پنهنجي "تقدير جو تماشو ڏس...!!"
هاها...آ.....هُون....اون.... هون هون هون....!!
۽ پوءِ اوچتو انهيءِ مقدس جي چري سهيلي ڪومل جا ٽهڪ اوڇنگارن ۾ تبديل ٿي وڃن ٿا.... ۽ هوءِ مقدس جي سرد وجود کي ڀاڪر پائي سندس ڪفن ۾ منهن لڪائي سڏڪن ۾ پئجي وڃي ٿي....!!؟ مقدس جو اڱڻ سڏڪن... لڙڪن... ۽ اوڇنگارن سان گونجڻ لڳي ٿو.

❊❊❊❊❊

THE END

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڄ عزيز پنهور جي ناول تي تاثرات
لکندي سنڌي ٻولي، جي شاهڪار ناول
رهجي ويل منظر جو بنگ ڌانتل ياد ٿو
اچي جنهن تي اهر جليل لکيو ته ڪل
۽ ڪيمس آهن جن تي 30 لک لکيون
لکجي چڪيون هونديون پر جي ڪجهه
ٿيون هوندو آهي ته اهو آهي پيش
ڪرڻ جو انداز. هي ناول تقدير جو
تماشو جيڪو هن وقت اوهان جي هٿ ۾
آهي اهو به هڪ اهڙي ليکڪ جو آهي
جيڪو ڪو واقعو يا ڪهاڻي املهه لفظن
جي چونڊ، ڪمال ڪاريگري سان منظر
نگاري ڪري پيش ڪرڻ جو فن بخوبي
ڄاڻي ٿو. سنڌس ڪردارن سان ناول جي
بنيادي ٽيڪنيڪل ڳالهين جو انصاف
پڻ بخوبي ٿيل هوندو آهي جنهن ۾ اهو
ضروري آهي ته ليکڪ ناول ۾ ڪردار
کي پڙهن تي اينئن پيش ڪري جو اهي
ٽي وي جي اسڪرين تي هلندا محسوس
ٿين. انهن بابت سڀ ڪجهه ايئن واضح
هجي جو پڙهندڙ پاڻ کي انهن جو واقف
سمجهي. ناول جي ٻي خوبي به هن
ناول ۾ اوهان کي پوري ٿيل ملندي
جنهن ۾ ننڍين واقعن جو هڪ وڏو
تسلسل ايئن جڙيل هوندو آهي جو
پڙهندڙ ناول پڙهي پورو ڪرڻ کان سواءِ
رهي نه سگهي. هي ناول هڪ اهڙين
ڇوڪرين جو داستان آهي جيڪي
تقدير جي تماشن جي ور چڙهي زندگي
جا آهي رنگ ڏسڻ ٿيون جن جو تصور
ني ڏيڏار پندڙ لڳي ٿو. عزيز اهو لکندي
ڪيترن قلم سنڀالي انصاف ڪيو آهي. خير
عزيز کي هوندي پر پڙهندڙن لاءِ آءُ
خاطري سان چوان ٿو هن ناول جي سحر
۾ ايئن اچي ويندا جو ڪي لمحا نه پر
ڪي ڏينهن انهن ڪردارن جي تقدير
جي کيل تماشي تي سوچيندا رهندا

عبدالحفيظ لغاري
ڪراچي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سنڌس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، ڇو تہ تاريخ هميشہ انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نہ رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.

اسان جي خواهش هئي تہ سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۽ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آسانيءَ سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.

۽ اهو سڀ ”سنڌ سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو. اميد تہ سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نہ صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو ڀرپور ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ اپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book